

Sven Winnell 24 december 2017:

**Samhällsplaneringens problem. Levnads-
villkor. Utvecklingens krafter. Mänskliga
verksamheter. Utrikes och inrikes förhållan-
den.**

<http://winnell.com/omr36-39zzzzr.pdf>

Sven Winnell 24 december 2017: Samhällsplaneringens problem. Levnadsvillkor. Utvecklingens krafter. Mänskliga verksamheter. Utrikes och inrikes förhållanden.
<http://winnell.com/omr36-39zzzzr.pdf>

Innehåll

Sida

6	<u>Kapitel 1: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter.</u>
7	Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse
8	Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
11	Utvecklingens krafter
12	Systemet för mänskliga verksamheter
15	Den fundamentala påverkanskedjan
17	Sveriges regeringar under 100 år
19	Makthavare i världen efter andra världskriget
21	Sven Winnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? " Samhällsplaneringens problem, hur ska man kunna förbättra världen", är ett forskningsprojekt som har pågått sedan 1960-talet och som sedan den 29 april 1998 behandlas i sammanställningar på Sven Winnells hemsida, winnell.com

22 **Kapitel 2 : Läget före 10 oktober 2017.**

23	De senaste sammanställningarna
23	De utrikes förhållandena är behandlade t o m 23 juni 2017.
23	De inrikes förhållandena mellan 23 juni och 13 september 2017 är ofullständigt behandlade, men det viktigaste finns i sammanställningarna den 10 september, 16 och 17 oktober vars innehållsförteckningar återges strax härfter.
24	Innehållsförteckning till Sven Winnell 10 september 2017: Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag. http://winnell.com/omr36-39zzzzo.pdf
<u>28</u>	Innehållsförteckning till Sven Winnell 16 oktober 2017: Alliansen och regeringen. Hushållens levnadskostnader, skatter och bidrag. Annat. Myndigheter. Levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Riksdag, regering, budget, debatter. http://winnell.com/omr36-39zzzzp.pdf
31	Innehållsförteckning till Sven Winnell 17 oktober 2017: Tidningsartiklar 13 september till 9 oktober 2017 om inrikes förhållanden i Sverige. Bilaga till sammanställning 16 oktober. http://winnell.com/omr36-39zzzzq.pdf

39 **Kapitel 3: Utrikes förhållanden**

40 Allmänt om utrikes förhållanden

41 Några tidningsartiklar som belyser utrikes förhållanden.

76 Innehållsförteckning till
Sven Wimmell 19 december 2017: Tidningsartiklar om
utrikes förhållanden. 10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar.
17 oktober - 3 december ett större urval.
<http://wimmell.com/omr36-39zzzzs.pdf>

87 **Kapitel 4 : Inrikes förhållanden efter den 9 oktober 2017 och skattesystemets utveckling efter andra världskriget. Vad regeringen bör göra.**

89 **De svenska värderingarna finns i vår
regeringsform**

92 **Allmänt om inrikes förhållanden.
Och skattesystemets utveckling efter andra världskriget**

96 **Inkomstskatterna**

98 Konsumentverkets beräkningar 2017

103 Hysesstatistik

104 Utrymmesstandard

105 Månadskostnader år 2017, förvärvsarbetande
icke-pensionärer

105 Årskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer

106 Pensionärer 2017

106 Årskostnader år 2017, pensionärer

107 Ekonomi för unga

108 2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Inkomstskatt i % av inkomst

109 2006-2016. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn

114 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

115 2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn skillad
ensom - makar/sambor

116 Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i
inkomstskattesystemet

116 Mer om skatter och bidrag.

122 Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna finns på sidorna 70-105 i
Sven Winnell 10 september 2017:
Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden.
Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter.
Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag.
<http://winnell.com/omr36-39zzzo.pdf>

Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna.

122 **1 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer**
Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.

122 Kommentarer till försäkringskassans regler om bostadsbidrag för unga 18-28 år

122 **2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.**
Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas Regeln 15% innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln Se sidan 352 i
<http://winnell.com/omr36-39zs.pdf>

123 **3 Bostadsbidrag för barnfamiljer.**
Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas.

Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginaleffekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensio-närernas högsta marginaleffekt av samma regel.

123 **4. TV-avgiften avskaffas för privathushåll.**
Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till publicserviceföretagen. För riksdagens finansiering avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobb-skatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under cirka 11 000 kr per månad.

123 Från <http://winnell.com/omr36-39zzzl.pdf> (sid 73-75)
Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvudregeln bör föreslås av regeringen.

124 **Kort något om vad regeringen för övrigt bör göra.**

124 Demokratin behöver förbättra

124 Religion och levnadskunskap

126 Kursplan - Samhällskunskap, Grundskolan

127 Regeringen bör lägga upp en svensk världsplanering från svensk horisont

128 Regeringen bör ha en plan för sin politik.

- 129 Regionplanering
- 130 Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?
- 131 **Regeringens politik**
- 132 **Politikområden för politiken 28 juli 2017**
- 256 **Några tidningsartiklar som belyser inrikes förhållanden.**

Innehållsförteckning till

Sven Wimmell 20 december 2017: Tidningsartiklar om inrikes förhållanden. 10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar.

17 oktober - 3 december ett större urval.

<http://wimmell.com/omr36-39zzzt.pdf>

Kapitel 1: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter.

Innehåll

Sida

7	Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse
8	Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
11	Utvecklingens krafter
12	Systemet för mänskliga verksamheter
15	Den fundamentala påverkanskedjan
17	Sveriges regeringar under 100 år
19	Makthavare i världen efter andra världskriget
21	Sven Winnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

" Samhällsplaneringens problem, hur ska man kunna förbättra världen", är ett forskningsprojekt som har pågått sedan 1960-talet och som sedan den 29 april 1998 behandlas i sammanställningar på Sven Winnells hemsida, winnell.com

Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

Historisk tid med skriftspråk är cirka 5000 år. Religionerna är cirka 2000 år. Demokratins formella genombrott skedde för cirka hundra år sedan. Tekniken har utvecklats: transporttekniken, internet, TV och mobiltelefoner o d gör att världen nu är ett stort gemensamt samhälle för jordens alla folk.

I Svenska regeringen har biståndsministerns område omvandlats till ett område för klimat och internationellt samarbete. Sverige är ett litet land, men bör använda samarbetsministern för att förbättra världen utanför Sverige. Men regeringens huvuduppgift är de inrikes förhållanden.

Förbättringar både utomlands och Sverige kräver i första hand förbättringar av människornas kunskaper och väderingar. Och de måste gälla alla kunskapsområden.

Som hjälp har forskats fram ett allomfattande system för mänskliga verksamheter som gäller både tänkande/kunskaper och handlingar.

Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.

Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.

Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:

* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.

* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.

Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.

Kollektiva viljor. (Politik).

Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).

Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).

Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.

Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ? Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.

Hur är det ? Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.

Hur kan det bli ? Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?

Hur bör det bli ? Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter.

Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av

psykiska och kroppsliga förhållanden och av deras fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världs-förbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskning, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personer, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikations-systemet för verksamheter.

Följande sidor från omr36-39zzzn

Utvecklingens krafter.

Utvecklingen i världen i framtiden beror av människornas verksamheter och av naturens verksamheter, dess krafter och resurser. Människornas verksamheter gäller tankeverksamheter och handlingar hos individer, grupper, organisationer och institutioner o d. Naturen och människorna påverkar och påverkas.

För att få grepp om utvecklingen måste man ha beskrivningar om människornas och naturens verksamheter. Människornas tankar och handlingar är för det mesta inte beskrivna utan bara utförda, Individer, grupper, organisationer etc är ofta dåliga på att beskriva sina tankar och handlingar, det behövs i stor utsträckning särskilda åtgärder för att få fram nödvändiga beskrivningar, det behövs bl a forskningar inom en lång rad vetenskaper och utredningssystem.

Naturen har inga tankar och kan inte själv beskriva vad den gör, för att få fram beskrivningar om naturens krafter och resurser blir det bl a uppgifter för människor inom naturvetenskaperna att göra beskrivningar om naturen. På det hela taget är det då människornas verksamheter som avgör världens framtid.

För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

De mänskliga verksamheterna har på översta nivån grupperats i nio huvudområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	20 områden
2. Religiösa verksamheter o d.	5 områden
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	15 områden
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	3 områden
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	11 områden
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	30 områden
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	21 områden
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	12 områden
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar.	
Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	12 områden
Summa	129 områden

Huvudområdena har underindelats i delområden enligt en decimalprincip som framgår av de här efter följande sidorna.

Alla röstberättigade måste känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Systemet för mänskliga verksamheter.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter **20 områden:**

Texten för områdena är länk till hemsidan.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar

SW .101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.

SW .102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning

SW .103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.

SW .104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband

SW .105 Övergripande om forskning

SW .106 Övergripande om ekonomiska verksamheter

SW .107 Övergripande filosofier om utbildning o d.

SW .108 Samhällskunskap.

SW .109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.

SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.

SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.

SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.

SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.

SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.

SW 16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.

SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.

SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2. Religiösa verksamheter o d.

5 områden:

SW 2 Religiösa verksamheter o d.

SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.

SW 21 Allmän religionsvetenskap.

SW 22/28 Kristna religioner.

SW 29 Icke kristna religioner o d.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

15 områden

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

SW 31 Statistik och demografi.

SW 32 Statsvetenskap.

SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.

SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.

SW .351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)

SW .352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)

SW .353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)

SW .354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:

SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.

SW 37 ...om utbildning o d.

SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.

SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.

3 områden:

[SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.](#)

[SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.](#)

[SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.](#)

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.

11 områden

[SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.](#)

[SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.](#)

[SW 51 Matematik.](#)

[SW 52 Astronomi, rymdforskning.](#)

[SW 53 Fysik o d.](#)

[SW 54 Kemi o d.](#)

[SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.](#)

[SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.](#)

[SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet](#)

[SW 58 Botanik.](#)

[SW 59 Zoologi.](#)

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

30 områden:

[SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.](#)

[SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.](#)

[SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.](#)

[SW 62 Ingenjörsverksamheter \(konstruktion o d\)](#)

[SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.](#)

[SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.](#)

[SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.](#)

[SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.](#)

[SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.](#)

[SW . 645 Användning av inventarier o d.](#)

[SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård \(utom tvätt o d\)](#)

[SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.](#)

[SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.](#)

[SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.](#)

[SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.](#)

[SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.](#)

[SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.](#)

[SW . 6525-6529 Militära verksamheter.](#)

[SW . 653 Handelsverksamheter.](#)

[SW . 654 Telekomunikationsverksamheter.](#)

[SW . 655 Förlagsverksamheter o d.](#)

[SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.](#)

[SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.](#)

[SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.](#)

[SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.](#)

[SW 66/68 Tillverkning av varor.](#)

[SW 66 Tillverkning av kemivaror od.](#)

[SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d](#)

[SW 68 Tillverkning av komplexvaror.](#)

[SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.](#)

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.

SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.

SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.

SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.

SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.

SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.

SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.

SW .7911-7913 Seder och bruk.

SW .7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.

SW .792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.

SW .793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.

SW .794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.

SW .7951 Sociologi. Socialvård..

SW .7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.

SW .7957 Undervisning o d.

SW .7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.

SW .7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:

SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.

SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.

SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.

SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.

SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.

SW 84 Fransk skönlitteratur o d.

SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.

SW 86 Spansk och portugisisk skönlitteratur o d.

SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.

SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.

SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

12 områden:

SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.

SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.

SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.

SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.

SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.

SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.

SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.

SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.

SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.

SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.

SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

Den fundamentala påverkanskedjan

Det är viktigt att observera den fundamentala påverkanskedjan, där individernas inre verkligheter ger viljor som styr världens utveckling. Viljorna styr de kollektiva politiska viljorna och individernas viljor och de politiska kollektiva viljorna styr tillsammans handlingarna i den yttre verkligheten.

Handlingarna styr dels ekonomiska/teknologiska verksamheter till kroppslig nytta (eller onytta), dels kulturella verksamheter som är informationsverksamheter med olika uttrycksmedel - till psykisk nytta (eller onytta).

De kulturella verksamheterna påverkar individernas inre verkligheter som i sin tur ger upphov till nya viljor, nya kollektiva viljor och nya ekonomiska och kulturella handlingar.

Vill man förbättra världen måste man se till att individernas inre verkligheter blir lämpliga, vilket kan göras bara med hjälp av lämpliga kulturella verksamheter.

Man kan säga att individernas inre verkligheter och viljor idag på det hela taget är olämpliga, hur ska man då kunna åstadkomma lämpliga kulturella verksamheter? Bland de kulturella verksamheterna finns de offentliga utbildningssystemen (grundskola, gymnasium etc) som genom årtal av förändringar i teorin blivit tämligen bra, i Sverige. I världen för övrigt finns många dåliga utbildningssystem eller inga alls.

Men utbildningssystemen är bara en liten del av alla kulturella verksamheter. Verksamheter som påverkar individernas inre verkligheter och viljor finns också i alla andra kulturella verksamheter: i

nöjesindustrin, i reklamindustrin, i tidningar, tidskrifter, radio, TV, video etc, i konst- och designvärlden, överallt. Dessa verksamheter översvämmas av informationer och program som visar livsstilar som inte befrämjar uppkomsten av lämpliga inre verkligheter och lämpliga viljor.

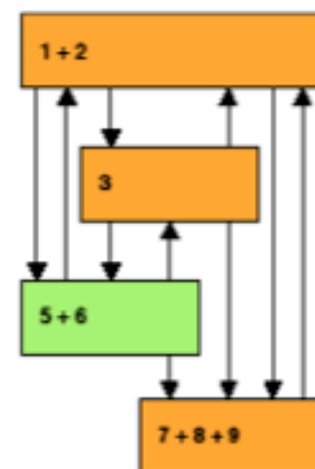
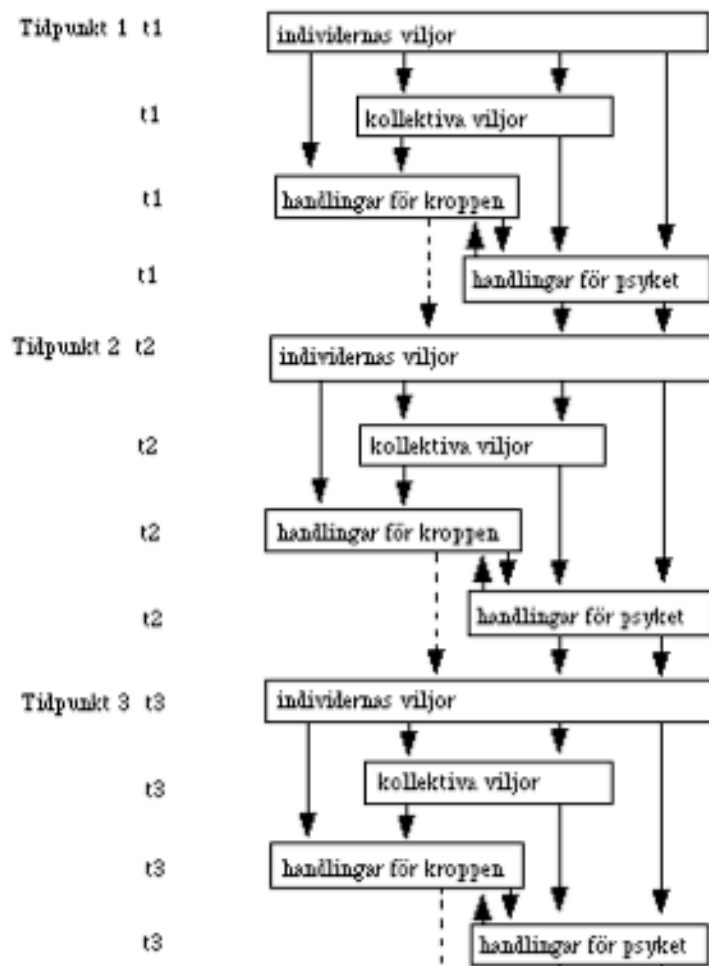
De ekonomiska/teknologiska verksamheterna är beroende av individernas inre verkligheter och viljor och av de kollektiva/politiska viljorna. Det innebär idag fördelning av produktion och konsumtion av varor och tjänster som är mer ojämlik än den behövde vara. Den nuvarande fördelningen är resultat av de bilder av livsstilar som de kulturella verksamheterna förmedlar.

Individernas inre verkligheter och deras viljor, politiken, de ekonomiska verksamheterna och de kulturella verksamheterna bildar alltså fyra stora problemkomplex, som påverkar varandra i ständigt pågående påverkanskedjor.

Komplexen innehåller många skevheter som borde rättas till.

Vill man rätta till skevheter i de fyra komplexen bör man ha lämpliga värderingar som utgångspunkt. Eftersom hela jordklotet bildar ett enda stort system bör man ha värderingar som gäller överallt. Det som då finns att tillgå är bland annat FNs mänskliga rättigheter och mål med komplement som bl a FNs Millenniedeklaration och senare överenskommelser

Den fundamentala påverkanskedjan

- 1-2 Filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter.
- 3 Politiska vetenskaper och politiska verksamheter.
- 5-6 Naturforskning och teknologiska/ekonomiska verksamheter.
- 7-9 Kulturella verksamheter.

- 4 Bakgrundens med pilarna: Sambandsforskning på samhällsnivå.

Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt.

020130

020130

Sveriges regeringar under 100 år

Nedan finner du en förteckning över de ca 40 olika regeringar som har styrt Sverige under de senaste 100-årens början.

Årtal Statsminister Typ av regering

1900-09-12

1902-07-0 Fredrik von Otter Borgerlig

1902-07-05

1905-04-13 Erik Gustaf Boström Borgerlig

1905-04-13

1905-08-02 Johan Ramstedt Expeditionsministär

1905-08-02

1905-11-07 Christian Lundeberg Borgerlig samlingsregering

1905-11-07

1906-05-29 Karl Staaff Liberal

1906-05-29

1911-10-07 Arvid Lindman Höger

1911-10-07

1914-02-17 Karl Staaff Liberal

1914-02-17

1917-03-30 Hjalmar Hammarskjöld Höger

1917-03-30

1917-10-19 Carl Swartz Höger

1917-10-19

1920-03-10 Nils Edén Koalition: Liberal, Socialdemokratisk

1920-03-10

1920-10-27 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1920-10-27

1921-02-23 Louis De Geer (dy) Ämbetsmannaministär

1921-02-23

1921-10-13 Oscar von Sydow Ämbetsmannaministär

1921-10-13

1923-04-19 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1923-04-19

1924-10-18 Ernst Trygger Höger

1924-10-18

1925-01-24 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1925-01-24

1926-06-07 Rickard Sandler Socialdemokratisk

1926-06-07

1928-10-02 Carl Gustaf Ekman Koalition: Frisinnad, Liberal

1928-10-02

1930-06-07 Arvid Lindman Höger

1930-06-07

1932-08-06 Carl Gustaf Ekman Frisinnad

1932-08-06

1932-09-24 Felix Hamrin Frisinnad

1932-09-24

1936-06-19 Per Albin Hansson Socialdemokratisk

1936-06-19

1936-09-28 Axel Pehrsson (i Bramstorp) Bondeförbundet

1936-09-28

1939-12-13 Per Albin Hansson Koalition: Socialdemokratisk, Bondeförbundet

1939-12-13

1945-07-31 Per Albin Hansson Koalition: Socialdemokratisk, Bondeförbundet, Folkpartiet och Högern

1945-07-31

1946-10-06 Per Albin Hansson Socialdemokratisk

1946-10-11

1951-10-01 Tage Erlander Socialdemokratisk

1951-10-01

1957-10-31 Tage Erlander Koalition: Socialdemokratiskt, Bondeförbundet

1957-10-31

1969-10-14 Tage Erlander Socialdemokratisk

1969-10-14

1976-10-08 Olof Palme Socialdemokratisk

1976-10-08

1978-10-18 Thorbjörn Fälldin Koalition: Centerpartiet, Moderata samlingspartiet och Folkpartiet

1978-10-18

1979-10-12 Ola Ullsten Folkpartiet

1979-10-12

1981-05-19 Thorbjörn Fälldin

Koalition: Centerpartiet, Moderata samlingspartiet och Folkpartiet

1981-05-19

1982-10-08 Thorbjörn Fälldin Koalition: Centerpartiet, Folkpartiet

1982-10-08

1986-02-28 Olof Palme Socialdemokratisk

1986-03-01

1990-02-26 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1990-02-26

1991-10-04 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1991-10-04

1994-10-07 Carl Bildt Koalition: Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokratiska samhällspartiet

1994-10-07

1996-03-22 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1996-03-22

2006-10-06 Göran Persson Socialdemokratisk

2006-10-06 Fredrik Reinfeldt Koalition: Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet

I september 2014 förlorade de borgerliga valet och en regering Stefan Löfven med socialdemokrater och miljöpartister trädde till.

Makthavare i världen efter andra världskriget.

(010604. Datum och stavning är troligen rätt, men det kan finnas fel i stavningen av namnen.)

Sovjetunionen.

Upphörde 1991. Unionen ersattes av OSS, Oberoende Staters Samvælde, men Ryssland framstår som främste makthavaren.

1917-24 Vladimir Iljitj Lenin. Död i ämbetet.

24-53 Josef Stalin .Död i ämbetet.

53-55 Georgij Malenkov (regeringschef) utmanövrerad 1955+Nikita Chrusjtjev (förste sekr. i kommunistpartiet).

55-58 Chrusjtjev (k-partiet) + Nikolaj Bulganin (regeringsch, utstött 1958. Död 1975.

58-64 Chrusjtjev (k-sekr.+regch.) Avsatt. Död 1971.

64-77 Alexej Kosygin (reg-ch). Död 1980+ Leonid Bresjnev (sekr k-partiet)

77-82 Bresjnev (k-sekr+president).Död i ämbetet

82-84 Jurij Andropov (k-sekr+president) Död i ämbetet

84-85 Konstantin Tjernenko (k-sekr+ president . Död i ämbetet.

85-91 Mikhail Gorbatsjov (president mm)

53-56 Utrikesminister V Molotov.

57-85 Utrikesminister Andrej Gromyko

85-91 Utrikesminister Edvard Sjevardnase

91-91 Utrikesm. Alex Bessmertnych + Boris Pankin + Sjevardnase

Ryssland.

1992-99 Boris Jeltsin

2000-2008 Vladimir Putin

2008-2012 Dmitrij Medvedev

2012- Vladimir Putin

Amerikas förenta stater. USA.Presidenter.

1933-45 Franklin D Roosevelt (D=demokrat= amerikansk vänster).
Död i ämbetet.

45-53 Harry S Truman. (Demokrat)

53-61 Dwight D Eisenhower (R= republikan= amerikansk höger)

61-63 John F Kennedy (Dem, mördad)

63-69 Lyndon B Johnson (Dem)

69-74 Richard M Nixon (Rep,Avsatt)

74-77 Gerald R Ford (Rep)

77-81 Jimmy Carter (Dem)

81-89 Ronald Reagan (Rep)

89-93 George Bush (Rep)

93-00 Bill Clinton (Dem)

2001-08 George W Bush (Rep)

2009-16 Barack Obama (Dem)

2017- Donald Trump (Rep)

Storbritannien/England. Premiärministrar.

1940-45 Winston Churchill (konservativ med samlingsregering)

45-51 Clement Attlee (Labour =vänster)

51-55 Churchill (konservativ= höger)

55-57 Anthony Eden (k)

57-63 Harold Macmillan (k)

64-70 Harold Wilson (lab)

70-74 Edward Heath (k)

74-76 Wilson (lab)
76-79 James Callaghan (lab)
79-90 Margaret Thatcher (k)
90-97 John Major (k)
97- 07 Tony Blair (lab)
07-10 Gordon Brown (lab)
10-16 David Cameron (k)
16- Theresa May (k)

Frankrike. Makthavare och Presidenter.

1944-46 Provisoriska regeringar, chef till jan 1946 Charles de Gaulle, motståndsledare under kriget, därefter Gouin, Bidault, Blum.
47-59 "Fjärde republiken", relativt svag presidentmakt med många regeringar med svårigheter. Presidenter: 1947-54 Vincent Auriol, 54-59 René Coty. De Gaulle regeringschef fr o m juli 1958.
59- "Femte republiken", med stark presidentmakt, skapad av de Gaulle.

Härefter presidenter:

59-69 Charles de Gaulle (höger)
69-74 Georges Pompidou (höger)
74-81 Valéry Giscard d'Estaing (höger)
81-95 François Mitterrand (socialist=v)
95-07 Jacques Chirac (höger)
07-12 Nicolas Sarkozy (höger UMP)
12- François Hollande (vänster)
17- Emmanuel Macron (En Marche)

Tyskland. Förbundskansler.

(tom hösten 1990 enbart Västtyskland)
1949-63 Konrad Adenauer (CDU= högerparti)
63-66 Ludwig Erhard (CDU)
66-69 Kurt Georg Kiesinger (samlingsreg)
69-74 Willy Brandt (SPD= socialdem=v)
74-83 Helmut Schmidt (SPD)
83-98 Helmut Kohl (CDU)
98- 2005 Gerhard Schröder (SPD)
2005- Angela Merkel (CDU)

Förbundsrepubliken Kina

1949-76 Mao Tse-tung (Zedong)
1977-97 Deng Xiaoping . Död 1997.....
president Hu Jintao
2013 mars president Xi Jinping
premiärminister mars Li Keqiang

FNs generalsekreterare

1946-53 Trygve Lie
53-61 Dag Hammarskjöld
61-71 U Thant
71-81 Kurt Waldheim
82-92 Javier Pérez de Cuellar
92-96 Boutros Boutros Ghali
97-2006 Kofi Annan
2007-2016 Ban Ki Moon
2017- António Manuel de Oliveira Guterres

Sven Winnells hemsida på Internet:

Samhällsplaneringens problem.

Hur ska man kunna förbättra världen ?

Utvecklingen mot framtiden beror huvudsakligen av människornas verksamheter. De har sedan 19 år tillbaka på hemsidan grupperats i 129 verksamhetsområden i huvudområden numrerade 1-9.

På Sven Winnells hemsida på Internet, winnell.com, ges en redovisning av ett forskningsarbete med titeln: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Med ett klassifikations-system för mänskliga verksamheter. Forskningen har med varierande intensitet pågått sedan mitten av 1960-talet.

Utvecklingen mot framtiden beror huvudsakligen av människornas verksamheter. De har ordnats in i 129 verksamhetsområden i nio huvudområden numrerade 1-9. I områdena finns verksamheter som tillsammans formar världens framtid: myndigheter och privata företag och organisationer, arbetare, tjänstemän, filosofer, forskare, lärare, elever, författare, människor av alla slag med alla upptänkliga verksamheter, yrkesverksamheter, fritidsverksamheter, tankeverksamheter o s v

Hemsidan lades in på Internet våren 1998. Redovisningen omfattar sju inledande dokument och 129 dokument med verksamhetsområden som i första hand ska belysa hur verksamheterna fördelas på de olika områdena. De första åren fylldes de 129 sidorna med sådant, men det visade sig att allt inte kunde läggas in, det skulle bli för mycket. Därför gjordes särskilda bilagor, vanligen i pdf-format, som fick länkar på de 129 sidorna.

På område 40 förtecknas bilagor som har att göra med klassifikations-systemets utformning. Klassifikationssystemet innebär en samhällsbe-

skrivning som beskriver de olika verksamheterna, verksamhetsområdena och hur de beror av varandra.

Senare har arbetet mer växlats över till att påverka utvecklingen genom politiken och många bilagor om det har gjorts och finns förtecknade på område 36-39. Många bilagor handlar både om att visa systemets uppbyggnad och att påverka politiken och mycket gäller att bara undersöka verksamheterna i de olika områdena.

Det är så mycket som händer att det är svårt att både sköta de 129 områdena på hemsidan och att göra bilagor. Arbetet gäller att hålla koll på alla som med verksamheter påverkar utvecklingen. Det är så många att enda möjligheten i det arbetet är att skaffa kunskaper från hemsidor på Internet. Människor som väsentligt påverkar utvecklingen finns ofta i företag och organisationer som numera måste ha hemsidor på Internet för att kunna göra sig gällande. Hemsidesinnehavare som man har anledning besöka har vanligen sitt material svåröverskådligt och ändrar ofta åsikter och adresser. Det är inte möjligt att ständigt kontrollera dem och deras ändringar.

I mars 2011 gjordes en revidering av de 129 områdena, där mycket plockades bort. I april 2014 påbörjas revideringar då ännu mer tas bort. Det finns på de 129 områdena på hemsidan inte plats för några mer omfattande beskrivningar eller beskrivningar som har kort giltighetstid. Områdena måste i stor utsträckning få innehålla länkar till bilagor som innehåller beskrivningar av verksamheter och länkar till beskrivningar.

De särskilda utredningarna/bilagorna finns förtecknade i följande pdf, som också innehåller innehållsförteckningar till de senaste årens utredningar.

[Sven Winnell 080203+++: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. \(http://winnell.com/omr40zf.pdf\)](http://winnell.com/omr40zf.pdf)

Kapitel 2: Läget före 10 oktober 2017.

Innehåll

- 23 De senaste sammanställningarna
- 23 De utrikes förhållandena är behandlade t o m 23 juni 2017.
- 23 De inrikes förhållandena mellan 23 juni och 13 september 2017 är ofullständigt behandlade, men det viktigaste finns i sammanställningarna den 10 september, 16 och 17 oktober vars innehållsförteckningar återges strax härfter.
- 24 Innehållsförteckning till
Sven Winnell 10 september 2017:
Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag.
<http://winnell.com/omr36-39zzzzo.pdf>
- 28 Innehållsförteckning till
Sven Winnell 16 oktober 2017: Alliansen och regeringen. Hushållens levnadskostnader, skatter och bidrag. Annat. Myndigheter. Levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Riksdag, regering, budget, debatter.
<http://winnell.com/omr36-39zzzzp.pdf>

- 31 Innehållsförteckning till
Sven Winnell 17 oktober 2017: Tidningsartiklar 13 september till 9 oktober 2017 om inrikes förhållanden i Sverige. Bilaga till sammanställning 16 oktober.
<http://winnell.com/omr36-39zzzzq.pdf>

De senaste sammanställningarna

Sven Wimmell 4 juni 2017: Politik från höstbudgeten 2016 till 4 juni 2017

<http://wimmell.com/omr36-39zzzzl.pdf>

Sven Wimmell 23 juni 2017: Tidningsartiklar 31 maj - 23 juni 2017 om utrikes förhållanden och terrorism.

<http://wimmell.com/omr36-39zzzzm.pdf>

Sven Wimmell 23 juni 2017: Tidningsartiklar 15 -23 juni 2017 om inrikes förhållanden samt protokoll till partiledardebatten i riksdagen 14 juni 2017.

<http://wimmell.com/omr36-39zzzzn.pdf>

Sven Wimmell 10 september 2017: Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag.

<http://wimmell.com/omr36-39zzzzo.pdf>

Sven Wimmell 16 oktober 2017: Alliansen och regeringen. Hushållens levnadskostnader, skatter och bidrag. Annat. Myndigheter. Levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Riksdag, regering, budget, debatter.

<http://wimmell.com/omr36-39zzzzp.pdf>

Sven Wimmell 17 oktober 2017: Tidningsartiklar 13 september till 9 oktober 2017 om inrikes förhållanden i Sverige. Bilaga till sammanställning 16 oktober.

<http://wimmell.com/omr36-39zzzzq.pdf>

De utrikes förhållandena är behandlade t o m 23 juni 2017.

DN SÖNDAG 18 JUNI 2017: "Kolera och svält i krigets spår. Trump, Putin, Kina, Nordkorea, Polen, Ungern, Syrien, IS, Brexit... det finns mycket i vår omvärld att oro sig över just nu. Och i skuggan av kärnvapen och Twitterstrider pågår den största hungerkatastrofen i FN:s historia. Tiotals miljoner människor svälter just nu i Somalia, Nigeria, Sydsudan och Jemen. "

Arbete pågår med en fortsättning om de utrikes förhållandena efter den 23 juni, men en redovisning dröjer.

Något om utrikes förhållanden 3-9 september finns i sammanställningen den 10 september 2017

De inrikes förhållandena mellan 23 juni och 13 september 2017 är ofullständigt behandlade, men det viktigaste finns i sammanställningarna den 10 september, 16 och 17 oktober vars innehållsförteckningar återges strax härafter.

Innehållsförteckning till

Sven Winnell 10 september 2017:

Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag.

<http://winnell.com/omr36-39zzzzz.pdf>

Innehåll

6 **Kapitel 1: Inledning om samhällsplaneringens problem.**

7 **Först några artiklar om läget i Sverige och världen**

7 Björn Wiman: Jag tror att det börjar bli dags att erkänna att vi är livrädda

8 Dags att dödförklara utopin om internet

11 Hopplöst demokratiskt. FN måste få ökade befogenheter

12 Bilderna från vår tids syndaflod är bara en försmak av framtiden

13 Sydkorea simulerar attack på Nordkoreas kärnvapenbas

15 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

16 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

19 Utvecklingens krafter.

20 Systemet för mänskliga verksamheter

23 Den fundamentala påverkanskedjan

25 Sveriges regeringar under 100 år

27 Makthavare i världen efter andra världskriget.

29 Sven Winnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

33 Ämnet om samhällsplaneringens problem

34 **Kapitel 2: Innehåll i tre dokument om samhällsplaneringens problem.**

35 **Innehållet i Sven Winnell 4 juni 2017: Politik från höstbudgeten 2016 till 4 juni 2017**
<http://winnell.com/omr36-39zzzzl.pdf>

41 **Innehållet i Sven Winnell 23 juni 2017: Tidningsartiklar 31 maj - 23 juni 2017 om utrikes förhållanden och terrorism.**
<http://winnell.com/omr36-39zzzzm.pdf>

50 **Innehållet i Sven Winnell 23 juni 2017: Tidningsartiklar 15 -23 juni 2017 om inrikes förhållanden samt protokoll till partiledardebatten i riksdagen 14 juni 2017.**
<http://winnell.com/omr36-39zzzzn.pdf>

- 54 **Kapitel 3: Regeringen.**
- 57 **Tiden efter 23 juni 2017**
- 58 **Brev om skatter**
- 59 **De borgerliga partierna är kvarlevor från gamla tider innan demokratin kom på tal.**
- 61 **Några kommentarer om vad regeringen bör göra för utrikes- och inrikes förhållanden finns i Sven Winnell 4 juni 2017: Politik från höstbudgeten 2016 till 4 juni 2017 <http://winnell.com/omr36-39zzzzl.pdf>**
- Men de behöver kompletteras.
- 61 Brev om fastighetsskatt mm.
- 63 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna
- 64 2017 Förvärvsarbete icke-pensionärer utan barn.
- 65 Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet.
- 65 Mer om skatter och bidrag
- 70 **Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna.**
- 70 **1 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer**
Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.
- 72 Kommentarer till försäkringskassans regler om bostadsbidrag för unga 18-28 år
- 75 **2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.**
Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas
Regeln 15% innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln Se sidan 352 i <http://winnell.com/omr36-39zs.pdf>
- 76 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.
- 77 Bostadstillägg för pensionärer.
- 77 I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004)
- 78 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).
I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.
- 84 Andra påpekanden o förslag. (8 april 2004.)
- 85 Summa marginaleffekt 2004. (Från sid 3405)
- 86 Ingen i regeringen eller riksdagen har visat tillräckligt intresse för de lägsta inkomsterna.
- 87 Januari 2013: Förslagen för bostadstilläggen på sid 95 i <http://winnell.com/omr36-39zq.pdf> bör bli att man helt slopar reglerna som föreskriver att kapital/förmögenheter och fastigheter ska påverka bostadstilläggen.
- 90 Så beräknar vi dina inkomster
Från pensionsmyndigheten 6 feb 2013
- 92 Så beräknar vi din bostadskostnad (6 feb 2013)

- 94 Så mycket kan du få i bostadstillägg
- 95 Så beräknar vi ditt bostadstillägg
Avtrappningsregler
- 98 **Många anser att pensionärerna halkar efter i välfärden. Att öka bostadstilläggen något och sänka skatten något för dem är gott och väl, men det är dags ta bort den grovt snedvridande effekten av regeln att 15% av kapital ska ses som inkomst. Regeln bör snarast tas bort.**
- 98 Bostadsbidrag för barnfamiljer och till hushåll utan barn.
- 98 **Här utdrag ur Socialförsäkringsbalken (2010:110) som visar något om bostadsbidrag för barnfamiljer och de s k ungdomsbostadsbidragen till hushåll 18-28.
Bestämmelserna om att 15 % av förmögenhet ska tas upp som inkomst bör avskaffas.**
- 101 **3 Bostadsbidrag för barnfamiljer.**

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas. Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginal-effekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensio-närernas högsta marginaleffekt av samma regel.
- 102 **4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll.**

Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till public-serviceföretagen. För riksdagens finansieringen avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobb-skatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under cirka 11 000 kr per månad.
- 104 Från <http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf> (sid 73-75)
Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvud-regeln bör föreslås av regeringen.
- 106 Halvtid i kvinnokampen
- 108 **Demokratin behöver förbättras**
I grundskolan och på gymnasiet behöver skolämnenas innehåll förbättras med hänsyn till demokratis krav.

Religionsämnet bör göras om till "Religion och levnadskunskap".
Ämnet samhällskunskap måste bli mycket bättre.
Hemkunskapen i grundskolan måste bli bättre och på gymnasiet bör ämnena kompletteras så att de rymmer hemkunskapsproblem.

Ämnena vid universitet, högskolor och forskningsråd bör ordnas så att sammanhangen blir begripliga, helst efter systemet för mänskliga verksamheter.

Statistiken bör ordnas efter politikens behov.

108	Regeringen bör lägga upp en svensk världsplanering från svensk horisont	143	I Sydkorea fortsätter livet som vanligt
109	Regeringen bör ha en plan för sin politik	144	USA:s ambassadör vid FN-mötet: Nordkorea ber om krig
110	Sammanfattningsvis	145	Lag som skyddar barn mot utvisning upphävs
111	Regionplanering	147	Ingen oro på börserna trots Nordkoreas vapentest
112	Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?	147	Oregerligt under skuldtaket
113	Flera miljarder kvar att lägga på nya reformer	148	Så hotas världen om Kim mister makten
114	Landsbygdssatsning ska få fart på Sverige	150	Sydkoreaner vill ha tillbaka kärnvapen
116	<u>Kapitel 4: Några artiklar om utrikes förhållanden och nordkoreaproblemen</u>	151	Trump river upp avtal för unga papperslösa
117	Peter Wolodarski: Hotet om ett kärnvapenkrig är på riktigt	153	Orkan klassas som "extremt farlig"
119	Förödelsen som staden bäddat för	153	Balansgång mellan öst och väst
123	Framtidens oväder ställer nya krav på stadsplanerare	156	Orkanen Irma slår mot karibiska öar
125	Forskare: Vi vet för lite om det som hotar vår existens	157	USA: Frys Kim Jong Uns tillgångar
128	Nepaleser förlorade allt i omfattande monsunregn	157	Dödssiffran stiger efter jordbävningen
128	Sydkorea får tyngre missiler	159	Regeringen i september 2017
129	Ryssland hotar USA med motåtgärder		
129	Vardagsfotografierna som trotsar Trump		
130	Ett sansat svar på Trumpismen		
132	Direkta samtal kan stoppa upptrappning		
134	Skadorna kan bli större än vid Hiroshima		
136	Trump ger Kina del av skulden		
137	Vi bor väldigt nära och kan inte bara flytta härifrån		
141	En miljon bilar kan ha förstörts i Harvey		
141	När kärnvapnen är på plats ska ekonomin lyftas		

Innehållsförteckning till

**Sven Winnell 16 oktober 2017: Alliansen och regeringen.
Hushållens levnadskostnader, skatter och bidrag. Annat.
Myndigheter. Levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
Riksdag, regering, budget, debatter.
<http://winnell.com/omr36-39zzzzp.pdf>**

Innehåll

Sida 6 **Kapitel 1 : Alliansen och regeringen.**

7	De mänskliga verksamheterna
8	Så vill de borgerliga sänka skatten
9	Nu svänger alliansen högerut
11	Långt kvar till en gemensam budget
12	Löfven: Hårdare tag krävs mot våldet och gängkriminaliteten
18	Strid om enklare jobb i M-ledarens första duell
19	Muf vill minska statens utgifter med en femtedel
21	KristerSSon i vuxet höger-vänster-kurr
22	Tycker du att utvecklingen går åt rätt eller fel håll?
23	Alliansväljare splittrade i synen på läget i landet
24	Sluta inbilla dig att Sverigedemokraterna är ett parti som andra.
26	Högern vill försvaga välfärden med integration som tillhygge
29	Invandringen nu viktigast för stockholmarna
31	Migrationspolitiken splittrar alliansen
34	Ulf KristerSSon håller på att ändra M:s profil
35	Socialdemokrater kan räcka M en hjälpande hand
37	Muf kräver tuffare tag med arbetsrätten
38	Moderaterna sätter av i full galopp åt höger
39	Borgerlighetens chans bygger på att hålla ihop
41	M-förslag om kvotflyktingar kan leda till inhumant system
43	M riskerar kritik för ökade klyftor
44	Här är M:s nya tyngdpunkter
45	Ska de falla, ska de åtminstone falla som moderater
47	De politiska partiernas hemsidor på Internet

48	<u>Kapitel 2: Levnadskostnader, skatter och bidrag för hushållen</u>
49	Demokratins princip kräver jämlikhet ifråga om levnadsförhållanden och levnadskostnader.
49	Konsumentverkets beräkningar 2017
50	Bostad Utrymmesstandard
51	Månadskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer
51	Årskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer
52	Pensionärer 2017
52	Årskostnader år 2017, pensionärer.
52	Barnkostnader
53	Ekonomi för unga
54	2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Inkomstskatt i % av inkomst
55	2006-214. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
59	Skattetabell
60	Underskott och överskott i hushållsbudgetarna
61	Skillnad ensam - en make
62	Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet.
62	Mer om skatter och bidrag.
65	Beräkningar av barnkostnader
65	Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter
67	Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna.
68	1 Bostadsbidrag införs för barnlösa ickepensionärer
68	2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg
68	3 Bostadsbidrag för barnfamiljer
68	4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll
69	Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvudregeln bör föreslås av regeringen.

72 **Kapitel 3: Annat än skatter och bidrag för hushållen.**

- 73 Annat än skatter och bidrag för hushållen
74 Demokratin behöver förbättras
74 Regeringen bör lägga upp en svensk världsplanering från svensk horisont.
75 Från omr36-39zzzzl (före senaste regeringsombildningen): Regeringen bör ha en plan för sin politik.
76 Sammanfattningsvis
77 Regionplanering. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.
78 Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?
79 Om statistik se sidorna 193-200 i <http://wimnell.com/omr36-39zzzzl.pdf>
80 Politikområden för politiken 28 juli 201782

Kapitel 4 : Förteckning över myndigheter inom departementens verksamhetsområden 2014

- 82 Statsrådsberedningen
83 Arbetsmarknadsdepartementet
85 Finansdepartementet
88 Försvarsdepartementet
92 Justitiedepartementet
95 Kulturdepartementet
100 Landsbygdsdepartementet
101 Miljödepartementet
104 Näringsdepartementet
109 Socialdepartementet
114 Utbildningsdepartementet
119 Utrikesdepartementet

121 **Kapitel 5: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.**

- 122 Människligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse
123 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
126 Utvecklingens krafter
127 Systemet för mänskliga verksamheter

130 **Kapitel 6: Riksdagen och regeringen. Regeringsförklaring. Budgetproposition. Riksdagsdebatter**

- 131 Riksdagens historia
134 www.riksdagen.se
135 Riksdagen i samhället

139 Riksdagens utskott
139 Arbetsmarknadsutskottet (AU)
141 Civilutskottet (CU)
144 Finansutskottet (FiU)
146 Försvarsutskottet (FöU)
149 Justitieutskottet (JU)
151 Konstitutionsutskottet (KU)
154 Kulturutskottet (KRU)
156 Miljö- och Jordbruksutskottet (MJU)
159 Näringsutskottet (NU)
161 Skatteutskottet (SkU)
164 Socialförsäkringsutskottet (SfU)

166	Socialutskottet (SoU)	251	Budgetmotioner från riksdagen
169	Trafikutskottet (TU)	251	Vi tror på Sverige – Moderaternas budgetmotion 2018
171	Utbildningsutskottet (UbU)	251	En budget som håller ihop Sverige – Liberalernas budgetmotion för 2018
174	Utrikesutskottet (UU)	252	Nytt ledarskap för Sverige Motion 2017/18:3716 av Annie Lööf m.fl. (C)
176	EU-nämnden	252	Välfärdsloftet – Budget för vård, omsorg och trygghet Motion 2017/18:3798 av Andreas Carlson m.fl. (KD)253 Budgetpropositionen för 2018. Motion 2017/18:2487 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD)
180	Riksdagens snabbprotokoll 2017/18:2 Riksmötets öppnande	254	Riksdagens snabbprotokoll 2017/18:15. Onsdagen den 11 oktober Kl. 9.00–12.16. Partiledardebatt Från www.riksdagen.se 24 september 2017
181	HANS MAJESTÄT KONUNGEN		
182	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):		
191	Budgetpropositionen för 2018: Samhällsbygget – investera för framtiden 20 september 2017		
192	Fler ska komma i arbete		
192	Sverige ska ha en jämlik kunskapsskola		
192	Sverige ska bli ett fossilfritt välfärdsland		
192	Välfärden ska stärkas		
193	Sverige ska vara tryggt		
194	Budgeten för 2018 på fem minuter		
195	Alla ska få ta del av styrkan i ekonomin		
196	Läs mer om några av regeringens förslag Budgetförslaget i siffror		
196	Resultat av regeringens politik		
196	Nästa steg - riksdagsbehandling av budgetförslaget		
198	Riksdagen debatterade budgetpropositionen		
199	Riksdagens protokoll 2016/17:5 Tisdagen den 20 september		
199	Debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande		

Innehållsförteckning till

Sven Winnell 17 oktober 2017: Tidningsartiklar 13 september till 9 oktober 2017 om inrikes förhållanden i Sverige. Bilaga till sammanställning 16 oktober.
<http://winnell.com/omr36-39zzzzq.pdf>

Sida

3	DN ONSDAG 13 SEPTEMBER 2017
3	Till reträtt, C och L
5	Polisen kan inte strunta i sexbrotten
6	Mer pengar till arbetet mot våldet
7	Guldläge för Löfven – nu finns inga ursäkter
9	SD vill fälla Löfven – men besked om Hultqvist dröjer
11	Uppropet som blev Moderatledarens sista
12	Pensionärerna har sannolikt mer att hämta inför valet
13	Kris i neurovården het fråga i landstingsdebatt
14	DN TORSDAG 14 SEPTEMBER 2017
14	Löfven lovar att jämna ut skatten helt till 2020
16	Därför bör Sverige säga nej till kärnvapen
18	DN:s uppgifter fick honom att lämna sin post
20	Skandalen stänker också på förra regeringen
21	Tidigare ministern: Känner inte till det
22	Asylsökande fick se oenig regering
23	Fyra punkter som gör att Sverige är inne i supertillväxt
24	Många känner frustration när de får ett sådant besked
25	DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017
25	Nyanlända behöver utbildning – inte politikernas låglönejobb
28	Frågan fick de borgerliga att splittras

30	Vi har inte bilden klar för oss ännu
31	Hultqvist pustar ut efter beskedet
32	Alliansen tänker inte ge upp samarbetet
33	Regeringen vill satsa på de utsatta skolorna
35	Allt fler vårdnadstvister avgörs i domstol
36	Experten varnar för ökade boendekostnader
37	Sveriges 15 rikaste familjer kartlagda
39	"Den här gången är valet till Svenska kyrkan viktigt
40	Det ska vara enkelt att delta i Allmändalen
41	115 miljoner kronor till den fria konsten
43	En seger för journalistiken
45	DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017
45	Uppdrag för alliansen
46	Nästa års biståndsbudget blir den största någonsin
48	It-chef tillsattes utan godkänd säkerhetsprövning
50	Partierna ifrågasätts mitt i ideologisk strid
51	Så tycker grupperna i kyrkovalet
53	Moderat gick mot sitt parti – ville fälla Löfven
54	Stark kritik mot myndighetsflytt
55	Förlorade provvalet – lämnar politiken
56	Ohlsson valde att utmana vid fel tidpunkt
57	Räntechocken som förändrade Sverige
61	Debut för amerikanskt pansar på svensk mark
63	Nu är slutstriden om EU-lönerna nära
65	DN SÖNDAG 17 SEPTEMBER 2017
65	Dags för Svenska kyrkan och staten att gå skilda vägar
67	Tyska bilden av Sverige: Föredöme och skräckexempel
68	Mest vård av barn vid två års ålder
69	Budgeten ger mest till barn och pensionärer

73	Maria Crofts: Nästa krav blir att höja bostadstillägget för landets pensionärer	114	Systemet fungerar inte som det är tänkt
74	Björn Wiman: Den enda religion Sverigedemokraterna bryr sig om på allvar är islam	115	Sveriges export går starkt framåt
		116	Stressade människor söker vård av rädsla för demens
		118	Lämna inte staden till nazisterna
76	DN MÅNDAG 18 SEPTEMBER 2017	120	SD kan bli vågmästare i Stadshuset
76	Vi lobbyister får betala partierna för att få påverka	121	Södermalmsborna mest röstningsbenägna i kyrkovalet
78	Stora brister när 12-åring pekades ut som mördare	122	Viktor Barth-Kron: De stora partiernas tid är förbi i Stockholm
89	"Högsta valdeltagandet i kyrkovalet på 67 år	123	Ella Bohlin håller fast vid kritiserat vårdval
91	Expert: Nazisterna markerar mot polisen	125	Alliansen analyserar vinstbegränsning
92	Tamponger och bindor granskas		
93	Bästa valet för miljön är att skaffa färre barn	126	DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017
94	Sporterna som ger flest skador	126	Biblioteken kan inte vara till för alla, alltid
96	Regeringen vill storsatsa på Ingmar Bergman	127	Vi investerar 40 miljarder kronor i samhällsbygget
96	".. och Dramaten följer upp med tankesmedja	129	Varför skulle jag döda min bästa vän?
97	Mediecenter ska motverka hot mot journalister	135	Skatterna sänks med nästan sex miljarder
97	Hynek Pallas: Polisen har åter misslyckats med att skydda demokratin	136	Reglerna för reseavdrag ska ses över
		137	Förlossningsvården får ny miljard
98	DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017	138	Försvaret övar mot helikoptrar från USA
98	Mystifiera inte extremism	139	Peter Hultqvist kvar i regeringen
100	Stadshuset behöver en ny regim	140	Bostadsbidrag är bättre än stöd till byggherrarna
101	Narkotikan ligger bakom kriminalitet och terrorism	142	Nytt initiativ ska lösa konflikt kring jobb åt nyanlända
103	Pojken hade aldrig fällts i en rättegång	143	Johan Hilton: Det går inte att åka tåg längre, det bara går inte
106	Uppgifter om hotfull tonåring vid brottsplatsen nådde aldrig polisens utredning	144	Biblioteket var inte längre tryggt
107	Bara ett svar dög – erkänna mordet	146	En spegelbild av samhällets haveri
108	Dataintrången hade kunnat förhindras	148	Insiktsfullt. Men när Mattsson skildrar människor skramlar det
110	Statsvetare: Stor symbolisk betydelse	149	Tv-avgiften avskaffas
110	Tekniken kan förbättra världens matproduktion	150	Otryggheten ökar i Stockholm
112	Småspararnas favorit kvaddad av Apple	153	De ensamma barnen möts i Björns trädgård
		161	DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017
		161	Sorglösa steg mot valet

163 Nu måste vi skapa en lex Hovsjö
 164 Utmaningen blir att hantera nazisterna i kostym
 165 Vinstförbud kostar miljarder i ökade sjukskrivningar
 167 Brett stöd för att banta ränteavdragen
 169 Valårsbudget utan stridbara satsningar
 171 Sänk skatten även för de som arbetar
 172 Vidlyftigheten kan straffa sig
 175 Familjer vinnare i nya budgeten
 176 Valbudgeten ger något till de allra flesta
 177 Så påverkas du av budgeten
 178 Ekobrottsmyndigheten kastas ut från nätverk efter it-brister
 179 Polis ska inte avgöra skuldfrågan
 181 Militärer fick kungabesök
 181 Hultqvist slår tillbaka mot ryskt uttalande
 182 Vellinge blir första kommun att införa tiggeriförbud
 183 Jimmie Åkesson vill förbjuda NMR
 183 Löfven erbjuder USA hjälp med Nordkorea
 184 Olika bud inom Svenskt Näringsliv om lönenivån
 186 Investerare drar i bromsen för nya köpcentrum
 187 Blötan slår mot potatisskörden
 188 Hur kan så många ha för lite att göra på jobbet?
 189 Nya bröstvårtan ger cancern en käftsmäll
 191 Rekonstruktioner direkt efter operation vanligast i Stockholm
 193 Idrottsstödet ökar med 19 miljoner kronor
 193 Historisk” höjning av kulturbudget möter kritik
 195 Jag pratade om no go-zoner och att Sverige kollapsat
 198 Huk’ er i bänkarna, läsare
 200 Om hjälpen inte är till hjälp måste man arbeta på ett annat sätt
 206 Polisen: Ensamkommande utsätts för rekryteringsförsök
 208 Notan för ombyggnationer på sjukhuset: 1,64 miljarder

210 DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017
 210 Sätt stopp för nazisterna
 211 Vi behöver veta mer om brotten
 212 Mer samarbete krävs över blocken
 215 Viktigast att samla ett bra lag
 216 Ulf Kristersson får svensk politikens svåraste jobb
 217 Här övar amerikansk marinkår mot svenska amfibiesoldater
 218 Eliasson lovar att fler våldtäkter ska utredas
 219 Snabbspår används av få efter miss hos Migrationsverket'
 220 Regler för nazister kan skärpas
 221 Viktor Barth-Kron: Centern har inte blivit sossar – snarare moderater
 222 Telia går med på att betala 7,7 miljarder i förlikning med USA
 224 Staten borde betala för socialtjänsten
 226 Polisen: "Ingen anledning till oro – ett hot av många
 227 Vi drabbas om Göteborg spärras av
 229 Kulturchefen i protest mot nazister
 230 Hatspråket göder terroristen
 231 Lummigt om landsbygden som hot och löfte
 232 Nazister i paradiset. Polisens tafatthet kan sänka demokratin
 233 DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017
 233 Skolan slår ut de svaga
 234 Även svenska ungdomar behöver vägledning
 235 Följ Danmark och Finland, tillåt ätbara insekter i Sverige
 238 Utebliven hjälp från regeringen väcker kritik
 239 Deras dotter måste ha ständig tillsyn – fick avslag
 240 Mina fängelseår får inte vara förgäves
 242 Anna-Lena Laurén: Ord är människans sätt att inte bli tokig
 243 Polisen utrustas med nytt vapen från USA
 245 Allt färre dömda söker nåd

247 Rika länder bromsar billigare mediciner
 248 Förre chefen vill förändra Riksbanken
 249 Toppmodern NKS-byggnad blir 300 miljoner dyrare
 250 Det här vet vi om D-vitamin
 252 Vuxna smaker utan alkohol

 253 DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017
 253 Vi ställer oss bakom att trappa ner ränteavdragen
 255 USA-fartyget som svenska flottan ska försöka träffa
 257 Ny satsning ska sätta stopp för svartjobben på byggplatserna
 259 Larm: Unga tvingades till sprit- och sexfester
 260 Gruppen viktigare än fakta för våra åsikter
 262 Förmånligt sparande trots höjd skatt
 264 Fyra sätt för dig som vill spara långsiktigt
 265 Maria Crofts: Snacks är nog inte det bästa sättet att illustrera posterna i budgeten
 266 Skattechock mot nya Volvon
 267 5 109 000 svenskar i åldrarna 15 –74 år var sysselsatta i augusti 2017
 267 Studie visar hur 40-åringar väljs bort
 269 Hur stor roll spelar åldern?
 269 Så blev faktaresistens ett nytt sätt att kalla en motståndare korkad

 272 DN MÅNDAG 25 SEPTEMBER 2017
 272 De vill att vi ska prata islam men tåga om nazismen
 273 De digitala bevisen kunde säkras i sista sekunden
 277 Hot och könsord allt vanligare på sjukhus
 278 Bevakningen skärps efter våldet
 279 Älmhults positiva utveckling prisas
 279 Hård löpträning kan slita på kroppen

281 Kulturfrågor på undantag i kommunerna
 283 Det är inte bara en massa fejknyheter som sprids
 284 Stockholmarna dömer ut trängsel och parkeringsbrist
 285 Planering från fel håll förklarar problemen vid bygget av Nya Karolinska
 288 Folktandvården stänger två kliniker

 288 DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017
 288 Enighet som riskprojekt
 290 Fördomar i vägen för kompetens
 291 Nej, SD är inte som andra partier
 292 Gårdsförsäljning av alkohol fel väg till levande landsbygd
 294 Sextrakasserier tystas ner av SD
 296 Nazister tänker trotsa domtolsbeslut
 297 Experter pekar ut främmande dykarfarkost i svensk hamn
 298 Slutstriden närmar sig
 299 Synskadade 18-åringen tog sitt liv när han och lillebror skulle utvisas
 300 Förundersökning efter DN-avslöjande
 301 Något är väldigt fel
 304 Mjölkbönder klarar inte den ökande efterfrågan
 305 Svenska åklagare jagar Telia miljardmutor
 306 Barn till fängslade känner ofta en skuld själv
 310 Björn Wiman: Beslutet om nazistdemonstrationen visar att juridiken inte är statisk och orubblig
 311 Fler kameror föreslås på akuten
 313 Känslan av otrygghet ökar kraftigt i staden
 314 Barnafödande är en fråga som engagerar– tänk på det politiker

 316 DN ONSDAG 27 SEPTEMBER 2017
 316 Ett klent lärarlyft

317	Bemötandet ska vara professionellt och espektfullt	360	Kraftig ökning av byråkrater i offentlig sektor
318	Lägg ner Arbetsförmedlingen – ge kommunerna huvudansvar	364	46 bolag utnyttjar det svenska systemet
319	Departementsråd lämnar sin tjänst	365	Avslöjandena gör ministern bekymrad
322	Spritbussar” har slutat köra till Tyskland	366	Lööf vill storsatsa på höghastighetståg
323	En läsande hjärna formas i tidig ålder	367	Tveksamt om partiets politik går ihop
326	Här ska Stockholm bygga modulhus för nyanlända	368	Polisen måste få ingripa mot nazister
327	DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017	369	Jag hade hoppats få fortsatt uppdrag
327	Slå mot ekobrottslingarna	370	Avancerad vård på färre platser
329	Vårt skydd blir aldrig tillräckligt	371	Enighet om stopp för utvisningar
330	Viktigare fördjupa studierna än att välja exakt rätt ämne	372	Val av riksbankschef vållar politisk strid
332	Lucka i lagen gör Sverige till skatteparadis	373	Ingves blir kvar om det inte går att enas
336	Vi försöker inte dölja inkomster	374	Regeringen redo att stämma danska staten
337	Myndigheterna står handfallna	375	Unionen: Utbilda personalen för att hålla den attraktiv
340	Partisekreteraren ”minns inte” detaljer från samtal	376	Håll vinstdrivna företag så långt borta från välfärden som möjligt
341	Polisförstärkning från hela landet	377	Hur gör man för att få vänner – och för att behålla dem?
342	Det ska göra riktigt ont att angripa Sverige	378	Barnkirurger tvingas operera på nätterna
343	Fler brott ska bedömas som terror	382	Johan Anderblad ny läsambedassadör
344	Svenskarna flitiga e-handlare	383	DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017
345	Oro för svensk korruption	383	Bytte politiken mot kyrkan – blir nu präst
345	Public service ska inte propagera för religion	384	Se hatets symboler
346	Bokmässorna kan vara här för att stanna	386	Allt det som inte är nazism
349	Björn Wiman: När demokratin hotas ställs litteraturen inför nya villkor	387	Ge borättssköpare bättre skydd mot bedrägerier
350	Ska man tala med nazister?	389	Hon tog alltid sina läsare på stort allvar
353	En har bil, en elcykel, en SL-kort – vem är snabbast i stan?	391	Hedvall: Hennes omkväde handlade om att visa hänsyn
356	Samsom: Kön följs upp varje vecka	392	Magdalena Ribbing har stor del i att jag kände mig välkommen i Sverige
357	DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017	393	Moderaternas väljarstöd
357	Lööfs lättfärdiga löften	394	Partiledarskifte
358	Några extra mil för bra sjukvård	396	Ökad risk för våld under marschen

397	Nazisttåget kastar skugga över judisk högtid	438	De kan prisas för sina upptäckter
398	Fyra metoder mot nazism	442	Så får du ihop insatsen till första lyan
402	Avhopparen: De vill ha våld och upplopp	445	Maria Crofts: Du har större chans än du tror att få bostad genom att stå i kö
404	Niklas Orrenius: Hur kommer det sig att somliga ser sverigedemokrater som smygnazister?	446	Kvinnors löner ökar snabbare än mäns
407	Den ekonomiska politiken passar illa med ett S-samarbete	446	IMF vill ha större löneökningar för att driva upp inflationen
408	C kräver skattereform och överväger höjd moms	447	Telia vill bli först med 5g
409	Svettigt för Sverige om Macron charmar Merkel	448	Kroppens biologiska klocka hamnar i otakt av nattarbete
410	Sverige med i kampen om att ta över EUmyndighet	450	Stegtävlingar på jobbet kan snart bli olagliga
412	Akilov häktad för fler brott	452	Björn Wiman: Fyra kvinnor som visar att Bokmässan är mer än marscherande nazister
412	Utpekade 62-åringen: Vi kan inte ta ansvar för vad bolagen gör	454	Minnesstund för Ribbing på Bokmässan
413	Ny dna-studie avslöjar den moderna människans rötter	455	Röster om Magdalena Ribbing
414	Ingves vinnare i det politiska maktspelet	456	Björn Wiman: Hennes folkupplysarinsats gick i grunden ut på en enda sak: empati
416	Ekonomer kritiserar omvalet		
417	Ikea köper populär förmedlingstjänst	457	DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017
417	Smalt urval av laddbara bilar	457	Ett litet hopp för M
418	Sköndal ska få 4 000 nya bostäder – men först måste 139 villor rivas	458	Muslimerna är inte en annan art
420	Hennes sons operation ställdes in – fyra gånger	459	Var femte äldre stängs ute i det nya digitala samhället
422	Antikvariat på nätet	462	Nya M-ledaren vill göra upp över blocken
422	En mässa präglad av motsättningar	463	Alla vill vara lucia i alliansen
425	En välbehövlig teolog på stol 5 i Svenska Akademien	465	Antalet IS-återvändare minskar kraftigt
425	Vad är nazister, pappa?	465	KD: Försvaret måste få tolv miljarder extra
428	Lotta Olsson: Antikvariaten sorterar fram det vackraste	467	Catia Hultquist: Gravida blir behandlade som mindre vetande avelsmaskiner
429	DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017	468	Björn Wiman: Nazisterna lyckades med en sak – att allvarligt skada Bokmässan
429	Gamla regelverk bromsar utveckling av nya växtskydd	469	Kameror i Husby driver langarna till nya platser
431	Marschen kom av sig före start	472	Jobb riskerar försvinna när förvaltningar flyttar ihop
433	Ulf Kristerssons svåra utmaningar	473	Ökad centralstyrning ska pressa ned kostnader
435	Partiets tal om hopp har en skakig historia		
437	Vi känner inte igen oss i bilden av SD		

474 DN TISDAG 3 OKTOBER 2017
 474 Sverige behöver 400 000 nya jobb fram till år 2025
 477 Så fungerar vår biologiska klocka
 478 Nobelpristagarna förklarar hur dygnsrytmen fungerar
 478 Miljardsatsning på vård ska rädda KD
 480 En dag ska jag berätta hela sanningen för Emil
 483 Goebbels hade varit nöjd med helgen i Göteborg
 484 Antalet mord och skjutningar ökar
 485 Tvärbanan går igen – efter 191 dagar

 487 DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017
 487 Tillbaka till 2006
 488 Ingen plats mellan liv och död
 489 De gamla partierna bromsar den nödvändiga förnyelsen
 492 Sparkade toppchefen är kvar på sitt arbete
 494 Svallvågor från våldsam dödsdansen
 495 Upptäckten som fick själva rymden att skaka
 496 8 av 10 personer som ska utvisas har avvikit
 498 L vill satsa på integrationen
 499 Veteraner tar plats på nya M-platser
 501 Eniro klarade inte globala motståndare
 502 Minskade utsläpp med gas i tanken
 504 Här kan barnen sova över hos pappa i fängelset
 507 Misskötsel fick fortsätta trots skarp kritik
 509 Staden satsar 200 miljoner på ökad fysisk trygghet

 511 DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017
 511 Misslyckad multikulturalism
 512 Sänk skatterna och förkorta vårdköerna med 19 miljarder
 515 Linde kunde ha stoppat hela skandalen
 516 Frågorna som ministern inte vill svara på

519 De öppnade cellens innersta
 520 Livets molekyler fångade på bild in i minsta detalj
 521 För få ärenden avgörs – konsultbolag anlitas
 522 Minskad integration ska betala skattesänkningar
 524 C vill sprida ut makten i landet
 525 Hård kritik mot UD efter DN-anmälan
 526 Alliansen vill höja anslaget olika mycket
 527 Världens finaste pris möts av kritik
 528 Tjänstemän förlorar pensionsmiljarder
 529 Innan bråket briserar – prata med din partner om pengar
 533 Många unga pratar inte med munnen, de pratar med vapen
 534 Risk för nytt sopkaos i Stockholm
 535 Rödgrönrosa väljare splittrade om tiggeri
 536 Fem miljoner ska få stopp på dödlig våld

 537 DN FREDAG 6 OKTOBER 2017
 537 Allt åt alla i sjukvården
 539 Partierna slåss om verkligheten
 541 Staten ska ta större ansvar för skolor med stora behov
 543 Så vill de borgerliga sänka skatten
 545 Nu svänger alliansen högerut
 547 Långt kvar till en gemensam budget
 548 Khavari anmäler SD-toppen
 549 Neandertalarna gör oss sjuka än i dag
 550 Hård strid om att bli EMA:s nya hemstad
 551 Magdalena Andersson gör ett försiktigt val av ny skattechef
 552 Stockholmsbörsen har stigit i 14 dagar
 553 Återupprätta status och lön för dem som gör själva jobbet
 554 Hur kan jag hjälpa mitt barnbarn att bli mindre blyg och osäker?

556	Björn Wiman: Nobelpriset till Kazuo -Ishiguro är ett kinderägg till både Akademien och läsarna	600	Nu är omsorgskunskap och empati svensk standard
557	Länets bästa skolkommun är Nykvarn – Stockholm rasar	602	Svårt göra lönekarriär som socionom
559	Barn ska slippa bo på hotell	603	Metallbollen som ändrade historien
560	DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017	605	DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017
560	Se upp för de gamla misstagen	605	Vinden har inte vänt än
561	Det blåser upp till storm på svenska bostadsmarknaden	607	Inför enhetliga priser för alla receptmediciner
563	Hårda paroller riskerar skapa spänningar	609	Stor ökning av anmälningar om våld i skolan
564	Löfven: Hårdare tag krävs mot våldet och gängkriminaliteten	611	Alla ropar efter mer stöd i det förebyggande arbetet
570	Försäkringsbolag kommer att börja kräva gentester	612	Strid om enklare jobb i M-ledarens första duell
571	Ett oväntat men inte ologiskt val	614	Muf vill minska statens utgifter med en femtedel
573	Sverige har en viktig roll i nedrustningen	615	Kristersson i vuxet höger-vänster-kurr
575	Sverige minskar sitt ägande i SAS	616	Fler behövs i registret över donatorer
576	Mer pengar i fickan för årets Nobelpristagare	617	Landets skolgårdar ska kartläggas
577	Ny utvärdering vill se skärpt beredskap	618	Satsningar på lågt betalda är lönlösa
581	Svensken är ett lustigt djur	619	Flaskhalsar bromsar planerade åtgärder
582	DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017	620	Ungas förståelse av svåra ord allt sämre
582	Peter Wolodarski: Sluta inbilla dig att Sverigedemokraterna är ett parti som andra.	621	Bakläxa om skatt för borätter
584	Högern vill försvaga välfärden med integration som tillhygge	622	Kreativitet en fördel för många med adhd
587	Alliansväljare splittrade i synen på läget i landet	624	Superkraft eller en livslång kamp?
590	Därför tror vi på myter om hjärnan	625	Bråttom knyta ihop t-banan
592	Så äger ni bostadsrätten med olika stor insats	628	Komplement till Kapitel 1 i zzzzp
594	Kolla föreningens lån före köpet	628	DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017
595	Maria Crofts: Ta hjälp när ni köper bostadsrätt – annars kan det bli kostsamt	628	Öppna hjärtan har blivit hårdare krav
596	Stödet bättre om chefen har ansvar för en mindre grupp	630	DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017
597	Vi ser en ljusning och känner hopp	630	Moderaterna ändrar kurs
599	Passion och ”amore” gör att socialarbetare stannar kvar		

Kapitel 3: Utrikes förhållanden efter den 9 oktober 2017

Innehåll

Sida

40	Allmänt om utrikes förhållanden
41	Några tidningsartiklar som belyser utrikes förhållanden.
76	Innehållsförteckning till Sven Wimmell 19 december 2017: Tidningsartiklar om utrikes förhållanden. 10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar. 17 oktober - 3 december ett större urval. http://wimmell.com/omr36-39zzzzs.pdf

Allmänt om utrikes förhållanden

Någon jättedramatik står inte för dörren. Det tuggar på som tidigare. Men som ett stort hot ligger klimatet och atomvapnen.

Trump håller på som vanligt med sin politik och sin regering. Nordkorea fortsätter med att utveckla sin kärnkraft. Trump har varit i Ostasien och försökt få Kina att få Nordkorea på bättre tankar, men Kina vill vara försiktig mot Nordkorea.

Ett internationell möte om klimatpolitiken ska snart hållas. Förberedelser har gjorts, men gått trögare än väntat. 190 länder är i stort sett överens, men Trump vill inte vara med. Många av hans undersåtar vill det och man får se hur det går.

I EU har det varit toppmöte en förmiddag i Göteborg med de flesta ledarna i Europas länder. om arbete m m. Brexit går trögt. I Tyskland har Merkel svårt bilda regering. Sverigedemokraterna har tagit kontakt med andra liknande partier i de nordiska länderna för att få bättre genomslagskraft för sin populism och nationalism.

I Ryssland har ledningen inte velat fira hundraårsminnet av den ryska revolutionen 1917. Den urartade och Ryssland har inte blivit som det var tänkt. Putins främsta ambition tycks vara att till varje pris göra Ryssland till en stormakt med kontroll.

I Mellanöstern är det med utgångspunkt från Syrienkriget besvärliga relationer mellan länderna: Syrien, Libanon, Irak, Iran, Saudiarabien, Turkiet, Ryssland, USA. IS sägs ha fallit men deras terrorism kan fortsätta. FN lyckades inte medla och har problem.

Kina är på uppgång. Är inte överens med grannarna om havet utanför. Indien och Japan är stora och har diverse problem.

I världen för övrigt händer mycket, bland annat i Zimbabwe, där har presidenten Mugabe, 93 år, avgått enligt folkets önskemål.

Svenska regeringen bör sätta igång en planering för världens utveckling med utgångspunkt från de svenska problemen och önskemålen.

Planering innehåller flera moment:

Hur var det, är det, kan det bli och hur bör det bli. Och man bör betrakta en mängd faktorer med utgångspunkt från mänskliga rättigheter, jämlikhet och välfärdsfördelning.

Vill man få begrepp om svensk politik räcker det inte med att läsa de politiska partiernas partiprogram. De är allmänt hållna och tycks till stor del vara skrivna så att de mer döljer partiernas detaljerade åsikter än förklarar dem, för att fånga så många som möjligt.

Vill man få grepp måste man följa partiernas politik i tidningarna. Journalister och tidningar brukar kallas för tredje statsmakten, och de anser att de ska granska partier och offentliga myndigheter så att man får klarhet. Kvällstidningarna har en särskild jargong som inte är till mycket hjälp. Morgontidningarna kan vara sakliga på nyhetsplats, men är vanligen på ett eller annat sätt knutna till politiska partier och har partipolitisk inriktning på ledarsidor.

Dagens Nyheter är störst morgontidning i Sverige och betecknar sig som oberoende liberal. Ledarskribenterna där har ofta sakliga beskrivningar om politik men när det kommer till kritan kan de visa ett klart

hat till socialdemokraterna. Om de i början ger sakliga beskrivningar kan det ändå på slutet finnas en hatisk knorr på slutet.

Dagens Nyheter har nästan monopol på debattartiklar från viktiga företag och organisationer. Vanliga tidningsläsare kan inte ha tid att läsa flera tidningar och därför kan DN anses som den viktigaste tidningen för sådana som vill ha klarhet om politik.

SVT och svensk radio är viktiga för informationen i Sverige, men deras program försvinner mestadels när de har sänts och innehållet i dem glöms lätt bort.

Nyligen har SVT haft ett program av Noam Chomsky "Den amerikanska drömmen" där han förklarar politiken i USA med hjälp av tio principer:

"En ingående inblick i Noam Chomskys syn på ekonomisk nutids-historia och politisk makt. Han ger sin bild av hur den ekonomiska historien har påverkat dagens samhälle och politik, hur fördelningen av ekonomiska resurser och makt inverkat på människors liv. Han beskriver den amerikanska drömmen, där idén om att förbättra sitt liv genom hårt arbete är rådande. Och han framför kritik mot globalisering, nedskärningar i den sociala välfärden och mot, i hans ögon, odemokratiska beslutsprocesser.
Produktionsår 2015 Tillgängligt till 31 mars 2018 på UR Play. "

SVT har också nyligen visat "Gorbatjovs sista varning" . Han nämner att USA har 10 000 atomvapen och ryssarna 6 000 och att världen går under om de används.

I det följande några tidningsartiklar som belyser utrikes förhållanden.

Flera artiklar finns i

Sven Wimmell 19 december 2017: Tidningsartiklar om utrikes förhållanden. 10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar.

17 oktober - 3 december ett större urval.

<http://wimmell.com/omr36-39zzzzs.pdf>

Artikelförfattarna står för åsikter de framför.

Av utrymmesskäl är inte med artiklar efter den 3 december 2017.

Några artiklar efter den 3 december är dock inlagda.

Några artiklar om utrikes förhållanden:

Sida

42	USA:s president vänder världen ryggen
44	Så har Kina tagit över som världens jeansfabrik
47	De sociala frågorna ska få tilliten till EU att växa
48	Frankrikes president Emmanuel Macron i DN-intervju:
Underskatta inte Europas populister
54	Europas ekonomi står stark – trots tyska stormen
57	Sparkade Green var en av Mays få EUvänner
58	Pristagaren rörde de kungliga till tårar med sitt fredstal
60	Trumps nästa steg: En nedmontering av välfärdsstaten
62	Därför spanar Silicon Valleys teknikjättar på Kina
65	Hon vågar gå först i Japans #metoo
71	Det fina med demokratin
73	Vår skapelseberättelse från året 2017
74	NE: globalisering

DN ONSDAG 8 NOVEMBER 2017

" USA:s president vänder världen ryggen

För ett år sedan valdes Donald Trump till USA:s president, bland annat på vallöftet att sätta Amerika först. Han skulle ägna sig åt hemlandet och inte ta ansvar för andra länders problem. USA:s partiella reträtt från världsscenen har på kort tid skapat oreda och osäkerhet.

När Trump valdes till USA:s president befann sig världen i en rörlig och oviss utvecklingsfas. Kina hade klivit fram med en ny offensiv attityd på världsscenen och Ryssland bröt upp efterkrigstidens världsordning genom att erövra och annektera en del av ett annat europeiskt lands territorium. I Mellanöstern befann sig ytterligare en stat, Syrien, i upplösning och terroriströrelsen Islamiska staten hade erövrat stora delar av Syrien och Irak.

Samtidigt hade den amerikanska supermakten under hans företrädare Barack Obama tappat i globalt inflytande. Världen hade blivit mångpolig, med flera maktcentra. Men det hindrade inte att USA hade återfått något av den internationella respekt som förskingrats under åtta katastrofala år med George W Bush i Vita huset.

USA:s väljare var trötta på de kostsamma utländska krigsengagemangen, och det var något som Obama hade gått till val på att förändra.

Som president trappade han ned de två stora krigen på den asiatiska landmassan som han ärvt – Irak och Afghanistan – till mer kompakta

insatser, där flygbombningar, drönare och specialstyrkor fick spela den avgörande rollen i ett mer eller mindre hemligt krig mot misstänkta terrorister.

Med ett undantag – interventionen i Libyen – startade Obama inte nya krig. Och han avhöll sig från att ingripa mot Assadregimens massakrer i Syrien.

På ett ytligt plan – motvilja mot massiva militära interventioner, ”demokratiexport” och nationsbyggande – kan Trumps politik sägas ha vissa beröringspunkter med företrädarens.

Men i själva verket representerar Trumps ideologi den totala motsatsen till Obamas. De ser helt olika på vad USA:s roll i världen ska vara. Om Obama förespråkade multilaterala insatser och lösningar, och ansåg att internationella överenskommelser kan vara gynnsamma för alla, inklusive USA, betraktar Trump utrikespolitiken som ett nollsummespel; om ”de andra” vinner så förlorar ”vi”.

Budskapet i Trumps valkampanj var att det är en alltför stor börda för USA att axla rollen som global ledare. Och amerikanerna fick inte tillräckligt mycket tillbaka på sina investeringar av sina bundsförvanter.

Det hindrade inte att Trump i ett anfall av nationalistiskt nit kunde lova att han skulle ”bomba skiten” ur IS, och han hävdade att han visste mer om terrorgruppen än ”generalerna”.

I sitt installationstal den 20 januari 2017 lade Trump fram sin grundideologi, och den var ett tvärt brott mot hur alla presidenter från och med slutet av andra världskriget definierade USA:s nationella intresse:

att USA ska sträva efter globalt ledarskap, vilket ska ske i allians med andra västliga demokratier, den fria världen ska säkras genom frihandel och ett kollektivt försvar.

Som alla vet stannade ofta dessa ideal vid luftiga högtidstal. Under det kalla krigets tävlan mot det kommunistiska Sovjetimperiet lät USA underrättelsetjänsten CIA organisera statskupper i Iran och Latinamerika och inledde angreppskrig i Vietnam – och senare Irak – för att säkra det egna imperiets globala dominans.

På något sätt har Trump vänt på det hela. Isolationism bör ersätta en internationalism som enligt Trump bara utnyttjas av andra länder för egen räkning. Vilket, menar hans kritiker, oundvikligen betyder att USA frivilligt abdikerar från sin globala ledarroll.

”Från och med i dag är det enbart America First som gäller”, förklarade Trump i sitt första tal som president. Nu skulle det vara slut på USA:s roll som internationell välgörare. Han hävdade att ”vår medelklass’ välstånd har slitits från deras hem och fördelats runt om i världen” och ”i årtionden har vi berikat utländsk industri på bekostnad av USA:s industri; vi har subventionerat andra länders arméer medan vi har krympt vår egen”.

I sitt första större linjetal om utrikespolitiken, inför andra världsledare samlade till FN:s generalförsamling i september, återkom Trump till vad man kan kalla för ”det egennyttiga temat”:
– Som Förenta staternas president kommer jag alltid att sätta Amerika först, precis som ni, som ledare för era länder, alltid kommer, och alltid ska, sätta era länder först, sade USA-presidenten.

Det är ett budskap som ledarna i stormakter som Ryssland, Kina och Indien kan uppskatta, eftersom de naturligtvis alltid strävar efter att agera utifrån vad de uppfattar som sina egna intressen. Från Trump slipper de dessutom att bli uppläxade om mänskliga rättigheter och demokrati. Det är traditionella värderingar som Trump enbart har förakt till övers för.

Därmed är Trumps linje mycket långt ifrån det som brukar kallas för USA:s ”exceptionalism”, i den mening som John F Kennedy lade in i begreppet i sitt berömda installationstal 1961: USA kommer att stödja varje vän och motsätta sig varje fiende för att säkra framgången för friheten.

Medan Kennedy, och andra USA-presidenter efter honom, talade om fattigdomsbekämpning och amerikanskt stöd för frihetssträvanden runt om i världen förekommer i Trumps tal aldrig begrepp som frihet och demokrati. Däremot olika uttryck för beundran för auktoritära ledare som Putin och filippinska Duterte.

Men så har han också deklarerat sin avsikt att dra bort USA från världens affärer, även där samarbete med andra länder uppenbart gynnar USA; det gäller såväl frihandelsavtal som miljöfördrag (som Parisavtalet mot global uppvärmning) och avtalet med Iran om att stoppa landets utveckling av kärnteknologi.

I den mån det sker blir följden ett grundskott för USA:s trovärdighet som avtalspartner i andra länders ögon. Det resulterar också i att USA:s motståndare och fiender kan fylla det tomrum som USA frivilligt lämnar efter sig.

Just det har Vita huset upptäckt är på väg att inträffa sedan Trump hoppade av det kanske viktigaste medlet för USA:s fortsatta inflytande i Asien – frihandelsavtalet TPP i Stilla-havsregionen. Fältet öppnas för Kina. Det försöker man nu reparera i samband med Trumps rundresa i Asien.

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se "

"Nationalistisk utrikespolitik

Trump's utrikeslinje sammanfattas "America first". Andra länder ska inte dra fördel av USA – relationerna ska grundas på den ekonomiska nyttan för USA.

Han gör ingen skillnad på demokratier och självhärskardömen. Han har bara haft gott att säga om auktoritära ledare som Putin och Erdogan och varit varit nedlåtande mot demokrater som Merkel.

Trump backar från USA:s globala ansvar i frågor som Europas stabilitet, konflikterna i Mellanöstern och miljöskydd. "

DN TISDAG 7 NOVEMBER 2017

" Så har Kina tagit över som världens jeansfabrik

En gång låg världens centrum för tillverkning av jeans i El Paso i Texas. I dag ligger det i Xintang i södra Kina. Enligt Donald Trump har Kina stulit miljontals jobb från USA – och när presidenten nu besöker Kina står handelsfrågor högt upp på agendan.

Xintang

Tre hundra miljoner par jeans produceras varje år i Xintang i provinsen Guangdong. Det betyder 800 000 par om dagen.

Var tredje person som köper ett par jeans i världen sätter på sig ett par byxor som tillverkats i någon av de över 3 000 fabriker på orten, enligt uppgifter från lokala myndigheter.

Jeans är ett av de områden där USA de senaste årtiondena konkurrerats ut av Kina.

– När jag var ung tog jag hela min månadslön och köpte ett par importerade jeans eftersom det var en symbol för västvärlden. Nu köper jag bara byxor som är tillverkade i Kina, säger Liang Zhongxun. I dag hyr han ut tre våningsplan åt jeansstillverkare i sitt stora hus. Han säljer verktyg och utrustning åt bygdens jeansfabriker och lever indirekt gott på ortens specialområde.

Han berättar om utvecklingen som gjort Jiuyu utanför Xintang till något helt annat än det en gång var.

– För 18 år sedan fanns här bara risfält och leriga stigar, säger han och ler åt minnet.

Mer än 200 000 personer arbetar i dag med jeanstillverkningen i och runt Xintang. Fabrikerna är stora och moderna, och små och smutsiga. Det finns alla sorter. På en bakgata knattrar symaskinerna ikapp. Ljudet tränger ut från lokalerna som är öppna ut mot gatan. Blått tyg ligger i drivor på trottoarerna.

Bakom symaskinerna sitter arbetare från Kinas inland som får betalt per söm. Husfasaderna är tapetserade med platsannonser, där anställda söks för mycket specificerade uppgifter: sy framfickan, sy bakfickan, sy sömmen längst ned på byxbenen, sätta fast knappen.

Levi Strauss och Jacob Davis tog 1873 patent på byxorna med de klassiska nitförstärkningarna av koppar som först producerades för cowboys och rallare och som med tiden blev en symbol för USA och frihet. Xintang steg in i handlingen i mitten av 1980-talet, då en affärsman från Hongkong förstod hur han kunde utnyttja det låga löneläget på det kinesiska fastlandet och frånvaron av miljölagar.

I mitten av 1990-talet befann sig jeansindustrin i USA i kris. En del av tillverkningen flyttade till Mexiko, men framför allt till Xintang i Kina. Ett par jeans kunde framställas för en fjärdedel av priset i USA. Drygt 30 år senare är det endast Liang Zhongxun, mannen som köpte importerade jeans i ungdomsåren, som av en handfull tillfrågade i södra Kina kan svara på frågan från vilket land jeans ursprungligen kommer. Några är tvärsäkra, de flesta tvekar och svarar sedan: Kina. Men snart kan det vara Kinas tur att tappa produktion till länder som står sig bättre i den globala konkurrensen. Länder vars arbetare ännu inte oroar sig för hosta och lungproblem orsakade av miljö i

fabrikerna. Nationer vars myndigheter är lättare att få att se mellan fingrarna på hur hälsoproblem och utsläpp ska hanteras.

– Det sägs att tillverkningen ska flyttas på grund av miljöproblemen, säger Zhang Jun från provinsen Hubei som sitter böjd över en symaskin.

Han tjänar motsvarande 15 öre varje gång han syr en 30 centimeter lång och rak söm.

Han arbetar ofta från åtta på morgonen till tio, elva på kvällen. Det blir runt 2 000 sömmar per dag, 300 kronor, och cirka 8 000 kronor i månadslön.

Zhang Jun arbetar hårt, men han är nöjd. Löneläget för kinesiska arbetare har höjts de senaste åren.

– Jag kan titta på film på telefonen samtidigt som jag jobbar och arbetet är fritt, säger han.

Han har läst i kinesiska tidningar att USA:s president Chuanpu, som han kallas i Kina, kommer till Peking. Och att han är den amerikanska president som mer än någon annan har stått i telefonkontakt med Kinas president.

Förväntningarna på Donald Trumps besök är försiktigt hoppfulla. Handelsfrågor och Nordkoreas utveckling väntas stå högst på programmet. Ledningen i Peking ser på Trump som på en affärsman och är av allt döma villig att förhandla i vissa frågor.

Chen Yun, en man i världens jeanshuvudstad, är mer rakt på sak i sitt omdöme om Donald Trump:

– Han är som ett barn som leker politik, säger den kinesiske företagaren.

Chen Yun säger att det under årtionden varit Kinas lott att producera billiga varor eftersom lönerna varit låga, men att det har drabbat miljön.

När Xintangs första textilfärgningsfabrik öppnades och började förorena floden på orten blev invånarna rasande. Redan från 2006 började myndigheterna flytta ut fabrikerna som tvättade och färgade tygerna till ett så kallat miljöindustriområde.

Men det finns inget miljömässigt med det industriområdet, varken då eller i dag. I en undersökning som publicerades av Greenpeace för sju år sedan fastslog miljöorganisationen att förekomsten av bly, koppar och kadmium på flodbotten kraftigt översteg Kinas gränsvärden. I ett prov uppmättes kadmiumhalten till 128 gånger det högsta rekommenderade värdet.

Det luktar fortfarande fränt i luften utanför tvätterierna i Xizhou, även om miljöreglerna har skärpts de senaste åren.

Fru Wang driver sedan över tio år sin egen handel med örter. De flesta av hennes kunder är arbetare på tvätterierna som fått hosta, lungproblem och allergier.

– Om jag hade kunnat välja helt fritt hade jag inte bott kvar här med alla föroreningar, men jag måste ha ett jobb.

Hon märker att kunderna blivit färre eftersom tvätterierna börjat stänga.

– Det sägs att fabrikerna tvingas flytta till andra provinser. I sådana fall följer jag med, säger hon.

Fru Wang tror inte att miljöproblemet därmed blir löst. Utsläppen byter bara plats. Hon räknar därför med att arbetarna kommer att bli sjuka även på dessa nya orter och behöver hennes örter för att dämpa besvären.

I somras blev Xintang uppmärksammat i Kina, den här gången i sociala medier, där fingret sattes på vad jeanstillverkningen gör med miljön.

Under rubriken: "Xintang betalar ett högt pris för att klä världen i blåjeans", påminde tidningen China Daily om att Donald Trump brukar tala om att straffa den kinesiska exporten med tariffer. Det föranledde tidningen att föreslå att Kina inför en miljöskatt på exportvaror. Som kompensation till det kinesiska folket som tvingas bära den tunga bördan av omfattande miljöförstörelse.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

"Fram till i början av 1980-talet låg världens största produktion av jeans i El Paso i Texas, USA. Då flyttade den på grund av lägre löner och tillverkningskostnader till Mexiko och framför allt till Xintang i södra Kina.

I dag tillverkar cirka 200 000 arbetare i runt 3 000 fabriker i Xintang vart tredje par jeans som säljs i världen, vilket har gått ut över miljön."

DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017

" De sociala frågorna ska få tilliten till EU att växa

Göteborg. EU:s stats- och regeringschefer möts i Göteborg i dag för att betona vikten av vettiga villkor för EU:s medborgare. Även om det politiska åtagandet är till intet förpliktigande hoppas statsminister Stefan Löfven att den "sociala pelaren" gör att området prioriteras.

Stefan Löfven hade inte vågat hoppas på en sådan uppslutning: nästan samtliga EU:s stats- och regeringschefer har kommit till Sveriges framsida för att visa de sociala frågorna sin hängivenhet.

– Det är uppenbart att något har skett med intresset för det här området, säger statsministern nöjt till DN inför mötet.

– Inte minst Brexit är en följd av att människor har tappat tilltron till EU-samarbetet. Men det är först om vi kan säga att vi har ett samarbete som är till för medborgarna, i deras vardag, som vi kan stärka tilltron till EU. Medborgarnas villkor måste hamna i centrum. Vi i Sverige har systematiskt drivit på den här frågan.

De 20 principer som har sammanställts bildar ramen för den så kallade sociala pelaren. Den ska nu undertecknas av ordföranden för Europeiska rådet, EU-kommissionen och EU-parlamentet. Punkterna ska ses som avsiktsförklaringar för medlemsländerna – ingenting i överenskommelsen är juridiskt bindande eller har tvingande lagtext som automatisk följd.

– Vad vi inte behöver just nu är en debatt om fler institutioner eller nya fördrag. Vi diskuterar ju just nu EU:s framtid, sa Marianne Thyssen, EU:s kommissionär för sysselsättning och socialpolitik, under en pressträff i Göteborg.

Den sociala pelarens status har lett till farhågor från två håll: dels från de som ser en risk för ökad överstatlighet, dels från de som ser en risk att vackra ord om rättvisa inte leder någon vart alls.

Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna är negativa och ser mer överstatlighet om hörnet:

– Jag kan Brysselsystemet tillräckligt väl för att veta att Bryssel alltid vill knapra åt sig mer makt, sa Eskil Erlandsson, centerpartistisk ledamot av EU-nämnden och tidigare landsbygdsminister, vid EU-nämndens sammanträde inför toppmötet.

Stefan Löfven upprepade där ett tiotal gånger att avsikten inte är maktförskjutning, och att argumenten kommer från partier som vill lägga dimridåer i stället för att prata om schysta löner.

Kritiker räds överstatlighet, andra pekar på att pelaren är till intet förpliktigande?

– Jag är övertygad om att något händer. Det är ett politiskt åtagande, och vi vill se en regelbunden uppföljning. Det kan bli fråga om rekommendationer, men även då beslutar medlemsstaterna, sa Löfven. Han jämför med EU:s planeringsterminer, där medlemsländernas budgetar följs upp av kommissionen, som kan lämna åtgärdsförslag. I dessa rekommendationer har de sociala aspekterna redan tagit plats, enligt EU-kommissionären Marianne Thyssen, och så kommer det alltmer att bli.

I hög grad kretsar den sociala pelaren kring arbetsmarknad och arbetsvillkor: tillträde till arbetsmarknaden; rättvisa arbetsvillkor och möjligheterna till strukturomvandling.

Bakom de abstrakta begreppen vilar en utbredd oro för följderna av en skyhögt ungdomsarbetslöshet, av lönedumpning och av en automatiserad, digitaliserad arbetsmarknad. Intresset för vad extrema klyftor leder till – som en ökad risk för radikalisering, extremism och social oro – har ökat såväl inom EU som hos organisationer som IMF och OECD.

– Var gränserna går för vad som är ”rättvist” och ”värdigt”, vaga begrepp som finns med bland principerna om hur EU-medborgarna bör behandlas på jobbet, får i slutändan domstolar avgöra, sa Marianne Thyssen.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se "

"EU-toppmötet om sociala frågor samlar så gott som alla EU:s stats- och regeringschefer, inklusive Emmanuel Macron och Theresa May. Ledarna för Tyskland, Finland och Cypern kommer inte. Värddar för mötet är statsminister Stefan Löfven och EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker.

Fredagsförmiddagens möte avslutas med en lunch ledd av Europeiska rådets ordförande Donald Tusk, som kommer att prata om utbildning och kultur över maten.

Utöver medlemsländernas delegationer är en rad andra aktörer inbjudna, bland dem arbetsmarknadens parter, organisationer från civilsamhället och studenter. "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

" Frankrikes president Emmanuel Macron i DN-intervju: Underskatta inte Europas populister

Han har kallats Europas frälsare. Sedan han blev president har Emmanuel Macron riktat en politisk blåslampa mot EU. I en intervju med Dagens Nyheter förklarar han att såväl EU:s överlevnad och unionens roll i världen står på spel. Inför nästa års svenska val uppmanar den franska presidenten Sverige och EU att stå emot cyberattacker och försvara ”våra demokratiska processer”.

Efter många turer mellan Stockholm och Paris kommer beskedet: Presidenten läser DN:s frågor i kväll. Svaren kan komma när som helst.

Inför den franske presidentens besök i Göteborg och fredagens EU-toppmöte frågade DN om ett möte, men svaret blev nej. Hittills har Emmanuel Macron beviljat få intervjuer.

Att hålla visst avstånd till medier ingår i den upphöjda roll som han tycks anse att Frankrikes statschef ska ha. Macron twittrar absolut inte. Det blev alltså ingen intervju på plats, men Emmanuel Macron är beredd att svara skriftligt på DN:s frågor. Och efter ännu en dags väntan plingar det plötsligt i telefonen.

Presidenten har svarat. Antagligen med hjälp av medarbetare, men att han vill ha sista ordet är uppenbart. Det märks på formuleringarna,

som verkar vara uppriktiga. Den som har lyssnat på Emmanuel Macrons tal och sett honom under flera stora presskonferenser känner igen hans röst, också i skriven text.

Herr president, ni har sagt att dagens Europa går för sakta, är för svagt och inte tillräckligt effektivt. Ni vill ha det ni kallar ”ett enat, suveränt och demokratiskt Europa”. Vilket är det största hindret?

– Det största hindret som jag kan se är uppgivenhet, den krypande känslan av att nu inte är rätt tid att ställa frågor till oss själva om Europa och dess framtid.

– På så sätt kan det europeiska projektet blekna bort och till slut dö: Eftersom majoriteten som stödjer det lämnar initiativet till minoriteten som vill slå sönder det. Det som står på spel är EU:s överlevnad som politiskt projekt och dess förmåga att ta sig an globala utmaningar, svarar Emmanuel Macron.

För Macron är Europapolitiken helt central. Också för att nå framgång i det han vill åstadkomma på hemmaplan i Frankrike anser han att EU måste fungera bättre.

Den unge franske presidenten, han fyller 40 år i december, har gjort en märkvärdigt snabb och annorlunda politisk karriär.

Emmanuel Macrons utbildning, examen från de båda elithögskolorna Sciences Po och ENA, École nationale d’administration, påminner förvisso om många andra franska politikers. Men på många sätt liknar han ingen annan.

Det gäller också Macrons privata liv. Som tonåring blev han så förälskad i sin tjugofyra år äldre teaterlärare att han tydligen inte kunde tänka sig ett liv utan henne. Trots föräldrarnas aktiva försök att få honom att bryta med Brigitte har paret nu varit gift i tio år.

Att han fick som han ville tyder kanske inte bara på stor kärlek, utan också solid självkänsla. Det präglar i alla fall hans politiska gärning. För bara drygt ett år sedan, i augusti 2016, avgick Emmanuel Macron från uppdraget som ekonomiminister i den förre franske presidenten Hollandes regering.

Under sommaren hade han startat en helt ny politisk rörelse, En Marche (På väg), och i augusti bestämde han sig för att satsa fullt ut. Han siktade på presidentpalatset, men avfärdades länge som chanslös. Macrons kampanj var inte insmickrande. Han gick till val på att utmana den utbredda EU-kritiska stämning som präglade Frankrike. Han ville också genomföra stora förändringar av den ekonomiska politiken.

Det var inte särskilt populära budskap. Att han ändå segrade och valdes till president innebar en politisk jordbävning i Frankrike, vars följder ännu inte kan överskådas.

När ni startade En Marche sommaren 2016 var det inte många kommentatorer som trodde att ni skulle ha en chans i presidentvalet. Blev ni själv överraskad av att ni faktiskt valdes till Frankrikes president?

– Man bör inte ställa upp i ett sådant val om man inte är redo för det. Kommentatorerna missade något, nämligen att det franska samhället på många sätt var före sina politiker och trötta på deras traditionella

spelregler och deras falska alternativ; de letade efter verkliga lösningar på våra utmaningar, svarar Emmanuel Macron.

Efter valsegern inledde Frankrikes nye president en politisk rivstart. En del av de utlovade ekonomiska reformerna har redan drivits igenom. Fem, sex stora lagpaket har beslutats som bland annat innebär att det ska bli lättare för franska arbetsgivare att säga upp anställda, men människor ska samtidigt få större rätt att gå igenom en arbetsmarknadsutbildning.

I takt med genomförandet av alla inhemska reformer har Macrons popularitet stadigt sjunkit. Enligt en av de senaste mätningarna är bara 48 procent av fransmännen ”nöjda” med honom, vilket är en lägre siffra än relativt nyvalda presidenter brukar få.

I Europa ses han fortfarande på många håll som något av en frälsare. Desillusionerade EU-vänner grät av lycka när han valdes till Frankrikes president. Rent saliga blev de sedan när Europahymnen drogs upp på högsta volym under segerfesten i Paris.

Macron vann stort över Marine Le Pen och bröt därmed den nationalistiska, EU-fientliga och högerpopulistiska framgångsvågen i Europa. Sedan dess har franska Nationella frontens ledare haft fullt upp med att försöka hålla ihop sitt parti, som har präglats av interna strider efter Le Pens förlust i presidentvalet.

Samtidigt varnar Emmanuel Macron för att underskatta populismens fortsatta kraft i Europa.

– Det vore ett stort misstag att ta populismens framgång med ro. Jag är mycket väl medveten om att fler människor än någonsin tidigare

röstade på sådana idéer i det senaste presidentvalet i Frankrike. Det min seger har visat är, tror jag, att det bästa sättet att bemöta populisterna inte är att kopiera deras politiska tema, utan att utmana deras berättelser och visa konkret att de inte har några svar på hur människors oro ska bemötas, skriver Emmanuel Macron till DN.

Han kommer också med en varning. Om inte EU skärper sig, och lyckas leverera svar på människors oroliga frågor, kommer populismen tillbaka, kanske ännu starkare än tidigare. ”Vi måste agera, nu och tillsammans”, manar den franske presidenten.

Så hur vill han förändra EU? Det är inte svårt att ta reda på. Sedan valsegern i våras har Emmanuel Macron gått in för den självpåtagna uppgiften att rädda EU med stor entusiasm och energi. Han gör ingen hemlighet av sina planer för Europa, tvärtom.

I två stora Europatal under hösten har han pläderat för det han vill göra. Under ett besök i Aten, och sedan inför studenter vid det franska universitetet Sorbonne i Paris, presenterade han en lång rad EU-förslag i stort och smått. Det ”enade, suveräna och demokratiska” EU som Macron argumenterar för innebär mer EU-samarbete inom många områden.

Han vill bland annat att EU ska skydda medborgarna bättre och på olika sätt. Unionens gränser ska stärkas, en europeisk underrättelsetjänst inrättas och ett mer gemensamt militärt försvar utvecklas. Han drömmer om ”Erasmus för militärer”, ett utbytesprogram för EU-ländernas soldater, som långsamt ska svetsa samman de nationella militära kulturerna.

Delar av Macrons planer på ett mer gemensamt europeiskt försvar har redan mött motstånd. Det nya så kallade Pesco, permanent strukturerat militärt samarbete, som skrevs under häromdagen, är betydligt mindre vasst än vad Frankrike hade önskat.

Macron ville också ha EU-granskning av utländska (läs kinesiska) investeringar i känsliga sektorer, men det förslag som EU-kommissionen presenterade tidigare i höstas innebär inga sådana gemensamma EU-regler.

En del bakslag har det med andra ord redan blivit. EU-länder i öst är också oroliga över en del av den franske presidentens framtidsplaner. Macron tycker till exempel att unionen måste bli mer ”flexibelt” och menar att alla EU-länder inte behöver vara med på allt, utan att vissa måste tillåtas att gå före. Polen och andra länder i östra delen av unionen tror att Macron vill ha ett A- och B-lag i EU, och de anser att det vore en mardröm.

Här har Macron till och med hamnat i viss motsättning till EU-kommissionens Jean-Claude Juncker, som ofta betonar att ”alla ska med”. Juncker gillar till exempel inte Macrons förslag att euroländerna ska ha en egen finansminister, utan tycker att kommissionen ska sköta den uppgiften.

Också inom socialpolitikens område vill Macron att EU ska göra mer. I vissa – men inte alla – sociala frågor står den franske presidenten för ungefär samma linje som Sveriges regering. Och han tycker att den svenska modellen är en förebild.

– Ja, det stämmer att den svenska modellen har varit en inspirationskälla för de reformer som jag har lanserat i Frankrike.

– Sverige har uppnått två saker som är vägledande principer för min reformagenda: Att för det första få den sociala dialogen att bli en drivkraft för konkurrenskraft, att för det andra rikta skyddet mot individer i stället för mot företag och jobb, svarar Emmanuel Macron. Sverige har drivit på för EU:s nya sociala pelare, men vill inte ha fler EU-lagar inom det sociala området. Hur anser ni att samarbetet ska utvecklas?

– Jag vill se ett EU som levererar och uppnår solidaritet mellan medborgarna. Lagstiftning kan inte uteslutas av principskäl. I vissa frågor, som vi har sett när reglerna för till exempel utstationerade arbetare förbättras, eller när det gäller migration, som Sverige med rätta för fram, kan lagstiftning vara nödvändigt.

– I sociala frågor behöver vi också, utöver lagar och regler, mer konvergens. I längden kan inte en gemensam marknad, och ännu mindre ett valutaområde, utvecklas utan stark konvergens. Det är därför jag föreslår att vi inför mål och en standard för sociala områden och skatter (till exempel bolagsskatter), så att vi får rättvis konkurrens och inte en tävling mot botten på europeisk nivå, anser Emmanuel Macron.

Sådant tal får både regeringen och den politiska oppositionen i Sverige att rysa. Det svenska folkets ”urgamla rätt att sig själv beskatta” betraktas som en näst intill helig princip i Sverige.

Emmanuel Macron kan säkert leva med att Sverige inte tycker att EU ska ha något med svenska skatter att göra. Värre blir det om inte Tyskland är med på noterna. Hur väl den franske presidenten kommer att lyckas med sin avsikt att förändra eurosamarbetet avgörs på många sätt av den kommande regeringen i Berlin.

Samarbetet med Tyskland har högsta prioritet. De många träffarna mellan Emmanuel Macron och Angela Merkel har också gett en bild av att de båda politiska ledarna gillar varandra.

Frankrikes president verkar vara något av ett socialt geni i politiska sammanhang. Han anstränger sig för att ha goda relationer, också med politiska ledare som står för en helt annan politik.

Flera gånger har det varit påtagligt hur lätt Macron kan tala med USA:s president, trots att alla vet att han ogillar mycket av det som Donald Trump gör.

Under sommarens stora G20-möte i Hamburg sågs Macron ofta stå och samtala på tu man hand med Trump. Sedan bjöd den franske presidenten in USA:s president till firandet av Frankrikes nationaldag, där det lättsamma umgänget såg ut att fortsätta.

Men till det kommande klimatmötet i Paris den 12 december är Trump inte välkommen, eftersom USA har beslutat att dra sig ur det globala klimatavtalet. Med viss förtjust udd riktad mot USA:s president upprepar Macron i ett av svaren till DN att han vill ”make our planet great again” och den franske presidenten är mycket nöjd med det nya partnerskapet mellan Frankrike och Sverige rörande grön innovation. Ingen kunde heller undgå att märka hur förtjust Rysslands president Vladimir Putin var över att Frankrikes president bjöd in honom till Versailles. Sällan har väl den ryske presidenten sett så nöjd ut som när Emmanuel Macron höjde den ryska kulturen och litteraturen till skyarna under presskonferensen i Versailles i slutet av maj. Leendet försvann inte helt ens när Frankrikes president anklagade Ryssland för att ligga bakom falska nyheter som spreds om Macron under vårens franska valkampanj.

I Bryssel märks samtidigt en viss trötthet på Macrons framfart. Ibland hörs diplomater väsa om hans ”europeiska hyperaktivism”. Luttrade EU-förhandlare kan också ganska syrligt förklara att den nye presidenten i Paris bara har klätt gammal vanlig fransk intressepolitik i en mer aptitlig europeisk språkdräkt.

En gång i höstas verkade det också som övriga EU-ledare fått nog. Det var i slutet av september, under det informella EU-toppmötet i Tallinn. Emmanuel Macron svepte in som en stormvind, talade länge och vackert om alla sina förslag och avslutade med att berätta att han tänkte inrätta en egen expertgrupp som skulle få uppdrag att fundera på EU:s framtid.

Ingen bra idé, tyckte övriga. Om det ska tänkas om unionens framtid ska dagordningen inte bestämmas i Paris, hävdade de. I stället blev beslutet att Donald Tusk, EU-regeringarnas gemensamma ordförande, skulle hålla i framtidsdiskussionerna.

När det gäller EU:s asylpolitik har Sverige en bundsförvant i Emmanuel Macron. Frankrike vill också att alla EU-länder ska ta emot asylsökande och att det ska ske mer eller mindre automatiskt. Förhandlingar om detta pågår formellt sett sedan länge, men för närvarande händer ingenting. Polen och andra länder i östra EU säger fortfarande blankt nej till att ta emot asylsökande, men det senaste EU-toppmötet förklarade att samtalen ska fortsätta hela våren 2018. Sedan tycker statsminister Stefan Löfven att det får vara nog. Vad vill Frankrike? Frågan går till Emmanuel Macron.

Frankrike, Sverige och en majoritet av övriga EU-länder vill ha en ny asylpolitik med ett permanent kvotsystem och fördelning av asylsökande till alla medlemsstater, men förhandlingarna blockeras av

en minoritet. Sveriges statsminister Stefan Löfven har sagt att beslut i denna fråga till slut måste drivas igenom med kvalificerad majoritet, vad anser ni?

– Jag håller med statsministern om att vi inte kan stå stilla i den här frågan. Frankrike vill ha en mer gemensam asylpolitik, som måste kompletteras med en långtgående europeisk strategi för att bevaka våra gränser och göra något åt de djupa orsaker som ligger bakom migrationen. Det gäller en princip som handlar om solidaritet i EU och respekt för mänsklig värdighet.

– Men jag är övertygad om att vi kan hitta en europeisk kompromiss i den här frågan under de närmaste månaderna, svarar Emmanuel Macron.

En sista fråga: Under valkampanjen i våras drabbades ni av flera samordnade cyberattacker som kom från grupper med rysk anknytning, och vi har sett liknande attacker i många länder. Har ni något råd om hur Sverige kan hantera sådana hot under 2018 års svenska valkampanjer?

– Det är inte min roll att ge råd, men det är helt klart att vi måste försvara integriteten och rättvisan i våra demokratiska processer. Det innebär en utmaning för våra regeringar, för de sociala medierna och för våra folk. Vi måste öka samarbetet mot cyberhot, både bilateralt och på EU-nivå, men också mot desinformation.

– På europeisk nivå driver vi på för att sociala medier ska ta mer ansvar för att ta bort olagligt material som hatpropaganda och stoppa fake news. Här måste vi vara mycket tuffa. Det handlar i sista hand om att försvara vår demokratiska modell, anser Frankrikes president.

Annika Ström Melin

annika.strom-melin@dn.se "

"Fem viktiga år i Macrons liv

1977

Emmanuel Macron föds i Amiens i norra Frankrike i en läkarfamilj. Efter gymnasieexamen studerar han vid elitskolan École nationale d'administration.

2007

Han gifter sig med 24 år äldre Brigitte som han träffade när han var 16 år och som då var hans dramalärare i Amiens.

2014

Utses till ekonomi- och finansminister i socialistregeringen under president François Hollande.

2016

Emmanuel Macron avgår ur regeringen i augusti för att lansera sin kandidatur i presidentvalet, tillsammans med sin rörelse En Marche.

2017

Väljs till Frankrikes president den 7 maj, landets hittills yngsta i detta ämbete.

Så här vill Macron förändra EU

Emmanuel Macron vill ha ett förstärkt EU-samarbete inom fler områden. Han tror på ett "enat, suveränt och demokratiskt" EU och pläderar därför för bland annat:

1 Stärkt bevakning av EU:s yttre gränser, granskning av utländska investeringar i EU, försvarssamarbete med bland annat en gemensam fond för finansiering av utveckling av försvarsmateriel, en europeisk underrättelsetjänst och ett "Erasmus för militärer", ett utbytesprogram

för EU-ländernas soldater som långsamt ska svetsa samma de nationella militära kulturerna.

2 Stärkt ekonomiskt och socialt samarbete mellan i första hand länderna i euroområdet med bland annat en gemensam finansminister, en ordentligt tilltagen budget för satsningar i krisande euroländer, samordnade bolagsskatter och regler i sociala frågor samt en EU-lag om minimilön.

3 Stärkt gemensam klimatpolitik, utbyggt program för Erasmus, studentutbyte i EU, mer gemensam asylpolitik med tvingande kvoter för medlemsländerna som ska dela på ansvaret att ta emot asylsökande.

4 Så kallat transnationella listor i valet till EU-parlamentet, en mindre och mer effektiv EU-kommission samt organiserade medborgardiskussioner om EU:s framtid i alla EU-länder. "

DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017

" Europas ekonomi står stark – trots tyska stormen

Turbulensen i tysk politik till trots – Europas ekonomi går starkare än på länge. Däremot riskerar den tyska regeringskrisen för-sätta EU:s arbete om fördjupat samarbete i pausläge.

En omedelbar nedgång i euron var reaktionen när liberala FDP natten till måndagen meddelade att de kastar in handduken i de tyska regeringsförhandlingarna.

Något jätteras var det dock inte tal om och på ett mer övergripande plan väntas Europas ekonomi gå ganska helskinnad genom den politiska turbulensen i Tyskland. Det trots att Tyskland står för över 20 procent av EU:s ekonomi.

Styrkan i Europas ekonomi är så pass grundmurad för tillfället att den bedöms klara av en inrikespolitisk storm i Tyskland.
– I dagsläget går ekonomin så bra i övrigt att jag har svårt att se någon inverkan på tillväxten i Tyskland som märks i siffrorna, säger Anna Breman, chefsekonom på Swedbank.

Faktum är att ekonomin i EU för tillfället går bättre än på över tio år. Investeringar ökar, förtroendemätningar visar på sina högsta nivåer på länge och konsumenter börjar lätta på plånboken.

Tyskland är inget undantag. Här har varningarna på senare tid snarast handlat om risker för överhettning än om risker för en nedgång. Arbetslösheten är låg, tillväxten god och företagens förtroende för

ekonomin på topp. Även i euroområdet sjunker optimism, förtroendet för ekonomin i valutaområdet var i oktober uppe på sin högsta nivå sedan 2001.

– Det ser så positivt ut i hela EU att man kan stå emot en viss osäkerhet, säger Anna Breman.

Även länder i södra Europa, som Spanien och Italien, visar nu positiva tecken i sina ekonomier. Deras läge bedöms inte längre akut och ränteskillnaden mot Tyskland, den riskpremie de betalar för att ha en mindre stabil ekonomi, har minskat.

Tredje kvartalet i år ökade BNP i euroområdet med 2,5 procent, det var högre än den amerikanska tillväxttakten.

Bakom uppgången ligger dels den extremt expansiva penningpolitik som förts med låga räntor och obligationsköp, dels en god utveckling i världen i övrigt. Nästan alla utvecklade länder går nu på plus och allra snabbast växer i tillväxtländernas ekonomier.

Allt detta tillsammans dämpar effekterna av politisk oro i Tyskland. I alla fall om det osäkra läget blir kortvarigt.

– Tyskland är så oerhört väl rustat, har duktiga tjänstemän, god ekonomi och har gjort sin hemläxa i mångt och mycket. De har ordning och reda och kan klara en mandatperiod med svagt ledarskap. Men blir det längre än så kan det sätta sina spår, säger Annika Winsth, chefsekonom på Nordea.

Och på ett område förväntar sig både Annika Winsth och Anna Breman att den politiska osäkerheten i Tyskland kommer att få effekt. Det handlar om EU:s strävan efter ett fördjupat samarbete. Här har den franske presidenten Emmanuel Macron gått i bräschen och kommit med en mängd förslag om EU:s framtid med tätare band.

Men han behöver ha övriga Europa och framför allt Tyskland, EU:s mäktigaste land, med på taget. Det kan bli svårt i ett läge där inrikespolitiken tar upp all tid och tyska ledare tvingas vända blicken inåt.

– Jag har svårt att tro att Frankrike kan driva frågorna om EU:s framtid själv. Det är olyckligt i ett läge där Kinas ledare blir mer stängd mot omvärlden och Trump siktar på nästa presidentval. Då hade vi behövt ett starkare Europa. Men jag tror inte det blir av med tanke på Brexit och på att Merkel eller den person som blir tysk ledare måste fokusera på hemmamarknaden, säger Annika Winsth.

Anna Breman stämmer in:

– Det här kan innebära långsammare reformer på EU-nivå och det är inte bra för Europa långsiktigt, konstaterar hon.

Skulle krisen innebära början på slutet för förbundskansler Angela Merkel vet ingen hur det går med EU-arbetet.

– Det skulle vara riktigt illa om Merkel avgår. Då uppstår en stor osäkerhet om vem som leder Tyskland, säger Anna Breman

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se "

" Fakta.

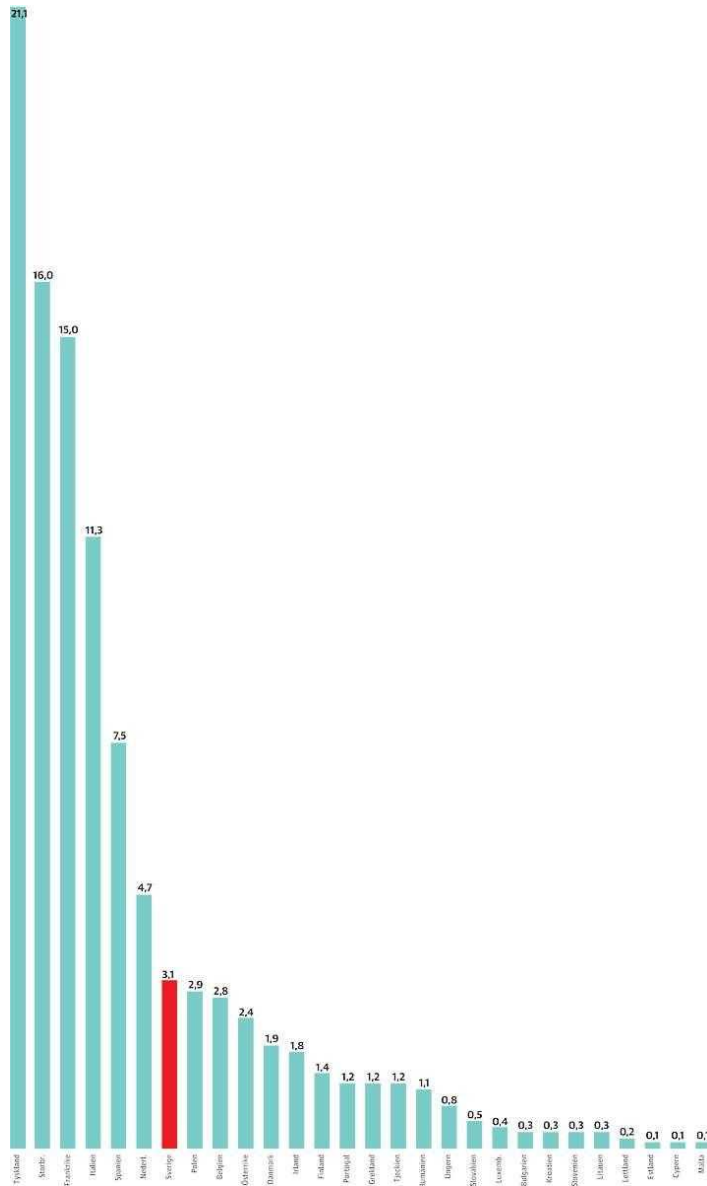
Några av de förslag den franske presidenten Emmanuel Macron lagt fram om fördjupat samarbete i EU och som nu hotas:

Stärkt försvarssamarbete

Skatt på finansiella transaktioner.

En eurobudget och en finansminister för euroländerna.

Harmonisering av ländernas socialsystem, bland annat en minimilön som närmar sig varandra. "

Bilden visar procent av Europas ekonomi

Tyskland	21,1 %
Storbritannien	16,0
Frankrike	15,0
Italien	11,3
Spanien	7,5
Nederländerna	4,7
Sverige	3,1 rött
Polen	2,9
Belgien	2,8
Österrike	2,4
Danmark	1,9
Irland	1,8
Finlande	1,4
Portugal	1,2
Grekland	1,2
Tjeckien	1,2
Rumänien	1,1
Ungern	0,8
Slovakien	0,5
Luxemburg	0,4
Bulgarien	0,3
Kroatien	0,3
Slovenien	0,3
Litauen	0,3
Lettland	0,2
Estland	0,1
Cypern	0,1
Malta	0,1

DN FREDAG 22 DECEMBER 2017

" Sparkade Green var en av Mays få EU-vänner

Analys. London. Theresa May hade inget annat val än att sparka Damian Green sedan han ljugit om det pornografiska material som hittats i hans jobbdator. Men den brittiska premiärministern kommer att sakna sin närmaste man, en av hennes få riktiga EU-vänner i regeringen.

Han var premiärminister Theresa Mays närmaste man. Det var till Damian Green Theresa May gick när alla andra svek. De lärde känna varandra på universitetet i Oxford och hon gjorde honom till vice premiärminister.

Allt för att ha honom nära. Utan honom hade hon knappast lyckas klamra sig fast vid makten efter sin stora motgång i valet i juni i år. I ett par veckor höll han henne vid politiskt liv.

På onsdagen blev hon tvungen att sparka honom.

Det var när debatten om sexuella trakasserier började rasa i höstas som de brittiska konservativa på allvar började oroas för socialism i Storbritannien.

Theresa May har ingen egen majoritet i parlamentet. Inte efter det katastrofala valet i juni. Hon har med andra ord inte råd att förlora några konservativa parlamentariker. Då kan hennes regering falla. Den radikale Labourledaren Jeremy Corbyn skulle kunna bli premiärminister. Om detta drömmer det konservativa partiet

mardrömmar. Ett väldigt socialiserande och skattehöjande skulle ta vid, tänker de sig.

Dagens Labourparti uppfattas stå längre till vänster än på decennier. Jeremy Corbyn som premiärminister skulle dessutom kunna hota Storbritanniens skilsmässa från EU.

Inte för att Jeremy Corbyn just nu är emot Brexit. Men han skulle mycket väl kunna ändra sig. Vad gör inte denne 68-årige radikal för att få de unga väljarna med sig?

Så började det viskas i konservativa kretsar i höstas. Man var rädd för att avslöjanden om sexuella trakasserier skulle börja tvinga konservativa parlamentariker att avgå. Det skulle bli nyval i valkrets efter valkrets.

Nyval som de konservativa inte skulle vinna. Vips, skulle Theresa Mays majoritet vara borta. Det skulle bli socialism i Storbritannien och risk för en inställd Brexit.

Detta har dock inte hänt.

Tre ministrar har visserligen avgått under hösten, men de har lyckats hålla sig kvar vid sina platser i parlamentet. De har dessutom avgått av olika anledningar. Michael Fallon fick gå på grund av sexuella trakasserier men biståndsminister Priti Patel fick gå efter att ha ägnat sig åt någon form av frilansdiplomati gentemot Israel.

Och så slutligen Damian Green.

En aktivist inom det konservativa partiet hävdade att Damian Green hade rört vid hennes knä samtidigt som han mumlade något om att hans fru var mycket förstående. Partiaktivisten tolkade situationen som

att Damian Green erbjöd henne hjälp med hennes politiska karriär i utbyte mot sex. Damian Green hade även skickat ett olämpligt sms. Så fort kvinnans anklagelser blev offentliga kastade sig den brittiska tabloiden Daily Mail över henne. Hon var en lögnaktig karriärist som försökte utnyttja hysterin kring sexuella trakasserier för egen politisk vinnings skull, antydde tidningen i en stort uppslagen artikel

Dessutom hade hon en gång poserat på bild iklädd korsett! Efter dessa artiklar utsattes kvinnan för våldsamma hot. Damian Green anklagades i sin tur för att ha bussat den aggressiva tabloiden på kvinnan. Parlamentet har nu tillsatt en utredning för att undersöka om så verkligen var fallet.

Det var dock till slut inte detta som fällde Damian Green. Det var hans lögner om det pornografiska material som hittats på hans dator nio år tidigare. Med stor sorg och efter mycket tvekan gav premiärminister Theresa May honom i går sparken.

Damian Green var en av mycket få riktiga EU-vänner i den brittiska regeringen.

Hon kommer att sakna honom.

Theresa May väntas inte tillsätta någon ny vice premiärminister förrän efter jul. Det viskas om att hon då kommer att göra en större regeringsombildning.

Theresa May håller sig fast vid makten.
Men hon är kanske ensamman än någonsin.

Katrine Marçal
katrine.marcal@dn.se "

DN MÅNDAG 11 DECEMBER 2017

" Pristagaren rörde de kungliga till tårar med sitt fredstal

Icans generalsekreterare Beatrice Fihn riktade ett tydligt budskap till världens kärnvapenländer och avfärdade beskrivningen av organisationen som ett gäng idealister utan verklighetsförankring. – Vi representerar det enda rationella alternativet, sade svenskan, som rörde publiken till tårar när hon tog emot Nobels fredspris.

Oslo.

Det var stående ovationer, det var applåder som aldrig ville ta slut och både medlemmar av den norska kungafamiljen och många i publiken hade tårar i ögonen.

Beatrice Fihn och Hiroshimaöverlevaren Setsuko Thurlow lämnade få oberörda när de tog emot Fredspriset å antikärnvapenorganisationen Icans vägnar.

– Vi vill tacka alla som generöst upplåtit sin tid och energi för den här kampanjen, sade Fihn och syftade på de 468 organisationer som Ican (International campaign to abolish nuclear weapons) är en paraplyorganisation för.

Anhängarna i publiken i Oslo Rådhus jublade igen och Fihn, för dagen klädd i klänning med fredens vita färg, höjde handen i något som såg ut som en segergest.

Det var en stor dag för Ican och en stor dag för den 35-åriga Beatrice Fihn. När DN träffade henne just före ceremonin i Oslo rådhus

medgav hon att det pirrade lite extra i magen över vetskapen att hela världen tittade på. Hon kunde samtidigt känna stöd i alla de lyckönskningar som hon fått inför den stora dagen. Strax innan göteborgskan tog emot det som brukar kallas för världens finaste pris fick hon ett samtal från en annan fredspristagare. Det var 2014 års vinnare Malala Yousafzai som på telefon från England gratulerade henne och Ican till priset.

I sitt tacktal uppmanade Fihn på nytt alla världens länder att skriva under FN-konventionen om avskaffande och sade att historien om kärnvapen kommer att ha ett slut och att det är upp till världens befolkning att avgöra hur det slutet ska se ut.

– Kommer det att bli ett slut på kärnvapen, eller kommer det bli slutet för oss? frågade sig Fihn och riktade sig särskilt till världens kärnvapenländer och anklagade dem för att vara delaktiga i utplåandet inte bara av sig själva utan även alla nationer.

På första raden i Rådhuset satt Norges statsminister och såg mindre förtjust nu. Liksom alla andra Natoländer har Norge förklarat att man inte kommer att skriva under FN-konventionen.

Av den anledningen är den norska Nobelkommitténs beslut att ge Fredspriset till Ican kontroversiellt och det är inte bara i Norge som organisationens mål avfärdats som orealistiska.

– Vi har beskrivits som idealister utan grund i verkligheten, men vi representerar det enda alternativet, sade Fihn i sitt tal.

Det var en åsikt som upprepades i Setsuko Thurlows tal. Hon var 13 år gammal när atombomben föll över hennes hemstad Hiroshima och

japanskan, som numera bor i Kanada, berättade om de fasansfulla synerna av döda och lemlästade människor som mötte henne. 85-åringen har ägnat sitt liv åt få världen att förstå att kärnvapen på inga villkor får användas igen.

Det var en dag som gick i barnens, fredens och framtidens tecken. Tidigare på dagen deltog fredspristagarna vid Rädda Barnens fredsfest i Norska Fredscentret. Dit anlände Beatrice Fihn bland annat tillsammans med borgmästarna från Hiroshima och Nagasaki, de två städerna drabbades av kärnvapen i augusti 1945.

Temat för festen var ”Don’t burn our dreams” (Bränn inte våra drömmar) och Fihn uppmanade alla de unga deltagarna på festen att engagera sig i kampen mot kärnvapen och förklarade att framtiden tillhör barnen.

– Det är ni som ska leva i den här världen i många decennier framöver. Ni måste kräva av politikerna att de ska göra de rätta sakerna, sade Fihn.

Hon fick också frågan hur hon ser på det faktum att Norge som ett av många länder valt att inte skriva under FN-konventionen mot kärnvapen.

– Vi är självklart besvikna. Norge är en humanitär supermakt och har länge lett kampen mot krig. Men vi är väldigt optimistiska om att norska folket och särskilt den yngre generationen kommer att ställa krav på regeringen och få den att skriva under den här konventionen. Jag sätter stort hopp till Norge, sade Fihn.

Jens Littorin jens.littorin@dn.se "

"Fakta. Ican

Ican (International campaign to abolish nuclear weapons) är en paraplyorganisation för 468 organisationer i över 100 länder, som arbetar för att avskaffa kärnvapen.

Ican grundades i Australien och har sitt högkvarter i Geneve, Schweiz, där svenskan Beatrice Fihn arbetar som generalsekreterare.

Ican kommer att använda prissumman på åtta miljoner kronor till en "1 000-dagarsfond". Fonden ska finansiera det intensifierade arbete som organisationen tänker utföra de närmaste 1 000 dagarna för att få världens länder att skriva under FN-resolutionen om att världens kärnvapen ska skrotas.

53 länder har hittills undertecknat resolutionen. Sverige hör till de nationer som avvaktar. "

DN TORSDAG 21 DECEMBER 2017

" Trumps nästa steg: En nedmontering av välfärdsstaten

Analys. New York. Med Donald Trumps omfattande skatteomläggning har Republikanerna gjort sin största inrikespolitiska seger sedan Ronald Reagans tid. Nästa steg blir sannolikt en nedmontering av den amerikanska välfärdsstaten, vilket varit ett av Republikanernas främsta mål i mer än 80 år.

Dagen efter att Donald Trump vann presidentvalet förra året besökte han en lyxrestaurang i New York där han skakade hand med de välbärgade gästerna och sade: "Era skatter kommer att sänkas". Den här veckan tyder allt på att han lyckas hålla det löftet. I tisdags röstade senaten för den slutliga versionen av den omfattande skattereformen som partiet länge utlovat.

Representanthuset röstade igenom lagen på onsdagskvällen, svensk tid. Senare i veckan kan Trump signera lagen om inget oväntat sker. Reformen är Donald Trumps största politiska seger hittills och en historisk triumf för Republikanerna – samt USA:s mest välbärgade hushåll. Enligt en analys av Brookings Institution går 83 procent av skattesänkningarna till den rikaste procenten i USA.

De gigantiska skattesänkningarna som genomförs med reformen kommer enligt samtliga ekonomiska analyser att lämna lika gigantiska hål i den statliga budgeten. Det är ingen hemlighet att Republikanerna planerar att lösa detta genom att skära ner i statliga program, i synnerhet bidrag och välfärdsprogram. Ända sedan presidenten Franklin D Roosevelt skapade den moderna välfärdsstaten i USA på 1930-talet har

republikaner och konservativa ideologer kämpat för att bryta ner dessa program, som de generellt utmålat som de första stapplande stegen mot socialism. Den moderna, konservativa rörelsen i USA, de tanke-smedjor och lobbygrupper som format Republikanernas politik sedan 1930-talet, växte fram i reaktion mot just Roosevelts välfärdsprogram.

Donald Trump har ofta framställt sig själv som ett avbrott från den linjen, då han under valkampanjen lovade att vara en kämpe för den vita arbetarklassen. Han lovade gång på gång att undvika nedskärningar i de mest populära bidragsprogrammen, men flera republikaner i kongressen har sagt rakt ut att det är det som är målet med den här reformen.

Skattesänkningarna gynnar främst de företag och välbärgade privatpersoner som finansierar Republikanernas kampanjer, tankesmedjor och politiska infrastruktur. Presidenten för den inflytelserika organisationen Americans for Prosperity säger till Washington Post att målet för Republikanerna hädanefter är gigantiska nedskärningar i bidragssystemen. Specifikt kan det handla om Medicaid, sjukvårdsprogrammet för låginkomsttagare, som Republikanerna länge försökt krympa. Orrin Hatch, republikansk senator i Utah, sade nyligen att det även kan vänta nedskärningar i exempelvis sjukförsäkringssystemen för barn.

Demokraterna hoppas att reformen kan bli ett viktigt verktyg i attackerna mot Republikanerna inför kongressvalet nästa år. Men även om reformen i sig är impopulär enligt alla opinionsmätningar återstår det att se om den kommer att skada Republikanerna politiskt. På kort sikt är den enda förändringen för många hushåll lite mer pengar i plånboken.

Martin Gelin

martin.gelin@gmail.com "

DN LÖRDAG 23 DECEMBER 2017

" Därför spanar Silicon Valleys teknikjättar på Kina

Hela världens teknikföretag har länge rest till Silicon Valley för att få nya idéer. Men Silicon Valleys teknikelit reser numera till Kina. Allt fler experter ser nu Kina som världsledande i digital teknik. Men vad händer när kinesiska företag börjar exportera sin teknik till resten av världen?

Den 26 september den här hösten snurrade jordklotet 180 grader på en sekund.

Då gjorde Kinas största kommunikationsapp Wechat en liten förändring med ett stort symbolvärde. Startbilden på appen ändrades från ett klassiskt Nasafotografi av jordklotet till en ny bild tagen av en kinesisk satellit. Den gamla bilden hade USA och den nordamerikanska kontinenten i mitten. Den nya bilden visade i stället Kina som världens mittpunkt.

Samma vecka som Wechat uppdaterade startbilden förklarade Kinas statliga censorer att de förbjudit Whatsapp, Facebooks kommunikationsapp som fram till dess varit Wechats största konkurrent i Kina. Det var en ganska träffande illustration av den kombination av teknisk innovation och statlig övermakt som präglar det kinesiska teknikundret på 2000-talet.

Kina har i dag en unik kombination av ett sprudlande företagsklimat och en auktoritär regering, som godtyckligt kan förbjuda utländska aktörer. Det har gjort det lätt för teknikföretag att bygga upp monopol

på den inhemska marknaden, för att sedan kunna växa globalt. Den kinesiska statens enorma investeringar i tekniksektorn har banat väg för ett kontrollsamhälle som skrämmar många medborgare i västvärldens liberala demokratier. Men det har samtidigt skapat en rad oerhört framgångsrika teknikföretag som nu är på väg att erövra världen.

Under 2000-talet har teknikföretag från hela världen vallfärdat till Silicon Valley för att lära sig hur de kan kopiera Kaliforniens historiska våg av innovation.

Men Silicon Valleys egen teknikelit reser hellre till Kina för att få nya idéer. Talar man med de mest nytänkande på amerikanska teknikföretag så är de överens om att det inte längre är Kina som imiterar USA, utan USA som imiterar Kina.

– Det finns en missuppfattning om att amerikanska teknikföretag reser till Kina för att hitta billig arbetskraft. I själva verket reser vi dit för att hitta begåvning, sade Apples vd Tim Cook i en intervju nyligen. Bland Silicon Valleys teknikelit har det nästan blivit en kliché att ta ledigt från jobbet och åka på inspirationsresa till Kina.

– De ligger ännu längre fram när det gäller exempelvis elbilar och solpaneler och vi ser att mycket av Facebooks innovation nu kommer från Wechat. Även när det gäller bikesharing, som Ofo och Mobike, ser vi att det imiteras här i Silicon Valley nu, säger Gustaf Alströmer, som arbetar på Y Combinator, en av Silicon Valleys ledande investerare i nya företag.

Den som besöker en kinesisk metropol i dag möts av trottoarer och tunnelbanevagnar fulla av personer som stirrar fokuserat på sina

mobiltelefonskärmar, precis som i resten av världen. Men chansen är stor att mycket av det de gör med sina mobiltelefoner kommer att kopieras i USA och Europa.

Wechat är kanske det bästa exemplet. Facebook och Snapchat imiterar numera Wechat med samma entusiasm som kinesiska fabriker brukade tillverka kopior av Louis Vuitton-väskor. Wechat fungerar nu i princip som ett eget operativsystem, där användaren i en och samma app kan göra sådant som tidigare krävde dussintals olika appar. Den som är inloggad kan boka flygbiljetter och sjukhusbesök, beställa hem mat, betala för en lunchmacka och hitta en taxi.

”Wechat får västerländska appar att verka hopplöst bakåttävande”, skrev The Economist nyligen.

Amerikanska handelssajter och betaltjänster som Amazon och Paypal imiterar i sin tur Alibaba, det gigantiska kinesiska företaget som driver världens största

e-handelstjänst, Taobao, samt en av Kinas största betaltjänster, Alipay. Förra vintern expanderade Weibo, Kinas motsvarighet till Twitter, sin teckenbegränsning för meddelanden, från 140 tecken till 2 000 tecken.

Ett år senare följde Twitter efter och fördubblade antalet tillåtna tecken. Det var inte heller amerikanska Uber som köpte den kinesiska motsvarigheten Didi, utan tvärtom var det Didi som nyligen köpte Ubers verksamhet i Kina. Didi startade häromåret även ett system för användarstyrd kollektivtrafik, ett slags bussar *on demand*, som nu också kopierats av Silicon Valley-företag som Chariot.

En ångande het höstdag i Hongkong är det konferens för finans-teknologi. Det anses vara ett av de områden där Kina ligger långt före USA.

Jag träffar Pili Hu, en lågmäld ung man som forskar i kommunikationsteknik på ett universitet i Hongkong. Innan dess arbetade han med söktjänsten Baidu, Kinas motsvarighet till Google. Under tiden då han arbetade på Baidu, fram till 2012, såg han själv skiftet i maktbalansen mellan Kina och USA.

– När jag började var det tydligt att Baidu imiterade Google, men i dag är det Baidu som är längst fram när det gäller artificiell intelligens, i synnerhet för självkörande bilar.

Explosionen av teknikföretag i Kina har till viss del varit resultatet av gigantiska investeringar av den kinesiska staten, som i två decennier lovat att åstadkomma just en världsledande position i teknisk innovation. I dag går det att tala om åtminstone fem kinesiska metropoler som kan jämföras med Silicon Valley i omfattningen av teknisk innovation: Peking, Shanghai, Chengdu, Shenzhen och Hongkong. Annika Steiber, som driver ett konsultföretag i Silicon Valley, ger i vinter ut en bok om den kinesiska tekniksektorn, ”Will China surpass Silicon Valley?”.

– Det jag ville undersöka var om Kina är ett land som ägnar sig åt imitation eller innovation. Och mitt svar är att de definitivt ägnar sig åt innovation. Vi ser nu att Kina tar ett globalt ledarskap på flera områden, som till exempel bankvärlden, där de kan bli den första nationen i världen med helt elektroniska betalningar. I e-handel är de absolut världsledande och mycket mer avancerade än i USA, säger Steiber.

Alibabas grundare Jack Ma brukar tala om att Kina gjort klokare investeringar än USA i satsningar på långsiktig innovation. I en intervju tidigare i år påpekade han att USA har spenderat 14 000 miljarder dollar på krig de senaste 30 åren, ”i stället för att bygga infrastruktur på hemmaplan”.

– Det finns många fördelar med regeringens väldigt långsiktiga syn. De har skapat mängder av inkubatorer i landet, med statliga pengar och lån, där de driver utvecklingsprojekt som exempelvis höghastighetståg, eller elbilar. Det skulle aldrig ha hänt om inte staten stöttat det finansiellt, säger Annika Steiber.

Men i beroenderelationen till den kinesiska staten finns också mycket av det nya teknikundrets mörka baksida. De stora teknikjättarna samarbetar mer eller mindre öppet med regeringen i Peking som förses med persondata om hundratals miljoner användare.

Enligt en färsk undersökning av Wall Street Journal har många av de stora teknikföretagen i Kina numera fasta kontor i sina huvudbyggnader där statliga representanter sitter. Det är en påminnelse om att det kinesiska teknikundret lyckats ske samtidigt som Kina rör sig snabbt i en allt mer auktoritär riktning. De historiker och ekonomer som för ett par decennier sedan förutspådde att Kina sakta men säkert skulle röra sig mot västvärldens liberala demokratier har visat sig få helt fel. I stället ökar den statliga kontrollen, censuren och övervakningen.

När jag besöker Kina strax efter den stora partikongressen den här hösten är det inte många i teknikbranschen som är redo att rikta öppen kritik mot regeringen i Peking, men utifrån växer kritiken mot statens massiva övervakningsapparat och ofta absurda censurregler.

Statens senaste system för att samla in användardata är att bygga en digital profil av varje medborgare, där de bedömer exempelvis patriotism och lojalitet mot Kina.

Statsvetare som studerar Kina brukar kalla det ”digital leninism”. Staten hävdar att de kommer att använda all persondata för konstruktiva syften, som att skapa ”smartare städer”, anpassade efter invånarnas faktiska levnadsvanor, och den aggregerade datainsamlingen ska hjälpa staten att göra klokare investeringar i exempelvis infrastruktur och nya bostäder. Men det verkar också finnas dunklare motiv.

En taiwanesisk man berättar för Wall Street Journal att han skickat meddelanden på Wechat till vänner i Kina, där han tipsat om politiska aktivister de borde möta. Dessa aktivister fick snart besök av statliga agenter.

Teknikföretagen själva bemöter kritiken med att antingen vifta bort anklagelserna, med motiveringen att all data kommer att användas för samhällsnyttiga tjänster. Eller så säger de att USA beter sig likadant, med hänvisning till de teknikföretag som hjälpte den amerikanska underrättelsetjänsten NSA, i det skandalomsusade statliga programmet Prism som avslöjades av Edward Snowden. Det blir en påminnelse om att amerikanska snedsteg när det gäller teknikföretagens relationer till medborgarnas rättigheter och integritet så lätt kan förvandlas till ett slags globalt frikort för övervakning och censur i länder med auktoritära regimer.

I takt med att Wechat, Baidu och Alibaba allt mer börjar etablera sig globalt är det värt att hålla ett öga på deras relationer till den kinesiska staten.

På en teknikkonferens i Hongkong träffar jag en ung entreprenör från Shenzhen, den kinesiska metropolen strax norr om Hongkong, som börjar tröttna på den kinesiska teknikbranschen. Trots de kinesiska teknikjättarnas enorma framgångar tvivlar han på att landets tekniksektor någonsin kommer att präglas av en lika dynamisk och kreativ företagskultur som i Silicon Valley. Själv gör han just nu allt han kan för att lämna Kina och flytta till Kalifornien.

– Många av de kinesiska jätteföretagen gör mediokra produkter. Baidu har fortfarande dåliga sökresultat, jämfört med Google. De skulle aldrig ha överlevt på en öppen marknad, men här får företagen hjälp genom att staten stänger ute alla internationella konkurrenter. Jag tror att det gör våra företag svagare på sikt.

Slaget mellan Kinas och USA:s teknikjättar kommer att sätta en oerhört stor prägel på internets framtid. Det land som går segrande ur striden lär få enorma fördelar i striden om den globala maktbalansen.

Martin Gelin

martin.gelin@gmail.com "

DN LÖRDAG 23 DECEMBER 2017

" Hon vågar gå först i Japans #metoo

Shiori Ito satte allt på spel när hon anklagade en hög mediechef för att ha våldtagit henne. Hon blev hatad och utfryst i ett land där ingen vill tala om sexbrott.

När Shiori Ito var tio år tog hennes mamma med henne till ett sommarland. I en utomhuspool lekte hon glatt i den nya bikini som hon hade tjatat sig till dagen före, när plötsligt en man kom upp bakom henne i vattnet.

– Hans händer tog sig in överallt, berättar hon, och skärtrat sprang hon tillbaka till de vuxna för att berätta vad som hade hänt. Deras reaktion kom att ärra henne för all framtid, då hennes mammas väninna utbrast att detta hände för att hon bar en sån söt bikini.

– Jag borde ha vetat bättre.

Samma känsla av maktlöshet och rädsla forsar upp igen när Shiori, nu 28 år gammal, kallar till en presskonferens inför Japans mediekår. Det är maj 2017. Hon är frilansjournalist, med USA-studier i ryggen och har skrivit för bland annat Reuters, al-Jazira och The Economist. Hon sticker ut som en udda fågel i det japanska samhället där de flesta varken talar engelska eller identifierar sig med den frispråkiga kulturen i väst.

– Jag har rapporterat från Farc-gerillan i Colombias djungel och kokainhandeln i Mexiko, men det är här i Japan – världens säkraste land – som jag har känt mig mest rädd, inleder hon presskonferensen. Inför blixtrande kameror anklagar hon chefen för en av Japans största tv-kanaler för att ha våldtagit henne på ett hotellrum. Han är ett

välkänt namn i mediebranschen och hade publicerat två böcker om premiärministern Shinzo Abe. Det sista hon kom ihåg var att de åt middag på en sushirestaurang, sedan blev allt svart.

– Klockan 5 morgonen efter fick jag tillbaka medvetandet. Då låg jag naken i en hotellsäng och han hade sex med mig mot min vilja, berättar hon inför förbluffade journalister – ingen japansk kvinna hade förut berättat så öppet om en våldtäkt.

Shiori hade kallat till sig landets medier i hopp om att bryta tabun och ifrågasätta varför hennes våldtäktsfall lades ner, enligt hennes källor, efter ”orders from above”.

Efter presskonferensen var det få i offentligheten som tog Shioris parti eller skrev om hennes fall. Medierna diskuterade i stället hennes urringning – att hon inte hade knäppt de två översta knapparna på sin skjorta – än det hon faktiskt hade sagt på presskonferensen.

– En journalistkollega hade gett mig rådet att ha på mig kavaj till presskonferensen, men jag vägrade. Jag var trött på att bli tillsagd hur man ska bete sig som ett offer, säger Shiori.

Jag träffar Shiori Ito första gången i augusti i år, två månader efter presskonferensen. Hon sitter vid köksbordet i sin studiolägenhet i centrala Tokyo och då och då tittar hon ut genom glipan mellan de nerdragna gardinerna, ner på rusningstrafiken som susar förbi. Hon är för rädd för att gå ut. Efter presskonferensen hade hennes e-postkorg fyllts med dödshot, okända nummer hade ringt till hennes telefon och lögner om hennes privatliv hade lagts upp på nätet tillsammans med bilder på hennes familj och vänner. Andra kvinnor hade kritiserat henne för att hon hade misslyckats att skydda sig själv. Det

spekulerades om hon hade en politisk agenda att få bort högerpresidenten Shinzo Abe – för en japansk kvinna skulle aldrig prata öppet om något så skamfyllt. Vissa dagar har isoleringen varit så svår att hon funderat på att ta sitt liv.

– Jag blev kallad hora och prostituerad och de sa att jag borde dö. Det var en hemsk tid, säger hon.

Vänner och familj hade avrått henne från att tala ut offentligt.

– Jag tror de ville skydda mig, men också sig själva. Rädslan att förlora sitt jobb eller bli utfrysad från samhället på grund av mig ... vilket i västerländska ögon är helt absurt, berättar Shiori medan hennes ögon fylls av tårar, ”det gör så ont att se att människor i min närhet har råkat illa ut på grund av mig.”

– Polisutredningen var bristfällig på grund av politisk press. Men även vården, rättsväsendet, och sociala skyddsnätet svek mig. Jag fick slå mig fram i alla situationer för att få någon att hjälpa mig, säger Shiori och tänker tillbaka på dagarna efter att hon vaknat upp på hotellrummet. Hon besökte först en gynekolog som inte kunde hjälpa henne, sedan ringde hon till Sarc, Tokyos enda hjälpcenter för våldtagna, för att få reda på vilket sjukhus hon kunde åka till eftersom bara 14 av Japans 47 prefekturer – stadsområden – har sjukhus utrustade med *rape kits* för att ta prover och säkra bevis. Kvinnan i luren sa att Shiori var tvungen att boka tid för utvärdering innan de kunde ge henne information. ”Jag var så uppgiven att jag inte kunde ta mig upp ur sängen”, säger Shiori.

Efter fem dagar beslutade hon sig för att gå till den lokala polisstationen, Takanawa, och där möttes hon av poliser som inte ville ta emot hennes anmälan eftersom det är svårt att utreda. Shiori, som hade

hoppats att jobbmiddagen med tv-chefen skulle ge en fot in i branschen, såg nu plötsligt hur hennes journalistdrömmar raserades. – Polismännen sa att jag kan glömma min karriär som journalist efter detta, för ingen skulle vilja anställa mig. De sa att mitt liv kommer vara över. Men ... vi kan inte fortsätta att vara tysta, säger hon.

Tabusamhälle

Det är ovanligt att anmäla våldtäkt i Japan, stigman gör att kvinnor tystas och endast 4 procent som utsatt för sexuellt våld väljer att anmäla, enligt en statlig undersökning från 2014 .

– Många tror att våldtäkt bara händer på film. Det blir ju inte bättre av att medierna inte ens använder terminologin våldtäkt, utan kallar det ”bara” för ofredande. Jag älskar mitt land men det här måste få ett stopp, säger Shiori.

När offren bestämmer sig för att gå ut offentligt är det vanligt att de utsätts för hård skuldbeläggning av samhället, fenomenet går under termen ”en andra våldtäkt”. Shiori berättar om de ansträngande förhören med polisen, om frågor som ställdes om och om igen: Var hon oskuld? Vilken var hennes kill-typ? Hur såg hennes kärleksliv ut?

Och sedan, framför en skara polismän, behövde hon visa med hjälp av en docka i kroppsstorlek hur våldtäkten hade gått till. Att få en kvinnlig polis att närvara är näst in till omöjligt i Japan där bara 8 procent av poliskåren är kvinnor.

– De sa att jag inte såg tillräckligt ledsen ut för att ha varit utsatt för våldtäkt. Jag borde gråta mer, bete mig som ett offer, berättar hon. När hon till slut hade övertygat en polisinspektör att titta på övervakningskameran från hotellet tog hennes fall fart och fler bevis samlades

in. Videon visade hur hon med vacklande steg leds in av tv-chefen till hotellet den natten, även taxichauffören som kört dem från restaurangen till tv-chefens hotellrum vittnade om att hon uppträtt berusat och förvirrat samt flera gånger bett om att bli avsläppt vid tunnelbanestationer. Men att tv-chefen hade insisterat på att hon skulle vara kvar i taxin. Även dna-bevis säkrades från hennes underkläder.

Några veckor efter anmälan fick Shiori beskedet att en arresteringsorder hade utfärdats av åklagare och att de skulle ta in honom på förhör. Men endast timmar innan arresteringen skulle äga rum lades fallet ner utan förvarning. En högt uppsatt polischef, som tidigare arbetat för premiärministerns chefstab, har sagt till japansk media att det var han som gav order om att lägga ner fallet eftersom det inte fanns tillräckligt med bevis. Trots att han inte tidigare varit inblandad i hennes fall, eller vanligtvis arbetar med den typen av polisanmälningar.

Polisinspektören som hade samlat in bevis till hennes fall blev förflyttad till en annan avdelning. Shiori och hennes advokat överklagade då polisens beslut att lägga ner fallet till en oberoende rättskommitté. Men även där beslutades det att utredningen inte kommer att tas upp igen. Något som inte överraskade hennes advokat, eftersom endast en procent av alla nerlagda fall öppnas igen.

Shiori kommer aldrig att glömma besvikelsen hon kände efteråt: nu en gång för alla tyckte hon att samhället hade bevisat att det inte stod på offrens sida.

– Vad lagen säger spelar ingen roll. Om polisen har sådan stor makt att den kan trola bort en arresteringsorder utan att någon ställer någon till svars, undrar jag vad det är för samhälle vi lever i egentligen?

Shiori kände sig utelämnad, som om någon satt en munkavle på henne. Återigen var hon den tioåriga flickan i swimmingpoolen som letar efter beskydd. Men kanske var det hennes bakgrund, åren hon tillbringat i USA, som gav henne mod att fortsätta kampen för rättvisa. Hon undrade hur långt de med makt var villiga att gå för att tysta henne?

Betala sig ur

Det unika med Japans rättsväsende är att 99 procent av alla domstolsfall leder till fällande dom. Det betyder också att brott med svårare bevisbörda, som till exempel våldtäkt, sällan går till rättegång. Yumi Itakura, advokat för Tokyo Public Law office, har under många år arbetat med våldtäktsfall i Japan och hon berättar att landet tar lätt på sexualbrott. Det är så pass illa att samhället knappt erkänner att det skett något brott över huvud taget och förövaren kan betala sig ur situationen med en liten summa pengar och gå fri samma dag.

– Både polis och åklagare skickar ut signaler till offret att inte anmäla eller tala ut. De blir skuldbelagda. Det är ditt fel, du följde med honom, du försökte inte fly, du drack alkohol, din kjol var för kort, säger Itakura.

I slutändan känner sig offret isolerat och missförstått och har inte orken att stå emot påtryckningarna för en finansiell uppgörelse i form av förlikning. Ett annat problem är också att offren inte får det stöd de behöver. Först 2011 fick landet sitt första dygnet-runt-öppna hjälpcenter för våldtagna och i dag, i mångmiljonstaden Tokyo, finns det bara ett hjälpcenter med en personalstyrka på två personer.

– Kapacitet eller utbildning att hjälpa finns inte i den mån det behövs, säger Itakura.

Shiori beslutade sig från början att spela in alla sina samtal med polisen med en dold mikrofon, ifall något inte skulle gå rätt till. Efter att fallet blev nerlagt började hon på egen hand nysta i det och hon tog emot nya vittnesmål från taxichauffören och intervjuade städpersonal på hotellet. I hopp om att kunna ställa ansvariga till svars.

– Polisen vägrar säga varför de avstyrde arresteringsordern. Åklagare vill inte förklara varför de inte ville åtala igen, eller varför polisinspektören förflyttades till annan avdelning. Allt sker bakom stängda dörrar utan insyn, säger Shiori, som beslutade att ge ut en bok som baserades på hennes inspelningar. En bok som råkade komma ut ungefär samtidigt som övergreppsanklagelserna mot Hollywoodproducenten Harvey Weinstein nådde offentligheten.

Den japanska polisen använder uttrycket att det händer i en *black box* där ingen annan har insyn och ord står mot ord. Det är också vad Shiori bestämde att döpa sin bok till.

Japan, som är världens tredje största ekonomi och där Tokyo ska vara värd för sommar-OS 2020, ligger långt efter när det kommer till kvinnliga rättigheter och könsfördelning i samhället. Landet kommer långt ned på den lista som årligen upprättas av The global gender gap report. FN har utifrån kvinnokonventionen rekommenderat att Japan ska se över sin abortlag, då abort endast är lagligt med mannens tillåtelse – även om graviditet skett genom våldtäkt. I juni i år såg Japan över sin 110 år gamla lag om våldtäkt, efter påbackning från flera människorättsorganisationer. En lag som då varit orörd sedan 1907. Straffet för våldtäkt har nu höjts från tre år till fem år och har nu samma påföljd som stöld. Innan var definitionen av våldtäkt endast vaginal penetrering av penis, men nu inkluderas även påtvingat anal- och oralsex, vilket betyder att våldtäkt på män också omfattas. Dock

kvarstår till exempel åtalskravet att man måste kunna bevisa att våld eller hot har skett under våldtäkten.

Sexism

Från tidig ålder ser unga pojkar hur kvinnor objektifieras i *manga anime* – japanska serietidningar – och i tabloidtidningar. Att bli antastad på tåg är så vanligt förekommande att det sätts upp varnings-skyltar på tunnelbanan och sedan 2001 finns särskilda tågvagnar för endast kvinnor. Enligt en artikel från ABC News har 64 procent av kvinnorna mellan 20 och 30 år någon gång blivit antastade på tåg i -Tokyo. Att råka ut för män som tafsar var något som Shiori och hennes klasskompisar ständigt fasade för när de åkte till och från skolan klädda i sina skoluniformer och det var upp till dem att se till att inte bli offer.

– Det var alltid den minsta, kortaste eller den som såg svagast ut som låg i riskzonen, berättar hon, och det gällde att gå snabbt och rakryggat för att visa att man var stark.

Hon har växt upp i ett samhälle som är byggt av män, och där man måste tilltala äldre på ett visst sätt och inte tala emot dem.

– Det finns stora kommunikationssvårigheter i det japanska språket. *Nej* kan betyda *ja* i sexuell kontext. Även bristen på sexualundervisning i skolan gör att vi växer upp med en skev bild av vad sex innebär och vad som är tillåtet, säger Shiori.

Den anklagade tv-chefen skrev i oktober i år en elva sidor lång artikel i den högerpopulistiska tidningen Hanada. Texten hade rubriken ”Dear Shiori” och var hans version av vad som hände den natten. Han nekade till brott och skrev om Shioris omättligen aptit på alkohol och att hon drack mer än vad hon kunde hantera. Han avfärdade anklagelser om

att ha drogat henne eller haft speciella avsikter med middagen. Han förklarade att han tog henne till hotellet för hennes egna bästa, att hon skulle vara säkrare om hon sov ruset av sig under uppsikt. Han hävdade att det var Shiori som kröp upp till honom på morgonen – och att han helst inte nämner några detaljer om vad som hände sedan eftersom han inte vill göra henne till åtlöje. Nu, eftersom han är helt friad från brottsmisstanke har hon inte rätten att kalla sig våldtäkts-offer, skrev han.

Shiori lämnade in en stämningsansökan till civilrätten under hösten och rättegången började den 5 december. Normalt tar det upp till 1,5 år innan beslut nås och hon yrkar skadestånd på 11 000 000 yen, motsvarande 800 000 kr. Hon säger att detta är den sista utvägen för henne att få reda på varför hennes fall lades ner.

Men parallellt med detta börjas det nu ställas frågor om hennes fall i parlamentet. En grupp med lagstiftare från oppositionen bildades i november och har i uppgift att granska Shioris fall. Under ett av gruppens möten hördes Junichiro Kan, talesperson från nationella polismyndigheten, som vägrade ge några detaljer om fallet. På frågan om hur vanligt det är att man frångår en arresteringsorder svarade han tvetydigt: ”Det är svårt att gå igenom handlingar från förr och dra några slutsatser.”

Japans #metoo

Det är inte lätt för Metoo-rörelsen att ta sig in i ett land som Japan. Japaner relaterar inte till vad som händer i andra länder och samhället interagerar inte med resten av världen på samma sätt som till exempel i Europa.

– Detta är något som går tillbaka i historien när Japan under kejsartiden var isolerat och självförsörjande under flera sekel. Därför kan en föråldrad kvinnosyn överleva i dagens moderna samhälle, säger Ryan Takeshita, chefredaktör för Huffington Post Japan. Han var en av de få som tidigt skrev om Shioris fall. Han säger att japanska medier tog avstånd från att skriva om hennes upplevelser för att staten har stort inflytande över landets medier (Japan har 72:e plats i årets upplaga av Reportrar utan gränsers pressfrihetsindex, Sverige ligger på en andra plats efter Norge.) Men också för att sexuellt våld ses som kvinnoproblem – och inget som passar i en nyhetstidning om politik och ekonomi.

– Sex, med eller utan våld, ses som en väldigt intim sak och inget som ska pratas om offentligt. Shiori upprörde många när hon gjorde 'en grej av det'.

Shiori fick betala ett högt pris som kvinnan bakom Japans #metoo men i dag har landets medier tvingats att öppna upp för att diskutera sexuella trakasserier och våldtäkt. Hennes bok har gett henne - acceptans bland journalister och politiker, och en handfull kvinnor har gått ut och sagt #metoo. Hon har talat om sina erfarenheter inför parlamentets medlemmar och föreläst på universitet. Sakta förlorar tabut sitt grepp om Japan.

– Varje gång jag läser ordet våldtäkt i tidningen är det en miniseger. Äntligen existerar vi, säger Shiori.

Hanna Aqvilin "

"Shiori Ito

Ålder: 28 år. Bor: Tokyo och London. Yrke: Journalist. Familj: Mamma, pappa, lillebror och lillasyster. Bakgrund: Uppvuxen strax utanför Tokyo. Vid 15 års ålder studerade hon ett år i Kansas, USA. När hon var 22 år flyttade hon till New York och studerade fotografi i tre år.

Aktuell med boken "Black box" som berättar om stigman för våldtäktsoffer i Japan. Boken baseras på hemliga ljudupptagningar med polisen när hon polisanmälde en känd tv-chef för våldtäkt. Boken är på Amazons lista över bästsäljande e-böcker i Japan.

Sexualbrott i Japan

31,6 procent av sexualbrottsoffren pratar om sina upplevelser med andra, men endast 4,3 procent går till polisen. Skam angavs som den vanligaste orsaken till att offer inte berättar. (Gender Equality Bureau Cabinet Office, 2014)

2014 ledde endast 448 fall av sexualbrott till åtal – i ett land med 127 miljoner invånare. (Justice Ministry 2014) Fram till 2014 var det lagligt att inneha barnpornografi. Lagen om våldtäkt ändrades i juni 2017 för första gången sedan år 1907.

Vad är sexuellt samtycke i Japan?

Enligt en undersökning gjord av NHK, Japans public service tv-kanal, räknades följande som sexuellt samtycke:

Att äta middag på två man hand (11 procent)

Att bära tajta kläder (23 procent)

Att bli onyktra tillsammans (35 procent).

Black box

Polisen använder termen att något händer i en black box, där ingen annan har insyn och ord står mot ord. Det är också vad Shiori Ito bestämde att namnge sin nyutgivna bok efter. "

DN SÖNDAG 24 DECEMBER 2017

" Det fina med demokratin

Det handlar inte bara om politik, och absolut inte bara om majoritetsvälde. Demokratin måste vara förankrad i människan som andlig och moralisk varelse. Om det påminner oss författaren Thomas Mann.

Berlinmuren föll 1989 och kommunismen med den. Den liberala demokratin verkade ha segrat. Demokratier sköt upp som svampar ur jorden i Centraleuropa. I Sydafrika bröt apartheid ihop. Osloprocessen verkade bana väg för fred i Mellanöstern.

Sedan gick allt snett. Klanpolitik och auktoritärt tänkande vinner terräng medan antalet demokratier minskar. Betydligt värre har varit nedvärderingen av demokratierna, särskilt i vårt eget land USA. Kongressen fungerar nästan inte. Vi har en president som inte bryr sig om fakta och som trampar på vanlig hyfs. Enligt en undersökning från Brookings/UCLA anser 50 procent av studenterna på universitet att "kränkande" tal bör buas ut och 20 procent anser att det bör krossas med våld.

Kort sagt brukade vi hålla våra debatter inom ett visst hyfsens ramverk som vi nu på något sätt förlorat. Vi har tagit våra liberala demokratiska värderingar för givna så länge att vi glömt bort hur vi försvarar dem. Vi har blivit vanedemokrater och försvarar inte längre vårt system med passionerad övertygelse.

Under de kommande månaderna ska jag därför då och då använda denna kolumn till att gå tillbaka till grundläggande principer, att gå

igenom den liberala demokratis kanon – de tänkare som förklarade vårt system och varför det är så bra.

Jag börjar med Thomas Manns "Demokratis framtida seger". Mann, som nog var sin tids störste författare, flydde från nazismen och kom till USA. 1938 höll han en serie föreläsningar mot fascismen, kommunismen och Amerika först-rörelsen.

Demokratin börjar med en stor sanning, hävdade han: alla enskilda mäns och kvinnors oändliga värdighet. Människan är skapad till Guds avbild. I motsats till andra djur har människor ett moraliskt ansvar. Javisst, människor gör förskräckliga saker – Mann hade just flytt från nazisterna – men människor är de enda varelser som kan förstå och sträva efter rättvisa, frihet och sanning.

Demokrati, fortsätter Mann, är det enda system som bygger på den oändliga värdigheten hos varje individuell man och kvinna, på varje människas moraliska strävan efter frihet, rättvisa och sanning. Det skulle vara grovt felaktigt att betrakta demokratin, och undervisa om den, som en procedur eller ett politiskt system eller som principen om majoritetsstyre.

Demokratin rör det människan besitter som andlig och moralisk varelse. Den handlar inte bara om regler, den är ett sätt att leva. Den uppmuntrar var och en att göra det bästa av sina förmågor – hävdar att vi har en moralisk plikt att göra det. Den uppmuntrar konstnären att söka skönheten, grannen att söka samhörighet, psykologen att söka förståelse, forskaren att söka sanningen.

Monarkier producerar ståtliga målningar, men demokratin lär medborgarna att sätta sin konst i arbete, att ta sina kreativa infall och

bygga en värld omkring sig. ”Demokratin är tanke, men den är en tanke som förhåller sig till livet och handlande.” Demokratiska medborgare är inte bara drömmare, de är tänkande människor som sitter i kommunfullmäktige. Han citerar filosofen Bergsons uttalande:

”Handla som en tänkande människa, tänk som en handlingsmänniska.” På hans tid, liksom i vår, hade demokratin fiender och framtiden kunde se mörk ut. Mann menade att demokratins fiender inte bara var fascister med gevär. Dit hör också var och en som avsiktligt nedvärderar det folkliga torget, alltså propagandisterna och demagogerna. ”De föraktar massorna... samtidigt som de gör sig själva till språkrör för en vulgär opinion.” De erbjuder bröd och skådespel, tweetar och kränkningar, men det enda de ser från sin låga kaninnivå är den trista kampen om pengar, makt och uppmärksamhet.

De auktoritära och demagogerna blockerar handling med trakasserier och de blockerar tänkande genom att egga massan och spela på dess känslor. ”Detta är föraktet för sunt förnuft, förnekandet av och brotten mot sanningen till fördel för makt och statens intressen, vädjandet till lägre instinkter, till så kallade ’känslor’, frisläppandet av dumhet och ondska från den disciplin som ligger i förnuft och intelligens.”

De har ”det slags förakt som ägnar all sin kraft åt att nedvärdera och korrumpiera medmänskligheten i syfte att tvinga folket att utföra deras vilja”.

Thomas Mann tror på demokratins slutliga seger därför att han har förtroende för demokratins förmåga att förnya sig, att ”lägga bort vanan att ta sig själv för given”.

Förnyelse innebär reform. Han uppmanar till ekonomiska och politiska reformer som, med citat från en fransk parlamentariker,

”kommer att skapa en sann värderingshierarki, sätta pengarna i produktionens tjänst, produktionen i mänsklighetens tjänst och mänskligheten själv i tjänst hos ett ideal som ger livet mening”.

Manns stora bidrag är att han påminner oss om att demokratin inte bara är politik. Den handlar om individens dagliga kamp för att bli bättre och ädlare och att motstå det billiga och det ytliga. Demokrater som Mann håller upp en idealistisk bild av en blomstrande mänsklighet. De väcker en stark längtan att leva upp till den.

David Brooks amerikansk journalist och författare.
Översättning: Lars Ryding "

DN SÖNDAG 24 DECEMBER 2017

" Vår skapelseberättelse från året 2017

Årets största genombrott när det gäller historien om vårt eget ursprung, är utan tvekan de gamla människorna från Jebel Irhoud i Marocko. De har mycket att säga om hur vi blev till.

De gamla människorna från Jebel Irhoud är omkring 300 000 år gamla. Det visade Jean-Jacques Hublin och hans medförfattare i somras. De publicerade två studier i tidskriften Nature, som helt rättvist har hamnat på konkurrenten Science tio-i-topp-lista över år 2017 års största vetenskapliga genombrott.

Det sensationella med de gamla i Jebel Irhoud är att de såg nästan precis ut som oss i ansiktet. Deras skallar var lite plattare än våra, deras tänder något större. Men de kan helt klart klassas som Homo sapiens, och är därmed de äldsta kända representanterna för vår egen art.

Jebel Irhoud ligger i västra Marocko, en bit utanför Marrakesh. I samband med gruvarbeten på 1960-talet upptäcktes några fossil av mänskliga varelser. Då trodde man att de var omkring 40 000 år gamla och någon sorts afrikansk variant av neandertalare.

Men det har visat sig att de inte alls var några neandertalare, och att de är mycket äldre än man först trodde.

De senaste åren har Jean-Jacques Hublin från Max Planck-institutet för evolutionär antropologi i Leipzig lett nya utgrävningar i Jebel Irhoud. Han och hans medarbetare har hittat rester av fler individer: minst tre vuxna, en tonåring och ett barn i sjuårsåldern. Forskarna har daterat

dess individer med den senaste tekniken och jämfört deras utseende med andra fynd.

De levde alltså för omkring 300 000 år sedan. Det är mycket tidigare än tidigare kända fynd av Homo sapiens, som kommer från Etiopien. Där har hittats ett fossil som kallas Omo Kibish och är cirka 195 000 år, och ett som kallas Herto och är cirka 160 000.

Sedan länge finns en kamp mellan Östafrika och Sydafrika om var människans vagga skulle ha stått någonstans.

Vi kan glömma den kampen nu. Det finns inga belägg för att någondera regionen skulle ha haft exklusiv betydelse.

Vår art har utvecklats över hela den afrikanska kontinenten. Under lång tid. Vi är en produkt av evolutionen. Det innebär att vi har utvecklats steg för steg. Troligen har även fusioner varit inblandade. Precis som moderna människor korsade sig med neandertalare för cirka 54 000 år sedan, när de steg ut ur Afrika, har sådana blandningar sannolikt inträffat redan tidigare, i Afrika.

Vi kan likna våra släktlinjer med ett vattendrag, som förgrenar sig till olika flöden, men som även flyter ihop ibland.

Det finns många begrepp att hålla reda på om man ska förstå människans utveckling.

Vår linje skildes från schimpansernas och dvärgschimpansernas linje för kanske fem miljoner år sedan. Tidiga släkten som liknar oss mer än aporna är Ardipithecus och Australopithecus. Den äldsta kända representanten för vårt släkte, Homo, är omkring 2,8 miljoner och hittades i Etiopien för ett par år sedan.

I släktet Homo finns flera arter, såsom Homo habilis, Homo erectus och den nyligen upptäckta Homo naledi, som verkar ha levt till åtminstone för 300 000 år sedan.

Och så vår egen art, Homo sapiens, som nu dateras till åtminstone 300 000 år.

Men nu ska vi ha väldigt klart för oss att begreppet art är en kraftig förenkling. Egentligen går det inte att dela in livsformer i så prydliga enheter. Evolutionen fungerar inte så.

Inom släktet Homo brukar antropologer som Jean-Jacques Hublin tala om "anatomiskt moderna människor". Då syftar de på sådana som oss, i motsats till exempelvis neandertalare. De "anatomiskt moderna" kan också delas in i "tidiga" och "nya" (på engelska "recent").

Individerna från Jebel Irhoud är alltså tämligen "anatomiskt moderna", rentav "nya" i ansiktet, medan hjässan ser mer ålderdomlig ut. Vilket kan hänga ihop med hjärnans form och funktion.

De jagade gasell och de tände eldar. Kanske hade de inte riktigt likadana mentala förmågor som vi har. Men de representerar ett steg i evolutionen, möjligen på just den linje som ledde fram till oss.

Karin Bojs vetenskap@dn.se"

NE.se

globalisering

globalisering (av *global*), förändringsprocess varigenom stater och samhällen över hela jorden knyts samman i ömsesidiga beroendeförhållanden. Globalisering kan ses som en samlingsbenämning på utvecklingen inom politik, ekonomi och kultur. I allmänt språkbruk har termen emellertid i första hand kommit att syfta på ekonomiska förhållanden. Med globalisering avses då den senaste fasen i kapitalismens utveckling under vilken de nationella ekonomierna har blivit alltmer integrerade.

När globalisering syftar på kulturella förhållanden avses en tendens till enhetlighet i konsumtionsmönster och spridning av samma kulturprodukter över hela världen. När termen syftar på politiska förhållanden avses ofta ett minskat nationellt handlingsutrymme och att det politiska beslutsfattandet flyttas upp från en nationell till en mellan- eller överstatlig nivå. Innebörden ligger då nära det beslätade begreppet [internationalisering](#).

Globaliseringens orsaker och konsekvenser är föremål för omfattande forskning inom hela det samhällsvetenskapliga fältet. En stor del av forskningen fokuserar på ekonomiska förändringsprocesser, t.ex. den stora ökningen av världshandeln, företagens tilltagande transnationalisering och avregleringen av finansmarknaderna. Globaliseringens ekonomiska orsaker anses nära kopplade till den teknologiska utvecklingen, i synnerhet inom kommunikationsteknologi. Uppkomsten av sådant som datornätverk och nya former för telefoni har inneburit radikalt förändrade förutsättningar för ekonomiska transaktioner och bl.a. möjliggjort en global aktiemarknad som kan hålla öppet dygnet runt. På motsvarande sätt har ny kommunikationsteknologi revolutio-

nerat mediernas arbetssätt och berett marken för en global förmedling av nyheter och kultur. Ofta hävdas också att globaliseringen åtminstone delvis bör betraktas som resultatet av medvetna politiska beslut: det är regeringar som förhandlat fram sänkningar av handelshinder, avvecklat regleringar av tidigare skyddade marknader och i viss mån bidragit till teknologisk förändring genom nationella satsningar på forskning och utveckling.

För staterna anses globalisering innebära att det blir svårare att påverka ekonomiska, sociala och kulturella förhållanden inom det egna territoriet. Därtill förknippas globalisering ofta med uppkomsten av nya typer av aktörer, framför allt ett globalt civilsamhälle som skär genom traditionella auktoritetshierarkier och tävlar med staterna om medborgarnas lojalitet. På individnivå innebär globalisering bl.a. nya typer av konsumtion och snabbare kontakter med människor och organisationer i andra delar av världen. I forskningslitteraturen har detta beskrivits som en rums- och tidssammanpressning.

Globaliseringens faktiska betydelse är emellertid omdiskuterad. Skeptiskt inställda forskare hävdar att de förändringar som globaliseringen sägs innebära ofta är kraftigt överdrivna. Begreppet uppfattas av dessa som ett uttryck för politisk agitation snarare än en korrekt beskrivning av verkligheten.

Författare: Jakob Gustavsson

Litteraturanvisning ...

Läs även om

[internationalisering](#)

[språksociologi](#)

[kapitalism](#)

[etnicitet](#)

[decentralisering](#)

[finanskris](#)

[ekonomisk sociologi](#)

[transnationalisering](#)

[försvarspolitik](#)

[nationalism](#)

Innehållsförteckning till

Sven Winnell 19 december 2017: Tidningsartiklar om utrikes förhållanden. 10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar.

17 oktober - 3 december ett större urval.

<http://winnell.com/omr36-39zzzzs.pdf>

3 DN TISDAG 10 OKTOBER 2017

- Sverige riskerar sämre relationer med USA
- 6 Runt tusen IS-män överlämnade sig
- 6 Merkels flyktinguppgörelse banar väg för ny regering
- 8 Jätteburgaren till Putins ära var fejk
- 10 Mänsklig brist på självkontroll ger ekonomipriset

11 DN ONSDAG 11 OKTOBER 2017

- Ett defekt avtal är bättre än inget
- 12 Förvirring i Spanien efter tvetydiga talet
- 14 Nu skrotas Barack Obamas klimatlag
- 15 Visumkrisen förvärrad när Erdogan röt till
- 16 Nordkoreanska hackare stal stridsplaner
- 17 FN: Akut läge för migranter
- 18 Branschen blev tagen på sängen
- 19 IMF vill rusta för sämre tider redan nu

20 DN TORSDAG 12 OKTOBER 2017

- Relationerna mellan USA och Iran har redan skadats
- 21 Demokratin där friheten kvävs av korruption

24 DN FREDAG 13 OKTOBER 2017

- Hongkong får inte förlora hoppet
- 25 Ryssland knyter nya band medan USA är på väg ut
- 26 Uppgörelsen är knappast en försoning

- 27 Brist på reformer ett sänke för landet
- 28 Indien vill växa – med svensk hjälp
- 30 Martin Jönsson: Tvivla inte på att president Trump menar allvar med hoten mot medierna

31 DN LÖRDAG 14 OKTOBER 2017

- Trumps utträdespolitik försvagar USA:s ställning
- 32 Enligt Trump bryter Iran mot avtalet
- 33 Trupprörelser väcker oro för offensiv mot Kirkuk
- 34 Zuma riskerar åtal för 783 fall av korruption
- 35 Prag och Kiev i ordkrig om Krim
- 36 Oenighet om kolkraft stoppar utsläppsavtal
- 37 Vardagen och hoppet återvänder i Mosul

38 DN SÖNDAG 15 OKTOBER 2017

- Högerpopulister kan ta plats i regeringen
- 40 IS-anhängare kapitulerar i al-Raqqa

40 DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017

- Vi glömde kvinnorna i Pakistan
- 41 Högergir i alplandet
- 43 Vi har aldrig sett en sådan förödelse
- 44 Experter fruktar en svagare bankunion
- 47 Spanska sjukan dödade 50 miljoner
- 48 Äktenskapet är ett patriarkalt påhitt – oavsett antal fruar
- 49 Storslaget snömos. Bengt Jangfeldt pejar idéerna bakom Putin

50 DN TORSDAG 19 OKTOBER 2017

- Sexuellt våld är en ständig risk för kvinnor i mitt land
- 51 Kvinnor runt hela världen: Jag också!
- 54 Efter IS återstår resten

55 **DN LÖRDAG 21 OKTOBER 2017**
I skuggan av Brexit föreslås att EU:s ledare ska få ökad makt

56 **DN ONSDAG 25 OKTOBER 2017**
Xi befäster sin makt över landet

57 **DN TORSDAG 26 OKTOBER 2017**
100 år av kommunistisk terror

59 Försämrat läge i Afghanistan
60 Spänt läge när Kenya genomför presidentval
61 Ingen kronprins i Xis makte
63 Lenin var helt skrupelfri

64 **DN FREDAG 27 OKTOBER 2017**
3 av 10 IS-krigare tillbaka i Västeuropa
67 Puigdemont pressas av både Madrid och separatisterna

68 **DN LÖRDAG 28 OKTOBER 2017**
Urskogen skövlas för att provocera EU
72 Ryska pedagoger bryr sig inte om känslor

73 **DN SÖNDAG 29 OKTOBER 2017**
De hederliga får inte ge sig
74 Tusentals människor strömmar på den leriga stigen mot flyktinglägren i Bangladesh
84 Därför gör omvärlden ingenting
85 FN:s utredare nekades ”nya bevis”

86 **DN MÅNDAG 30 OKTOBER 2017**
Välkommen till nutiden
87 Donald Trumps väg till 2024
89 Klyftan inom Demokraterna större än någonsin
91 USA:s ärkefiende stärker sin ställning i Mellanöstern
93 Kurdiska parlamentet stormat

94 **DN TISDAG 31 OKTOBER 2017**
Kina har åter fått en kejsare

95 Muellers första åtal är ingen fejknyhet
96 Michael Winiarski: Härvan kan bli långt allvarligare än Watergateskandalen
98 Trumps förre kampanjchef anklagas för konspiration
100 Protester när Kenyatta utropades somsegrare
101 Hyperinflation i Venezuela

102 **DN ONSDAG 1 NOVEMBER 2017**
Krångel varslar om mer trubbel
103 Föraren sköts i magen efter dådet
104 200 befaras döda efter kärnvapentest
105 Berlusconi utreds för maffiakoppling

106 **DN TORSDAG 2 NOVEMBER 2017**
Vädret tvingar 22 miljoner att fly varje år
108 Japan fasar för att mista sin brittiska bro till Europa
110 Så blev striden om den polska urskogen en fråga om EU:s makt

113 **DN FREDAG 3 NOVEMBER 2017**
Trump på hinderbanan
115 Vi har framfört vår oro till FN
116 Sverige finansierar sexualundervisning
117 Mystiskt hålrum upptäckt i den största pyramiden
117 I dag tiger Ryssland ihjäl sin revolution
121 Avhoppet ökar pressen på May
123 Ny Fed-chef kan öppna för färre regleringar

- 125 **DN LÖRDAG 4 NOVEMBER 2017**
Efter sju år kan de äntligen träffa sina säktingar igen
- 127 Torbjörn Petersson: Nordkoreas kärnvapen står överst på agendan
- 128 Veteranerna får allt svårare att skapa ordning i Vita huset
- 130 Så gick det med Donald Trumps löften
- 132 Första året blev ganska hyfsat för USAekonomin
- 134 Nya chefen ses som ett säkert kort
- 135 Hollywood 1980
- 137 **DN SÖNDAG 5 NOVEMBER 2017**
Bland miljonärerna i Palm Beach trivs Trump som bäst
- 144 Impulsiva utfall den röda tråden från Vita huset
- 147 Kritiker: En inbjudan till mutor
- 150 Svärmar av satelliter ska ge alla internet
- 152 OS avslöjade den brutala slavhandeln i Rio
- 154 Libanons ledare avgår efter mordkomplott
- 155 USA och Japan går samman för att hejda Kinas inflytande
- 157 Trump kan få oss att förlora vår moraliska kompass för alltid
- 159 **DN MÅNDAG 6 NOVEMBER 2017**
Hopp för klimatet trots Trump
- 160 Tro inte på fransk-tysk EU-reform
- 161 Donald Trumps minister gör affärer med Putins svärson
- 163 Storbråk mellan Liberias ledare
- 164 Rusning av arga kvinnor till politiken
- 167 Kronprinsen anses försöka stärka sin makt
- 168 Trump: Ingen diktator bör underskatta USA

- 169 **DN TISDAG 7 NOVEMBER 2017**
Terrorn avslöjar Trump
- 170 Med socialismen mot ruinens brant
- 171 USA-minister firade med rysk redare
- 172 Xis skarpaste hjärnor har en plan för Trump
- 174 Så har Kina tagit över som världensjeansfabrik
- 176 Mugabe sparkar vicepresidenten
- 176 Byborna beväpnar sig efter massakern
- 178 **DN ONSDAG 8 NOVEMBER 2017**
Med Nordkorea i resväskan
- 180 Lita aldrig på en allsmäktig prins
- 181 USA:s president vänder världen ryggen
- 183 Valet sände chockvågor över världen
- 184 I huvudet på Trump
- 187 Monumenten har blivit en stridszon
- 190 Om Clinton blivit president
- 192 **DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017**
USA är emot att rika länder tar större ansvar
- 193 Hela världen har samlats för miljön
- 194 Peking på tå för Trump
- 195 Polen i storgräl med Tyskland och Ukraina
- 197 Efterlängtnade vinster för Demokraterna i delstatsval
- 197 Krigsveteraner tar avstånd från Mugabe
- 197 Minister avgår efter hemliga möten i Israel
- 200 Rent opinionsmässigt är Trump enkatastrof
- 201 Det fanns inga öppna hjärtan för deförföljda
- 203 Nazistiska konstrov lyfts fram ur den historiska glömskan

205	DN FREDAG 10 NOVEMBER 2017	248	Dödstalet befaras stiga efter jordskalv
	Manfall drabbar land i förfall	249	Finland laddar inför bankflytten
206	Kolet pressar Merkel	250	Oljemiljarder ger schejker konstfernissa
207	Nattligt avtal räddningen för EU:s klimatroll		
208	Ny dämpad Trump – för affärernas skull	152	DN TISDAG 14 NOVEMBER 2017
			Vad Europa kan lära av Japan
210	DN LÖRDAG 11 NOVEMBER 2017	253	Despoter med Nato i kikarsiktet
	Krisen riskerar att spilla över på andra länder	254	Kamp mot klockan för att hitta fler överlevande
212	Kidnappingsplan för Fetullah Gülen utreds	256	Intervjun med al-Hariri väcker flera nya frågor
213	Mays mardröm fortsätter – nu kan Boris Johnson tvingas avgå	257	Färdigtrökt i Vatikanen när butiken slutar sälja tobak
214	Fortsatt låst läge i Brexitförhandlingarna	258	Venezuela pekas ut som geopolitisk risk
215	Angela Merkels rådgivare varnar för överhettning		
217	När isen smälter letar isbjörnarna mat inne i byn	259	DN ONSDAG 15 NOVEMBER 2017
223	Genväg till framtiden. Ska han väcka mammutarna och ge oss evig ungdom?		Kaczynski väntas ta över som regeringschef
		260	Expert: Akuta situationen med risk för krig är över
225	DN SÖNDAG 12 NOVEMBER 2017	262	Hotet om nyval skuggar Merkels samtalom framtida regering
	De härskar med hjälp av religionen	263	Militärt ingripande i Harare skulle varasensationellt
226	Så skärper Frankrike kampen mot terrorn	264	Homo sovieticus. Klarögda vittnesmål om Putins Ryssland
232	Antiterrorlagstiftning i andra länder		
234	Joel Clement tar kampen mot Trumps klimatpolitik	266	DN TORSDAG 16 NOVEMBER 2017
237	Den åldrande Mugabe står inför sin värsta kris		Militären håller Mugabe i husarrest
237	EU-sanktioner rubbar inte Maduros makt	268	Frihetskampen som blev diktator
239	Hemma hos dimhöljda bergens jättar	270	Historisk polisinsats ska förhindraterrorententat
		273	Spänd väntan på premiärministern
243	DN MÅNDAG 13 NOVEMBER 2017	275	Stridslysten kronprins chockar omvärlden
	Material misstänks ännu hållas hemligt	276	Ledande separatister: Vi var naiva
244	Norska staten inför rätta	277	USA vill att övergrepp i Burma utreds
246	Greenpeace hoppas vinna målet med hjälp av grundlagen	278	Riksdagsledamöter: Vi varnades av Kinasambassad
247	Gänguppgörelserna med skjutvapen ökar	279	Åtgärder i Kina uppväger USA-avhopp

280 **DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017**
 May hyllar de som träder fram i #metoouppropet
 283 Katrine Marçal: De konservativas fruktan för Corbyn räddar
 den hårt pressade May
 286 De sociala frågorna ska få tilliten till EU att växa
 287 Annika Ström Melin: Merkels förhandlingar viktigare för EU
 289 Mugabe i krismöte med militära ledare
 290 Första damens maktambition utlöste kaoset
 291 CNN:s status i Ryssland fortfarande oklar
 292 Motståndare enas i sitt stöd för premiärministern i exil
 294 Brexit hotar Irlands nya gränslöshet
 296 Klimatkrisen igen. Al Gore i fokus i känslostark uppföljare om
 konsekvenserna av global uppvärmning

297 **DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017**
 Också evigheten skulle avskaffas
 298 Metoo rubbar inte chefssexisten
 299 Frankrikes president Emmanuel Macron i DN-intervju:
 Underskatta inte Europas populister
 304 En besvärlig balansgång väntar Löfven
 306 De nya sociala riktlinjerna är inte bindande
 307 Man undrar vad allt det här kostar
 308 Knäckfrågorna drar ut på tiden
 310 Anna-Lena Laurén: På ryska ska soppor vara glödheta
 311 Mugabe kan bara fällas via misstroendevotum
 313 Misstänks bygga ubåt för raketer
 313 Högern väntas vinna valet
 314 Eldriften på väg tillbaka efter 100 år
 315 Kargt och jättelikt. Andrzej Stasiuk om det riktiga Ryssland
 317 Sultanens ättlingar vill ha makt i Erdogans Turkiet
 321 Livsviktigt att berätta om kommunismens brott

322 **DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017**
 Många frågor att lösa om utsläppen skaminskas
 323 Hoppfullt trots Donald Trump
 324 Folket har till slut enats – mot presidentMugabe
 326 Flyktingarnas dröm är att kunna resahem
 328 Inga nya svar vid al-Hariris Parisbesök
 329 Sista chansen för Merkel att få ihop en nyregering
 330 Kraftigt jordskalv i Tibet
 330 AU kräver åtgärder mot libysk slavhandel

331 **DN MÅNDAG 20 NOVEMBER 2017**
 I Christiania styrde den starkes rätt
 332 Putins kritiker kräver ekonomiska reformer
 333 Presidenten såg Kasianov som en tjänsteman
 334 Maria Schottenius: Stackars Libanon som kläms mellan alla
 jättar i Mellanöstern

335 **DN TISDAG 21 NOVEMBER 2017**
 Stoppa slaveriet i Libyen
 336 Den revolutionäre prinsen
 337 Mugabe överens med armén – kan klarasig genom krisen
 339 Skattereform kan ge Demokraterna fördel
 340 Oron sprider sig utanför landets gränser

341 **DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017**
 Merkel klarade inte sitt omöjliga uppdrag
 342 Jubel över Mugabes fall
 343 Att ställas inför riks rätt hade blivit enplågsam process för den
 93-årigepresidenten
 345 Rättvisan hinner ifatt Ratko Mladic
 346 Majoritet av de tyska väljarna hoppas på nyval

347 Putin vill ta ledarrollen för samtal om Syrienkonflikten
349 Europas ekonomi står stark – trots tyska stormen

351 **DN TORSDAG 23 NOVEMBER 2017**

Krigsförbrytare ska aldrig sitta säkert
352 Allt fler lampor lyser runt om i världen
353 Nyfascisterna används som torpeder”
355 Mugabes efterträdare kan få Väst atthäva sanktioner
357 al-Hariri övertalad att stanna tills vidare
358 Livstids fängelse för ”Bosniens slaktare
359 Interna strider i tyska socialdemokraterna
360 Putin: ”God chans” för fred i Syrien
361 Multikulturell mytmakare utan gränser

364 **DN FREDAG 24 NOVEMBER 2017**

Pax Putin i sikte på dödens fält
365 Protestvågen i USA sveper närmare president Trump
367 Växande protester mot slavhandeln i Libyen
369 Stridsvagnar på gatorna efter politisktoppstrid
370 Rohingyaer ska få återvända

371 **Artiklarna 25 november - 3 december 2017**
har på försök inordnats under följande rubriker:

Världen

USA

Övriga Amerika

Europa

Ryssland

Mellanöstern och Nordafrika

Övriga Afrika

Övriga Asien

Australien, Oceanien, Världshaven, Polarområdena och

Rymden

Detta medför extra arbete men tycks inte göra det lättare att
förstå de utrikes förhållandena

372 **Världen**

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

Så skriver vi historia

373 **DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017**

Johan Croneman: Barn säljs som slavaroch vi stänger
gränserna och somnar om

376 **DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017**

USA tar täten när 5G-nätet byggs ut

377 **ONSDAG 29 NOVEMBER 2017**

Lista över skatteparadis väntas bli kort

378 **DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017**

OECD spår starkare global uppgång

379 **USA**
DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Rusta er för Trumps handelskrig

381 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Metoo utnyttjades i försök att lura Washington Post

383 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Det här går inte att vänja sig vid

384 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Den nya missilen ett misslyckande för Trumps strategi

385 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Trump spred islamfientliga filmer

386 DN FREDAG 1 DECEMBER 2017
Uppgift: Presidenten ska sparka Tillerson

387 DN FREDAG 1 DECEMBER 2017
Storsvindlare hade samarbete med regimen

388 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Michael Flynn medger att han ljugit för FBI

389 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Tillerson om ryktena: "De är skrattretande"

390 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
USA motsätter sig marknadsstatus för Kina

391 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017
Kristna vägrar överge Roy Moore trots anklagelser

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017

394 Ja till Trumps skatteförslag i senaten

394 **Övriga Amerika**
DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Tv-stjärna leder presidentval

396 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017 (Bara reseskildring)
Barbados – en ö med starka färger

401 **Europa**
DN. LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Schulz gläntar på dörren för Merkel

402 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
EU håller dörren stängd för grannländerna i öst

404 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Knussel i Bryssel vinner inga hjärtan i öst

405 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Påvestaty i korseld efter sekulär strid

407 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Brexitsamtal gav hopp

407 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Prisboom väntar konstmarknaden

408 DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017
Så är den hemliga vardagen bakom lagrets murar

414 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
Brexit avgör Irlands öde

416 DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017
Ingmar Nevéus: Våra blickar riktas åt annat håll – men efter två år är problemen kvar

419 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
Sverige bäst i EU – men flera länder backar

420 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
I Polen vill regeringen att kvinnorna stannar hemma

422 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
Stor koalition i Tyskland alltmer trolig

423 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
Irland skärper hot – kan vända Brexitprocessen

423 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
Jan Eklund: Passionerat försvar för Europa i en pessimistisk tid

425 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Nyval hotar på Irland

426 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Extremister skenhängde liberala”folkförrädare”

427 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Merkel optimistisk om stabil regering

428 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Toppmöte om luftkvalitet

428 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Den yttersta högern känner medvind

431 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Nyval avväjdes när ministern avgick

432 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Politiker accepterar centralstyre

433 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Uppgifter: Avtal om Brexitnotan

433 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Teknikjättar ska ta fram hybridflyg

434 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
App är bästa hjälpen när dudubbelparkerat

435 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Många av oss hade ett bättre liv i DDR

437 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
AFD hoppas på nyval trots oklart läge

- 438 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Tog gift när han fick sin dom – dog
- 439 DN FREDAG 1 DECEMBER 2017
NMR förbjuds i Finland
- 439 DN FREDAG 1 DECEMBER 2017
Rolléns gloria har halkat på sned
- 441 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Om flyktingströmmen ökar blir det problem
- 442 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Utrikespolitiken vilse i världen
- 443 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Katalansk prägel på Korsikas val
- 444 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Katrine Marçal: Hur mycket kostar Oxfords universitet?
- 446 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017
Separatister blåser av upproret motSpanien
- 447 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Växande irritation hos Schulz kan lägga hinder för en ny regering
- 448 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017
Finlands 100 år av frihet, kamp ochsjälvcensur
- 450 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017. /Reseskildrig)
Nära till allt i lilla Reykjavik
- 452 **Ryssland**
DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Därför vill rika ryssar leva som denbrittiska överklassen
- 458 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Ryssland vinner VM i fusk
- 460 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Ny lag begränsar utländska tidningar
- 461 DN FREDAG 1 DECEMBER 2017
OPEC och Ryssland överens
- 461 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017
Amerikanska journalister kan portas frånryska duman
- 462 **Mellanöstern och Nordafrika**
DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Oppositionen enas inför fredssamtal
- 463 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Förföljelsen av Abdullah och hans familj fortsätter – nu på svensk mark
- 466 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Terrorismen är avskyvärd även i Egyptensdiktatur

466 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Över 200 döda i attack mot moské

469 DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017
Saron såldes som slav

470 DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017
IS-terrorister jagas för moskéattacken

472 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
Turkiets president oroad över rättegång i New York

473 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Ny lag mot journalister upprör

474 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Konflikten om Sinaihalvön blev grogrund för terrorister

475 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Syriens regim ska delta i samtalen

476 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Vill se krafttag mot slavhandel

477 DN FREDAG 1 DECEMBER 2017
Ingen lättnad i blockaden trots försoningsavtalet

480 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017
Splittring i Jemen efter tal av Saleh

480 **Övriga Afrika**
LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Mnangagwa utlovar reformer

481 DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017
Lojaliteten med Mugabe bröts över en natt

484 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
EU-bidrag till arbete ska hejda flyktingströmmen

485 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Hundratals räddade från smugglare

485 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Amnesty: Shell ansvarigt för mord och våldtäkter

486 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Högt uppsatta militärer får tunga ministerposter

487 **Övriga Asien**
DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Kina sänker importavgifter

488 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
FN: Ännu inte säkert för rohingyer att återvända

488 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Påven i delikat balansgång i Burma

489 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Ny robot avfyrad

- 491 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
USA-besöket sätter fokus på Nordkorea
- 492 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Rohingyer ska bo på avlägsen ö
- 493 **Australien, Oceanien, Världshaven, Polarområdena och Rymden**
DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Agung kan sänka jordens temperatur
- 494 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Delstat röstade för aktiv dödshjälp

Kapitel 4 : Inrikes förhållanden efter den 9 oktober 2017 och skattesystemets utveckling efter andra världskriget. Vad rege- ringen bör göra.

Innehåll

Sida

89	De svenska värderingarna finns i vår regeringsform
92	Allmänt om inrikes förhållanden. Och skattesystemets utveckling efter andra världskriget
96	Inkomstskatterna
98	Konsumentverkets beräkningar 2017
103	Hyresstatistik
104	Utrymmesstandard
105	Månadskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer
105	Årskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer
106	Pensionärer 2017
106	Årskostnader år 2017, pensionärer
107	Ekonomi för unga

108	2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Inkomstskatt i % av inkomst
109	2006-2016. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn
114	Underskott och överskott i hushållsbudgetarna
115	2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn skillad ensom - makar/sambor
116	Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet
116	Mer om skatter och bidrag.
122	Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna finns på sidorna 70-105 i Sven Winnell 10 september 2017: Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering.Partipolitik. Skatter och bidrag. http://winnell.com/omr36-39zzzzo.pdf

Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna.

122	1 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.
122	Kommentarer till försäkringskassans regler om bostadsbidrag för unga 18-28 år
122	2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg. Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas Regeln 15%

innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln. Se sidan 352 i <http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf>

123 **3 Bostadsbidrag för barnfamiljer.**

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas. Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginaleffekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensio-närernas högsta marginaleffekt av samma regel.

123 **4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll.**

Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till publicserviceföretagen. För riksdagens finansiering avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobb-skatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under cirka 11 000 kr per månad.

123 Från <http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf> (sid 73-75)
Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvudregeln bör föreslås av regeringen.

124 **Kort något om vad regeringen för övrigt bör göra.**

124 Demokratin behöver förbättra

124 Religion och levnadskunskap

126 Kursplan - Samhällskunskap, Grundskolan

127 Regeringen bör lägga upp en svensk världsplanering från svensk horisont

128 Regeringen bör ha en plan för sin politik.

129 Regionplanering

130 Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?

131 **Regeringens politik**

132 **Politikområden för politiken 28 juli 2017**

256 **Några tidningsartiklar som belyser inrikes förhållanden.**

Innehållsförteckning till

Sven Wimnell 20 december 2017: Tidningsartiklar om inrikes förhållanden. 10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar. 17 oktober - 3 december ett större urval.
<http://wimnell.com/omr36-39zzzt.pdf>

DN ONSDAG 20 DECEMBER 2017

”De svenska värderingarna finns i vår regeringsform”

"Vår främsta grundlag, regeringsformen, är det mest auktoritativa uttrycket för det svenska samhällets fundamentala värderingar. Paragrafen 1:2 innehåller värderingar som ska vara vägledande för hur samhället ska styras. Dessa formuleringar har nu börjat återopas av rättsliga instanser, skriver Johan Hirschfeldt och Olof Petersson.

Varje samhälle har sina värderingar i meningen normativa uppfattningar som direkt eller indirekt uttrycker synen på det goda samhället. Värderingar ger ett svar på frågan om hur vi bör leva tillsammans. I Sverige har dessa värderingar länge varit outtalade och underförstådda. Under senare tid har behovet ökat att uttrycka de svenska värderingarna i explicita formuleringar.

Frågan är hur ett samhälle kan finna fram till och formulera en uppsättning gemensamma normer. Denna fråga har ett svar. Svaret ges av den demokratiska rättsstaten. Vår främsta grundlag, regeringsformen, är det mest auktoritativa uttrycket för det svenska samhällets fundamentala värderingar. Grundlagar beslutas av riksdagen. Riksdagen är, enligt regeringsformen, folkets främsta företrädare. Grundlagsbeslut fattas i ett öppet förfarande med mellanliggande riksdagsval. Dessutom bjuder traditionen att grundlagen ändras under bred partipolitisk enighet.

Regeringsformens portalparagraf (1:1) pekar ut demokratin som en viktig beståndsdel i de svenska värderingarna. All offentlig makt i

Sverige utgår från folket, lyder den inledande meningen. Fri åsiktsbildning samt allmän och lika rösträtt anges som folkstyrelsens grund. Svensk demokrati förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse. Att Sverige är en rättsstat kommer till uttryck i formuleringen att den offentliga makten utövas under lagarna.

Nästa paragraf i regeringsformen (1:2) tar upp grundläggande värden i vår demokrati och ger en koncis formulering av några centrala delar av de svenska värderingarna. Denna paragraf – om vad det allmänna och den offentliga makten ska stå för – kom till 1976 och har utvidgats vid två senare tillfällen. Till att börja med innehöll paragrafen fyra huvudpunkter: lika människovärde och personlig frihet, social välfärd, demokrati och skydd för nationella minoriteter. År 2002 tillkom hållbar utveckling och förbud mot diskriminering. Genom beslut 2010 togs barns rätt in och det samiska folket fick ett uttryckligt grundlagskydd. Sedan utvecklas den här paragrafen i det andra kapitlet i regeringsformen där flera grundläggande fri- och rättigheter ges ett materiellt rättsligt innehåll. Den stöds också av bestämmelsen i 1:9 om att offentliga förvaltningsuppgifter ska skötas med saklighet och opartiskhet och med beaktande av allas likhet inför lagen.

Man kan se paragrafen i 1:2 som en manifestation av vad Herbert Tingsten en gång kallade demokratins överideologi. Tidigare hade demokratin varit kontroversiell men efter en lång och konfliktfylld process blev folkstyrelsetanken gemensam för skilda politiska åskådningar. ”Man är demokrat, men därjämte konservativ, liberal eller socialist”, skrev Tingsten. Efter hand har partierna uppnått enighet också inom andra områden. Överideologin har utvidgats. I detta avseende är samförståndsandan fortfarande en levande realitet.

Grundlagsparagrafens historia visar att antalet gemensamma värderingar har ökat över tid.

I en del förarbeten och grundlagskommentarer kallas den här bestämmelsen för en målsättningsparagraf. Tanken är att paragrafens värderingar ska vara vägledande som ett program för hur samhället ska styras. Det har också sagts att dessa målsättningar inte är avsedda att bli rättsligt bindande, att de inte ger upphov till några rättigheter för den enskilde. Men grundlagens formuleringar av de svenska värderingarna har nu börjat åberopas av rättsliga instanser. Våra högsta domstolar har hänvisat till paragrafens innehåll vid ett par tillfällen. Det förekommer också att JO och JK åberopar paragrafen i sin tillsynsverksamhet. Rättstillämpning är inte bara en teknikalitet utan där tas alltmer sådana här värdesatser och principer in i argumentationen.

En grundlags betydelse är heller inte begränsad till att vara en ram för underordnad lagstiftning eller för rättskipning och myndighetsutövning. Grundlagen bör få sin främsta kraft genom sin ställning i det allmänna medvetandet och genom att åberopas i det offentliga samtalet. Den som söker en koncis sammanfattning av vad som utgör svenska värderingar kan därför i första hand hänvisas till regeringsformens målsättningsparagraf. Där finner man att det är sex slag av grundläggande värderingar som håller samman det svenska samhället: Det inledande stadgandet om alla människors lika värde och den enskildes frihetssfär kan ses som överordnad de övriga grundsatserna.

Det andra är ett programstadgande om social (personlig, ekonomisk och kulturell) välfärd.

Det tredje handlar om god miljö och hållbarhet.

Det fjärde handlar om demokrati och skyddet för den enskilde.

Det femte handlar om delaktighet och jämlikhet och riktar sig mot olika former av diskriminering.

Det sjätte gäller skyddet för det samiska folket och nationella minoriteter.

Slutsatsen är alltså att det faktiskt går att formulera ett antal generella men ändå relativt precisa principer som tillsammans utgör en stabil värdegrund för det svenska samhället. Men man kan också konstatera att denna värdegrund varken är skriven i sten eller är unik. De svenska värderingarna, som de uttrycks i grundlagen, har under fyra årtionden ändrats två gånger. De är heller inte unika utan återfinns i mycket också i internationella konventioner och i andra länders grundlagar.

Detta betyder att värderingarna med sina anknytningar till mänskorrättskonventioner bör kunna förstås och tas emot också av dem som kommer hit från andra länder.

Den här grundlagsparagrafen bör också ses i ljuset av att lagen om medborgarskap moderniserades 2014. I en nyckelformulering heter det där att medborgarskapet förenar alla medborgare. Människor har förvisso olika viljor, åsikter och smak. Men enligt lagen står medborgarskapet för ”samhörighet med Sverige” och representerar ”medlemskapet i det svenska samhället och är en grund för folkstyrelsen”.

Det är en viktig pedagogisk uppgift att förklara och konkretisera vilka värderingar som förenar oss som lever i det svenska samhället. Vår regeringsform kan här vara av stor praktisk nytta. Grundlagen uttrycker våra gemensamma värderingar och är därför en angelägenhet för alla medborgare.

Johan Hirschfeldt, tidigare justitiekansler och president för Svea hovrätt, ledamot av Grundlagsutredningen 2004–2008.

Olof Petersson, tidigare professor i statskunskap, ordförande för Maktutredningen 1985–1990. "

"Bakgrund. Ur regeringsformen"

1 kap. Statsskickets grunder

1 § All offentlig makt i Sverige utgår från folket.

Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse. Den offentliga makten utövas under lagarna.

2 § Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Särskilt ska det allmänna trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa.

Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.

Det allmänna ska verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden samt värna den enskildes privatliv och familjeliv.

Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara.

Det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person.

Samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.

9 § Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet. "

Allmänt om inrikes förhållanden.

Och skattesystemets utveckling efter andra världskriget.

De utrikes förhållandena bildar bakgrund till de inrikes förhållandena. En bra svensk politik kan inte föras utan hänsyn till utlandet. Så har det alltid varit, men är speciellt nu när det är så pass tydligt att alla i världen är beroende av varandra.

Liberalerna har haft partimöte, valt Jan Björklund till partidare och beslutat om hur partiet ska driva valet 2018. Sverigedemokraterna har haft partimöte och behandlat sin strategi för valet. EUs toppmöte i Göteborg berörde de inrikes förhållandena.

De inrikes förhållandena gäller många faktorer, men mycket aktuell är frågan om regeringen efter valet. De politiska partierna avgör det. Hur valet faller ut vet man inte nu. Vilken regering som kan bildas beror av de tre: De rödgröna, Alliansen och Sverigedemokraterna.

En viktig fråga för regeringsbildningen är skatter, bidrag och skattesystem. Partierna har olika luddiga åsikter om det och talar mycket i gåtor. Frågan är vad Sverigedemokraterna stöder. De andra partierna säger sig inte vilja förhandla med SD men när det kommer till kritan blir de beroende av SD. Varken alliansen eller de rödgröna lär få majoritet. Därför är det viktigt för alliansen och de rödgröna att fånga svenska folket i valrörelsen som redan har börjat.

Sverigedemokratiska partiet är främlingsfientligt, populistiskt, nationalistiskt, man kan säga rasistiskt. Franska presidenten varnade för det

vid EU-mötet i Göteborg och menade att man mycket noga måste undvika deras politik som kan ta död på demokratin. Trumps politik är som Sverigedemokraternas och hans politik föraktas av de mer kunniga. Populister i Tyskland och Frankrike är ett hot mot demokratin. Att så många röstar på Sverigedemokraterna är sorgligt. Partiet "Ny demokrati" var av samma slag och föll bort. Liberalerna och socialdemokraterna är kraftigt emot SD, medan många av moderaternas väljare nog kan tolerera SD, som nu till stor del är högerorienterat.

Socialdemokraterna måste föra en bra politik för att kunna minska antalet SD-väljare. Bra är politik som ökar trygghet, jämlikhet och bra välfärdsfördelning som följer av bl a bra skatte- och bidragspolitik för hushållen.

Skatte- och bidragssystem har behandlats i kapitel 2. Men väljarna och partierna tycks mycket okunniga om problemen med dem.

I DN den 14 november finns en artikel av DN:s Ewa Stenberg, som brukar vara tämligen förståndig, men som i artikeln skriver om den underbara natten på 1980-talet som om den var central i skattepolitikens historia. Det var Fälldin som hade den underbara natten när han förhandlade om skatter då det viktigaste var att något litet förbättra kapitalinkomstbeskattningen, förbättringar som sedan fick genomföras av socialdemokraterna i 1982 års skattereform. Det var förberedande delreformer som sedan fick fullt genomslag i 1990 års skattereform. Den underbara natten var inte något stort som man behöver ta fram nu, 1990 års reform är mycket viktigare och bra.

Man får ofta läsa i tidningen om nya skatteförslag. Det sägs då ofta att 1990 års skattereform inte duger i dag, att den har blivit lappad för mycket och är omodern. Det sägs då ofta också att man måste sänka

skatten på arbete, vilket naturligtvis kan verka tilltalande för de flesta, men som mest är populistiskt och inte är särdeles genomtänkt.

I DN den 17 november finns en debattartikel om att modernisera skattesystemet, av Philip Botström, förbundsordförande Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund SSU och Joar Forssell, förbundsordförande Liberala Ungdomsförbundet LUF.

Ingressen: "Det är ohållbart att fortsätta med skurar av enstaka korrigeringar av skattesatser och avdrag för att möta dagens samhällsproblem. På sikt riskerar det att urholka skattesystemets legitimitet. Vi behöver anpassa skattesystemet till samhällsförändringarna som skett sedan omläggningen 1990–1991, skriver Philip Botström, SSU och Joar Forssell, LUF. "

Det är kort sagt alltför dåliga förslag som inte bör genomföras. De menar säkert väl men förslagen är okunnigt gjorda och inte så enkla och bra som de tror.

Ungdomsförbundens skatteförslag har inte med något om välfärdsfördelningen och utbildning som är en del av välfärden.

För en tid sedan gick i TV ett debattprogram om bildning med några av de vanligaste aktörerna i detta ämne. De kunde inte ge bra svar på vad bildning är, de gick tillbaka i historien och såg hur man har uppfattat vad bildning är. Bäst var Göran Greider som varnade för svar som bygger på gamla tider.

Idag kan man säga att bra bildning är goda kunskaper om världen och dess processer i tid och rum från tidernas begynnelse. Det är idag människornas verksamheter som styr utvecklingen och verksamheter-

na styrs av människornas inre verkligheter, dvs deras kunskaper och värderingar. Om man vill ha bra demokrati måste man beakta hur de inre verkligheterna byggs upp hos all världens sju miljarder personer.

Skattesystemet måste läggas upp så att man får en bra välfärdsfördelning och så att människorna får bra kunskaper och värderingar.

När partierna diskuterar skatter har de vanligen inget om välfärdsfördelning och de verkar inte riktigt förstå hur skattesystemet är uppbyggt.

Det nuvarande systemet började med 1970 års skattereform då man övergick från sambeskattnings till särbeskattnings. Sambeskattnings hängde med från tidigare reformer då det vanliga var att kvinnorna var ett bihang till männen.

I historien finns många utvecklingsstrådar. Den viktigaste kan anses vara den tråd som gäller statsmaktens utseende. Tidigt i historien fanns faraoner i Egypten. I Europa har funnits furstar av olika slag, kungar och kejsare o d som har haft yttersta makten i länderna.

Så småningom kämpade de vanliga människorna sig fram till demokratin, som nu i världen är den ledande formen för makt och styrning. Folket får makten genom allmänna val. I Sverige slog demokratin igenom 1924 då alla kvinnor fick rösta i de allmänna valen sedan männen fått rösträtt tidigare. Den svenska kungen har nu ingen makt. Folket vilja kanaliseras genom de politiska partierna.

En viktig utvecklingsstråd gäller kvinnornas ställning. I stort sett har de alltid mer eller mindre varit underställda männen. I början på

1900-talet gällde att kvinnorna skulle bli gifta och försörjda av en man. Det fanns inte många yrken för kvinnor. De gifta kvinnorna blev hemmafruar som skulle stå vid spisen och föda barn.

Bara gifta kvinnor skulle ha barn. Ogifta kvinnor fick barn ändå. På 30-talet kunde i veckotidningen Husmodern i varje nummer finnas hundratals små annonser från kvinnor som sökte tillfälligt boende där de kunde föda i smyg, de kallades obemärkta, och annonser från sådana som kunde ta emot dem.

Under andra världskriget på 1940-talet kunde kvinnor få jobb där männen blivit inkallade till försvaret. Efter kriget blev det vanligare med arbetsplatser för kvinnor. Hushållen blev lättare att sköta och hemmafruar kunde ta jobb. Skattesystemet med sambeskattnings av makar passade mindre till den nya situationen då fruarna hade förvärvsarbete. Det ställdes krav om att sambeskattnings skulle avskaffas och det gjordes flera offentliga utredningar om det.

Ett problem var att det fortfarande fanns många hemmafruar som inte hade förvärvsinkomster. Utredningarna kunde inte ge förslag på hur det skulle lösas. Jag studerade skattesystem och föreslog ett hemmamakeavdrag beräknat utifrån tidens hushållskostnader. Finansminister Gunnar Sträng utformade en skatteomläggning med hemmamakeavdrag som löste problemet om hemmafruarna och gjorde samtidigt förenklingar av skatteskalorna, antalet skatteskikt m m, som till en del var som i mina förslag. Det blev 1970 års skattesystem.

Skattesystemet skulle ta in pengar som behövdes i stat och kommuner och göra det på ett sätt som i möjligaste mån gav de skattskyldiga skatt efter bärkraft. Bärkraften beror på hushållskostnaderna som för makar både då och nu är 150% av hushållskostnaderna för en ensamstående.

Sambeskattningen kunde med hänsyn till bärkraft i princip bli bättre än en särbeskattning. Men kravet på särbeskattning var så stort att svenska folket ville ha det trots att skatten fördelades sämre med hänsyn till bärkraften. Den sämre fördelningen har vi haft sedan dess i nära femtio år.

Skattesystemet 1970 var dåligt ifråga om kapitalinkomstbeskattningen. Rättades delvis till i 1982 års skatteomläggning efter Fälldins underbara natt och blev bra i 1990 års skatterform.

I det följande kommer detaljerade beskrivningar.

Först från omr36-39zzzf.pdf

Inkomstskatterna

Sverige var under 1800-talet ett utpräglat klassamhälle. Sverige styrdes av kungen med hjälp av de fyra stånden i riksdagen, adel, präster, borgare och bönder. Någon plats för arbetare fanns inte.

Ständsriksdagen avskaffades 1865 och ersattes med ett tvåkammarsystem. Arbetare med inkomst eller förmögenhet som var tillräckligt stor fick rösta, men det var till föga hjälp.

Socialdemokratiska partiet bildades 1889 och hade som första mål åttatimmarsdag och rösträtt för alla. Åttatimmarsdagen blev lag i slutet på 1910-talet. Rösträtten ökade steg för steg, först för män och sist för kvinnor som med full rätt kunde rösta första gången 1924. Det året fick de också komma in i läroverk, tidigare hade det inte varit möjligt. Kommuner hade möjlighet att i stället ordna kommunala flickskolor för realskolenivån.

Parlamentarismens principer att riksdagen skulle ha det översta ansvaret för styrningen av Sverige och inte kungen genomfördes informellt på 1910-talet men blev inte lag förrän 1974 då talmannen fick en central roll när en ny regering ska bildas.

På 1920-talet hämtades statsministern ibland från de borgerliga partierna, ibland från socialdemokraterna, men 1932 hade socialdemokraterna blivit så starka att de kunde inneha statsministerposten i 44 år till 1976.

Före andra världskriget rådde en tradition att kvinnornas främsta uppgift var att bli gifta och försörjda av en man. De blev då "hemmafruar" med uppgift att sköta hushåll och barn, med hjälp av pigor om mannen hade hög inkomst.

Att föda barn utan att vara gift ansågs som skamligt. De som råkade ut för det försökte se till att de kunde föda i hemlighet någonstans. Tidningen Husmodern innehöll massor av annonser om det.

När de fått barnet gällde det att skaffa inkomster till försörjning eller adoptera bort. Det var ont om yrken för kvinnor: sjuksköterskor, sjukvårdsbiträden, barnmorskor, lärarinna på småskolor, hushållsarbete, butiksbiträde, serveringspersonal, enklare kontorsarbete, skrivmaskinsarbete o d, hantverk i kvinnovänligt arbete, sömmerska, textilarbete, man kunde inte bli polis, militär eller präst. Blev man gift med en general eller prost blev man generalska eller prostinna.

Under kriget fick kvinnor överta mäns arbete när de var inkallade. I början av 1900-talet var jordbruket den största branschen. med teknikens utveckling minskade behovet av arbetskraft i jordbruket, städerna växte. Kvinnorna blev mer och mer självständiga.

Efter kriget beskattades makar gemensamt enligt regler om sambeskattning. Det ogillades mer och mer och det kom krav om särbeskattning. Allmänna skatteberedningen gjorde en stor utredning om det men kom inte med förslag om hur det skulle gå till. Ett par andra statliga utredningar gav heller inte förslag och finansminister Gunnar Sträng åtog sig att lösa problemet. Han kom med 1970 års skattereform. Förslaget minskade antalet statliga skatteskick och marginalskatterna för de högsta inkomster sänktes. "Dynamiska effekter" skulle göra att statens skatteinkomster inte skulle bli för låga.

Skatteomläggningen borde i möjligaste mån ske så att skatten blev efter förmåga. Ett problem var att förvärvsarbete med hemmafru utan inkomst skulle få samma skatt som förvärvsarbete ensamstående. Det löstes med ett hemmakeavdrag. Avdraget var

inte indexreglerat och realvärdet minskade vartefter med inflationen. När realvärdet kommit nära noll avskaffades det, men då hade de flesta hemmafruarna försvunnit.

Ett annat problem var att de lägsta rimliga levnadskostnaderna för förvärvsarbete makar då som nu inte var dubbelt så stora som för förvärvsarbete ensamstående utan bara cirka 150%. Det hade gått att lösa med olika storlekar på grundavdrag för makar och ensamma, men det accepterades inte. Grundavdraget blev lika stort per person, men det sattes relativt lågt. Det medförde att de med de lägsta lönerna fick orimligt höga skatter, något som partierna inte kompenserat tillräckligt för.

Ett annat problem var att kapitalinkomstskatten inte blev väl ordnad. Kvar blev att skuldräntor fick avdrag med den margineffekt som blev för arbetsinkomsterna och således större ju större inkomsterna var, vilket inte var bra. Det förbättrades något av statsminister Torbjörn Fälldin (C) i förslag 1982, som genomfördes av socialdemokraterna eftersom Fälldin förlorade valet 1982

I skattereformen 1990 fick kapitalinkomstskatten nuvarande form med statlig skatt 30% oavsett inkomstens storlek. Den sattes till 30% för att ungefär motsvara kommunalskatterna som ligger ungefär där.

De flesta betalar ingen statlig inkomstskatt, bara kommunal inkomstskatt. Kapitalinkomstskatten på 30 % är för de flesta ungefär som kommunalskatten.

Progressiviteten i inkomstskattesystemet ombesörjs av den statliga inkomstskatten som 2017 börjar vid inkomst cirka 38000 kr per månad.

I sista minuten 1990 gjordes i skattereformen på förslag av LO en ändring av reglerna för kommunalskatten. För att lindra skatten för de lägsta inkomsterna bestämes att grundavdraget vid låga inkomster skulle ökas ett antal procent upp till inkomst över 100 000 kr per år, istället skulle sedan grundavdraget minska en viss procent vid inkomst däröver.

Inkomstskattesystemet består enligt detta av en kommunalskatt som med nyss nämnda undantag är lika med den skatt kommunerna bestämmer samt en statlig skatt vid inkomst över en viss nivå som riksdagen avgör. Till det en kapitalinkomstskatt på 30% oavsett arbetsinkomstens storlek. Man bör observera, att skuldräntor (negativ kapitalinkomst) bör medge avdrag 30%.

Kvar står sedan att de med de lägsta inkomsterna får orimligt höga skatter på grund av att grundavdraget inte når upp till lägsta rimliga levnadskostnader.

Från konsumentverkets hemsida, "Koll på penarna"

Konsumentverkets beräkningar 2017

Konsumentverket gör varje år en beräkning av vad som är rimliga kostnader för hushåll av olika storlek. Siffrorna kan vara en utgångspunkt när du vill gå igenom din ekonomi. Du kan också jämföra våra beräkningar med dina egna.

Konsumentverkets beräkningar baseras på ett basbehov av varor och tjänster och visar exempel på kostnader för detta. I beräkningarna förutsätts att du inte har några funktionsnedsättningar eller sjukdomar som innebär extra utgifter för till exempel hjälpmedel, särskild kost eller mediciner. Det förutsätts också att du bor i lägenhet och inte har några utgifter för trädgård eller reparationer.

Observera att inte alla hushållskostnader ingår i beräkningarna. Kostnader som inte ingår är till exempel boende, resor, hälso- och sjukvård, glasögon, presenter, semester, kalas, alkohol, måltider på restaurang, tobak och spel.

Läs mer

Vill du läsa mer om Konsumentverkets beräkningar kan du gå in på www.konsumentverket.se

Använd beräkningarna

Skriv in ditt hushålls kostnader i tabellen eller använd Konsumentverkets siffror om du är osäker på hur mycket du gör av med. Flytta sedan över dina kostnader till budgeten på sidan 3.

Beloppen i tabellerna har avrundats till jämna tiotal kronor.

Detta innehåller kostnadsposterna

All mat lagas hemma: Barn och vuxna äter alla måltider hemma, baserat på Konsumentverkets matsedel som finns på Konsumentverkets webbplats. Det är en fyraveckors näringsberäknad matsedel som täcker dagsbehovet av energi och näring för respektive åldersgrupp. Matsedeln består av frukost, lunch, middag och två till tre mellanmål.

All mat utom lunch vardagar lagas hemma: Matkostnad där lunch fem dagar per vecka är borträknad, du får själv lägga till kostnad för lunch på restaurang. Barnen äter i skolan.

Övriga matkostnader som du har för exempelvis festmåltider och extra fika (hemma eller på uteställe) ingår inte i beräkningen. Du måste själv lägga till den kostnad du har för detta.

Kläder och skor: Ett basbehov av kläder och skor som används till vardags, på fritiden och vid festligare tillfällen. Här ingår även tillbehör som väska, klocka och paraply.

Fritid och lek: Vanliga fritidsaktiviteter, leksaker, böcker, skidor, cykel, föreningsavgift med mera.

Mobiltelefon: Kostnad för en smarttelefon med kontantkort.

Personlig hygien: Gäller sådant som tvål, tandkräm, blöjor, hårklippning med mera samt kostnad för ett årligt tandläkarbesök (undersökning) för vuxna.

Barn-/ungdomsförsäkring: Kostnad för sjuk-och olycksfallsförsäkring för barn och ungdomar, som även omfattas under fritid.

Förbrukningsvaror: Dagligvaror som främst används för vård och skötsel av hemmet som tvätt-och rengöringsmedel, toalett-och hushållspapper med mera.

Hemutrustning: Möbler, husgeråd, tv, dator med mera. Vitvaror som disk-och tvättmaskin ingår inte.

Medier: Kostnad för bredband, fast telefoni, tv-licens och dagstidning med mera.

Hemförsäkring: Kostar olika beroende på hemmets försäkringsbelopp och bostadsort.

Storstad: över 200 000 invånare.

Mellanstor stad: 50 000–200 000 invånare.

Mindre tätort: under 50 000 invånare.

	1 person	2 personer
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning	500	610
Medier	1040	1090
Hemförsäkring		
storstad	150	170
mellanstor stad	90	100
mindre tätort	90	90
Summa gemensamma kostnader		
storstad	1820	2030
mellanstor stad	1760	1960
mindre tätort	1760	1950

Hushållets gemensamma kostnader per månad

	1 pers	2 pers	3 pers	4 pers	5 pers	6 pers	7 pers
Förbrukningsvaror	130	160	230	270	340	390	450
Hemutrustning	500	610	770	870	970	1 060	1 160
Medier	1 040	1 090	1 210	1 210	1 220	1 320	1 370
Hemförsäkring							
storstad	150	170	190	210	230	230	240
mellanstor stad	90	100	120	130	130	140	140
mindre tätort	90	90	110	110	120	130	130
Summa gemensamma kostnader							
storstad	1 820	2 030	2 400	2 560	2 760	3 000	3 220
mellanstor stad	1 760	1 960	2 330	2 480	2 660	2 910	3 120
mindre tätort	1 760	1 950	2 320	2 460	2 650	2 900	3 110

2017 1 Gäller för barn från 10 år. 2 För 18- och 19-åringar ska kostnaden minskas med 68 kr/månad på grund av fri tandvård.

Individuella matkostnader per månad

All mat lagas hemma

All mat lagas hemma utom lunch vardagar

6-11 mån	1 år	2-5 år	6-9 år	10-13 år	14-17 år	18-30 år	31-60 år	61-74 år	75 år >
710	750	980	1 406	1 700	2 040	2 240	2 110	1 890	1 780
540	560	750	1 090	1 310	1 580	1 730	1 630	1 460	1 360

0 år	1-3 år	4-6 år	7-10 år	11-14 år	15-17 år	18-25 år	26-49 år	50-64 år	65 år >
370	500	730	740	730	730	710	690	680	680
100	260	440	610	710	740	690	670	660	560
0	0	0	180 ¹	210	300	400	300	280	180
500	640	140	170	250	370	490 ²	490	480	480
140	140	140	140	140	140				
1 110	1 540	1 450	1 840	2 040	2 280	2 290	2 150	2 100	1 900

Övriga individuella kostnader per månad

Kläder och skor

Fritid och lek

Mobiltelefon

Personlig hygien

Barn- och ungdomsförsäkring

Summa kostnader

Individuella kostnader per månad

	18-30år	31-60år	61-74år	75-år
Alla måltider i hemmet	2240	2110	1890	1780
Alla måltider i hemmet utom lunch	1730	16300	1460	13600
Personlig hygien inkl. tandvård	480*	490	480	480
Kläder och skor	710	690	680	680
Fritid och lek	690	670	660	560
Mobiltelefon	400	300	280	180
Summa kostnader, exklusive livsmedel	2290	2150	2100	1900

* För 18- och 19-åringar minskas summan med cirka 68 kr/månad p.g.a. fri tandvård.

Förvärvsarbetande i åldrar 18-65 år. 2017

Hemförsäkring i storstad.

Konsumentverkets beräkningar baseras på ett basbehov av varor och tjänster och visar exempel på kostnader för detta. I beräkningarna förutsätts att du inte har några funktionsnedsättningar eller sjukdomar som innebär extra utgifter för till exempel hjälpmedel, särskild kost eller mediciner. Det förutsätts också att du bor i lägenhet och inte har några utgifter för trädgård eller reparationer.

Observera att inte alla hushållskostnader ingår i beräkningarna. Kostnader som inte ingår är till exempel boende, resor, hälso- och sjukvård, glasögon, presenter, semester, kalas, alkohol, måltider på restaurang, tobak och spel.

Inga kostnader för semester ingår.

Mat:

All mat lagas hemma: Barn och vuxna äter alla måltider hemma, baserat på Konsumentverkets matsedel som finns på Konsumentverkets webbplats. Det är en fyraveckors näringsberäknad matsedel som täcker dagsbehovet av energi och näring för respektive åldersgrupp. Matsedeln består av frukost, lunch, middag och två till tre mellanmål. Inklusive matlåda till jobbet.

Övriga matkostnader som du har för exempelvis festmåltider och extra fika (hemma eller på uteställe) ingår inte i beräkningen.

	18-30år	31-60år	61-74år	75-år
Alla måltider i hemmet	2240	2110	1890	1780

18-65år:

$$13 \times 2240 + 30 \times 2110 + 4 \times 1890 = 29120 + 63300 + 7560 = 99980 = 48 \times \mathbf{2083}$$

66-80 år:

$$66-74\text{år}: 9 \times 1890 + 6 \times 1780 = 17010 + 10680 = 27690 = 15 \times \mathbf{1846}.$$

Personlig hygien inkl. tandvård: Gäller sådant som tvål, tandkräm, blöjor, hårklippning m.m. samt kostnad för ett årligt tandläkarbesök (undersökning) för vuxna.

18-25 år 490 kr per mån. 26-49år 490kr.
50-64år 480kr. 65-år 480kr.

18-65år:

$8 \times 490 + 24 \times 490 + 16 \times 480 = 3920 + 11760 + 7680 = 23360 = 48 \times 487 = 490$

66-80år: 480 kr per månad.

Kläder, skor: Ett basbehov av vanliga kläder och skor som används till vardags, på fritiden och för något festligare tillfälle. Här ingår även tillbehör som väska, klocka och paraply.

18-65 år: 690 kr per mån, 66-80 år 680 kr.

Fritid, lek: Vanliga fritidsaktiviteter, leksaker, böcker, skidor, cykel, föreningsavgift m.m.

18-65 år: 670 kr per mån. 66-80 år 560 kr/mån.

Mobiltelefon: Kostnad för en smarttelefon med kontantkort. Säg
18-65 år 290 kr per månad,
66-80 år 180 kr per månad

Gemensamma kostnader per månad:

Förbrukningsvaror: Dagligvaror som främst används för vård och skötsel av hemmet som tvätt- och rengöringsmedel, toalett- och hushållspapper m.m. **1 person 130 kr per mån. 2 pers 160 kr.**

Hemutrustning: Möbler, husgeråd, tv, dator m.m. Vitvaror som disk- och tvättmaskin ingår inte.. **1 pers 500 kr per mån, 2 pers 610 kr.**

Medier: Kostnad för bredband, fast telefoni, tv-licens och dagstidning m.m. **1 pers 1040 kr per mån, 2 pers 1090 kr.**

Hemförsäkring: Kostar olika beroende på hemmets försäkringsbelopp och bostadsort. Storstad: över 200 000 invånare. Mellanstor stad: 50 000– 200 000 invånare. Mindre tätort: under 50 000 invånare.
I person storstad 150 kr per mån. 2 pers 170 kr. (Mellanstad 90/100. Mindre tätort 90/90.)

El. 2010 angavs: Den här posten är en uppskattad genomsnittlig förbrukning i kilowatt i hyreslägenhet: 1 person 180 kWh per månad, 2 personer 240 kWh.
Fortum - ELLEVIO 2016 El i Stockholm, treårskontrakt: fast avgift ca 91 kr per mån. KWh-pris ca 1,36 kr. Gör:
1 person 336 kr per mån. 2 pers 418 kr.
Säg 1 person 340 kr. 2 personer 420 kr.

Övrigt:

Kollektivresor och fackavgifter (inkl a-kassa):

Konsumentverket visar kostnader för en 20-åring, som har egen inkomst och bor i en mellanstor stad. Den egna bostaden är på två rum och kök:

Kollektiva lokalresor 540 kr per månad och fackavgifter (inkl a-kassa) 460 kr per månad. Summa $1000 \times 12 = 12000$ per år.

I Stockholm kostar busskort 830 kr per mån (pensionär 550 kr)

Säg för åldrar 18-65 år: $830 + 460 = 1290$ kr per mån = 15480 kr per år.

För arbetsresor får i skatten dras av delar över 10 000 kr per år, 830 kr per månad ligger under gränsen.

Från SCB 8 mars 2017:

Ny hyresstatistik på kommun- och stadsdelsområdesnivå

Statistiknyhet från SCB 2016-11-09 9.30

För första gången kan SCB presentera hyresstatistik på kommunnivå.

Hyror för större städer redovisas också uppdelat efter byggår och antal rum. För Stockholm, Göteborg och Malmö presenteras dessutom hyror på stadsdelsområdesnivå.

Den nya hyresstatistiken visar att genomsnittlig (median) månadshyra för en trerumslägenhet i landet är 6 324 kronor. En tvårumslägenhet har en hyra på 5 141 kronor i genomsnitt.

En lägenhet på ett rum kostar 3 665 kronor per månad, och lägenheter med 4 eller fler rum har en genomsnittlig månadshyra på 7 794 kronor.

Hyrorna varierar dock betydligt mellan olika regioner. Storstäderna har en högre hyresnivå än de mindre kommunerna. Ett hushåll i en kommun med färre än 75 000 invånare får betala drygt 1000 kronor mindre i hyra per månad för en trea än ett hushåll i Stockholm.

Genomsnittlig (median) ny månadshyra för trerumslägenheter 2016 efter region, med felmarginal

Ny månadshyra 2016, kronor

Stor-Stockholm	6 887 ±131
Stockholm	6 972 ±222
Stor-Göteborg	6 301 ±183
Göteborg	6 381 ±238
Stor-Malmö	6 811 ±214
Malmö	6 984 ±284
Lund	6 686 ±319
Övriga större kommuner	6 237 ± 63
Övriga mindre kommuner	5 959 ±71

Riket 6 324 ±44

*Gränsen mellan större och mindre kommuner går vid 75 000 invånare.

Fastighetens byggår påverkar hyran

Hyrorna varierar betydligt mellan fastigheter byggda olika år. Billigast är det att bo i lägenheter byggda under 1941–1960 och 1961–1980.

Här är genomsnittlig (median) hyra för en trerumslägenhet 6 167 respektive 6 127 kronor per månad.

Lägenheter i hus byggda 1981–2000 samt 1940 och tidigare har en något högre snitthyra: 6 954 respektive 7 026 kronor per månad.

I fastigheter byggda mellan 2001 och 2010 är hyran för en trea 8 600 kronor i snitt. Ännu högre är hyran i hus byggda år 2011 eller senare.

Här får man betala 9 782 kronor i snitt per månad för en trerumslägenhet.

Lägsta hyresökningen på nio år

Hyrorna ökade med i genomsnitt 0,7 procent mellan 2015 och 2016. Det är den lägsta hyreshöjningen sedan 2007. Under de senaste nio åren har hyreshöjningen varierat från 0,7 procent (i år) till 3,3 procent mellan år 2008 och 2009. Sedan 2012 har hyreshöjningarna blivit lägre varje år.

Hyresförändring under de senaste nio åren, hela riket

År	Hyresförändring, procent
2015/2016	0,7*
2014/2015	1,3
2013/2014	1,7
2012/2013	2,2
2011/2012	2,8
2010/2011	2,4
2009/2010	1,6
2008/2009	3,3
2007/2008	2,7

*Värdet visar medianökningen. Medelökningen är 0,8 %.

Om hyrorna 2016/2017 ökar 0,8 % blir hyrorna 2016:

2 rok: $5141 \times 1,008 = 5182 \text{ kr/mån} = 62\,184 \text{ kr/år}$, säg **62 400 kr/år**
= 5200 kr/mån

3 rok: $6324 \times 1,008 = 6375 \text{ kr/mån} = 76\,495 \text{ kr/år}$, säg **76 800 kr/år**
= 6400 kr/mån

Utrymmesstandard :

Enligt Diagram 10.2, sid 225 i SCBs Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008, hade i hyreslägenheter 2002:

Hushåll med en person

- 64 år i genomsnitt ca 1,8 rok (1,77),

65 - år cirka 2,0 rok (2,08).

Hushåll med makar, 2 personer

- 64 år cirka 2,8 rok (2,72),

65 - år cirka 3,0 rok (2,98).

(Siffrorna inom parentes från tabell 10.7 på sid 230 i årsboken).

I bostadsrättslägenheter, tab 10.7 ungefär som i hyrslägenheter:

Ensam - 64 år 1,95 rok,

65- år 2,46.

Makar - 64 år 2,92 rok,

65- år 3,14 rok.

I småhus är rumsantalen cika 2 rum större än i hyrslägenheter:

Ensam - 64 år 4,17 rok,

65 - år 4,19.

Makar - 64 år 4,72,

65 - år 4,64 rok.

Mot bakgrunden av dessa siffror är det rimligt att räkna med

2rok för ensam och

3rok för makar. (Utan barn).

Boverkets grundprincip för bostadsytor innebär kök och vardagsrum samt ett rum per person.

Månadskostnader år 2017, förvärvs- arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Livsmedel. Alla mål äts hemma eller matlåda	2090	4180
Hygien (personlig)	490	980
Kläder och skor	690	1380
Lek och fritid	670	1340
Mobiltelefon	290	580
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning (inklusive dator)	500	610
Media (Fast telefon, Internet mm)	1040	1090
Hemförsäkring	150	170
Hushålls-el	340	420
Summa per månad 2017	6390	10910

Årskostnader år 2017, förvärvs- arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Summa per månad 2017 enligt månadsedovisningen. 2017 per år:	6390	10910
Bostadshyra per år säg : Ensam 2rok, 12x 5200 2 personer 3rok, 12x 6400	62400	76800
Summa per år 2017, bostad + övrigt	139080	207720
Förvärvsarbetande:arbets- resor+ fackavgifter säg	15480	30960
Summa per år 2017: bostad + övrigt	154560	238680
Här är inget räknat för höga semesterkostnader eller andra resor än lokalresor.		
Säg för enkelhets skull, avrundat	155000	239000
2 personer 154 % av ensam.		

Pensionärer 2017

Individuella respektive
gemensamma kostnader: Ensam 2 personer

Livsmedel. Alla mål äts

hemma	1850	3700
Hygien (personlig)	480	960
Kläder och skor	680	1360
Lek och fritid	560	1120
Mobiltelefon	180	360
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning (inklusive dator)	500	610
Media (Fast telefon, Internet mm)	1040	1090
Hemförsäkring	150	170
Hushålls-el	340	420

Summa per månad 2017 5910 9950

Kollektiva lokalresor säg 240 kr per månad per person, medger
6 tur- och returesor i månaden i Stockholm = 2880 kr per år.

Vårdkostnad 1100 kr per år (gräns i försäkringen)

Läkemedelskostnad 2200 kr per år (gräns i försäkringen)

**Hemtjänst: Säg (lågt räknat) ensam 1200 kr per år, makar 1800
per år.**

Summa för dessa kostnader 2880+1100+2200 = 6180 kr per person.
samt med hemtjänst:

Ensam 7380 kr per år

Makar/sambor 14160 kr per år

Årskostnader år 2017, pensionärer.

Individuella respektive
gemensamma kostnader: Ensam. 2 personer

Summa per månad 2017 5910 99500

enligt månadsedovisningen.

2017 per år: 67440 115320

Bostadshyra per år säg :

Ensam 2rok, 12x 5200	62400	
2 personer 3rok, 12x 6400		76800

Summa per år 2017,

bostad + övrigt 129840 192120

Lokalresor m m säg

Vård, läkemedel 7380 14160

Hemtjänst.

Summa per år 2017:

bostad + övrigt 137220 206280

**Säg för enkelhets skull,
avrundat**

137000 206000

2 personer 150 % av ensam.

Från konsumentverkets Koll på pengarna 8 mars 2017

Ekonomi för unga

Redan som ung behöver du lära dig att ha koll på din ekonomi. Kläder, fika, resor, mobiltelefon och körkort är några exempel på saker som kostar pengar.

Dina föräldrar måste betala för ditt uppehälle tills du fyller 18 år, eller tills du är 21 år om du fortfarande går i gymnasiet. I ditt uppehälle ingår bland annat mat, bostad och kläder. Men tjänar du egna pengar är det bra om du betalar en del för att bo hemma. I tabellen på nästa sida kan du se vad som är rimligt att betala.

Dina egna pengar

Från att du fyllt 16 år får du bestämma över de pengar du själv tjänat. Om du vill ingå ett avtal innan du fyllt 18 år måste dina föräldrar godkänna det. Annars är avtalet ogiltigt och dina föräldrar kan kräva att köpet ska gå tillbaka.

För att få egna pengar när du går i skolan kan du prata med dina föräldrar om att låta dig få en del av studiebidraget. Har du möjlighet kan du ta ett extrajobb under kvällar och helger för att tjäna egna pengar. Under sommaren brukar det även finnas en hel del sommarjobb som ger dig möjlighet att tjäna egna pengar.

Koll på din ekonomi

Ett bra sätt att få koll på sina pengar är att göra en budget. Då ser du dina inkomster och utgifter. På sidan 3 kan du läsa om hur du gör en budget. Att till exempel ta en fika på stan en gång i veckan blir cirka 2 600 kr på ett år! Fler exempel kan du hitta på sidan 8.

Flytta hemifrån

När du flyttar hemifrån får du eget ansvar för både din ekonomi och ditt boende. Du måste betala för sådant som du inte behövde betala för

hemma och ha koll på vad som ska göras och när det ska göras. En förutsättning för att klara av att sköta ett hushåll är att ha koll på både inkomster och utgifter.

Alla kostnader blir plötsligt dina

När du bor hemma hos föräldrarna finns till exempel köksgrejer, el, möbler och dammsugare redan på plats. I ett eget boende är det du som måste se till att allt finns – och du måste betala för det.

Det är bra att skaffa en hemförsäkring när du flyttar hemifrån, det kostar runt 100 kronor i månaden. Om något försvinner eller går sönder så kan du få ersättning och slipper betala allt själv.

Räcker pengarna?

Förutom hyra och andra kostnader för din bostad ska pengarna räcka till annat. Räkna ut hur mycket pengar du har över efter att hyran är betald. Pengarna ska räcka till mat, el, hemförsäkring, mobiltelefon och nöjen. Se över din ekonomi - kanske finns det möjlighet att spara lite varje månad?

Om du inte har råd att betala en räkning så är det viktigt att du genast kontaktar den du fått räkningen av. En obetald räkning på 600 kronor kan snabbt komma upp i över 2 000 kronor om du inte gör något åt det. På sidorna 4-5 kan du läsa mer om vad du kan göra när pengarna inte räcker och se ett exempel på vad som händer med en obetald räkning.

Tänka ekonomiskt

Det finns flera saker du kan göra för att minska på dina utgifter. Istället för att bo själv kan du dela boende med någon. Då är ni flera som delar på de gemensamma kostnaderna. Du kanske inte heller kan inreda hela din lägenhet på en gång, det kan vara bra att vänta lite och känna efter vad du egentligen behöver. Ett annat sätt att spara pengar kan vara att till exempel köpa begagnade möbler och begagnat porslin. Exempel:

Exempel: Vad det kan kosta för en 20-åring med egen inkomst att bo hos föräldrar eller ha eget boende

Utgifter per månad	Bo hos föräldrar	Eget boende
All mat lagas hemma utom lunch vardagar	1 730	1 730
Förbrukningsvaror	70*	130
Hemutrustning	260*	700
Medier	260*	840
Hyra	1 890*	5 120
Hemförsäkring	30*	100
Summa hushållsutgifter	4 240	8 620
Övriga utgifter		
Personlig hygien	490	490
Kläder och skor	710	710
Fritid	690	690
Mobil	400	400
Äta lunch ute (20 ggr/månad)	1 760	1 760
Resor med lokaltrafik	540	540
Medlemskap i fack och a-kassa	460	460
Summa övriga utgifter	5 050	5 050
Total summa utgifter	9 290	13 670

* En fjärdedel av hushållets kostnader eftersom beräkningen utgår ifrån ett hushåll med fyra personer.

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor = 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Inkomstskatt
lön	/mån /år	/mån /år	skott/år	i % av inkomst
6001	622 7464	5379 64548	-90452	10,4
7001	844 10128	6157 73884	-81116	12,1
8001	1066 12792	6435 83220	-71780	13,3
9001	1288 15456	7713 92556	-62444	14,3
10001	1510 18120	8491 101892	-53108	15,1
11001	1743 20916	9258 111096	-43904	15,8
12001	2038 24456	9963 119556	-35444	17,0
13001	2334 27888	10667 128004	-26996	18,0
14001	2630 31560	11371 136452	-18548	18,8
15001	2926 35112	12075 144900	-10100 kris-	19,5
16001	3222 38664	12779 153348	-1652 gräns	20,1
17001	3518 42216	13483 161796	6796	20,7
18001	3814 45768	14187 170244	15244	21,2
19001	4110 49320	14891 178692	23692	21,6
20001	4435 53220	15566 186792	31792	22,2
21001	4731 56772	16270 195240	40240	22,5
22001	5027 60324	16974 203688	48688	22,8
23001	5323 63876	17678 213136	57136	23,1
24001	5619 67428	18382 220584	65584	23,4
25001	5915 70980	19086 229032	74032	23,7
26001	6211 74532	19790 237480	82480	23,9
27001	6507 78084	20477 245928	90928	24,1
29001	7096 85152	21905 262860	107860	24,5
30001	7394 88728	22607 271284	116284	24,6
35001	9044 108528	25957 311484	156484	25,8
40001	11199 134388	28802 345624	190624	28,0
45001	13849 166188	31152 373824	218824	30,8
50001	16499 197988	33502 402024	247024	33,0
55001	19333 231996	35668 428016	273016	35,2
60001	22383 268596	37618 451416	296416	37,3

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor= 61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika	Årsinkomst
lön	/mån	/år	/mån /år skott/år	inkomst	per person
6001	1364	16368	4637 55644 -64356	-68712 (55644x	2-180000)
7001	1628	19536	5373 64476 -55524	-51048	84 000
8001	1892	22704	6109 73308 -46692	-33384	96 000
9001	2161	25932	6840 82080 -37920	-15840	108 000
10001	2491	29892	7510 90120 -29880	240	kris- 120 000
11001	2849	34188	8152 97824 -22176	15648	gräns 132 000
12001	3212	38544	8789 104468 -14532	20936	144 000
13001	3575	42900	9426 113112 - 6888	46224	156 000
14001	3938	47256	10063 120756 756 kris-	61512	168 000
15001	4301	51612	10700 128400 8400 gräns	76800	180 000
16001	4664	55968	11337 136044 16044	92088	192 000
17001	5027	60324	11974 143688 23688	107376	204 000
18001	5390	64680	12611 151332 31332	122554	216 000
19001	5753	69036	13248 158976 38976	137952	228 000
20001	6151	73812	13850 166200 46200	152400	240 000
21001	6514	78168	14487 173844 53844	167688	252 000
22001	6877	82524	15124 181488 61488	182976	264 000
23001	7240	86880	15761 189132 69132	198264	276 000
24001	7603	91236	16398 196776 76776	213552	288 000
25001	7966	95592	17035 204420 84420	228840	300 000
26001	8324	99888	17677 212124 92124	244248	312 000
27001	8799	105588	18202 218424 98424	256848	324 000
29001	9859	118308	19142 229704 109704	279408	348 000
30001	10389	124668	19612 253344 115344	290688	360 000
35001	13039	156468	21962 263544 143544	347088	420 000
40001	15731	188772	24270 291240 171240	402480	480 000
45001	18631	223572	26370 316440 196440	452880	540 000
50001	21531	258372	28470 341640 221640	503280	600 000
55001	24431	293172	30570 366840 246840	553680	660 000
60001	27331	327972	32670 392040 272040	604080	720 000

2008. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4300 kr per mån = 51 600 kr per år för ensam och 5200 kr per mån för makar/sambor= 62 400kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 124 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 186 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika	Årsinkomst
lön	/mån	/år	/mån /år skott/år	inkomst	per person
6001	836	10032	5165 61980 -62020	-62040 (61980x2-186000)	
7001	1074	12888	5927 71124 -52876	- 43752	Ensam
8001	1338	16056	6663 79956 -44044	-26088	förbättring
9001	1602	19224	7399 88788 -35212	-8424	på skatten
10001	1910	22920	8091 97092 -26908	8184 kris-	2006 - 2008
11001	2230	26760	8771 105252 -18748	24504 gräns	3428
12001	2551	30612	9450 113400 -10600	40800	3932
13001	2872	34464	10129 121548 - 2452	57096	4436
14001	3193	38316	10808 129696 5696 kris-	73392	4940
15001	3513	42156	11488 137836 13856 gräns	83672	5456
16001	3834	46008	12167 146004 22004	106008	5960
17001	4155	49860	12846 154152 30152	122304	6464
18001	4475	53700	13526 162312 38312	138624	6980
19001	4796	57552	14205 170460 46460	154920	7484
20001	5149	61788	14852 178224 54224	170448	8024
21001	5470	65640	15531 186372 62372	186744	8528
22001	5790	69480	16211 194532 70532	203064	9044
23001	6111	73332	16890 202680 78680	219360	9548
24001	6435	77220	17569 210892 86828	235784	10052
25001	6766	81192	18235 218882 94820	251764	10400
26001	7097	85164	18904 226848 102848	267696	10724
27001	7428	89136	19573 234876 110876	283752	12452
29001	8247	98964	20754 249048 125048	312096	15344
30001	8777	105324	21224 254688 130688	323376	15344
35001	11427	156468	23574 282888 158888	379776	15344
40001	14077	168924	25924 311088 187088	436176	15848
45001	16874	202488	28127 337524 213524	489048	17084
50001	19774	237288	30227 362724 238724	539448	17084
55001	22674	272088	32327 387924 263924	589848	17084
60001	25574	306888	34427 413124 289124	640248	17084

2009. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4450 kr per mån = 53 400 kr per år för ensam och 5420 kr per mån för makar/sambor= 65 040kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 130 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 195 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam					Makar lika inkomst	
Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-			Överskott	
lön /mån /år	/mån /år	skott/år			/år	
6001	729 8748	5272 63264	-66736		-68472 (63264x2-195000)	
7001	977 11724	6024 72288	-57712		- 50424	Ensams
8001	1225 14700	6776 81312	-48688		-32376	förbättring
9001	1474 17688	7527 90324	-39676		-14352	på översk.
10001	1745 20940	8256 99072	-30928		3144 kris-	2006 - 2009
11001	2055 24660	8946 107352	-22648		19704 gräns	- 472
12001	2365 28380	9636 115632	-14368		36264	+164
13001	2676 32112	10325 123900	- 6100		52800	788
14001	2986 35832	11015 132180	2180 kris-		69360	1424
15001	3297 39564	11704 140448	10448 gräns		85896	2048
16001	3607 43284	12394 148728	18728		102456	2684
17001	3918 47016	13083 156996	26996		118992	3308
18001	4228 50736	13773 165276	35276		135552	3944
19001	4539 54468	14462 173544	43544		152088	4568
20001	4881 58572	15120 181440	51440		167880	5240
21001	5191 62292	15810 189720	59720		184440	5876
22001	5502 66024	16499 197988	67988		200976	6500
23001	5812 69744	17189 206268	76268		217536	7136
24001	6123 73476	17878 214536	84536		234072	7760
25001	6437 77244	18564 222768	92768		250536	8348
26001	6768 81216	19233 230796	100796		266592	8672
27001	7100 85200	19901 238812	108812		282624	10388
29001	7761 93132	21240 254880	124880		314760	15176
30001	8091 97092	21910 262920	132920		330840	17576
35001	10444 125328	24557 294684	164684		394368	21140
40001	13094 157128	26907 322884	192884		450768	21644
45001	15759 189108	29242 350904	220904		586808	24464
50001	18659 223908	31342 376104	246104		557208	24464
55001	21559 258708	33442 401304	271304		557208	24464
60001	24459 293508	35542 426504	296504		658008	24464

2010. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam					Makar lika inkomst	
Mån Prelskatt	Efter skatt	Över-			Överskott	
lön /mån /år	/mån /år	skott/år			/år	
6001	687 8244	5314 63768	-70232		-73464 (63768x2-201000)	
7001	918 11016	6083 72996	-61004		- 55008	Ensams
8001	1149 13788	6852 82224	-51776		-36552	förbättring
9001	1380 16560	7621 91452	-42548		-18096	på översk.
10001	1644 19728	8357 100284	-33716		-432 kris-	2006 - 2010
11001	1943 23316	9058 108696	-25304		16392 gräns	-3128
12001	2244 26928	9757 117084	-16916		33168	-2384
13001	2545 30540	10456 125472	- 8528		49944	-1640
14001	2846 34152	11155 133860	- 140 kris-		66720	-896
15001	3147 37764	11854 142248	8248 gräns		83496	-152
16001	3448 41376	12553 150636	16636		100272	592
17001	3749 44988	13252 159024	25024		117048	1336
18001	4050 48600	13951 167412	33412		133824	2080
19001	4351 52212	14650 175800	41800		150600	2824
20001	4682 56184	15319 183828	49828		166656	3628
21001	4983 59796	16018 192216	58216		183434	4372
22001	5284 63408	16717 200604	66604		200208	5116
23001	5585 67020	17416 208992	74992		216984	5860
24001	5886 70732	18115 217380	83380		233760	6604
25001	6201 74412	18800 225600	91600		250200	7180
26001	6532 78384	19469 233628	99628		266256	7504
27001	6863 82356	20138 241656	107656		282312	9232
29001	7524 90288	21477 257724	123724		314448	14020
30001	7854 94248	22147 265764	131764		330528	16424
35001	10134 121608	24867 298404	164404		395808	20860
40001	12784 153408	27217 326604	192604		452208	21364
45001	15434 185208	29567 354804	220804		508608	24364
50001	18323 219876	31678 380136	246136		559272	24496
55001	21223 254676	33778 405336	271336		609672	24496
60001	24123 289476	35878 430536	296536		660072	24496

2011. Förvärvsarbetsande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam						Makar lika inkomst	
Mån.	Prelskatt		Efter skatt	Över-	Överskott		
lön	/mån	/år	/mån /år	skott/år	/år		
6001	680	8160	5321	63852	-70148	- 73296	
7001	911	10932	6090	73080	-60920	- 54840	
8001	1142	13704	6859	82308	-51692	- 36384	
9001	1373	16476	7628	91536	-42464	- 17928	
10001	1630	19560	8371	100452	-33548	- 96 kris-	
11001	1930	23160	9071	108852	-25148	16704 gräns	
12001	2231	26772	9770	117240	-16760	33480	
13001	2532	30384	10469	125628	- 8372	50256	
14001	2833	33996	11168	134016	16 kris-	67032	
15001	3134	37608	11867	142404	8404 gräns	83808	
16001	3435	41220	12566	150792	16792	100584	
17001	3736	44832	13265	159180	25180	117360	
18001	4037	48444	13964	167568	33568	134136	
19001	4338	52056	14663	175956	41956	150912	
20001	4669	56028	15332	183984	49984	166968	
21001	4970	59640	16031	192372	58372	183794	
22001	5271	63252	16730	200760	66760	200520	
23001	5572	66864	17429	209148	75148	217296	
24001	5873	70476	18128	217536	83536	234072	
25001	6181	74172	18820	225840	91840	250680	
26001	6510	78120	19491	233892	99892	266784	
27001	6843	82116	20167	242004	108004	283008	
29001	7504	90048	21497	257964	123964	314928	
30001	7834	94008	22167	266004	132004	331008	
35001	9931	119172	25070	300840	166840	400680	
40001	12581	150972	27420	329040	195040	457080	
45001	15231	182772	29770	357240	223240	513480	
50001	18054	216648	31947	383364	249364	565728	
55001	20954	251448	34047	408564	274564	616128	
60001	23854	286248	36147	433764	299764	666528	

2012. Förvärvsarbetsande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4900 kr per mån = 58 800 kr per år för ensam och 6000 kr per mån för makar/sambor= 72 000 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 142 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 216 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam						Makar lika inkomst	
Mån.	Prelskatt		Efter skatt	Över-	Överskott		
lön	/mån	/år	/mån /år	skott/år	/år		
6001	660	7920	5341	64092	-77908	- 87816	
7001	891	10692	6110	73320	-73178	- 69360	
8001	1122	13464	6879	82548	-59452	- 50904	
9001	1353	16236	7648	91776	-50224	- 32448	
10001	1591	19092	8410	100920	-41080	- 14160 kris-	
11001	1891	22692	9110	109320	-32680	2640 gräns	
12001	2192	26304	9809	117708	-24492	19416	
13001	2493	29916	10508	126096	-15904	36192	
14001	2794	33528	11207	134484	-7516 kris-	52968	
15001	3095	37140	11906	142872	872 gräns	69744	
16001	3396	40752	12605	151260	9260	86520	
17001	3697	44364	13304	159648	17648	113296	
18001	3998	47976	14003	168036	26036	120072	
19001	4299	51588	14702	176424	34424	136848	
20001	4630	55560	15371	184452	42452	152904	
21001	4931	59172	16070	192840	50840	169680	
22001	5232	62784	16769	201228	59228	186456	
23001	5533	66396	17468	209616	67616	217296	
24001	5834	70008	18167	218004	76004	203232	
25001	6135	73620	18866	226392	84392	236784	
26001	6451	77412	19550	234600	92600	253200	
27001	6782	81384	20219	242628	100628	269256	
29001	7445	89340	21556	258672	116672	301344	
30001	7775	93300	22226	266712	124712	317424	
35001	9565	114780	25436	305232	163232	394464	
40001	12215	146580	27786	333432	191432	450864	
45001	14865	178380	30136	361632	219632	507264	
50001	17578	210396	32423	389076	247076	562152	
55001	20478	245736	34523	414276	272276	612552	
60001	23378	280536	36623	439476	297476	662952	

2013 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6100 kr per mån för makar/sambor= 73 200 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 220 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam						Makar lika inkomst	
Mån.	Prelskatt		Efter skatt	Över-	Överskott		
lön	/mån	/år	/mån /år	skott/år	/år		
6001	575	6900	5426 65112	-79888	- 89776		
7001	779	9348	6222 74664	-70336	- 70672		
8001	982	11784	7019 84228	-60772	- 51544		
9001	1185	14220	7816 93792	-51208	- 32416		
10001	1388	16656	8613 103356	-41080	- 13288 kris-		
11001	1651	19812	9350 112200	-32800	4400 gräns		
12001	1916	22992	10085 121020	-23980	22040		
13001	2180	26160	10821 129852	-15148	39704		
14001	2445	29340	11556 138672	-6328 kris-	57344		
15001	2683	32196	12318 147816	2816 gräns	75632		
16001	2948	35376	13053 156636	11636	93272		
17001	3240	38880	13761 165132	20132	110264		
18001	3504	42048	14497 173964	28964	127928		
19001	3769	45228	15232 182784	37784	145568		
20001	4060	48720	15941 191292	46292	162584		
21001	4325	51900	16676 200112	55112	180224		
22001	4590	55080	17411 208932	63932	197864		
23001	4855	58260	18146 217752	72752	215504		
24001	5120	61440	18881 226572	81572	233144		
25001	5384	64608	19617 235404	90404	250808		
26001	5655	67860	20346 244152	99152	268304		
27001	5946	71352	21055 252660	107660	285320		
29001	6529	78348	22472 269664	124664	319328		
30001	6819	81828	23182 278184	133184	336368		
35001	8269	99228	26732 320784	175784	421568		
40001	10654	127848	29347 352164	207164	484328		
45001	13104	157248	31897 382764	237764	545528		
50001	15554	186648	34447 413364	268364	606728		
55001	18244	218928	36754 441084	296084	662168		
60001	20944	251328	39057 468684	323684	717368		

2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6200 kr per mån för makar/sambor= 74 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 222 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam						Makar lika inkomst	
Mån.	Prelskatt		Efter skatt	Över-	Överskott		
lön	/mån	/år	/mån /år	skott/år	/år		
6001	629	7548	5372 64464	-80536	- 93072		
7001	851	10212	6150 73800	-71200	- 70672		
8001	1073	12876	6928 83136	-61864	- 55728		
9001	1295	15540	7706 92472	-52528	- 37056		
10001	1517	18204	8484 101808	-43192	- 18384 kris-		
11001	1757	21084	9244 110928	-34072	-144 gräns		
12001	2052	24624	9949 119388	-25612	16776		
13001	2378	28536	10623 127476	-17524	32952		
14001	2644	31728	11357 136284	-8716 kris-	50568		
15001	2940	35280	12061 144732	-268 gräns	67464		
16001	3236	38832	12765 153180	8180	84360		
17001	3561	42732	13440 161280	16280	100560		
18001	3828	45936	14173 170076	25076	118152		
19001	4124	49488	14877 178524	33524	135048		
20001	4449	53388	15552 186624	41624	151248		
21001	4745	56940	16256 195072	50072	168144		
22001	5041	60492	16960 203520	58520	185040		
23001	5337	64044	17664 211968	66968	201936		
24001	5633	67596	18368 220416	75416	218832		
25001	5929	71148	19072 228864	83864	222000		
26001	6224	74688	19777 237324	92324	218808		
27001	6520	78240	20481 245772	100772	269544		
29001	7112	85344	21889 262668	117668	303336		
30001	7417	89004	22584 271008	126008	320016		
35001	9067	108804	25934 311208	166208	400416		
40001	11525	138300	28476 341712	196712	461424		
45001	14175	171700	30826 369912	224912	517824		
50001	16825	201900	33176 398112	253112	574224		
55001	19670	236040	35331 423972	278972	625944		
60001	22570	270840	37431 449172	304172	676344		

Skattetabell:

[/www.skatteverket.se/download/18.3810a01c150939e893fbaed/manadslon_tabell33.pdf](http://www.skatteverket.se/download/18.3810a01c150939e893fbaed/manadslon_tabell33.pdf)

Kolumnindelningen för 2016 års skattetabell**Skattetabell för beräkning av skatteavdrag för år 2016**

Arbetsgivare gör skatteavdrag vid varje utbetalningstillfälle. På inkomst som är huvudinkomst görs skatteavdrag enligt tabell eller enligt beslut från Skatteverket. På ersättningar som inte är huvudinkomst görs skatteavdrag med 30 %. Skatteavdrag ska inte göras om den sammanlagda ersättningen till arbetstagaren beräknas bli lägre än 1 000 kr under året.

Kolumnindelning

I de lägsta inkomstskikten blir skatteavdraget större om allmän pensionsavgift ska betalas på inkomsten. Denna avgift betalas av personer som är födda 1938 eller senare. Skattereduktionen för arbetsinkomster (jobbskatteavdrag) påverkar också kolumnindelningen eftersom storleken på reduktionen är beroende av om den skattskyldige är över eller under 65 år vid inkomstårets ingång och också av hur stora inkomster-na är.

Tabellerna innehåller sex olika kolumner. Samma skatteavdrag kan förekomma i vissa inkomstskikt i fler än en kolumn.

Kolumn 1 avser löner, arvoden och liknande ersättningar till den som är född 1951 eller senare. Allmän pensionsavgift ska betalas och inkomsten ger rätt till jobbskatteavdrag.

2016 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5300 kr per mån = 63 200 kr per år för ensam och 6450 kr per mån för makar/sambor = 77 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 149 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 232 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam						Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt	Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	skott/år		/år
6001	630	7560	5371	64452	-84548	- 103096
7001	852	10224	6148	73788	-75212	- 84424
8001	1074	12888	6927	83124	-65876	- 65752
9001	1296	15552	7705	92460	-56540	- 47080
10001	1518	18216	8483	101796	-47204	- 28408 kris-
11001	1760	21120	9241	110892	-38108	-10216 gräns
12001	2056	24672	9945	119340	-29660	6680
13001	2352	28224	10649	127788	-21212	23576
14001	2647	31764	11354	136248	-12752 kris-	40496
15001	2943	35316	12058	144696	-4304 gräns	57392
16001	3239	38868	12762	153144	4144	74288
17001	3535	42420	13466	161592	12592	91184
18001	3831	45972	14170	170040	21040	108080
19001	4127	49524	14874	178488	29488	124976
20001	4452	53424	15549	186588	47588	141176
21001	4748	56976	16253	195036	46036	158072
22001	5044	60528	16957	203484	54484	174968
23001	5340	64080	17661	211932	62932	191864
24001	5636	67632	18365	220380	71380	208760
25001	5932	71184	19069	228828	79828	225656
26001	6228	74736	19773	237276	88276	242552
27001	6524	78288	20477	245724	96724	259448
29001	7115	85380	21886	262632	113632	293264
30001	7423	89076	22578	270936	121936	309872
35001	9073	108876	25928	311136	166208	390272
40001	11376	136512	28825	343500	194500	455000
45001	14026	168312	30975	371700	222700	511400
50001	16682	200184	33319	399828	250828	567656
55001	19581	234972	35420	425040	276040	618080
60001	22631	271572	37370	448440	299440	664880

<http://wimnell.com/omr36-39zzs1.pdf> sid 34:

Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

För inkomståren 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 och 2014 har undersökts hur stora underskotten och överskotten blir i hushållsbudgetarna för förvärvsarbete med inkomster mellan 6000 och 60 000 kr per månad, för ensamma och makar med lika stora inkomster.

Underskott och överskott avser det som återstår av inkomsten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnadskostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Skillnader mellan 2006 och 2014 redovisas i tabellen till höger.

Den borgerliga alliansen har menat att jobbskatteavdragen mest tillfallit låg- och medelinkomsttagare, men tabellen visar att

- * underskotten har ökat för inkomster 13000 och lägre,
- * att överskotten har minskat för inkomster 14000-25000 och
- * att överskotten har ökat för inkomster 26000 och högre och med cirka 23000-32000 kr per år för inkomster 35000 och högre.

Den nya regeringen vill minska jobbskatteavdragen för inkomster 50000 kr och högre och sänka inkomsgränsen för statlig skatt till 35000 kr. Det tycks finnas överskott att ta av.

Försämringarna för inkomster 25000 och lägre borde åtgärdas.

2006-2014 Förvärvsarbete icke-pensionärer utan barn.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnadskostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	2006	2014	Skillnad	
Mån. Över-				
lön skott/år				
6001	-64356	-80536	-16180	Underskottet har ökat
7001	-55524	-71200	-15676	Underskottet har ökat
8001	-46692	-61864	-15172	Underskottet har ökat
9001	-37920	-52528	-14608	Underskottet har ökat
10001	-29880	-43192	-13312	Underskottet har ökat
11001	-22176	-34072	-11896	Underskottet har ökat
12001	-14532	-25612	-11080	Underskottet har ökat
13001	-6888	-17524	-10636	Underskottet har ökat
14001	756	-8716	-9472	Överskottet har minskat
15001	8400	-268	-8668	Överskottet har minskat
16001	16044	8180	-7864	Överskottet har minskat
17001	23688	16280	-7408	Överskottet har minskat
18001	31332	25076	-6256	Överskottet har minskat
19001	38976	33524	-5452	Överskottet har minskat
20001	46200	41624	-4576	Överskottet har minskat
21001	53844	50072	-3772	Överskottet har minskat
22001	61488	58520	-2968	Överskottet har minskat
23001	69132	66968	-2164	Överskottet har minskat
24001	76776	75416	-1360	Överskottet har minskat
25001	84420	83864	-556	Överskottet har minskat
26001	92124	92324	200	Överskottet har ökat
27001	98424	100772	2348	Överskottet har ökat
29001	109704	117668	7964	Överskottet har ökat
30001	115344	126008	10664	Överskottet har ökat
35001	143544	166208	22664	Överskottet har ökat
40001	171240	196712	25472	Överskottet har ökat
45001	196440	224912	28472	Överskottet har ökat
50001	221640	253112	31472	Överskottet har ökat
55001	246840	278972	32132	Överskottet har ökat
60001	272040	304172	32132	Överskottet har ökat

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam						Makar lika inkomst	
Mån.	Prelskatt		Efter skatt	Över-	Överskott		
lön	/mån	/år	/mån /år	skott/år	/år		
6001	622	7464	5379 64548	-90452	- 109904		
7001	844	10128	6157 73884	-81116	- 91232		
8001	1066	12792	6435 83220	-71780	- 72560		
9001	1288	15456	7713 92556	-62444	- 53888		
10001	1510	18120	8491 101892	-53108	- 35216		
11001	1743	20916	9258 111096	-43904	-16808 kris-		
12001	2038	24456	9963 119556	-35444	112 gräns		
13001	2334	27888	10667 128004	-26996	17008		
14001	2630	31560	11371 136452	-18548	33904		
15001	2926	35112	12075 144900	-10100 kris-	50800		
16001	3222	38664	12779 153348	-1652 gräns	67696		
17001	3518	42216	13483 161796	6796	84592		
18001	3814	45768	14187 170244	15244	101488		
19001	4110	49320	14891 178692	23692	118384		
20001	4435	53220	15566 186792	31792	134584		
21001	4731	56772	16270 195240	40240	151480		
22001	5027	60324	16974 203688	48688	168376		
23001	5323	63876	17678 213136	57136	187272		
24001	5619	67428	18382 220584	65584	202168		
25001	5915	70980	19086 229032	74032	219064		
26001	6211	74532	19790 237480	82480	235960		
27001	6507	78084	20477 245928	90928	252856		
29001	7096	85152	21905 262860	107860	286720		
30001	7394	88728	22607 271284	116284	303568		
35001	9044	108528	25957 311484	156484	383968		
40001	11199	134388	28802 345624	190624	452248		
45001	13849	166188	31152 373824	218824	518648		
50001	16499	197988	33502 402024	247024	565048		
55001	19333	231996	35668 428016	273016	617032		
60001	22383	268596	37618 451416	296416	663832		

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam			Makar lika inkomst			skillnad	
Mån.	Över-	Överskott					
lön	skott/år	/år				per person ensam-	en make
6001	-90452	- 109904	-54952				35500
7001	-81116	- 91232	-45616				35500
8001	-71780	- 72560	-36280				35500
9001	-62444	- 53888	-26944				35500
10001	-53108	- 35216	-17608				35500
11001	-43904	-16808 kris-	-8404				35500
12001	-35444	112 gräns	56				35500
13001	-26996	17008	8504				35500
14001	-18548	33904	16952				35500
15001	-10100 kris-	50800	25400				35500
16001	-1652 gräns	67696	33848				35500
17001	6796	84592	42296				35500
18001	15244	101488	50744				35500
19001	23692	118384	59192				35500
20001	31792	134584	67292				35500
21001	40240	151480	78740				35500
22001	48688	168376	84188				35500
23001	58136	187272	93636				35500
24001	65584	202168	101084				35500
25001	74032	219064	109532				35500
26001	82480	235960	117980				35500
27001	90928	252856	126428				35500
29001	107860	286720	143360				35500
30001	116284	303568	151784				35500
35001	156484	383968	191984				35500
40001	190624	452248	226124				35500
45001	218824	508648	254324				35500
50001	247024	565048	282524				35500
55001	273016	617032	308516				35500
60001	296416	663832	331916				35500

Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet.

För förvärvsarbetande icke-pensionärer 2017 gäller att makar/sambor med lika höga inkomster tillsammans per år får 71 000 kr större överskott sedan inkomstskatt och lägsta rimliga levnadskostnader betalats, jämfört med ensamstående. Per person blir det 35 500 kr, vilket är mycket pengar.

Det nuvarande inkomstskattesystemet är enkelt och bra om man bortser från jobbskatteavdraget och brister i kompensationerna för de höga orimliga skatterna vid de lägsta inkomsterna.

Man måste ha klart för sig att systemet är en kompromiss som kräver kompensationer vid de lägsta inkomsterna. och de kompensationerna bör inte ses som bidrag. Systemet gynnar makar/sambor. Kompensationerna måste ta hänsyn till att ensamstående är missgynnade. Det gäller både pensionärer och icke-pensionärer.

Ungdomsbostadsbidragen utgår från en låg levnadsstandard. Pensionsmyndigheten gör kompensationerna för pensionärer med de lägsta inkomsterna på ett sätt som deras tjänstemän inte kan klargöra. Socialförsäkringsministern borde förklara hur det går till och vilken levnadstandard de utgår från. Och ändra de orimliga reglerna för pensionärernas bostadstillägg.

Jag har noga följt riksdagens fördelningspolitik sedan 1964 och nästan varje år lämnat kommentarer och förslag. I det följande delar av <http://wimnell.com/omr36-39zzzzb.pdf>

Från omr 36-39zz sid 32 m m (Nedbantat)

Mer om skatter och bidrag.

Politikerna har under årens lopp då och då talat om att skatt ska utgå efter bärkraft och skattekraft och bidrag ska utgå efter behov. Men varken regeringen, riksdagen eller partierna har någonsin under de senaste femtio åren visat upp hushållsbudgetar som visar behov eller visat hur bärkraft hänger ihop med hushållsbudgetar.

Jag har nästan varje år under denna tid redovisat hushållsbudgetar och påpekat att inkomsterna vid låga inkomster inte räcker till hushållsbudgetarna och att skatter och bidrag bör bestämmas med hänsyn till det. Tyvärr har politikerna inte rättat sig efter det, och fortfarande måste många med låga inkomster betala skatter trots att inkomsterna inte räcker till rimliga levnadskostnader.

Skattefördelningen bör ske efter bärkraft. Den bör ske med hänsyn till inkomst och med hänsyn till hushållsutgifter för rimliga behov.

Skattefördelningen har två dimensioner: Vertikal och horisontell fördelning.

Den vertikala fördelningen gäller fördelningen på personer med samma rimliga utgifter men med olika höga inkomster. Den horisontella fördelningen gäller fördelning på personer med olika rimliga utgifter men samma inkomster.

I den allmänna skattedebatten talas nästan bara om den vertikala fördelningen av skatterna - med hänsyn till inkomstens storlek.

Den vanligaste komplikationen i den horisontella fördelningen är förekomsten av barn. Oberoende av inkomstens storlek medför barnkostnader som det finns skäl att ta hänsyn till vid fördelningen av skatter och bidrag.

Eftersom vi har ett progressivt skattesystem som innebär att man procentuellt tar ut mer skatt vid högre inkomster än vid låga är det olämpligt att utforma hänsynen till barnkostnader som ett avdrag på inkomsten, det innebär att skattelättnad för barn blir större vid höga inkomster än vid låga. Därför sker hänsynen till barn genom barnbidrag som är lika stora oberoende av inkomstens storlek. Barnbidragen kan ses som en negativ skatt.

Före skattereformen 1970 sambeskattades makar. Det ville man komma ifrån och i reformen infördes särbeskattning, dvs makarna beskattades var för sig efter sina inkomster. På den tiden var det vanligt att makar fördelade sina insatser så att mannen hade heltidsarbete med penninginkomster medan frun var hemma med barnen och stod vid spisen och tvättbaljan, utan penninginkomster, var hemmafru.

Vid övergång till särbeskattning uppstod problem för hemmafruarna. Mannen behövde kompensation för att han försörjde en hemmafru. Hemmafrun kunde inte spara in på hushållsutgifterna till de kostnader hon förorsakade mannen. Man införde då ett hemmakeavdrag som var en horisontell fördelningsfaktor och lika stor vid alla inkomster. Hade man utformat det som ett avdrag på skatten skulle män med höga inkomster och större marginalsatser få större skattelättnader än de med låga inkomster.

När åren gick blev det färre hemmafruar och hemmakeavdraget smälte i någon takt med det bort med inflationen. Till slut togs hemmakeavdraget bort när hemmakarna (hemmafruarna) var nära utrotade.

I början efter skattereformen 1970 hade man kvar bl a sättet att dra av för räntekostnader, avdrag gjordes med samma maginaleffekt som för inkomsten, dvs ju högre inkomst man hade och ju högre marginalsatt man hade desto mer tjänade man på ränteavdragen,

Direktören med hög lön och hög marginalsatt kunde få större skattelättnader av skuldränteavdragen än den lägst betalda i firman om man hade samma sorts hus att bo i och samma skuldräntor. Det var inte bra. I skatterformen 1982 rättades detta till något, men i reformen 1990 blev det klart att ränteavdragen blev samma vid olika inkomster. Man stannade då för 30% skatt på ränteinkomster och 30% skatteavdrag för skuldräntor. Hänsynen till räntorna hör till den horisontella fördelningen, räntorna har inget med inkomsterna att göra. Nu får direktören och springpojken vid inkomstbeskattningen samma hänsyn.

Bostadsbidragen hör till de horisontella fördelningshänsynen, men är också dimensionerade efter inkomstens storlek. För barnfamiljerna trappas de av med 20% av ökande inkomst.

Det borgerliga blocket vann valet 2006 med löften om skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare och åtgärder som skulle ge jobb åt arbetslösa och minska "utanförskapet". Det blev stora skattesänkningar för dem med höga inkomster och nedskärningar som mest drabbar dem med låga inkomster. Arbetslösheten är stor. De borgerliga har ställt i utsikt att de ska försätta på samma sätt.

En central fråga, som alltid, är skatterna. Vem ska betala dem och vad ska de användas till. De som ska betala är individer, hushåll och företag och skatterna ska gå till saker som är till nytta för de kategorierna. Skatterna tas ut på skattebaser: skatter på arbetsinkomster, inkomster av företag, vinster och kapital, skatt på varor mm.

En högerfilosofi är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och högre bidrag och att de med låga inkomster inte arbetar om de får lägre skatter och högre bidrag.

Den borgerliga alliansen hatar bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora.

Folkpartiet framför krav om att den s k värnskatten ska tas bort, annars vill ingen utbilda sig, och utbildat folk är nödvändigt i den globala konkurrensen. Kravet är nonsens. De som inte vill utbilda sig på grund av värnskatten har fel inställning till utbildning och om de avstår utbildning är det bara bra. Samhället bör undvika att släppa fram giriga personer till välbetalda platser där de bara tänker på att skaffa sig själva förmåner.

De som nu ihärdigt propagerar för lägre skatter för höginkomster borde istället intressera sig för dem med låga och de lägsta inkomsterna och kräva förbättringar för dem. Skattesänkningarna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

Skattereformen 1970 föregicks av många skatteutredningar. I en utredning stod att det inte gick att hitta ett belopp för levnadskostnader som kunde ligga till grund för skatteförordningar. Det var mycket dumt skrivet. Redan då fanns socialbidragsbelopp att utgå från. Nu är dessa belopp tydligare och grundar sig på bantade belopp i konsumentverkets budgetar.

Bostadskostnader är inte med i de beloppen utan bedöms från fall till fall. Emellertid finns statistik om svenska folkets bostadsstandard och statistik om bostadskostnader. En lägsta rimlig levnadskostnad kan beräknas från konsumentverkets budgetar och från statistik om hyror i hyreslägenheter i riket eftersom sådana lägenheter är de enda som är aktuella vid de lägsta inkomsterna. Det är tillräckligt många hyresboende för att det ska duga som grund. Statistiken för andra boendeformer ger skäl för att det är lämpligt. När det gäller bostadsstandard ger statistik och utrymmesnormer från Boverket skäl räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar/sambor.....

Ett problem när man ska avväga inkomstskatterna vid de lägsta inkomsterna är att det per person är dyrare levnadskostnader för en ensam än för makar/sambor. Sambeskattningen togs bort i skattereformen 1970 och man kan inte få en lämplig skattefördelning genom att höja grundavdraget, eftersom det bör vara lika per person. Om man sätter grundavdraget så att ensamma får lämplig skatt får makar för låg skatt och sätter man grundavdraget så att makar får lämplig skatt får ensamma för hög skatt. Det är därför lämpligt att lösa det problemet med bostadsbidrag som kan formas så att man får en bättre fördelning vid låga inkomster. Det är här fråga om horisontell fördelning där rimliga hushållskostnader är olika för ensamma och makar.

Som komplement till inkomstskattesystemet finns nu barnbidrag, flerbarnstillägg och bostadsbidrag för barnfamiljer som avses korrigera skattesystemets skevheter. För barnlösa ungdomar finns också bostadsbidrag och för barnlösa äldre låginkomster har funnits bostadsbidrag, som dock tagits bort. Det är skäl att återinföra bostadsbidrag för barnlösa äldre icke-pensionärer.

Det är möjligt beräkna levnadskostnader för barnfamiljer, men det är mer komplicerat än för kategorierna vuxna ensamma och vuxna makar och man måste då också ta med barntillsynskostnader. Det är regeringens och riksdagens uppgift att följa barnkostnaderna och vartefter justera belopp för barnbidrag o d.

Tillsynskostnaderna är relativt stora för småbarn, men kostnaderna för mat och kläder mm är då relativt låga. För mellanbarn är tillsynskostnaderna lägre och för de största barnen inga alls, men ju äldre barnen blir desto högre blir kostnaderna för mat och kläder etc.

Beräkningar av barnkostnader har gjorts i [Sven Wimmell 10+12 maj 2011+ 7 feb 2013: Barnfattigdom och annan fattigdom.](http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf)
<http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf>

Det är tidsödande att göra sådana beräkningar, de måste göras för olika barnatal, olika åldrar på barnen, olika inkomstnivåer och för ensamma och makar. Genomsnittskostnaden var 2011 inklusive bostadskostnader omkring 38 000 kr per barn och år, Partierna borde redovisa sådant men tycks sakna både förmåga och intresse för det. I detta sammanhang är det lämpligt påpeka TV-avgiftens inverkan. Den är orättvis och missgynnar ensamma. Den bör avskaffas för hushållen och ersättas med en kollektivavgift för hushållen som betalas av riksdagen och som kan bindas till folkmängdens utveckling om riksdagen inte förmår fortsätta att avgöra hur mycket som ska läggas på TV. Avgiften är nu drygt 2000 kr per år och är en stor belastning vid låga inkomster. TV har haft en löjlig patrull som åkt omkring och sjungit för sådana som betalar avgiften samtidigt som man påstår att SVT är fri television. Avskaffa snarast TV-avgiften som är att se som en skatt. De pengar som behövs för det kan tas från Jobbskatteavdragen enligt förslag.

Pensionärer med låga inkomster: Det nya systemet med garantipensioner ger det omöjligt att kontrollera om pensionerna som utbetalas är riktiga. Reglerna för bostadstilläggen är orimliga och bör ändras på flera punkter. Det gäller bland annat reglerna för hur kapitalförekomst ska påverka.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

Kd-ledaren Göran Hägglund gjorde en stor insats för att förbättra fastighetsbeskattningen. En stor del av befolkningen äger småhus och för dem har fastighetsskatten många år varit en pina. Skatten har byggts på fastighetstaxeringarna, som bygger på uppmätta marknadspriser för fastigheter i omvärlden. Skatterna har byggts på fiktiva inkomster på husen, inkomster som i verkligheten inte funnits. Husägarna har inte haft inkomster av husen som kunnat användas till fastighetsskatten.

Det gamla systemet har fått en bättre efterföljare. För reavinstskatten finns förmånliga regler om uppskov som kostar mycket pengar för staten, regler som kanske är alltför förmånliga.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållskostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelningsproblem. Varken de rödgröna eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

I det man bör göra ingår intresse och förbättringar för de lägsta inkomsterna och minskning av gapet mellan förvärvsarbete och andra.

Vi har offentliga verksamheter och privata verksamheter för hushållen och för näringsverksamheter.

Socialdemokraternas fiender är inte näringsverksamheterna utan de andra partierna. Därför bör socialdemokraterna inte beskatta näringslivets kapital utan beskatta näringslivets kapitalinkomster. Till kapitalinkomster hör vinster.

Alla verksamheter bör omges av lämpliga restriktioner som hindrar skador och leverans av onyttigheter. Näringslivet ska hålla god arbetsmiljö, goda löner och trygghet i anställning. Vinster bör beskattas, men att beskatta kapitalet lär inte ha mycket gott med sig, bara leda till onödigt krångel. När kapital säljs kan finnas skäl att ta ut skatt, men då är ju kapitalet en vara.

Förbättringar för låginkomster har föreslagits genom införande av bostadsbidrag för barnlösa i förvärvsarbete åldrar och genom att slopa den nuvarande TV-avgiften och istället minska jobbskatteavdragen med 100 kr per månad utom för låga inkomster och pensionärer.

Skattesystemet innehåller inte bara inkomstskatter utan också andra skatter, och välfärdsfördelningen beror också på gemensamma saker som bekostas med skattemedel, t ex skolor, försvar och bidrag av olika slag. Inkomstskattesystemet är en viktig faktor eftersom det reglerar hushållens tillgång till pengar som behövs för hushållens levnadskostnader.

Hur de gemensamma anordningarna påverkar välfärden för de olika hushållen är oklart och något som de politiska partierna inte försöker redovisa. men gärna spekulerar om.

Ensam förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn. 2017

De som tjänar 6000-7000 kr i månaden har 2017 underskott i hushållsbudgeten på 80-90 tusen kr per år och betalar 10-12 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 16-17 tusen kr per månad 2017 har efter skatt så att de nätt och jämt klarar hushållsbudgeten och betalar 20-21 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 55-60 tusen kr per månad 2017 har efter skatt överskott på 270-300 tusen kr per år och betalar 35-37 % av inkomsten i skatt. Dagens Nyheter har som oberoende liberal den 21 mars 2017 huvudledare där det nämns att två nationalekonomer i tankesmedjan Timbro nämnt 75% marginalskatt på de högsta inkomsterna. "Skatterna är en fråga om såväl rättvisa som ekonomiska realiteter" skriver ledaren. Men ledaren beskriver inte viktiga realiteter om fördelningen av inkomstskatterna på olika inkomstnivåer och marginalskatter för lägre inkomster som också kan vara stora.

De stora underskotten vid de lägsta inkomsterna beror på att inkomstskattesystemet inte är konstruerat efter bärkraft utan efter krav om särbeskattning. Grundavdraget är inte satt med hänsyn till levnadskostnader utan är en byråkratisk konstruktion som inte har med levnadskostnaderna att göra. Systemet är gjort med hänsyn till fördelningar vid högre inkomster. Det negativa utfallet vid de lägsta inkomsterna måste kompenseras med bidrag för att få bättre fördelning efter bärkraft. Bostadsbidrag är därvid lämpligt.

Under regeringens arbete med skattereformen 1990 framförde jag synpunkter i den riktning som reformen sedan fick. Brist i systemet är främst att det inte finns bra kompensationer för de lägsta inkomsterna.

Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna finns på sidorna 70-105 i

Sven Winnell 10 september 2017:

Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag.

<http://winnell.com/omr36-39zzzzzo.pdf>

Sida

70 **Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna.**

70 **1 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer**

Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.

72 Kommentarer till försäkringskassans regler om bostadsbidrag för unga 18-28 år

75 **2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.**

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas

Regeln 15% innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln Se sidan 352 i

<http://winnell.com/omr36-39zs.pdf>

76 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.

77 Bostadstillägg för pensionärer.

77 I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004)

78 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).
I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.

84 Andra påpekanden o förslag. (8 april 2004.)

85 Summa marginaleffekt 2004. (Från sid 3405)

86 Ingen i regeringen eller riksdagen har visat tillräckligt intresse för de lägsta inkomsterna.

87 Januari 2013: Förslagen för bostadstilläggen på sid 95 i <http://winnell.com/omr36-39zq.pdf> bör bli att man helt slopar reglerna som föreskriver att kapital/förmögenheter och fastigheter ska påverka bostadstilläggen.

90 Så beräknar vi dina inkomster
Från pensionsmyndigheten 6 feb 2013

92 Så beräknar vi din bostadskostnad (6 feb 2013)

94 Så mycket kan du få i bostadstillägg

95 Så beräknar vi ditt bostadstillägg

Avtrappningsregler

98 **Många anser att pensionärerna halkar efter i välfärden. Att öka bostadstilläggen något och sänka skatten något för dem är gott och väl, men det är dags ta bort den grovt snedvridande effekten av regeln att 15% av kapital ska ses som inkomst. Regeln bör snarast tas bort.**

- 98 Bostadsbidrag för barnfamiljer och till hushåll utan barn.
- 98 **Här utdrag ur Socialförsäkringsbalken (2010:110) som visar något om bostadsbidrag för barnfamiljer och de s k ungdomsbostadsbidragen till hushåll 18-28.**
Bestämmelserna om att 15 % av förmögenhet ska tas upp som inkomst bör avskaffas.
- 101 **3 Bostadsbidrag för barnfamiljer.**
Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas. Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginal-effekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensio-närernas högsta marginaleffekt av samma regel.
- 102 **4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll.**
Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till public-serviceföretagen. För riksdagens finansieringen avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobb-skatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under cirka 11 000 kr per månad.
- 104 Från <http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf> (sid 73-75)
Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvud-regeln bör föreslås av regeringen.

Kort något om vad regeringen för övrigt bör göra.

*** Demokratin behöver förbättras**

I grundskolan och på gymnasiet behöver skolämnenas innehåll förbättras med hänsyn till demokratins krav.

Religionsämnet bör göras om till "Religion och levnadskunskap".

Ämnet samhällskunskap måste bli mycket bättre.

Hemkunskapen i grundskolan måste bli bättre och på gymnasiet bör ämnena kompletteras så att de rymmer hemkunskapsproblem.

Ämnena vid universitet, högskolor och forskningsråd bör ordnas så att sammanhangen blir begripliga, helst efter systemet för mänskliga verksamheter.

Statistiken bör ordnas efter politikens behov.

*** Religion och levnadskunskap. (sid 84 i zzz)**

Tanken med att bygga ut religionsämnet är att religionsämnet är litet och skulle tåla en komplettering. Litet är kanske ämnet i Sverige, men det är stort i världen, stort i Mellanöstern, Nordafrika och andra länder med Islam, stort i USA med bl a högerextrema religiösa fundamentalister som hotar ruinera USA, stort i Sydamerika och stort i de flesta länder utom Norden och kommunistiska länder som Ryssland och Kina. I Sverige förekommer religiösa problem bland invandrare. I Ryssland har religion trätt fram efter Sovjetunionens fall. Påvedömet är kvar.

Religioner har i Sverige på senare tid blivit mer problematiska än tidigare. Religioner behöver en motvikt bestående av filosofi och psykologi o d som föreslås som komplettering i ämnet Religionskunskap i grundskolan. Även på gymnasiet behövs samma kompletteringar.

Gymnasiegemensamma ämnen: Engelska, Historia, Idrott och hälsa, Matematik, Naturkunskap, Religionskunskap, Samhällskunskap, Svenska/svenska som andraspråk.

Förr fanns högre allmänna läroverk. Cirka 5 % av årgångarna barn gick där och resten i folkskolan. På gymnasiet kunde finnas en lektor som var präst och hade hand om religionsundervisningen (kristendom var ämnet då). Han skötte också undervisningen i filosofi, som bestod av tre ämnen: filosofi, logik och psykologi.

Filosofiämnet var inte obligatoriskt, i en klass på reallinjen med 25 elever kunde det vara bara två som läste filosofi. Filosofiämnet är fortfarande inte obligatoriskt på gymnasiet och hela efterkrigstiden har en stor del av dem som gått där och efteråt på högskolor och universitet inte fått någon utbildning i filosofi och psykologi. Många av dem har blivit chefer och män i staten - utan utbildning i filosofi och psykologi,

men väl i religion. Det är inte bra. Det gamla filosofiämnet är nu uppdelat på filosofi och psykologi.

De första gymnasierna kom till i början på 1600-talet och hade då uppgiften att förbereda för prästutbildning och utbildning av tjänstemän i staten. Religion hade en stark ställning. Den allmänna folkskolan kom till 1842 och sköttes till en början i stor utsträckning av präster och andra kyrkans män. Barn skulle bli religiösa med kristlig tro. Gymnasierna utvecklades vartefter med nya ämnen, reallinjer tillkom, och flickor fick börja gå på gymnasierna på 1920-talet. Biskoparna var högsta chefer för läroverken. Med tiden togs biskoparnas ledarskap bort.

Folkskolan växte vartefter och de nuvarande grundskolorna och gymnasierna kom till i slutet på 1900-talet. Statskyrkan har avskaffats och kristendomskunskapen har ändrats till religionskunskap. Man får nu inte undervisa i religion så att barnen blir religiösa utan bara om religion.

Man bör komma ihåg att religioner med gudars styrningar tillkom under forntiden och att deras betydelse har minskat och nu mer och mer ersätts av demokrati där människorna är ansvariga för styrning och utveckling. Religionerna är visserligen ännu av stor betydelse, men de är i dagens situation ändå av marginell betydelse.

Att i Sverige ha ett obligatoriskt ämne som bara handlar om religion är att tillmäta religionerna för stor betydelse. Viktigare är världsliga problem och kunskaperna om dem förtjänar större uppmärksamhet. Att komplettera religionsämnet med mer aktuella saker är lämpligt. Det gör att ämnets beteckning Religionskunskap inte passar utan bör ersättas av något mer rättvisande.

Man kan inte bara ändra till "Livsåskådning", "Filosofi" eller "Psykologi", det blir för snävt och missvisande.

Ämnet Samhällskunskap har sina lärare utbildade på Statsvetenskapliga institutioner, Det som behöver tillkomma ligger närmare religionerna och därför kan det vara bra att lägga det tillkommande tillsammans med religion, i ett ämne Religion och levnadskunskap.

Om religionsämnet ombildas till ett ämne med filosofi och psykologi kommer det ämnet att innehålla många universitetsämnen. Av ämnena kan man anse att religionen var först och om man lägger ämnena i en kronologisk och logisk ordning kan man börja med religion:

Religion och levnadskunskap. (Barnen lär också föräldrarna)

1. Religionskunskap.
2. Filosofihistoria.
3. Idé-och lärdomshistoria.
4. Vetenskapshistoria
5. Utbildnings- och skolhistoria.
6. Skolverkets läroplan för grundskolan.
7. Arkiv-och bibliotekskunskap.
8. Individernas kunskaper och erfarenheter.
9. Framtidsplanering. För Sverige och världen för kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer, med samhällsbeskrivning, sambandsforskning och demokratins krav.
10. Estetik och värderingar.
11. Livsåskådningar och världsåskådningar. Världsbilder.
12. Psykologi. Biologisk psykologi. Kognition. Utvecklingspsykologi.
13. Socialpsykologi.
14. Sociologi och informationskunskap.
15. Logik och vetenskapsteori.
16. Etik och moral.
17. Konsten att inte ha tråkigt. (Tillägg 18 feb 2014)
Ämnet bör utformas i flera alternativ passade till utbildningsnivåerna. Enklare för lägre klasser och mer utvecklade för högre.

*** Kursplan - Samhällskunskap,**

Grundskolan. [36-39zs.pdf](#) Även zzz.pdf sidan 414

“Människor har alltid varit beroende av att samarbeta när de skapar och utvecklar samhällen. I dag står människor i olika delar av världen inför både möjligheter och problem kopplade till globalisering, interkulturella relationer och hållbar samhällsutveckling. Kunskaper om samhället ger oss verktyg så att vi kan orientera oss och ta ansvar för vårt handlande i en komplex värld.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om hur individen och samhället påverkar varandra. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en helhetssyn på samhällsfrågor och samhällsstrukturer. I en sådan helhetssyn är sociala, ekonomiska, miljömässiga, rättsliga, mediala och politiska aspekter centrala.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att se samhällsfrågor ur olika perspektiv. På så sätt ska eleverna utveckla förståelse för sina egna och andra människors levnadsvillkor, betydelsen av jämställdhet, hur olika intressen och åsikter uppstår och kommer till uttryck och hur olika aktörer försöker påverka samhällsutvecklingen.

Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information från olika källor. Genom undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer. Eleverna ska vidare ges möjlighet att utveckla kunskaper om samhällsvetenskapliga begrepp och modeller.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förtrogenhet med de mänskliga rättigheterna och med demokratiska processer och arbetssätt. Den ska också bidra till att eleverna tillägnar sig kunskaper om, och förmågan att reflektera över, värden och principer som utmärker ett demokratiskt samhälle.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utifrån personliga erfarenheter och aktuella händelser uttrycka och pröva sina ställningstaganden i möten med andra uppfattningar. Därigenom ska eleverna stimuleras att engagera sig och delta i ett öppet meningsutbyte om samhällsfrågor.

Genom undervisningen i ämnet samhällskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- * reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar,
- * analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv,
- * analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller,
- * uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv,
- * söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet,
- * reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser. “

*** Regeringen bör lägga upp en svensk världsplanering från svensk horisont.**

Utvecklingen i världen i framtiden beror av människornas verksamheter och av naturens verksamheter, dess krafter och resurser. Människornas verksamheter gäller tankeverksamheter och handlingar hos individer, grupper, organisationer och institutioner o d. Naturen och människorna påverkar och påverkas.

SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

Dessa ämnen ger en övblick över vetandets och tänkandets utveckling. [NE: filosofi](#) NE: [idé- och lärdomshistoria](#)
[Sven Wimmell 17 sept 1997 + 1 februari 2015: Filosofins historia.](#)
[Bertrand Russel om västerlandets visdom.](#)
<http://wimmell.com/omr109b.pdf>

Det som finns i individernas inre verkligheter är det som styr utvecklingen i världen.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.

SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.

SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.

SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.

SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.

SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.

SW 16 Individens logik. Vetenskapsteori o d. (Teoretisk filosofi)

SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral. (Praktisk filosofi)

SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

En första uppgift i en världsplanering är att utbilda världsbefolkningens inre verkligheter. Alla måste förstå att alla i världen är beroende av varandra och att alla åtgärder måste leda till välfärd för alla med jämlikhet i möjligaste mån.

I de inre verkligheterna måste finnas kunskaper om den yttre verkligheten och goda uppfattningar om hur man bör agera i den. I det följande finns mycket kort något om världsplaneringens problem.

I de inre verkligheterna ger religionerna stora problem. De är tänkesätt som började formas för flera tusen år sedan och som inte har förändrats tillräckligt under åren. Där är bland annat de islamistiska tänkesätten som strider mot de tankar om mänskliga rättigheter som finns idag. Hur kan man förbättra religionerna ?

Korruption är ett annat problem.

Klimatet är naturligtvis ett vktigt ämne

* Regeringen bör ha en plan för sin politik.

Den bör ha sin grund i välfärd och jämlikhet.

Sverige bör ha en minister för hushållen och hushållsverksamheterna, som redovisar hur det var, är, kan bli och bör bli, och som ser till att de blir bra,

Miljöministern bör driva en regionplanering för jämlikhet i landet

Runt hushållen serviceområden :

- * Statsminister [Stefan Löfven](#) Statsledning.
- * Samordnings- och energiminister [Ibrahim Baylan](#)
- * Utrikesminister [Margot Wallström](#). Utrikesförhållanden.
- * EU- minister [Ann Linde](#). EU-förhållanden.
- * Justitieminister [Morgan Johansson](#). Lagar och regler.
- * Försvarsminister [Peter Hultqvist](#). Försvar.
- * Miljöminister [Karolina Skog](#). Fysiska och sociala miljöer i regioner, landsting och kommuner.
- * Infrastrukturminister [Tomas Eneroth](#) Transporter.
- * Bostadsminister [Peter Eriksson](#). Ledning av bostadsproduktion.
- * Landsbygdsminister [Sven-Erik Bucht](#). Kompletterar miljöministern.

- * Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat [Isabella Lövin](#) Stöd och samarbete.
- * Folkhälso-, sjukvårds- och idrottsminister . [Annika Strandhäll](#) Hälso-och sjukvård.
- * Barn-, äldre och jämställdhetsminister [Åsa Regné](#). Socialtjänst.
- * Utbildningsminister Gustav [Gustav Fridolin](#). Grundskola.
- * Minister för högre utbildning och forskning [Helene Hellmark Knutsson](#) . Högre utbildning och forskning.
- * Gymnasie- och kunskapslyftsminister [Anna Ekström](#). Gymnasier mm.
- * Kultur- och demokratiminister [Alice Bah Kuhnke](#). Kultur och demokrati.
- * Arbetsmarknads- och etableringsminister [Ylva Johansson](#). Arbete och etablering.
- * Närings- och innovationsminister [Mikael Damberg](#). Näringar.
- * Handelsminister [Ann Linde](#). Handel.
- * Migrationsminister. [Heléne Fritz](#) Migration.
- * Inrikesminister [Morgan Johansson](#). Brott och polis.
- * Finansminister [Magdalena Andersson](#). Statens finanser.
- * Finansmarknadsminister [Per Bolund](#). Finansmarknad.
- * Civilminister [Ardalan Shekarabi](#). Statligt stöd till kommuner.

Regionplanering.

Regionplanering behandlas i följande med följande innehåll :

Sven Winnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner.

Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013.

Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet

6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.

<http://winnell.com/omr36-39zzzq.pdf>

Innehåll:

Sida

3	Sveriges regioner.
10	Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp. Kompletteringar har skett den 14 och 16 maj 2016: För varje län har lagts till: * Skattesatser 2016 i kommuner, län riket. Uppgifter från SCB. * Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Uppgifter från SCB. * Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad, Uppgifter från boverkets intervjuundersökningar presenterade i maj 2016. * Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun År 2014. Uppgifter från SCB. * Svenskt Näringslivs hemsidor för länen. * Arbetsförmedlingarna i länen. * Handelsbanken
11	1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.
29	2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.
55	3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.
74	4) Gotlands och Stockholms län.

84	5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.
106	6) Blekinge och Skåne län.
119	Detaljer om kommunerna. Folkmängd per tätort och småort per kommun 2005 (enligt SCB)
121	1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.
144	2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.
177	3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.
200	4) Gotlands och Stockholms län.
212	5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.
246	6) Blekinge och Skåne län.
267	Pressinbjudan: Indelningskommittén presenterar diskussionsunderlag angående Sveriges framtida regionala indelning.
277	Några kommentarer den 14 maj 2016.
280	Innehållet i hemsidor hos boverket, naturvårdsverket och socialstyrelsen samt arbetsuppgifter för den nya regeringen.
293	Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.
294	Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
297	Utvecklingens krafter
298	Systemet för mänskliga verksamheter
301	Den fundamentala påverkanskedjan
303	Sven Winnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?
305	Något om välfärd och näringsliv. 26 maj 2016.
307	Näringslivet.
308	Svenskt Näringsliv
317	Arbetsförmedlingen 324 Handelsbanken

Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?

Det är lämpligt att miljöministern sköter denna planering och tar hjälp från länsstyrelserna. Länsstyrelserna är regeringens myndigheter i länen. De bör åläggas undersöka och redovisa förhållandena i länets kommuner och miljöministern bör ordna en organisation som ordnar länsstyrelsernas uppgifter i ett lämpligt antal lättfattliga regioner, förslagsvis de sex regionerna som finns i förslag.

Länsstyrelserna bör ge besked om hushållens förhållanden i olika avseenden, här mycket kort: (kort på sid 370-375 i omr36-39zzzt.pdf)

- 641-642 Livsmedel. Matlagning, servering. Behov för olika grupper och åldrar i olika situationer. Inklusive mediciner, alkohol, tobak, knark o d. Behov av kroppsövelser. Mat i hemmet, på arbetsplatser, skolor, sjukhus, restauranger m m.
- 643 Boende, standard för olika hushållstyper i olika situationer, slott och koja, hotell
- 644 Energförsörjning, vatten och avlopp, kyla, luftbehandling, avfallshantering, hissar, teleförsörjning o d.
- 645 Inventarier, redskap, transportmedel, radio, TV m m.
- 646 Personlig hygien, kläder o d. Kan användas för umgänge och verksamheter i hemmet för olika slags personer och åldrar, friska, sjuka, arbetslösa, kriminella o s v.
- 647 Hushållsekonomi för olika personer och grupper
- 648 Städning och tvätt o d
- 649 Persovård, barn, äldre o d .

Länsstyrelserna bör också redovisa läget i kommunerna för statsrådets serviceområden.

I <http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf> har visats hur redovisningen i princip kan ske. Men miljöministerns redovisning blir naturligtvis mycket mer omfattande och bör på lämpligt sätt visa hur det var, är, kan bli och bör bli.

Statsråden bör för sina områden ställa upp frågor man behöver svar på för att kunna bedöma jämlikheten över landet. För att det inte ska bli för stort kan man ställa frågor i etapper så att man i första omgången ställer de viktigast frågorna och i senare etapper fyller på med flera frågor.

Frågorna ska gälla både produktionsverksamheter och konsumtionsverksamheter och både både materiella och icke-materiella verksamheter.

Från regeringens hemsida 20 december 2017

Regeringens politik

Regeringen investerar i det som bygger Sverige starkt. Fler ska jobba, skolresultaten ska vändas och klimatutsläppen ska minska.

[Regeringens prioriteringar](#)

[Relaterade länkar](#)

Relaterad navigering

- [Regeringsförklaringen](#)
- [Statens budget](#)
- [Utrikesdeklarationen](#)
- [Arbetsmarknad](#)
- [Arbetsrätt och arbetsmiljö](#)
- [Barn- och ungdomsutbildning](#)
- [Barnets rättigheter](#)
- [Bekämpning av terrorism](#)
- [Boende och byggande](#)
- [Bolag med statligt ägande](#)
- [Civila samhället](#)
- [Demokrati och mänskliga rättigheter](#)
- [Digitaliseringspolitik](#)
- [Ekonomisk politik](#)
- [Energi](#)
- [Familjerätt](#)
- [Finansmarknad](#)
- [Folkbildning](#)
- [Folkhälsa och idrott](#)
- [Funktionshinder](#)
- [Försvar](#)

- [Civilt försvar](#)
- [Militärt försvar](#)

- [Grundlagar och integritet](#)
- [Handel och investeringsfrämjande](#)
- [Högskola och forskning](#)
- [Innovation](#)
- [Internationellt utvecklingssamarbete](#)
- [Jämställdhet](#)
- [Kommuner och landsting](#)
- [Konsumentpolitik](#)
- [Krisberedskap](#)
- [Kultur](#)
- [Landsbygd, livsmedel och areella näringar](#)
- [Medier](#)
- [Migration och asyl](#)
- [Miljö och klimat](#)
- [Nyanländas etablering](#)
- [Näringspolitik](#)
- [Offentlig upphandling](#)
- [Regional tillväxt](#)
- [Rättsväsendet](#)
- [Sjukvård](#)
- [Skatt och tull](#)
- [Social omsorg](#)
- [Socialförsäkringar](#)
- [Spelpolitik](#)
- [Statlig förvaltning](#)
- [Transporter och infrastruktur](#)
- [Ungdomspolitik](#)
- [Utrikes- och säkerhetspolitik](#)
- [Vuxenutbildning](#)

Politikområden för politiken 28 juli 2017

Under årens lopp har innehållet i dominerande politikområden skiftat. Utredningar har visat att dagens politiska problem kan inordnas i politikområden som huvudsakligen stämmer överens med regeringens ministerområden. <http://www.regeringen.se>

*** Partiledaren/statsministern Stefan Löfven.**

*** Allmänt om regeringens politik.**

Statsminister [Stefan Löfven](#)

statsradsberedningen.registrator@regeringskansliet.se

Samordnings- och energiminister [Ibrahim Baylan](#)

miljodepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Utrikespolitik.**

Politik för en utrikesminister.

Utrikesminister [Margot Wallström](#)

utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Europapolitik.**

Politik för en EU-minister.

EU- och handelsminister [Ann Linde](#)

utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för juridik.**

Politik för en justitieminister.

Justitie- och migrationsminister [Morgan Johansson](#)

justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Försvar.**

Politik för en försvarsminister.

Försvarsminister [Peter Hultqvist](#)

forsvarsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Miljö**

Politik för miljöminister för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner.

Miljöminister [Karolina Skog](#)

miljodepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Transporter.**

Politik för en infrastrukturminister.

Infrastrukturminister ([Anna Johansson](#)) [Tomas Eneroth](#)

naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Bostadsproduktion.**

Politik för en bostadsminister som ser till att det produceras.

Bostads- och digitaliseringsminister [Peter Eriksson](#)

naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Landsbygdspolitik.**

Politik för en landsbygdsminister.

Landsbygdsminister [Sven-Erik Bucht](#)

naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för internationellt utvecklingssamarbete och klimat.**

Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat.

Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat samt

vice statsminister [Isabella Lövin](#)

utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Sjuk- och hälsovård o d.**

Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.

Folkhälso-, sjukvårds- och idrottsminister ([Gabriel Wikström](#))

[Annika Strandhäll](#) även socialförsäkringar

socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Hushållet. Mat, boende, konsumtion, hushållsekonomi o d**

Politik för en social(försäkrings)minister som bär ansvar

för hushållsverksamheter. Ingår i socialministern

Social(försäkrings)minister [Annika Strandhäll](#)

socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Barn- och äldreomsorg. Velfärd. Socialtjänst**

Politik för en barn- och äldreminister m m med välfärd och socialtjänst o d

Barn-, äldre- och jämställdhetsminister [Åsa Regnér](#)
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Utbildning. Forskning.**

Politik för utbildningsministrar.

Utbildningsminister [Gustav Fridolin](#)
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Minister för högre utbildning och forskning [Helene Hellmark Knutsson](#)

utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Gymnasie- och kunskapslyftsminister [Anna Ekström](#)

utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Information, konst, kultur o d.**

Politik för en kultursminister. Med demokrati.

Kultur- och demokratiminister [Alice Bah Kuhnke](#)
kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Jobb.**

Politik för en arbetsmarknads- och etableringsminister.

Arbetsmarknads- och etableringsminister [Ylva Johansson](#)
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Näringar.**

Politik för en näringsminister.

Närings- och innovationsminister [Mikael Damberg](#)
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Handel.**

Politik för handelsministrar.

EU- och handelsminister [Ann Linde](#)
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Migration.**

Politik för en migrationsminister.

(Justitie- och migrationsminister [Morgan Johansson](#)) [Heléne Fritzon](#)
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Polisen. Brott. Kriminalvård.**

Politik för en inrikesminister för brott och polis o d

Inrikesminister ([Anders Ygeman](#)) [Morgan Johansson](#)
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för statens finanser och statens stöd till regioner och kommuner o d.**

Politik för finans- finansmarknads- och civilministrar.

Finansminister [Magdalena Andersson](#)
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Finansmarknads- och konsumentminister, biträdande finansminister [Per Bolund](#)
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Civilminister [Ardalan Shekarabi](#)
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Andra aktörer**

Partisekreterare (S) Lena Rådström Baastad
Socialdemokraterna Partiet info@socialdemokraterna.se

Karl-Petter Thorwaldsson. Ordförande i LO
karl-petter.thorwaldsson@lo.se

Vänsterpartiledare Jonas Söstedt
Sjöstedt Jonas <jonas.sjostedt@riksdagen.se>

Ulla Andersson, vänsterpartiet
Andersson (v) Ulla <ulla.andersson@riksdagen.se>

I det följande några tidningsartiklar som belyser inrikes förhållanden.

Flera artiklar finns i

Sven Winnell 20 december 2017: Tidningsartiklar om inrikes förhållanden. 10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar.

17 oktober - 3 december ett större urval.

<http://winnell.com/omr36-39zzzzt.pdf>

Artikelförfattarna står för åsikter de framför. Av utrymmesskäl är inte med artiklar efter den 3 december 2017.

Några artiklar om inrikes förhållanden. Några efter 3 december:

- 135 Fattigdom finns i Sverige men den har gjorts osynlig
- 137 Politikerna måste återta makten från juristerna
- 139 Därför släpps SD in i den nordiska populismen
- 148 Det räcker inte med punktinsatser för att besegra högerextremismen
- 153 Föräldrar viktiga i arbetet mot terrorism
- 156 Oklar läroplan gör att elever kan prata sig till höga betyg
- 158 Alla har vetat men de blundar
- 168 Kulturprofilen: "Jag har inte lust att svara på de här frågorna
- 169 Så speglar Metoo-kampanjen den socialpsykologiska makt-paradoxen
- 172 Livligare forskning. Humanisterna måste våga skriva böcker
- 174 Psykiskt sjuka behöver hopp
- 176 Lärarstudenter saknar läs- och skrivefärdigheter
- 178 Lärningssystemet i Sverige måste byggas ut kraftigt
- 180 Medveten stadsplanering kan bryta utanförskapet
- 182 Hushållens medieutgifter växer snabbt
- 183 Så ska vi sätta stopp för jakten på vinster i välfärden

- 185 Därför sköljer #metoo-vågen in över Sverige
- 196 Så har det gått i opinionen
- 197 Alliansen blickar bakåt med sikte på valet 2018
- 201 Högerns tre största stötestenar
- 202 Om vi klanter till det med artificiell intelligens kan vi ha sabbat hela mänsklighetens framtid om 40 år
- Artiklar efter 3 december:
- 209 Stärk orientering om svenska värderingar för nyanlända
- 211 Unga med psykisk ohälsa måste få hjälp snabbare
- 213 Oberoende kommission ska se över hyresrätten
- 215 Både fler jobb och fler arbetssökande väntas
- 218 Vår framtid sitter i skolbänkarna
- 220 Tillit till medarbetarna ökar både effektivitet och kvalitet
- 222 Regeringen satsar mer på mänskliga rättigheter
- 223 Peter Wolodarski: En hyllning till den grå, trista kompromissen
- 225 Sverige behöver ett nationellt säkerhetsråd
- 227 Kommuner får mer pengar för hjälp åt hemlösa
- 228 Så förändrade Enrico Fermi världen för alltid
- 231 Det brutala skogsbruket hotar den svenska folksjälen
- 233 Svenskarna måste öka sin beredskap för krig
- 234 Tveksamt om pengar och tid räcker till
- 235 Dubbelt så många unga söker till SÖS våldtäktsmottagning
- 237 Flyktingar kan få det bättre i andra länder
- 240 Ministerns bild mörkare än nödvändigt
- 241 Så rörde sig opinionen 2017
- 242 M-revansch medan tre andra partier är nära spärrstupet
- 243 Metoo-kvinnorna väljer Massi Fritz när de anmäler
- 244 Elisabeth Massi Fritz: Jag är en powerkvinna
- 251 Människors värderingar kan förändras när de migrerar
- 253 Låt julen 2017 bli starten för en ny hemlöshetspolitik

DN TISDAG 17 OKTOBER 2017

”Fattigdom finns i Sverige men den har gjorts osynlig”

"När regeringen i somras publicerade sin första Agenda 2030-rapport slog den fast att ”absolut fattigdom inte finns i Sverige i dag”. Det stämmer inte med verkligheten. Vi kräver därför att det tillsätts en kommission som kartlägger fattigdomen i Sverige bortanför socialtjänstens statistik, skriver Lotta Säfström, Sveriges Stadsmissioner.

Akut och reell fattigdom existerar i Sverige här och nu, även om den som befinner sig i fattigdom och utsatthet sällan kallar sig fattig. Årets Fattighetsrapport från Sveriges Stadsmissioner visar att så mycket som två tredjedelar (62 procent) av 200 000 grundläggande insatser hos stadsmissionerna handlar om att mätta hunger. Tillsammans med materiellt stöd och ekonomiskt bistånd utgör det fyra av fem insatser som svarar mot människors mest grundläggande behov som mat och kläder. Trots detta visar regeringens Agenda 2030-rapport att det inte finns någon absolut fattigdom i Sverige i dag.

Sedan ett antal år driver Sveriges Stadsmissioner ett forskningsprojekt i samarbete med Magnus Karlsson, docent i socialt arbete vid Ersta Sköndal Högskola. I dag på Internationella fattighetsdagen presenterar vi för tredje året i rad en kartläggning av fattighetsutvecklingen i Sverige, baserad på den utsatthet som stadsmissionerna möter. Vi kan konstatera att akut och reell fattigdom existerar här och nu, även om den inte alltid är synlig för gemene man.

Kartläggningen visar att hela två tredjedelar (62 procent) av stadsmissionernas insatser handlar om just mat. Dagligen delar stadsmissio-

nerna ut matkassar och matkuponger till barnfamiljer i ekonomisk utsatthet och serverar billiga eller gratis måltider till fattigpensionärer och människor i hemlöshet.

Bland dem som far mest illa finns människor som lever på ekonomiskt bistånd och har gjort så under mycket lång tid. Enligt Socialstyrelsen är försörjningsstöd tänkt som en tillfällig hjälp men långt ifrån alla lyckas ta sig på fötter igen. Socialstyrelsens statistisk visar att ungefär en tredjedel av dem som får ekonomiskt bistånd får det under lång tid, och att andelen ökat de senaste åren. Stadsmissionen möter människor som levt på försörjningsstöd i 5, 10 eller 15 år.

Steget från att vara en väletablerad medborgare till att helt tappa fotfästet är kort. Några tusenlappar kan vara skillnaden mellan att ha ett eget hem för sig och sina barn eller att tvingas flytta runt på soffor och vandrarhem. En skilsmässa, konkurs eller förlusten av anställning kan leda både till hemlöshet och psykisk ohälsa.

En annan mycket utsatt grupp människor är de vi kallar ohjälpta medborgare. De som har rätt till stöd och hjälp, men som av olika anledningar inte får det. Det kan handla om att man hamnar mellan olika delar av det offentliga systemet (till exempel sjukpenning och a-kassa), att man till följd av psykisk ohälsa eller andra svårigheter inte förmår navigera i myndighetssverige eller att man helt enkelt tappat förtroende för socialtjänsten efter alltför många missförstånd. Denna grupp är dessutom ofta osynlig i den offentliga statistiken.

Stadsmissionernas medarbetare möter dem och arbetar för att minska utsattheten genom att tillgodose såväl akuta behov av mat och kläder samt genom att agera ombud och stöd i försök att återupprätta kontakten med myndigheterna.

Sveriges Stadsmissioner ser att det finns ett problem när offentlig statistik och politisk debatt inte utgår från verkligheten så som den faktiskt är. Statistik som baseras på folkbokföringsadressen exkluderar människor i hemlöshet. Statistik baserad på ärenden hos bland annat socialtjänst riskerar att tappa bort den som aldrig hittat till rätt myndighet. Osynligheten i fattigdomen är ett hinder för att ta problemen på allvar och hitta lösningar!

Vi har under flera år lyft frågan kring den osynliga fattigdomen, och även mött förståelse hos socialminister Annika Strandhäll (S). Vi ser dock väldigt litet av konkreta åtgärder för att hantera fattigdomen i Sverige i dag. Medarbetare på stadsmissionerna ute i landet berättar om en utsatthet som inte funnits sedan före 1970-talet. De offentliga skyddsnäten har blivit alltmer grovmaskiga och tusentals människor söker sig till civilsamhällets organisationer för att få hjälp med det mest nödvändiga. Ändå visar regeringens Agenda 2030-rapport att absolut fattigdom inte existerar i Sverige i dag!

Möjligen bottnar oförmågan att angripa fattigdomsproblematiken i avsaknaden av vedertagen relevant fattigdomsdefinition för svenska förhållanden. Debatten, när den väl förs, utgår ofta från det internationella måttet ”absolut fattigdom”, för den som lever på mindre än 2 dollar om dagen – något som knappt räcker till en flaska vatten i Sverige. Eller så används begreppet ”relativ fattigdom”, det vill säga en inkomst som ligger under 60 procent av medianinkomsten. I Sverige förlöjligas ibland begreppet och man menar att det inte är ”riktig” fattigdom. Detta trots att EU:s statistiska organ Eurostats benämning på denna nivå är ”risk of poverty”. Enligt Eurostats senaste statistik lever i Sverige 16 procent av befolkningen i risk för fattigdom. Det är 1,5 miljoner människor!

Många av de människor som söker sig till landets stadsmissioner ligger mycket långt under detta EU-mått och även under normen för ekonomiskt bistånd. Denna osynliggjorda grupp, som göms mellan etablerade definitioner, stämmer inte med den bild som svenska regeringen vill ge sken av utomlands. När regeringen i somras publicerade sin första Agenda 2030-rapport slog den fast att ”absolut fattigdom inte finns i Sverige i dag” och att ”för alla i Sverige skapar det allmänna socialförsäkringsskyddet trygghet och motverkar ekonomisk utsatthet”. Dessa påståenden är inte överensstämmande med den verklighet Sveriges Stadsmissioner möter.

Sluta blunda för fattigdomen i Sverige! Hälften av Sveriges befolkning anser att fattigdomen är ett ganska eller mycket stort samhällsproblem, enligt en Sifo-mätning. Annika Strandhäll, nu är det dags att definiera fattigdomen på ett för Sverige relevant och mätbart sätt, och tillsammans med civilsamhället utarbeta en nationell strategi för fattigdomsbekämpning i Sverige!

Sveriges Stadsmissioner kräver:

Att det tillsätts en kommission med uppdraget att i samarbete med civilsamhället kartlägga fattigdomen i Sverige bortanför socialtjänstens statistik samt ge förslag på en relevant definition av fattigdom i Sverige hur den mäts och därmed bör diskuteras och hanteras. Att riksdagen utifrån kommissionens arbete beslutar om en nationell fattigdomsstrategi.

Att regeringen utreder de allvarliga brister i de offentliga välfärdssystemen som stadsmissionerna vid upprepade tillfällen pekat på samt tar fram strategier för att motverka dessa.

Lotta Säfström, ordförande Sveriges Stadsmissioner "

DN TISDAG 24 OKTOBER 2017

”Politikerna måste återta makten från juristerna”

" De senaste 30 åren har politiska beslut flyttats till myndigheter och domstolar. De högsta domstolarna har tagit ett större utrymme. Resultatet är en juridifiering där politiker i dag allt oftare retirerar bakom juristers beslut i stället för att försvara och förklara sin politik. Den här utvecklingen måste vändas, skriver Oskar Taxén, Kommunal.

I april 2016 fick barn-, äldre- och jämställdhetsminister Åsa Regnér frågor i Ekots lördagsintervju om regeringens ambition att införliva Barnkonventionen i svensk lag. Skulle det innebära att barn till rumänska medborgare som tiggde i Sverige skulle få gå i svensk skola? Åsa Regnér svarade att det inte var regeringens utgångspunkt eftersom det inte vore det bästa för dessa barn.

Intervjuaren följde då upp med att den statliga utredare som utrett införlivandet av barnkonventionen hävdade motsatsen, att innebörden av ett införlivande visst vore att dessa barn fick rätt att gå i svensk skola. Intervjun avslutades med att Åsa Regnér konstaterade att när ”vi har barnkonventionen som lag så kommer den att pröva olika fall men jag kan inte uttala mig om hur utfallet av de fallen kommer att bli”.

Intervjun med Åsa Regnér är illustrativ för hur politiken har juridifierats och hur det leder till att politikernas förmåga att ta ansvar för den förda politiken minskar. När ledande politiker retirerar bakom myndigheter och domstolar undergrävs förtroendet för de demokratiska institutionerna och även för det demokratiska beslutsfattandet. Denna juridifiering analyseras i en aktuell rapport som identifierar tre samverkande orsaker till utvecklingen:

att politikerna har lämnat över olika sakpolitiska områden till myndigheter och domstolar till exempel vad gäller miljöfrågor, infrastrukturplanering, funktionshinderspolitik och invandring, att den svenska lagstiftaren har valt att genomföra EU-lagstiftning på ett sätt som gett EU:s institutioner onödigt mycket makt samtidigt som det skapat stora behov av tolkning,

att den svenska lagstiftaren införlivat Europakonventionen alltför lyhört i förhållande till framförallt Europadomstolen.

Dessa tre orsaker beror av politiska beslut fattade av regering och riksdag. Det är alltså främst politikerna själva som är ansvariga för juridifieringen. Men juristerna tycks också villigt ha accepterat sin nya roll och därmed bidragit till utvecklingen. I ett antal omdiskuterade fall har särskilt Högsta domstolen agerat aktivistiskt och gått utöver vad som kunnat förväntas. Det tycks ha skett en förändring i juristernas sinnelag som medger dem ett större utrymme att öppet våga forma rättsordningen.

Riskerna med juridifieringen är flera:

För det första riskerar det att försvåra för väljarna att se vem som faktiskt är ansvarig för ett visst beslut och också kunna ställa de personerna till svars. Därmed kommer inte heller de bakomliggande politiska vägvalen fram och beslutet kan framstå som svårbegripligt. Det kan också riskera att framstå som att den rådande ordningen är omöjlig att förändra på politisk väg.

För det andra riskerar juridifieringen att leda till att politikernas kunskap om frågorna minskar. Politiker bör inte kunna friskriva sig från att tvingas förklara ett skeende eller beslut genom att skylla ifrån sig på en myndighet eller domstol.

För det tredje riskerar skillnaden mellan de olika politiska alternativen att suddas ut. Om väljarna, rätt eller fel, uppfattar det som att de

viktigaste besluten fattas av experter, inte av politiker, sjunker behovet av att sätta sig in i politiken och förstå hur de olika politiska alternativen ser ut. Det riskerar i sin tur att öppna upp för populistiska rörelser.

För det fjärde riskerar juridifieringen att minska lagens förutsägbarhet och auktoritet. Det kan minska rättsordningens effektivitet och leda till en utveckling där personer med resurser att överklaga och driva processer kommer bättre ut än personer utan sådana resurser. För det femte finns en risk att idén om mänskliga rättigheter undermineras. Svenska domstolar behöver sätta dessa rättigheter i en svensk kontext och inte vara för orolig för att tillämpa dessa enligt svenska förutsättningar.

För det sjätte innebär juridifieringen att domstolarna utsätts för en politisk risk. Den internationella utvecklingen i andra länder visar att det är oerhört svårt att skydda sig från politiker som vill polemisera mot domstolarna. Man kan bara påminna sig om att svenska domare i dag tillsätts av regeringen. Vikten av att upprätthålla och stärka allmänhetens förtroende för att dömandet sker utan politiska hänsyn kan därför inte överskattas. En utveckling där allt fler, politiskt känsliga, bedömningar hamnar hos domstolarna motverkar ett sådant arbete.

Rapporten presenterar tre förslag för att vända utvecklingen:

1 Genomför en översyn av juridifierade rättsområden. Regeringen bör tillsätta en utredning som ser över vilka beslut som tidigare fattades av folkvalda och som i dag fattas av andra. Översynen bör syfta till att återföra ansvar till politiker för avvägningar där angelägna allmänna intressen tydligt står mot varandra.

2 Tillvarata EU-rättens nationella handlingsutrymme. Regering och riksdag behöver ta ett större ansvar för att tydligare ange hur unionsrätten ska tillämpas i Sverige. De bör därför byta lagstiftningsteknik

och våga använda det nationella handlingsutrymme som finns i EU-rätten. Regeringen bör också skapa en EU-rättsnämnd som ska kunna avge för svenska myndigheter och kommuner bindande tolkningar av unionsrätten. Förebilden för nämnden bör vara den svenska Skatterättsnämnden som i dag ger sådana bindande tolkningar i skattefrågor.

3 Ställ högre krav på konventionsrättens tydlighet. Det behöver ställas högre krav än i dag vad gäller Europakonventionens tydlighet innan domstolar ska omtolka eller underkänna svenska lagar och förarbetsuttalanden. Principen om så kallad konventionskonform tolkning behöver i detta syfte ses över.

Ytterst hamnar dock frågan om juridifieringen i politikernas knä – där politiken måste återta ledartröjan. Det är inte en långsiktigt hållbar strategi att outsourca politiken till experter. Politikerna behöver kliva fram och tydligare lyssna på medborgarna, och därefter också förklara och förankra sin politik. Endast så kan förtroendet för de demokratiska institutionerna och det demokratiska beslutsfattandet stärkas.

Oskar Taxén, jurist vid fackförbundet Kommunal "

" Bakgrund. Rapporten

Rapporten "Juridifiering – om förskjutningen av makt från politik till juridik" lanseras 25 oktober av tankesmedjan Arena Idé som en del i smedjans arbete kring juridifiering och juridisk aktivism.

Rapporten har skrivits av artikelförfattaren. "

DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017

" Därför släpps SD in i den nordiska populismen

- **På hemmaplan kämpar Sverigedemokraterna i motvind med att bryta isoleringen. Men i Norden släpps de slutligen in i värmen hos nationalistiska och populistiska Dansk folkeparti och Sannfin-ländarna.**
- **Nu försöker de tre partierna samla kraft tillsammans, med budskap om en särskild nordisk gemenskap.**
- **DN:s Karin Eriksson och Nicklas Thegerström har besökt ett möte i Helsingfors inför Sverigedemokraternas landsdagar.**

Sammanträdet i sal 541 högst upp i det finländska riksdagshuset skulle egentligen sluta klockan två, men ledamöterna bestämmer sig för att fortsätta. De tar en kort bensträckare till kaffebordet i korridoren, och återvänder med blåvita pappersmuggar. De sätter på sig hörlurar, för att få direktöversättningen av alla debattinlägg.

Så fortsätter diskussionen i flera timmar till, om allt ifrån familjepolitik till flyktingar.

Sverigedemokraterna har ingen brådska. De har väntat på det här samtalet med sina nordiska kollegor i årtal.

— Nu ska vi axla upp ambitionerna för det nordiska samarbetet, säger SD-politikern Aron Emilsson.

En man med hästsvans smyger försiktigt ut ur lokalen. Han återvänder en stund senare.

Det är Juho Eerola, politiker från Sannfinländarna och vicepresident i Nordiska rådets presidium, när parlamentariker från fem länder samlas för att diskutera nordiskt samarbete.

Det var för fem år sedan som de socialkonservativa ledamöterna från Dansk folkeparti och Sannfinländarna gick samman och startade Nordisk frihet. Norska Fremskrittspartiet valde att stå utanför.

Ledande politiker i Norge har gång på gång markerat att de inte ser en gemenskap med populistiska och nationalistiska rörelser i Norden. Partiledaren Siv Jensen har också beskrivit Sverigedemokraterna som grundat i främlingsfientlighet.

De andra partierna i Norden har uttryckt sig mer diplomatiskt, men faktum är att Sverigedemokraterna inte fick någon plats i Nordisk frihet för fem år sedan.

Nu är de däremot välkomna.

Vid Nordiska rådets session i Helsingfors har partiet för första gången släppts in i den bildliga värmen.

Bokstavligt har det hunnit bli både kallt och mörkt när Nordisk frihets ordförande, den mångåriga danska parlamentarikern Mikkel Dencker, avslutar sammanträdet och summerar.

— Jag tycker att det formella samarbetet har inletts senare än vad det borde ha gjort. Ju mer jag lär känna Sannfinländarna och Sverigedemokraterna, desto mer kan jag se hur våra partier liknar varandra, säger han.

Det är precis ett sådant erkännande som Sverigedemokraterna strävat efter. Aron Emilsson talar om hur partierna förenas i synen på den starka välfärdsstaten och en traditionell familjepolitik.

— Det är i långt fler frågor än migrationspolitiken som vi har den här gemensamma socialkonservativa ideologiska basen, säger han. Samarbetet i en partigrupp ger Sverigedemokraterna större resurser och bättre möjligheter att lyfta förslag som rör det nordiska samarbetet. Men partiet vill också sända en signal till Stockholm från Helsingfors.

— Det är naturligtvis ett erkännande även i en svensk inrikespolitisk kontext att vi numera samarbetar formellt med etablerade partier som Dansk folkeparti som påverkar regeringsbildningen i Danmark och Sannfinländarna som suttit i den finländska regeringen, säger Aron Emilsson.

•••

Fem år har det tagit. Eller femton, tjugo.
Det beror på hur man räknar.

Utanför plenisalen i den finländska riksdagen står en man som var med 1998, när en liten SD-delegation for till Köpenhamn för att försöka knyta kontakt med Dansk folkeparti. De svenska politikerna kom så långt att de fick se den dåvarande partiordföranden Pia Kjaersgaards tjänsterum. Något regelrätt möte med partiledningen var det inte tal om.

— Det var folk längre ned i hierarkin som pratade med oss, säger Björn Söder, partiveteranen som är på plats i Helsingfors.

Vid den svenska folkomröstningen om euron 2003 planerade representer för Dansk folkeparti att närvara vid Sverigedemokraternas valfinal. Men besöket ställdes in i sista stund.

— Vi var ju jättebesvikna. Det var jobbigt för oss. Men Dansk folkeparti har haft den här försiktighetsprincipen som går ut på att man ska ta försiktiga steg framåt och inte bränna sig i onödan genom fel kontakter. Det har de vunnit på i det långa loppet, säger Björn Söder. Från 2005 till 2015 var han partisekreterare i Sverigedemokraterna och fick vara med om åtskilliga misslyckade försök att formalisera partisamarbete över gränserna.

— Det har varit på väg vid några tillfällen och så har det brustit för att vissa har fått kalla fötter, berättar han.

En vändning kom 2010, när Pia Kjaersgaard besökte Sverigedemokraterna under valrörelsen.

— Då blev det en islossning, säger Björn Söder.

Ändå blev det stopp när Nordisk frihet bildades. Det var Sannfinländarna under den dåvarande partiledaren Timo Soini som tvekade. Det var Sverigedemokraternas rötter i rasistiska organisationer, snarare än partiets politik i dag, som utgjorde hindret.

— Sannfinländarna ville undvika negativ exponering i finländska medier. Timo Soini sa också att han ville vänta och se om Sverigedemokraterna var ett stabilt parti, eller om det skulle falla samman som Ny demokrati i början på 90-talet, säger Ann-Cathrine Jungar, forskare vid Södertörns högskola och expert på högerpopulism i Norden.

Men i stället blev det Soinis eget parti som sprack.

I juni i år skakades Finland av en regeringskris. Då hade Sannfinlän-darna utsett den kontroversielle EU-parlamentarikern Jussi Halla-aho till ny partiordförande. Han hade bland annat dömts för hets mot folkgrupp, och betraktades av koalitionspartierna Centern och Sam-lingspartiet som en otänkbar samarbetspartner.

Soinis gruppering valde att stanna i regeringen och hoppa av partiet. Dessa utbrytare har nu registrerat Blå framtid som parti.

Själva partiet Sannfinländarna lämnade därmed regeringen. Den nya partiledningen gav sedan klartecken för att släppa in Sverigedemo-kraterna i Nordisk frihet.

— I den svenska debatten har det tolkats som att de radikala krafterna tagit över rodret i Sannfinländarna. Men våra gemensamma plattformar här i Nordiska rådet ligger fast, säger Aron Emilsson.

•••

Högt på dagordningen för sessionen i Helsingfors står en fråga som rör Nordiska rådets arbetsformer. Det handlar om huruvida finskan och isländskan ska få status som arbetsspråk bredvid norskan, danskan och svenskan.

— Jag var skeptisk när förslaget kom. Jag tyckte att det var för dyrt. Men när vi diskuterat frågan så har jag kommit fram till att det är principiellt viktigt att finska och isländska ska vara jämställda med de andra språken, säger Mikkel Dencker från Dansk folkeparti.

Men ledamöterna i Nordisk frihet vill samtidigt att Nordiska rådet värnar den skandinaviska språkförståelsen. Folk som pratar danska, norska och svenska ska kunna kommunicera med varandra.

Det är inte alla sverigedemokrater som uppskattar public service, men Aron Emilsson tycker att de nordiska tv-bolagen har en viktig gemensam uppgift.

— Vi är rörande överens i Nordisk frihet om att vi inte får gå mot en ordning där engelskan blir arbetsspråk, utan att vi måste slå vakt om de nordiska språken i kommunikationen. När språkförståelsen minskar måste vi möta det med fler verktyg. Vi ser ju alla vilka språkinsatser som serier som ”Bron” och ”Skam” har gjort, och att det har betytt mycket mer än små politiska doktriner, säger han.

Det kan bli oväntade konsekvenser när nationalistiska partier ger sig in i internationellt samarbete.

På hemmaplan kämpar Sannfinländarna för att få bort den obligato-riska svenskundervisningen från skolorna. ”Sverigevännerna” i SD får gå balansgång mellan omsorgen om det svenska språket och stödet för den finländska nationalismen. Aron Emilsson säger diplomatiskt att tvåspråkigheten i Finland är en styrka, men att man får ha respekt för den finländska inrikespolitiska debatten.

Han och hans partikamrater är vana vid frågor om varför de är så angelägna om att knyta kontakter över gränserna. Han hänvisar till partiets principprogram, som säger att det finns en nordisk, europeisk, västerländsk och global gemenskap – i fallande ordning.

— Jag tycker att det går alldeles utmärkt att förena en nationalistisk grundsyn med de här socialkonservativa visionerna om att upprätthålla en gemensam kultur och arbetsmarknadsmodell och mobilitet i arbetsmarknadsregionerna mellan våra länder. Det är resultatet av att

vi är geografiskt och kulturellt nära varandra. Det kan en varm nationalist också ställa sig bakom till 100 procent, säger han.

Bengt Lindroth, mångårig Nordenkorrespondent och författare till ”Väljarnas hämnd – populism och nationalism i Norden”, konstaterar att de nationalistiska och populistiska partierna haft åtskilliga problem med att hitta fram till varandra.

— Det är uppenbart att vi ser en ny familj i det nordiska politiska landskapet. Jag tror att de inspireras mer och mer av varandra. Men det återstår att se vad de gör av det. Hittills har det gått ganska dåligt med samarbetet och partierna har inte varit särskilt kontanta med varandra, säger han.

Kommande vecka håller Sverigedemokraterna sina landsdagar i Norrköping. I handlingarna till ombuden skriver partisekreteraren Richard Jomshof om arbetet för att stärka de internationella kontakterna.

SD-ledningen har anledning att se över strategin. 2019 hålls nästa val till Europaparlamentet. Då försvinner Storbritanniens ledamöter via Brexit, och det innebär att SD förlorar parlamentarikerna från Ukip i partigruppen EFD, Frihet och demokrati i Europa. Samtidigt tar Dansk folkeparti och Sannfinländarna farväl av det konservativa Torypartiets ledamöter i ECR, Europeiska konservativa och reformister.

— Vi ska kanske se detta som ett förspel till 2019. Om Dansk folkeparti och Sannfinländarna kan sitta tillsammans med Sverigedemokraterna i Nordiska rådet, vad är det då som säger att de inte kan bilda en gemensam partigrupp i Europaparlamentsvalet efter nästa val? Det visar att de andra partierna har sänkt garden och tycker att

Sverigedemokraterna är ett parti som man kan samarbeta med, säger forskaren Ann-Cathrine Jungar.

Globalt har nationalismen och populismen medvind.

Brexitomröstningen i Storbritannien och valet av Donald Trump som president i USA kan ses som stora framgångar för partier och rörelser som vill peka finger mot eliten.

Men nu hackar maskineriet lokalt. Sannfinländarna har tappat stöd och ska dessutom hantera den nya konkurrensen från Blå framtid. Sverigedemokraterna sjunker i opinionsmätningarna.

Kraftsamlingen i Norden är inte nödvändigtvis ett styrkebesked.

— Det är klart att det är en fördel för de här partierna att umgås över gränserna. Men det är kanske lite tidigt att säga vad det ska mynna ut i. Både Sverigedemokraterna och Sannfinländarna är ju partier som går bakåt i opinionsmätningarna, säger Daniel Wiklander, vikarierande chefredaktör på tidskriften Expo.

• • •

Vid marmortrappan i det finländska riksdagshuset bläddrar Paula Bieler i mobilen. Pauser på Nordiska rådet ägnas åt arbetet i partistyrelsen.

Nu stundar landsdagarna. Frågan är väl hur stämningen blir. Det är inte en helt munter höst för Sverigedemokraterna.

Samtidigt som SD-delegationen besöker Nordiska rådet i Helsingfors väljer riksdagsledamöterna Martin Kinnunen och Markus Wiechel att göra en studieresa till krigets Syrien. Syriska medier rapporterar att

riksdagsledamöterna bett om ursäkt för den svenska regeringens hållning. När Wiechel och Kinnunen hävdar att citat förvrängts, kommer kritik mot hur de utnyttjats i propagandasyfte av den syriska regimen.

Kort därpå uppmanar SD-ledningen riksdagsledamoten Pavel Gamov att lämna sina uppdrag eftersom han "betett sig illa" under en Rysslandsresa. Gamov väljer att bli den fjärde politiska vilden i riksdagen under den här mandatperioden.

Mitt under Nordiska rådets session publiceras DN:s intervju med den nye moderatledaren Ulf Kristersson, där han säger att han inte tänker samtala, förhandla eller kompromissa med Sverigedemokraterna. SD-topparna gör sitt bästa för att tona ned sådana uttalanden. De säger att det är tydligt att valretoriken trappas upp från alla möjliga håll, och att lokala samarbeten ändå kan bryta isen.

De är luttrade.

— Jag har ju varit ute och rest mycket i världen både med utrikesutskottet och i andra sammanhang. När man kommer ut och pratar med andra politiker och partier och de undrar vad som är konstigt med vårt parti, och när man förklarar vad vi står för, så säger de att vi är mainstream hos dem, säger veteranen Björn Söder. Svenska politiker hänvisar ofta till Sverigedemokraternas historia och skandaler runt enskilda politiker.

— Ska man bedöma partier efter deras historia skulle jag absolut inte vilja ha med Socialdemokraterna att göra. De genomförde tvångssteriliseringarna, de instiftade det rasbiologiska institutet. Vi har haft människor även inne i partistyrelsen som haft extrema åsikter.

Men vi har ju aldrig åsamkat andra människor det lidandet, svarar Björn Söder.

Det är värt att notera att det är nästa generation sverigedemokrater som leder delegationen i Helsingfors: Aron Emilsson, 27, och Paula Bieler, 29. De är för unga för att ha varit i närheten av Sverigedemokraterna under de mest radikala åren, när partiet ville stoppa all invandring från avlägsna kulturer, begränsa den utomnordiska adoptionen och tvinga invandrare som kommit efter 1970 att återvända till sina tidigare hemländer.

De ingår båda i dag i partiets innersta krets. Han med ansvar för kulturfrågor och kyrkopolitik, hon som talesperson för migration och jämställdhet. De är verserade och välformulerade. Om Sverigedemokraterna ska följa mönstret från andra nordiska länder blir det företrädare som Emilsson och Bieler som bryter isoleringen i svensk politik.

— Det är klart att jag både hoppas och tror att det som händer här i Nordiska rådet får betydelse på sikt. Nu har vi ju samarbetspartier som samarbetar med partier som i Sverige vägrar att samarbeta med oss, säger hon.

Danmark är och förblir en stor inspirationskälla.

"Rumsrena blir ni aldrig", dundrade den dåvarande danska socialdemokratiska statsministern Poul Nyrup Rasmussen 1999. Men de senaste åren har de danska Socialdemokraterna etablerat en tät kontakt med ledningen för Dansk folkeparti.

— Jag kan mycket väl tänka mig att det kommer en tidpunkt där vi röstar på en socialdemokratisk statsminister, säger Mikkel Dencker.

Relationen mellan Sverigedemokraterna och de svenska Socialdemokraterna är iskall.

— Tyvärr är ju låsningarna enorma, säger Aron Emilsson.

•••

I Nordiska rådet får alla ledamöter tillgång till finrummen. Aron Emilsson och Paula Bieler och de andra ledamöterna från Nordisk frihet går på mottagning hos Finlands president Sauli Niinistö innan Nordiska rådets 69:e session inleds formellt.

I plenisalen glänser statyerna i guld. Riksdagen har renoverats för 100-årsjubileet av Finlands självständighet. Det är högtidligt när nordiska statsministrar möter rådets parlamentariker.

Aron Emilsson ställer en fråga om gränshinder och migration till Norges statsminister Erna Solberg. Han får ett utförligt svar från regeringschefen och ett leende från bordsgrannen Ulf Leirstein från norska Fremskrittspartiet (FRP) efteråt.

Formellt har FRP och SD ingen relation. Ledande politiker i Norge har gjort klart att de inte vill förknippas med vad de beskrivit som ”ett parti som är sått i brun jord med bruna rötter”.

Men Fremskrittspartiet står också klart till höger i den ekonomiska politiken och betraktar sig som ett liberalt parti. Sverigedemokraterna, Dansk folkeparti och Sannfinländarna kan snarare beskrivas som socialkonservativa och nationalistiska.

— Vi har mycket lika politik när det gäller invandring. Men på väldigt många andra områden uppfattar jag Sannfinländarna och Dansk

folkeparti och Sverigedemokraterna som mycket mer socialdemokratiska partier. De vill ha ett stort skatteuttag och de tycker att staten ska ta ansvar för dig som person, säger FRP-politikern Ulf Leirstein.

Även forskaren Ann-Cathrine Jungar talar om en särskild gemenskap mellan just Dansk folkeparti, Sannfinländarna och SD.

— Likhetererna är större än skillnaderna. De nordiska partierna har med undantag för Fremskrittspartiet positionerat sig mot mitten och de har i mycket större utsträckning än andra högerpopulistiska partier i Europa den här välfärdschauvinismen. De använder inte bara nationalistiska argument mot invandring, utan de ser också invandring som ett hot mot själva välfärdsstaten, säger hon.

Jämfört med partier i Central- och Östeuropa är de nordiska nationalisterna och populisterna också utsatta för ett särskilt korstryck i värderingsdebatten. De propagerar för en traditionell familjepolitik och avfärdar feminism och genuspedagogik som elitpolitik. Men de säger sig också försvara nordiska värderingar – som ofta är utpräglat liberala.

— De nordiska partierna ska navigera med befolkningar som har en positiv syn på jämställdhet. Då måste de kunna säga att de värnar den liberala demokratin och att de till exempel vill ha ett land där man inte förföljer homosexuella, säger Ann-Cathrine Jungar.

•••

Det går att ägna spaltmeter åt definitionen av Sverigedemokraterna och andra nordiska partier. Experter talar ofta om den högerpopulistiska familjen i Norden. Sverigedemokraterna ogillar etiketten höger. De omfamnar den populistiska idén att de företräder folket mot eliten,

men är djupt ideologiska i synen på svenskheten. Därför beskriver de sig som socialkonservativa med en nationalistisk grundsyn.

I debatten om invandring kan olika partier som Sverigedemokraterna och Fremskrittspartiet ändå låta lika och ge draghjälp åt varandra. I somras besökte den norska invandrings- och integrationsministern Sylvi Listhaug Stockholmsförorten Rinkeby. Sverige blev ett varnande exempel i den norska valrörelsen.

I Nordiska rådet får både Norges och Sveriges statsministrar frågor om det tilltaget. Den svenska vänsterpartisten Håkan Svenneling är en av initiativtagarna till diskussionen.

— Sylvi Listhaug kom till Sverige som minister, i syfte att ta sig in i den nationella debatten, säger han.

Det är uppenbart att frågor om invandring har skakat om det nordiska samarbetet.

Under flyktingkrisen 2015 tog Sverige emot många fler asylsökande än de andra nordiska länderna. Regeringarna i Norge, Finland och Danmark hade svårt att enas om gemensamma åtgärder. Den gamla vanliga nordiska diskussionen om att undanröja gränshinder kom plötsligt att handla om gränskontroller i stället.

— Det blir intressanta debatter om de här frågorna i Nordiska rådet. Det är en tydlig dynamik i migrationspolitiken, i och med att de rasistiska populistpartierna har en stark ställning i flera länder, säger Håkan Svenneling.

Sverigedemokraterna må hylla svenskheten, men de sneglar med förtjusning och avund på migrationsdebatten i Norge, Danmark och Finland.

Nordenexperten Bengt Lindroth konstaterar att det inte har varit tabu eller stigmatiserande att kritisera invandring i Norge eller Finland. — Ett skäl till att Dansk folkeparti och Sannfinländarna funnits med som etablerade spelare i storpolitiken är att det finns en allmän debatt där de frågor som de här partierna ägnar sig åt är accepterade och diskuterade, säger han.

Länge var Sverige ett undantag i den nordiska politiken. Först 1991 lyckades Ny demokrati ta sig in i debatten på en cocktail av kritik mot skatter, byråkrati och invandring. När det partiet föll samman 1994 drog många slutsatsen att svensk politik var vaccinerat mot högerpopulism och nationalism.

Nu har Sverigedemokraterna etablerat sig som riksdagens tredje största parti. Det har påverkat hela den politiska debatten om invandring och integration.

— Gränserna för vad som uppfattas som politiskt möjligt har helt klart förflyttats. Det har skett en vridning åt höger om vad man känner att man kommer undan med, anser Daniel Wiklander från Expo. Han varnar för en normalisering av SD.

— Det finns en naivitet i debatten när man beskriver Sverigedemokraterna som ett mittenparti som vill ha mindre invandring. Man ser inte att det finns ett högerextremt förflutet ganska nära i tiden. Man missar också vilket samhälle Sverigedemokraterna vill ha. Vad betyder exempel raderna i principprogrammet om att en

väl fungerande demokrati förutsätter en gemensam nationell och kulturell identitet? Eller talet om en ”nedärvd essens” hos varje människa?

• • •

I Nordiska rådet når parlamentarikerna en kompromiss om att ge finska och isländska högre status. Sverigedemokraten Aron Emilsson utses till ny vice ordförande i rådets utbildnings- och kulturutskott. Det är framgångar för nordisk frihet, men spelar de någon roll? Nordiska rådet är en diskussionsklubb med begränsad makt. Besluten i Helsingfors får inga stora rubriker i Sverige.

Men Norden har ändå en särskild plats i medborgarnas hjärtan. Under dagarna i Helsingfors publiceras en ny opinionsundersökning som visar att över 90 procent av de nordiska medborgarna tycker att nordiskt samarbete är viktigt eller mycket viktigt. Drygt två tredjedelar anser att samarbetet borde intensifieras ytterligare.

Kanske har Sverigedemokraterna inte bara hittat en ny arena som kan öka deras legitimitet. Kanske kan de också plocka politiska poänger på vurmen för det nordiska.

— När EU hägrade på 90-talet försvann Norden nästan helt ut bilden. Nu vet vi vad EU går för, och många säger att Norden är på väg tillbaka. Men jag tycker inte att den nordiska dimensionen är så stark. Den nordiska tanken bars ju upp inte minst av nordisk socialdemokrati, och de socialdemokratiska partierna är kraftigt försvagade. Det är ingen som är ute och viftar med det nordiska, trots att det dräller av undersökningar som visar att folk gärna skulle se mer samarbete. Här finns ett vakuum och en potential för Sverigedemokraterna och den familjen av partier, säger Nordenkännaren Bengt Lindroth.

”Jag vill leva, jag vill dö i Norden!” lyder den svenska nationalsången. Det kan vara enklare för en svensk att hylla Norden än att lyfta fram svenskheten. Debatten om nationell identitet är mer trevande i Sverige än i Danmark och Finland.

— Jag tror att det spelar roll att svenskhet är något som har tryckts på oss ovanifrån. Skåne vill gärna vara Skåne och Tornedalen vill vara Tornedalen. Det är en förklaring till att Sverigedemokraterna gärna talar om Norden. I Norden ryms lite av varje. Lagom mångfald och lagom regionalism, säger Bengt Lindroth.

Dansk folkeparti och Sverigedemokraterna delar visioner om ett långtgående nordiskt samarbete.

— I dessa tider när EU:s kärna kräver att man ska inrätta sig med mer federalism och Storbritannien har lämnat så är det tid för oss i Norden att överväga vad vår position ska vara. Då ser jag nordiskt samarbete som ett alternativ till EU men också som modell för vad EU borde vara, säger Mikkel Dencker.

Aron Emilsson påpekar att befolkningarna i Norden delar samhällssystem och värderingar.

— Jag ser framför mig att vi kan fördjupa och förstärka det nordiska samarbetet som ett mellanstatligt samarbete på långt fler plan än i dag, på bekostnad av att då lämna en överstatlig federation som EU har utvecklats till, säger han.

Ännu längre går partiveteranen Björn Söder. I en soffa i kammarfoajén i finländska riksdagshuset börjar han tänka högt om Norden och framtiden.

— Vi kan vara en stark kraft i världen. Där tror jag att jag är beredd att gå längre än vad mitt parti vill. Vi vill ju bilda ett försvarsförbund med Finland men jag tycker att man skulle kunna inkludera mycket, mycket mer samarbete i hela Norden. Vi skulle kunna, men det är min personliga åsikt, ha någon sorts konfederation i framtiden.

Karin Eriksson

karin.eriksson@dn.se "

" **DN följde Sverigedemokraternas delegation** och partigruppen Nordisk frihet under Nordiska rådets session i Helsingfors i månadsskiftet oktober–november.

I texten medverkar också tre experter på nationalism och populism i Norden: Bengt Lindroth, författare och före detta Nordenkorrespondent för Sveriges Radio, Ann-Cathrine Jungar, docent vid Södertörns högskola, samt Daniel Wiklander, vikarierande chefredaktör på tidskriften Expo.

Reportern & fotografen

Karin Eriksson är politisk reporter med fokus på fördjupning på DN och har under de senaste åren gjort flera större reportage om Sverigedemokraterna.

Nicklas Thegerström är fotograf och har i höst bland annat följt forskare vid Kebnekajse och porträtterat realitystjärnan Joakim Lundell.

Fakta. SD:s landsdagar

Den 23–26 november håller Sverigedemokraterna landsdagar -i Norrköping.

Partiet ska bland annat avhandla fyra programförslag om kriminalpolitik, migrationspolitik, sjukvårdspolitik och sammanhållningspolitik. I handlingarna skriver parti-sekreteraren Richard Jomshof att företrädare för Dansk folkeparti och Sannfinländarna väntas gästa sammankomsten.

Fakta. Nordiska populister

Danmark.

Dansk folkeparti

Grundades 1995 genom en utbrytning ur Mogens Glistrups högerpopulistiska Fremskridtsparti. Det nya partiet med ledaren Pia Kjaersgaard i spetsen slog in på en mer nationalistisk och konservativ väg. Genombrottet kom i valet 2001 när Dansk Folkeparti fick 12 procent och blev ett stödparti till den borgerliga regeringen. Därmed fick partiet igenom krav på en striktare invandringspolitik. I valet 2015 nådde Dansk Folkeparti 21,1 procent och blev Danmarks näst största parti. Kjaersgaards efterträdare Kristian Thulesen Dahl valde dock att stå utanför regeringen. Under de senaste åren har Dansk Folkeparti även odlat tätare kontakter med de danska S. Förra hösten skakades partiet av en skandal kring EU-medel.

Finland.

Sannfinländarna

Ett nationalkonservativt parti som uppstod efter Landsbygdspartiets konkurs 1995. Kritik mot EU och invandring blev en del av den nya profilen under partiledaren Timo Soini. Sannfinländarna fick sitt genombrott i valet 2011, med över 19 procent av rösterna. Fyra år senare blev Sannfinländarna Finlands andra parti med 17,6 procent i valet, och partiet tog klivet in i regeringen i en koalition med liberalkonservativa Samlingspartiet och Centern. Flyktingkrisen samma höst innebar att stödet för Sannfinländarna vacklade. Sommaren 2017 utsågs Jussi Halla-aho — som dömts för brott mot trosfrid och hets mot folkgrupp för att bland annat ha bloggat att profeten Muhammed var pedofil — till ny partiledare. Därmed var regeringskrisen ett faktum. Ett 20-tal av Sannfinländarnas riksdagsledamöter övergav partiet och bildade en ny stödgrupp till regeringen. Själva Sannfinländarna hamnade i opposition.

Sverige.

Sverigedemokraterna

Bildades 1988. Bland grundarna och de första medlemmarna fanns personer från rasistiska partier och organisationer som Bevara Sverige Svenskt. Det betydligt mer liberala missnöjespartiet Ny demokrati lockade de stora väljarskaraorna 1991. SD växte långsamt lokalt. I mitten av 90-talet inleddes en avradikalisering av partiet, och 2005 tog Jimmie Åkesson och hans generation kommandot över partiet. 2010 kom partiet in i riksdagen, 2011 pekade partiet ut socialkonservatismen som ideologisk ledstjärna, och 2012 infördes en nolltolerans mot rasism, extremism och ideologisk avvikelse. Samma höst skakades partiet av den så kallade järnrörsskandalen. I valet 2014 blev SD Sveriges tredje största parti med 13 procent av rösterna. Åkesson har pekat ut M och KD som möjliga samarbetspartier.

Norge.

Fremskrittspartiet

Bildades 1973 i protest mot det höga skattetrycket och byråkratin. 1978 tog Carl I Hagen över partiledarskapet. 1989 krävde partiet en folkomröstning om invandringen och gick fram till 13 procent i stortingsvalet. I valet 2005 och 2009 nådde partiet ännu större framgångar, och fick stöd av drygt 22 procent av väljarna. Hagens efterträdare Siv Jensen har lagt stor möda på att förbättra relationen till de borgerliga partierna. Sedan 2013 ingår Fremskrittspartiet i en koalitionsregering med norska Høyre. Regeringen driver en hård linje i migrationspolitiken. I somras åkte invandringsminister Sylvi Listhaug till Rinkeby för att varna norska väljare för Sveriges utveckling. I valet i september fick Fremskrittspartiet 15,2 procent.

Island.

Saknar högerpopulistiskt parti

Har en brokig skara partier, men inget som brukar räknas in i den nordiska familjen av högerpopulister och nationalister. "

DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017

"Det räcker inte med punktinsatser för att besegra högerextremismen"

Vill vi förhindra extremism hjälper det inte med fler poliser, strängare lagar och betyg i lågstadiet. Redan i förskolan måste vi se vilka barn som ligger i farozonen och ge dem den gemenskap de saknar, skriver författaren och föreläsaren Emerich Roth.

Varför just han?

I vår tid, förefaller extremism av olika slag breda ut sig och göra landvinningar mer än vad som kan anses acceptabelt för en demokrati. Detta blir vi varse på många olika sätt, senast i samband med Bokmässan i Göteborg. Det är av yttersta vikt att vi motarbetar denna extremism på rätt sätt.

Det vi ser och bevittnar i dag är något jag har upplevt tidigare i mitt liv. Då hette de nazister eller fascister, i dag har de många andra namn – NSF, NMR, IS med mera – men det är samma hat och samma mekanismer som driver dagens hatare, som dem jag upplevde för cirka 75 år sedan.

Det är samma hat som ledde till utrotning av miljontals oskyldiga människor under andra världskriget. Samma hat som i historien ofta har börjat med judarna men aldrig slutat där. Det vi upplever i dag är bland annat: människans oförmåga att lära av historien, vissa föräldrars oförmåga att ge barnen den kärlek de behöver under sin uppväxt och skolans bristande förmåga att i god tid avläsa signalerna om ropet på hjälp. Men också ett resultat av nyhetsmediernas jakt på

sensationer, som stärker hatarnas falska självförtroende och i deras ögon ger dem viss legitimitet åt sina handlingar.

Oavsett vilken inriktning en extremistisk rörelse säger sig ha, har alla former av extremism det gemensamt att de använder våld mot oliktankande och andra misshagliga personer. Och man nöjer sig inte med misshandel och skadegörelse, utan tvekar inte att även döda.

För en vanlig människa går det inte att förstå hur man kan leva med de gärningar på samvetet som extremister gör sig skyldiga till, och den helt naturliga reaktionen är att avsky dem. Men om vi nöjer oss med bara det vi ser, kommer vi aldrig att förstå varför just dessa blivit hatare. Ska vi förstå vår verklighet och de orsakssamband som råder, måste vi undersöka extremisten mer ingående. Till detta hör att vi måste ställa rätt frågor. Utan rätt frågor har vi ingen möjlighet att ställa rätt diagnos, och utan rätt diagnos kan vi inte vidta rätt åtgärder, och de goda krafter som vill göra insatser, kommer att förspilla sina krafter på välmenande men ack så meningslösa ansträngningar.

Vi vet – även om man kan hitta undantag – att det är män, som slåss och sparkar på den som redan ligger. Det är män som kastar gatsten. Det är män som bedriver gängkriminalitet och skjuter ihjäl varandra. Det är män som begår skolmassakrer. Det är män som startar krig och misshandlar och våldtar kvinnor, och det är män som hämnas igen och igen.

Men det är inte alla män som gör detta, så rätt fråga att ställa är alltså: ”Varför just de?”

Rasist, nazist, islamist eller vilket annat slag av extremist som helst, är i själva verket bara olika benämningar på en och samma sak: hat. Det

alla dessa ”ister” har gemensamt är att de hatar. Men ingen människa föds hatisk. Hataren har en historia. Ett nyfött barn är som ett tomt kärl. Vi kan fylla det med kärlek eller med hat, och det som vi väljer att fylla det med kommer barnet att bära med sig i livet.

I mitt mångåriga arbete inom social- och kriminalvården har jag valt att dela upp hatarna i två kategorier. Den ena får hatet i sig med modersmjölken, och lär sig av sina föräldrar att hata en viss folkgrupp. Den andra kategorin har blivit hatisk av den enkla anledningen att personen inte fått kärlek. Det låter kanske banalt och i vissa öron provocerande, men inte desto mindre är det så det är.

När det gäller hatiska pojkar i den sistnämnda kategorin, beror hatet i de flesta fall på en obefintlig eller dålig relation till pappan. Naturligtvis finns undantag, och då har pojken haft en annan god manlig förebild, som kompenserade bristen på en kärleksfull, pappa. Hatare kan komma från alla samhällsklasser. Jag har träffat många barn som har vuxit upp i så kallade fina hem, men tyvärr ägnade föräldrarna mer tid åt yrke och karriär än åt sina barn. Rikedom är inget vaccin mot hat. Materiellt välstånd, hur stort det än är, kan aldrig ersätta faktisk närvaro och kärlek.

Journalisten och författaren Bosse Schön har gjort en tv-serie om unga svenskar, som under andra världskriget, valde att ansluta sig till Waffen SS. Det var 220 pojkar som gav sig av. I tv-serien berättar några av dessa, nu gamla män, att skälet till att de lämnade sina hem var för att fly från en kärlekslös och misshandlande pappa. Riktat vi blicken mot mer kända missdådare som Stalin, Hitler, Mussolini och Breivik, finner vi samma orsak – ingen eller dålig relation till pappan. Utbildning måste betraktas som något positivt, och ses gärna som en garanti mot extremism och intolerans. I normalfallet stämmer detta,

men utbildning är som frön. Utsäde är ingen garanti för skörd. Utsädet måste ha jordmån, och de frön som hamnar på hälleberget är förspillda. Det var utbildade ingenjörer som konstruerade Auschwitz, det var läkare som utförde experiment på fångarna i lägret, det var redan erkända historiker som tog till sin uppgift att skriva Det nya Tysklands historia under nationalsocialismen och det var kända filosofer som deltog i formandet av nationalsocialismens ideologi.

Samma sak kan vi se i dag. För något år sedan kunde vi läsa i Dagens Nyheter om unga nationalister, som bågnade av självgodhet över sina nyvunna akademiska meriter, men som i nästa andetag gav uttryck för ideal som onekligen förde tankarna till SS. Vidare uttrycktes avund för Ungerns nuvarande politiska utveckling och det styrande partiet där.

Det är uppenbart att utbildning i sig inte är någon garanti mot extremism och intolerans. Ska vi ha någon glädje av kunskaper, räcker det inte med att lära sig om Auschwitz, utan även av Auschwitz.

Vill vi förhindra extremism hjälper det inte med fler poliser, strängare lagar och tidigare betyg. Vi måste identifiera barn i farozonen redan i förskolan och ge dem den kärlek och den gemenskap de saknar. De insatser som krävs är inte enorma. Jag har många gånger förvånats över hur lite som krävs för att vända en dålig prognos till en god.

Frånvaron av pappor kan kompenseras. Alla pojkar som saknar god relation till sin pappa blir inte hatare. Andra goda manliga förebilder kan träda in i pojkens liv – en morfar, en idrottsledare eller en manlig lärare.

Problemet med dessa exempel är att de bygger på ett visst mått av tur. Pojken måste ha turen att någon annan god förebild är villig att ställa

upp. Vill vi förhindra att pojkar blir extremister kan vi emellertid inte lita på turen. Vi måste aktivt och systematiskt arbeta för att kompensera för frånvarande positiva manliga förebilder.

Vår framtid vistas fem dagar i veckan i skolan. Tyvärr förmår inte alla föräldrar ge sina barn den kärlek de behöver under sin uppväxt. Skolan är den enda platsen där det finns möjlighet att kompensera mycket av det som fattas i hemmet. Jag anser därför att skolan bör få alla de resurser som behövs för att kunna fungera som ett andra hem för de som behöver det.

Lärare och övrig skolpersonal måste uppvärderas, så att skolan kan rekrytera den bästa personalen, och dessutom få den att stanna i yrket. Fler män måste lockas till skolan och få den utbildning som krävs för att kunna upptäcka hatarna i tidiga år och fungera som goda manliga förebilder. Utöver det bör klassmorfarsverksamheten vidareutvecklas.

Genom att hjälpa dessa ungdomar som mår dåligt medan de är kvar i skolan och innan hatet cementeras, kan vi också uppnå ett annat mål utan extra kostnad, nämligen stoppa eller åtminstone försvåra nyrekrytering av ungdomar till destruktiva grupper. Det blir inte lika – Vittnesmålen från de här tjejerna har kretsat kring utbredd sexism. Jag har kontaktat flera av dem för att få en tydligare bild. Det var utifrån den information jag fick givet att det inte matchar mina egna eller Chimneys värderingar.

I studenternas berättelser finns exempel på kvinnofientliga, sexistiska och homofobiska trakasserier som skett på skolan. Det är primärt två manliga anställda som legat bakom kränkningarna, uppger flera studenter, men många pekar på att problemen är mer utbredda än så.

– Det är en cementerad manskultur och en förlegad branschsyn. Det handlar om att tjejer konstant får stå tillbaka. Om ledningen väljer att ignorera de här problemen, då befäster man kulturen, säger tidigare eleven Magdalena Kjessel.

En manlig anställd ska nattetid ha skickat sexistiska sms till flera kvinnliga elever. Mannen ska, enligt flera uppgiftslämnare till DN, ofta vara berusad tillsammans med studenterna och frekvent kommentera kvinnliga studenters utseende. En kvinna berättar att mannen vid ett par tillfällen kommit fram och visat bilder på lättklädda tjejer som han säger sig vilja gå på dejt med.

Flera kvinnor vittnar om en annan manlig anställd som flera gånger varit närgången mot kvinnliga studenter, bland annat genom att lägga sin hand på deras kroppar och krama dem. Källor uppger att mannen under lektionstid skrikit könsord som ”kuk” och ”knulla” för att sedan börja skratta.

Alla de 19 kvinnor som DN varit i kontakt med vittnar om att de på olika sätt blivit diskriminerade under skoltiden. Flera uppger att de personligen blivit utskälda när de framfört kritik mot lärarna i utvärderingar, trots att dessa utvärderingar på förhand sagts vara anonymiserade.

På måndag ska flera nuvarande studenter återvända till skolan efter en praktikperiod. Flera av dem har ställt tydliga krav – om förändringar uteblir vägrar de återuppta utbildningen.

I veckan har flera möten hållits mellan studentföreträdare och skolans ledning. En intern utredning har påbörjats, men flera studenter är

kritiska mot att skolans rektor, Maria Olin, är en av de som arbetar med utredningen.

– Hon är en av dem som vetat om allting men ändå hållit de här - gubbarna om ryggen, säger en student.

Erik Bodén, tillförordnad vd på Medieinstitutet, säger till DN att man uppmanar alla som upplevt någon form av kränkande behandling på skolan att höra av sig.

Hur allvarligt ser ni på de uppgifter som framkommit?

– Det är mycket allvarligt. Ingen ska behöva uppleva att man blir behandlad på ett kränkande eller sexistiskt sätt under sin utbildningstid. Det strider mot allt vi står för, säger Erik Bodén. Flera studenter berättar att anklagelserna under flera år varit kända för ledningen. Varför har ingenting hänt?

– Jag har varit tillförordnad vd sedan ett år tillbaka. Det har inte kommit till min kännedom att de här problemen funnits. Det är nya uppgifter för dig?

– Ja, eller vi vet att det finns två incidenter. Den ena som gäller en incident med en lärare som uttryckte sig nedsättande och inte fick förlängt efter en provanställning.

– Vi har också haft en student som trakasserat andra studenter nattetid. I samråd med Myndigheten för yrkeshögskolan kom vi fram till att eleven inte kunde stängas av eftersom trakasserierna skedde utanför skoltid. Men han har efter samråd lämnat skolan frivilligt och är avförd från utbildningen.

Maria Olin, rektor på MI, säger att ledningen fått kännedom om kvinnornas vittnesmål under helgen och måndagen.

– Vi måste utreda vad som hänt och se till att det inte händer igen. Vi får nog starta ett utbildningsprogram i mångfald och jämställdhet, på samma sätt som mediehusen gör just nu, säger Maria Olin, som uppger att hon inte känner till några fall där lärare sexuellt trakasserat elever. Enligt flera tidigare elever ska kränkande behandling av kvinnliga elever också ha skett för flera år sedan.

– Det är ingen tidigare elev som tagit upp kränkande behandling. Det har aldrig hänt?

– Jo, vi hade en incident i höstas med en student som fick en kommentar som var opassande. Den läraren är inte kvar. Flera studenter är kritiska till att du som rektor ska arbeta med den interna utredningen, eftersom de menar att du är en del av det strukturella problemet. Vad anser du om det?

– Jag blir stum här. Om det är något jag slåss för är det kvinnors rättigheter. Det finns inget viktigare för mig än kvinnors kompetens. Jag vet inte vad jag ska svara. Jag har gjort en massa åtgärder.

Hugo Lindkvist
hugo.lindkvist@dn.se

DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017

" Föräldrar viktiga i arbetet mot terrorism

Under året har fyra pilotkommuner fått i uppdrag att arbeta mot våldsbejakande extremism. I Örebro har man samlat mammor för att minska risken för att unga hamnar i fel miljöer.

Det är måndagseftermiddag i Vivalla. Stadsdelen i Örebro liksom hukar under det grå molntäcket. Människor rör sig målmedveten från busstationen in mot bostadsområdet. Ett par grupper med unga killar står och röker och snackar – och tycks inte vara på väg någonstans. Alla hejar glatt på områdespolisen Fredrik Malm när han närmar sig, Det är tydligt att han är känd här.

Ett par killar kommer fram, tar i hand och vill prata om en misstänkt terrorförberedelse som kopplats till stadsdelen. En höstdag förra året kom en knivbevapnad 22-åring in på Virginska skolan. Polisen hittade flera knivar och svärd i hans hem och under förhöret sa han att han ville bli självmordsbombare och dö som martyr.

– Man såg på honom att han hade flippat. Han mådde inte bra alltså, hade rakat av sig ögonbrynen och allt, säger en av de unga männen och påpekar att han inte kände honom så väl, men att alla vet vilka alla är här.

Under de senaste åren hade över 300 unga män och kvinnor lämnat Sverige för att ansluta sig till IS eller andra terrororganisationer i området kring Irak och Syrien. Härifrån Vivalla kommer ett tjugotal av dem som har rest iväg för att ansluta sig till olika jihadistgrupper. Den mest kända är Mehdi Ghezali som suttit fängslad på Guantanamo.

Med en befolkning på 7 200 personer gör det Vivalla till platsen där flest andel resande kommer ifrån.

För att undvika att fler personer reste iväg startade regeringen i slutet av 2015 ett projekt för att motverka radikaliserings. Örebro, Stockholm, Göteborg och Borlänge utsågs till pilotkommuner och fick i uppdrag att skapa så kallade Kunskapshus, ett samarbete mellan polis och kommun, skola och socialtjänst för att samla och sprida kunskap om det förebyggande arbetet och värna demokratin mot våldsbejakande miljöer.

– Samarbetet har gjort att vi får mer kunskap, tidigare, till exempel så växte utredningen av 22-åringen, som gick in på Virginska skolan, så att han kunde dömas till slutet rättspsykiatrisk vård istället för ett kortare fängelsestraff, berättar Fredrik Malm.

Satsningen handlar också om att arbeta stödjande och förebyggande. Socialtjänsten i Vivalla startade förra året föräldragruppen ”Trygga föräldrar”, för att motverka radikalisering, terrorrekrytering och våldsbejakande extremism.

– Det visade sig snabbt att behovet av att prata om sin oro var stort, säger kurator Åsa Carlsson som tillsammans med kuratorn Monica Axelsson håller i familjegrupperna, på den lokala familjecentralen. I den första föräldragruppen fanns flera mammor till unga män från Vivalla som redan hade rest iväg.

– De var direkt berörda av extremism och det som hänt, medan andra kände att de ville vara med av andra skäl. Flera ville ha kunskap för att förebygga eller på andra sätt känna sig förberedda, säger Monica Axelsson.

Oron handlar ofta även om vanliga tonårsbekymmer, som att inte veta vilka barnen umgås med, eller att de inte presterar så bra i skolan. Hur vet man som förälder om man behöver vara orolig för radikaliserings?

– Det är inte så stor skillnad i vilka triggers det är som gör att du hamnar i religiöst extremistiskt forum eller i ett drog-umgänge. Du känner dig inte bra med dig själv och är lättpåverkad, säger Åsa Carlsson.

– Men något vi lagt märke till i samband med att ungdomar blivit rekryterade och gett sig iväg härifrån är att det har gått så otroligt fort. Från att ha varit en ungdom som satt vid datorn så kliver hon eller han ut och är som en helt annan person. Några börjar plötsligt gå till moskén, men inte alla, flera som rest hade ingen religiös anknytning på det viset, det finns ingen röd tråd.

I föräldragruppen får mammorna – hittills har det bara varit mammor som varit med – lära sig om hur de som föräldrar kan stötta sina barn. Vad lär ni ut till föräldrar som är oroliga att barnen hamnar i fel miljöer?

– Att det värsta man kan göra är att titta bort och tänka att det är för stort problem för att kunna ta i. Kan vi börja med den generella tanken att du har oro för ditt barn och sedan försöka hitta lösningar därifrån är det en bra start. Sedan kommer vi inte lyckas förhindra vissa saker, men det är bättre att göra något än inget alls, säger Åsa Carlsson och Monica Axelsson fortsätter:

– Därför är det så viktigt med god kommunikation med barnet och att man som förälder stör lite, har koll på rutiner. Man ska inte bara ha koll på vad de gör ute, utan vara inne i deras hjärna gärna.

Både Åsa och Monica framhåller också betydelsen av att som förälder själv vara en förebild, både hemma och i samhället.

– Det blev snabbt tydligt för oss i arbetet med grupperna hur viktigt det är för föräldrar. Att man vill vara en del av samhället med jobb och så vidare. I slutet av kursen hade alla mammor någon typ av praktikplats, arbete eller studerade. Det var viktigt för att känna stolthet och kunna påverka barnen.

Målet var från början att det under hösten 2016 skulle starta flera samtalsgrupper i alla fyra pilotkommunerna för Kunskapshusen. Men kommunerna har kommit olika långt.

– Tanken från regeringskansliet var att vi skulle hitta ett generellt sätt att jobba och att arbetet mot våldsbejakande extremism skulle blir rikstäckande. Men varje kommun löste det utifrån sina förutsättningar. Vi hade redan en förebyggande enhet och föräldracentraler där vi hade kompetens i frågorna, erfarenhet och möjlighet att jobba med detta. Därför har det gått så bra för oss, säger Monica Axelsson.

Lagar för att motverka terrorism har skärpts sedan de första resorna från Vivalla. Terrorismresor, mottagande av terrorismutbildning och finansiering av terroristorganisationer är nu kriminaliserat.

Det har gjort stor skillnad menar lokalpolisen Fredrik Malm. Tidigare när han blev kontaktad av oroliga föräldrar som var rädda att deras

barn skulle resa till Syrien, sa han att det inte fanns någonting som - polisen kunde göra, eftersom sönerna var myndiga.

– Jag hade egentligen fel, vi kan alltid göra någonting. Det jag menade var att vi inte har lagen med oss, men det uppfattades som att jag inte tänkte göra någonting vilket gav en uppgiven känsla bland föräldrarna, säger han och fortsätter:

– Hade dagens lagstiftning funnits redan då tror jag att den hade inneburit att vi lättare kunnat prata om frågorna. Kanske hade man kunnat stoppa några gå in och hålla förhör tidigare med lagen som alibi.

Varför tror du att just Vivalla haft sådana problem med radikalisering?

– Jag har funderat på det mycket själv, just åren mellan 2013 och 2015 tror jag att det var många saker som sammanföll. Det fanns en historik med flera personer i Vivalla som lockats till extremistiska grupper. Nerikes Allehanda publicerade bilden på Wilks rondellhund vilket skapade en stark upprorskänsla och samtidigt gjorde närpolisreformen att polisstationen som en gång var öppen här stängdes igen.

– I en familj var det fyra bröder reste. Det finns, eller i alla fall fanns uppenbarligen någon form av rekrytering, en karismatisk person som är bra på att snacka – om det är en utomstående rekryterare eller som när knark sprids “jag har testat gör det du med” – jargongen vet jag inte. Men allt sammanföll: tid, plats, enkelhet att ta sig iväg, pengar. Sedan tror jag definitivt det funnits personer här som pratat gott om det.

Tror du att den är en annan attityd mot resande i dag?

– Man måste komma ihåg att det har hänt mycket under de här åren. 2013 fanns inte IS på det sätt de gör i dag. Då benämnde vi det som hände i Syrien som ett frihetskrig, det hölls demonstrationer i Stockholm. För en del var det nog en häftigt grej att åka iväg och kriga. Men när det polariserades och IS gick in och kapade folkets röst dog allt det där ut.

– På den tiden kanske man hade en mer romantisk bild av att man skulle göra sitt. Det är ofta så mammorna resonerar när det när de ska försöka hitta en förklaring.

Inom pilotprojektet och arbetet med Kunskapshuset står Fredrik Malm som representant för polisen för att ge en lägesbild av hur det ser ut säkerhetsmässigt i stadsdelen. En gång i veckan har han möte med Säkerhetspolisen utifrån just frågan om våldbejakande extremism.

– Under våra möten handlar det om inhemsk extremism över lag; högerextremism, vänsterautonom och islamistisk. Just i Vivalla har vi inte mycket högerextremism. Det kan vara svårt för vissa att förstå hur man jobbar mot islamistisk extremism, för det hålls ju inte demonstrationer, som högerextrema, man är inte för eller emot någonting, utan här handlar det om att försöka hitta sätt att samverka med socialtjänsten på längre sikt. På kort sikt handlar det om att se tendenser, ha koll på grupperingar och hur snacket går, säger Fredrik Malm. Under vintern är det nu dags för den tredje gruppen föräldrar att delta i föräldragruppen ”Trygga föräldrar”. Den behövs fortfarande, även om känslan är att problemen kring just våldsbejakande extremism har lugnat sig, menar gruppledarna.

– Förhoppningsvis är det slut med rekryteringen, men det vet man inte. Nästa gång kan det vara någonting annat som kommer som ett större problem och därför vill vi inte bara ha riktning mot extremism eller rikta oss till mammor med söner eller döttrar som rest. En oro för de egna barnen kommer alltid att finnas i området, precis som i alla andra områden, säger Åsa Carlsson.

Under hösten har Dalarnas högskola redovisat en utvärdering av arbetet med Kunskapshusen i Stockholm, Örebro, Göteborg och Borlänge. De ser en del brister med uppdraget och menar att arbetet mot våldsbejakande extremism bör förbättras på en rad punkter. Kritiken handlar bland annat om otydliga uppdrag, vaga mål och bristande kommunikation mellan kommunerna och Säkerhetspolisen. I januari 2018 tar Brottsförebyggande rådet över ansvaret för frågan från den nuvarande "Nationella samordnaren". På uppdrag av regeringen ska myndigheten inrätta ett nationellt centrum mot våldsbejakande extremism.

"Centret ska utveckla arbetet med förebyggande åtgärder genom att ge behovsanpassat stöd till lokala aktörer, utgöra ett kunskapsnav och bidra till att skapa en högre grad av effektivitet och samordning i de förebyggande insatserna. Verksamheten ska ytterst syfta till att förebygga ideologiskt motiverad brottslighet och terrorism." beskriver regeringen.

Hur ser då framtiden ut för Vivalla? På vägen hem passerar vi den nedbrända moskén.

– Det är sådant man kan vara betänksam över, säger Fredrik Malm. Moskén var en naturlig mötesplats här för väldigt många. Vad händer när den inte längre finns? Vi ser direkt hur folk samlas i grupper på stan. Det behöver inte betyda någonting. Det behöver inte vara en risk i dag eller i morgon men på några års sikt kan det vara det, beroende på världsläget. Så det finns saker att jobba med, även om jag inte ser någonting alarmerande just nu.

– Men jag tycker trots allt att Sverige har bättre förutsättningar än andra länder, Vivalla i synnerhet, eftersom vi är en så liten stadsdel. Det viktigaste är att fundera på den lokala problembilden och hur vi kan jobba med utanförskap, så alla kan känna sig som en del av samhället.

Malin Hansson malin.hansson@dn.se "

DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017

"Oklar läroplan gör att elever kan prata sig till höga betyg"

De sjunkande resultaten i skolan kan bero på att läroplanen tvingar skolan att arbeta på ett sätt som går emot forskningen om inlärning. Därför måste läroplanen revideras, på samma sätt som i Tyskland och Storbritannien, med tydliga formuleringar om exakt vilka ämneskunskaper som ska förmedlas i vilka årskurser, skriver läraren Isak Skogstad.

För drygt ett år sedan publicerade Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien en kartläggning av alla relevanta mätningar av kunskapsutvecklingen hos eleverna i den svenska skolan. Forskarna bakom rapporten kunde konstatera att Sverige visserligen presterade relativt väl kring sekelskiftet, men att en omfattande nedgång gick att bevitna under 2000-talet. Nedgången återfinns över hela linjen, hos såväl högsom lågpresterande elever. Forskarna bakom rapporten konstaterade att "det är möjligt att gå 13 år i svensk skola, varav de tre sista åren i ett matematikintensivt gymnasieprogram, få höga betyg och ändå ha mycket begränsade kunskaper i ämnet".

De sjunkande resultaten i den svenska skolan är ett ämne som återkommande debatteras. Vänstern hävdar ofta att orsakerna ligger i systemfel, som exempelvis införandet av det fria skolvalet i början av 1990-talet. Det tycks dock sakna tydligt stöd i forskning. Från högern är i stället förklaringarna till de fallande kunskapsresultaten ofta lärarnas bristfälliga kompetens, trots att PIAAC-mätningarna visar att svenska lärare når förhållandevis höga kunskapsnivåer. Oavsett vad så står vi inför ett problem – eleverna lär sig allt mindre.

Så varför presterar då svenska elever sämre?

En möjlig förklaring som ofta negligeras i debatten handlar om skolans styrdokument. Dessa dokument, som är bindande och således ska följas av alla skolor och lärare, styr skolan i en såpass hög omfattning att en förändring av dem är oundvikligt om syftet är att påverka skolan långsiktigt. Alliansregeringen införde en ny läroplan som syftade till att stärka kunskapsbetoningen i skolan. I samma veva uppdaterades skollagen med ett krav på att skolan ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Paradoxalt nog dikterar läroplanen att skolan ska arbeta på sätt som går emot tydlig evidens om hur inläring går till. Mitt i denna krock står vi lärare, som förväntas följa både skollag och läroplan.

Här är några exempel på skolans styrdokument som saknar alternativt går emot rådande evidens:

1 Elevinflytande. Läraren ska, enligt läroplanen, säkerställa att elever är med och planerar och utvärderar undervisningen samt att eleverna får ett reellt inflytande på såväl arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Tanken bakom detta är säkerligen god, men eleverna är barn som varken är kognitivt eller socialt mogna att ta ett alltför stort ansvar för undervisningen. Skolverket hävdar att ”elevernas möjligheter att lära och utvecklas ökar när lärare utgår från deras intressen och erfarenheter”, men det finns anledning att tro att elevinflytande är kontraproduktivt. När eleverna själva får välja hur undervisningen ska bedrivas och vad den ska innehålla så riskerar skolan att befästa snare än vidga elevernas kunskapshorisont, vilket leder till en oreflekterad social reproduktion av elevernas kulturella kapital.

2 Kunskapskraven. Utöver att kunskapskraven i läroplanen är svårtolkade och abstrakta ställer de samtidigt ouppnåeliga krav. Ett tydligt exempel är kravet för betyget C i slutet av årskurs 9 i samhällskunskap: ”Eleven kan undersöka samhällsfrågor ur olika perspektiv och beskriver då förhållandevis komplexa samband med utvecklade och relativt väl underbyggda resonemang”. Kravnivån hör mer hemma på universiteten än i grundskolan, samtidigt som exakt vad eleven förväntas kunna döljs av betoningen på elevens förmåga att kunna undersöka, beskriva och resonera. Kraven gör att en elev i princip kan prata sig till ett högt betyg samtidigt som en likvärdig och rättssäker bedömning är ouppnåelig.

3 Entreprenöriellt lärande. Läroplanen dikterar att skolan ska stimulera elevernas kreativitet och nyfikenhet i syfte att främja entreprenörskap. Skolverket hävdar att entreprenöriellt lärande främjar elevernas generella kompetenser, som exempelvis deras kreativitet och problemlösningsförmåga. Karaktäristiskt för detta är ”ämnesövergripande tematiska arbetssätt där elever tar ansvar för sitt lärande”. Det är anmärkningsvärt då rigorösa studier visar att förmågor som exempelvis kreativitet och problemlösningsförmåga är domänspecifika och inte generella, samtidigt som undervisningsmetoder där eleven förväntas ta ett ökat ansvar för sin egna inläring är mycket mindre effektivt än de metoder där lärare tydligt leder undervisningen.

Läroplanen signalerar att lärarens roll ska degraderas från att vara en auktoritet i klassrummet till att bli en egalitär deltagare i elevernas gemenskap. Kunskapskraven innehåller abstrakta värdeord, som för den enskilde läraren är omöjliga att tolka utan subjektiva antaganden – vad är skillnaden mellan ett utvecklat och ett välutvecklat resonemang? Undervisningen ska samtidigt utveckla elevernas generella kompetenser, trots att forskning tyder på att det inte går. I mångt och

mycket liknar detta situationen i den franska skolan i slutet av 1980-talet, då utbildningsministern Lionel Jospin införde en läroplan som betonade generella kompetenser och en skola som utgår från elevens intresse. Data visar att resultatet av förändringen blev katastrofal: mellan 1987 och 2007 skedde ett massivt kunskapsstapp hos elever från samtliga socialgrupper. Låter det bekant?

För att långsiktigt stärka kunskapsresultaten i den svenska skolan och säkerställa en hög nivå av likvärdighet gällande den gemensamma kunskapsbasen måste läroplanen revideras. Den måste få tydliga skrivningar om exakt vilka ämneskunskaper som ska förmedlas i vilka årskurser. Liknande reformer genomfördes i Tyskland efter att de genomgick "Der Pisa-Schock" i början av 2000-talet, vilket gav upphov till stärkta kunskapsresultat. Nu har även Storbritannien följt efter och uppdaterat läroplanerna i en mer kunskapsorienterad riktning. Kunskapskraven bör i så hög utsträckning som möjligt vara kvantitativt mätbara, och då speciellt i de tidigare stadierna för att möjliggöra externa kontrollstationer som kan identifiera elever som hamnat efter. Skolmyndigheterna måste dessutom sluta saluföra undervisningsmetoder som inte återfinner tydligt stöd i forskningens evidens. En tydlig och konkret läroplan med ett uttalat och fastställt kunskapsinnehåll kan bli garanten för att alla elever, oaktat deras sociala och kulturella kapital, får ta del av den delade kunskap som utgör ett fundament i samhällsgemenskapen. När skolan, som det är i Sverige, har blivit till en arena där generella kompetenser ska utvecklas och elevernas intresse tillvaratas, riskerar den samhällsinstitution som sägs finnas för att främja social mobilitet snarare hämma densamma. I praktiken leder det till social reproduktion och generationer av okunniga elever som får svårt hävda sig på såväl arbetsmarknaden som i den demokratiska samhällsdebatten.

Isak Skogstad, högstadielärare "

DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017

"Alla har vetat men de blundar"

Arton kvinnor anklagar en central person i svenskt kulturliv för sexuella trakasserier och övergrepp. Mannen har nära band till Svenska Akademien, och flera av händelserna ska ha ägt rum i lägenheter som ägs av Akademien: en i Stockholm, en i Paris. Mannens beteende har varit känt bland många i kulturvärlden sedan 1980-talet.

1 "Han ser sig själv som Svenska Akademiens nittonde ledamot" Kulturprofilen driver Klubben, en av svenskt kulturlivs viktigaste scener.

Om man ska peka ut ett centrum för svensk finkultur – en enda punkt på kartan – så har adressen varit densamma i snart trettio år. Klubben, som egentligen heter något annat, ligger i centrala Stockholm och har sina lokaler ett tjugotal trappsteg under jord i en stor ruffig källare. Det är en legendarisk scen för litterära uppläsningar, akademiska föredrag, dans, jazz, klassisk musik och teater. Och i dess mitt står Kulturprofilen, som äger Klubben tillsammans med sin fru, en författare som är starkt knuten till Svenska Akademien och ansvarar för Klubbens litteraturprogram.

Kulturprofilen har varit Klubbens konstnärlige ledare sedan starten år 1989 och mellan källarväggarna har tidens stora röster samlats; från Nobelpristagare och internationella kompositörer till Sveriges främsta skådespelare, konstnärer, akademiker och Augustvinnande författare. Klubben har de senaste åren, enligt egna uppgifter, haft samarbeten med bland många andra Dramaten, Albert Bonniers förlag, Svenska Pen, Norstedts och Ordfront. De har också satsat på unga begåvningar,

och återkommande fört samman studenter från Litterär gestaltning i Göteborg, Biskops-Arnös författarskola, Kungliga Musikhögskolan, Kungliga Konsthögskolan och Danshögskolan.

Så har den svenska kulturvärldens viktigaste namn och institutioner i decennier cirkulerat genom de fönsterlösa rummen nere på Klubben. Nyligen utsågs Kulturprofilen – med stöd av kulturdepartementet – till riddare av första klassen i en kunglig orden, och han mottog sin medalj av kulturminister Alice Bah Kuhnke. I slutet av 2000-talet tilldelades han även ett kulturpris från ett av Sveriges främsta förlag.

Klubben finansieras till stor del av offentliga medel. Av Stockholms stad. Av Kulturrådet. Av Stockholms läns landsting. Och av Svenska Akademien, vars nära relation till Klubben inte bara syns i det ekonomiska stödet. Kvinnor som jobbat i verksamheten de senaste femton åren beskriver Klubben som Svenska Akademiens egen scen, som ”deras vardagsrum”. Ofta har de nyinvalda namnen medverkat på Klubben sedan länge.

– Det är där man ska vara om man vill bli ”upptäckt”, säger en äldre författare, som hör till de återkommande talarna.
– Kulturprofilen ser sig själv som Svenska Akademiens nittonde ledamot.

Arton kvinnor jag intervjuat säger nu att Klubbens konstnärlige ledare – som i det här reportaget kallas för Kulturprofilen – har utsatt dem för sexuella trakasserier och övergrepp.

Flera av händelserna ska ha ägt rum i lägenheter som ägs av Svenska Akademien: en våning i sjätte arrondissementet i Paris, en etta i Gamla stan.

Vad de arton kvinnorna berättar om ska ha skett mellan år 1996 och hösten 2017, men människor som verkat länge i kulturvärlden, som jag intervjuat, menar att liknande händelser ska ha inträffat sedan början av 1980-talet.

**2 ”Om jag säger #metoo, kommer ni att sluta gå på Klubben då?”
Gabriella Håkansson, Elise Karlsson, Lena ten Hoopen (fd Sundström), fjärde, femte, sjätte, sjunde och åttonde kvinnan berättar.**

Hösten 2007 var författaren Gabriella Håkansson på en 40-årsfest i Stockholm. Klockan var runt sju på kvällen. Hon och hennes dåvarande pojkvän – författaren och juristen Thomas Engström – hade just anlänt när Kulturprofilen kom fram till henne i vimlet.
– Han sa inte många ord innan han ganska hårt tryckte upp handen mellan mina ben och gjorde... en pussy grab, och liksom grävde. Och det fanns inget som motiverade händelsen, den hade inte föregåtts av någon flört eller beröring på armen. Det var bara en hand rakt upp i underlivet, säger Gabriella Håkansson.

Historien bekräftas av Thomas Engström som stod i närheten.
– Jag minns det tydligt, för att det var bland det grävsta jag sett. Han säger att han skrek åt Kulturprofilen, och att Gabriella Håkansson slog till honom i ansiktet innan han försvann ut ur rummet. Människorna som stod runt omkring dem skakade först på sina huvuden och mumlade något om att han inte var klok. Men snart började de låtsas som ingenting.

Efter några minuter fick Gabriella Håkansson en fysisk reaktion. Hjärtat rusade. Hon blev illamående och fick för sig att han stod bakom hennes rygg. Vad mer skulle han kunna göra?

– Jag och Thomas valde att gå hem och jag kunde inte sova på hela natten. Jag har tänkt på händelsen sedan dess. I över tjugo års tid har kvinnor i branschen pratat om honom. Om att vi måste sätta upp varnande planscher på stan: klistra dem på porten till Svenska Akademien. Att det måste få ett stopp. Men ingenting har hänt.

– Om du vill ha en definition av makt så är den väl detta, att en man kan våldföra sig så systematiskt på kvinnor att det blivit en allmän sanning, och ändå ha den positionen. Det nätverket och de pengarna. ”Om jag säger #metoo, kommer ni att sluta gå på Klubben då? Kommer ni att sluta bjuda Kulturprofilen på era fester? Kommer ni att sluta ursäktas honom?”

Så skrev författaren Elise Karlsson i ett inlägg på Facebook för fem veckor sedan, och nämnde hans riktiga namn. Då hade det nyligen avslöjats att den mäktiga amerikanska filmproducenten Harvey Weinstein i decennier utsatt kvinnor för övergrepp och trakasserier. Alla i Hollywood hade vetat. Ingenting hade hänt. Vittnesmålen om honom var en damm som brast och snart kom våg efter våg av kvinnor från hela världen som berättade om liknande saker: #metoo.

År 2007 träffade Elise Karlsson Kulturprofilen på en fest som anordnades av förlaget Modernista.

– Han kom fram och sa att han hört att jag skulle ge ut en bok. Det var underförstått att jag skulle vara intresserad av honom eftersom han kunde göra saker för mig. När jag inte svarade sa han: ”Vet du inte vem jag är?” Vilket jag såklart visste. I huvudet hade jag en bank av kvinnors berättelser om att bli antastade av honom. Jag avslutade samtalet och rörde mig bort.

Hösten därpå var Elise Karlsson på Bonniers branschfest på Djurgården. Hon stod i hallen och väntade på en vän när hon kände en hand över sin rumpa.

– Jag blev helt stel. Sedan insåg jag vem det var. Jag sa ”rör mig inte” och ”sluta”. Han svarade, och det känns som att det är den sortens makt han vill få möjlighet att demonstrera: ”Och vad händer annars?” Litteraturkritikern Annina Rabe stod i närheten, och berättar att händelsen slutade med att Elise Karlsson gav Kulturprofilen en örfil. Han försvann, men senare samma kväll sökte han upp henne igen. Författaren Daniel Sjölin befann sig i närheten och han minns att Kulturprofilen var rasande och skrek att Elise Karlsson var ”vansinnig”. Skrek att hon var ”bränd” och ”galen”.

Även journalisten och författaren Lena ten Hoopen (fd Sundström) berättar att Kulturprofilen antastat henne offentligt. Han kom plötsligt fram till henne i en bar. Det var under hennes första bokmässa i Göteborg och hon hade aldrig träffat honom tidigare.

– Att folk tar en på rumpan har man ju varit med om. Men det här var något mer, eftersom han höll fast mig och verkligen tafsade, över hela kroppen. Jag lyckades slingra mig loss och röt till och då sa han ”med den attityden kommer jag se till att du inte blir långvarig i branschen” och ”vet du inte vem jag är gift med?”. Jag visste inte alls vem han var då.

Ytterligare fem kvinnor som vill vara anonyma talar om liknande erfarenheter av Kulturprofilens sexuella trakasserier som de säger ska ha skett öppet. En av kvinnorna utsattes under en konsert på Klubben, en annan i baren på East, en tredje på hemmafest; en fjärde när hon satt bredvid Kulturprofilen på Nobelfesten, och en femte under en

middag på krogen Wasahof tillsammans med högt uppsatta kulturpersonligheter.

– Två från Svenska Akademien. En chef för ett konstmuseum. Jag upplevde inte att hans agerande var det mest otäcka, utan att ingen som satt runt bordet sa åt honom, säger hon.

3 ”Han räknar med ens tystnad och han har räknat rätt” Nionde, tionde, elfte, tolfte och trettonde kvinnan berättar.

Av de arton kvinnor jag intervjuat berättar fem om händelser som saknar ögonvittnen. I de fallen har närstående och terapeuter jag varit i kontakt med styrkt deras historier; liksom dagboksanteckningar och mejlkonversationer.

Vid ett första samtal berättar en av dem att hon ska anmäla Kulturprofilen.

– Det har att göra med #metoo som rivit upp mycket i mig som jag velat glömma. Men jag känner att jag måste göra det för att skydda andra, eftersom min bild är att det fortfarande pågår.

Nionde kvinnan

Jag ville verkligen arbeta i kulturbranschen och han kom fram till mig under en vernissage. Han var påstridig med kontakt efteråt och jag lät honom hållas. Jag kände att ett jobb på Klubben vore en input i min karriär. Jag gick på några tillställningar, och under en sådan gjorde han närmanden jag inte tyckte om. När jag markerade blev han väldigt aggressiv. Jag blev rädd för att förnärma honom, och det blev värre när jag började arbeta på Klubben. Vid ett tillfälle tvingade han sig på mig. Det hände i hans extralägenhet på Östermalm... Han våldtog mig där. Jag fick panikångest och så fort jag lyckats ta mig ut

på gatan ringde jag en vän och berättade vad som hänt. Och jag skrev om det i min dagbok, som jag har kvar, om att jag kände mig smutsig och lurad. Jag kunde till slut bryta med Klubben och Kulturprofilen men det var ett helvete. Han ringde hela tiden, sökte upp och hotade mig. Jag är fortfarande rädd om jag besöker Stockholm. Att ha varit en av hans unga kvinnor är stigmatiserande. Man blir stämplad. Jag upplever att folk i kulturvärlden... Alla vet och alla har vetat. Men de blundar, vill inte veta hur illa det egentligen ligger till. Många har hört vad vi kallas, ”flickorna på Klubben”.

Tionde kvinnan

Det har gått många år, men varje gång jag ser eller hör hans namn mår jag dåligt. Av att alla har hållit honom om ryggen. Det började på det vanliga sättet: han lyckas alltid hitta unga och självdestruktiva kvinnor. Jag var 25 år gammal, skribent med hyfsad framgång. Jag brottades med depressioner. Han var en främmande person som började prata med mig ute på däck på en Tysklandsfärja, och redan efter några minuter nämnde han sin fru. Han lockar med sin makt och sina kontakter. Han föreslog att jag skulle komma till Paris, där han och en nära vän till honom, en man i Svenska Akademien, skulle bo en tid. Jag gjorde det och väl på plats blev han en annan, behandlade mig föraktfullt. Men jag mådde inte bra och fortsatte träffa honom under någon månad i Sverige. Han tog mig till Klubben, som jag upplevde att han använde i sina maktspel: det kändes som om han fick en kick av att begå övergreppet i de rummen. Jag är rätt säker på att jag varken var den första eller sista som utsattes och det finns en scen i mitt huvud, som alltid kommer vara där. Han bad mig suga av honom, och det började frivilligt. Men plötsligt tog han tag i mitt huvud. Hårt. Han höll fast det. Jag kunde inte röra mig och jag var så jävla rädd. Jag visste inte om jag skulle komma därifrån. Och det kändes som om han gick i gång på min rädsla. När jag ville lämna relationen slutade

han aldrig ringa, och det upphörde först när jag bytte nummer. Jag har skämts sedan dess: för att jag gick in i en relation med honom, och för övergreppet. Skämts över min tystnad och över att vara en av dem han väljer som offer, att vara en av de "trasiga" kvinnorna. Han räknar med ens tystnad och han har räknat rätt.

Jag minns en intervju med hans vän, mannen i Svenska Akademien som var med i Paris, där han hyllade Kulturprofilen som en idol och en riktig man. Jag mådde illa av det i flera dygn.

Elfte kvinnan

Vi träffades på Klubben där jag varit på en uppläsning tillsammans med mina klasskamrater. Jag var i tjugooårsåldern och drack mycket under den perioden. Hela inledningen till vår relation var full av nej som han struntade i och jag vet inte hur många gånger jag tog bort hans hand från mitt skrev. Men efter ett tag började jag se hans påstridighet som om han brydde sig om mig, och just då behövde jag det. Jag skäms över att jag lät det utvecklas som det gjorde. Det är en sak med dem som blivit tafsade på en enda gång och slagit till honom – då är man en "fin flicka" och en god feminist. Han kunde bli sexuellt våldsam utan att vi kommit överens om det. Ta stryptag och ge mig örfilar. Men jag sa inte stopp. Jag kände att jag ville dö och då kunde han lika gärna fortsätta, så jag såg det inte som övergrepp. Tidigt betalade han flygbiljetter till Paris där vi bodde i Svenska Akademiens lägenhet. Han hade lovat att låta mig vara i fred. Att få sova i eget rum. Men han kom in på natten och försökte tvinga sig på mig. Jag hade tränat judo och lyckades försvara mig. Haha. Jag skrattar ibland när jag pratar om sådant han gjort, eftersom det är så absurt. Men för mig började det värsta när jag försökte ta mig ur relationen. Han ringde och skickade sms hela tiden. Han sökte upp mig på jobbet och berättade att han just drömt om att en kvinna med mitt

signalement blivit styckmördad. Jag flyttade utomlands under en period för att komma ifrån honom.

Tolfte kvinnan

Jag träffade Kulturprofilen på en vernissage i Stockholm. Jag ville ligga med någon och följde med honom till en lägenhet på Östermalm. Jag minns att han plötsligt tog tag i min nacke. Han höll fast mig och tryckte ner sin kuk så långt i min hals att jag inte kunde andas. Jag fick panik. Men han släppte inte. Till slut kräcktes jag. Då puttade han ut mig över golvet så att spygan inte skulle komma på lakanen. Hans rörelse var så van, som om han gjort det tusen gånger. Hela min kropp frös medan det hände, och efteråt tänkte jag på det som något extremt obehagligt, en gränssituation, men inget övergrepp. Jag hade ju från början gått med på sex.

Sedan följde ett massivt tjatande via telefon tills jag gick med på en middag ute. För mig fanns det något dekadent över den sortens middagar, som jag själv inte hade råd med. Jag var aldrig lockad av Klubben, och jag såg igenom hans små föreläsningar. Jag upplevde att han ville bemäktiga sig mig av den anledningen. Han bjöd på mycket sprit och det blev sent den kvällen. Jag kunde sova i hans Östermalmslägenhet, tyckte han. Jag sa att jag absolut inte ville ha sex. Jag har extremt tydliga minnesbilder av inte mindre än tre tillfällen på väg hem till honom då han försäkrade att inget skulle hända. Jag vaknade av att han var inne i mig. Några dagar senare ville han bjuda mig på middag som försoningsgest. Jag var rädd men också rädd för att ha honom som fiende. Han sa att han ville visa konsten uppe i sin och fruns lägenhet. I sovrummet knuffade han ner mig på sängen och jag tänkte att nu blir det en klassisk våldtäkt. Han höll fast mig och slet i mina kläder. Den gången var det som om min

kropp insåg faran och jag lyckades putta bort honom. Jag tog mig ut i hallen. Han ringde en taxi till mig som han betalade.

Jag gick senare till polisen. Jag tror att jag ville att någon skulle bekräfta vad som hänt, och de sa att det varit en våldtäkt. Men jag gav dem inte mitt namn och vågade inte anmäla.

Trettonde kvinnan

Han hittade mig vid en svag punkt i livet. Han har blick för sådant. När vi möttes längtade jag efter någon som såg. Han övertygade mig om att mina konstnärliga drömmar var möjliga att genomföra bara jag lät honom ta hand om mig. Jag gick rakt i fällan. Han är dubbel. Hans gränslöshet är positiv också, det är den som skapat Klubben, som gör att han kan kontakta och vinna vem som helst. Första gången vi hade sex var jag så full att jag knappt minns någonting. Han hade tagit mig till en etta i ett av Svenska Akademiens hus i Gamla stan, och jag var iskall och illamående i hela kroppen efteråt. Man känner inte så om man varit med någon som behandlat en okej.

Det fortsatte med att jag gick över mina egna gränser, att jag var äcklad men försökte bagatellisera. Sakta men säkert normaliserades saker, som att en avsugning slutade med att jag spydde. Han regisserade mig i varje detalj och var ofta hotfull. Jag trodde honom när han sa att jag skulle vara ”bränd” i min karriär om jag lämnade. Under perioden vi träffades var vi ofta i Paris, i Svenska Akademiens våning. I Stockholm ordnade han en lägenhet på Östermalm så att han kunde träffa mig när han ville.

Min röst och mitt nej räknades inte för någon av oss en bit in i relationen. När jag väl samlade kraft nog för att gå så var det för att jag var beredd att avsluta mitt liv.

Han reagerade med att meddela mig att jag var en ”cancer” som skulle utplånas, och att han ”blockerat” mig från alla konstnärliga masterutbildningar, som jag vid den tiden ville söka. Han spottade bokstavligen på mina vänner offentligt. De mest hotfulla kontakterna ebbade ut efter ett par månader. Men den här erfarenheten har gjort mig försiktig. Hans röst finns kvar i mitt huvud. Jag undviker folkmassor, klubbar, att åka tunnelbana sent på kvällen eller att befinna mig på platser där någon skulle kunna skada mig. Jag hör fortfarande rykten om att han talar illa om mig i kulturvärlden, många år efter att relationen avslutats. Att anmäla den här sortens saker är omöjligt. Min känsla inför allt som hände är att jag våldtog mig själv.

4 ”De kallar oss för flickorna på Klubben”

Nionde, fjortonde och femtonde kvinnan berättar.

Till Klubbens 18-årsjubileum gavs en nästan tusensidig bok ut, som är full av minnen och hyllningar till scenen, skrivna av stora kulturpersonligheter. I en av texterna återges en ögonblicksbild från källaren: ”Vaga fragment av stadsbrus förs nerför trappan med den svala kvällsbrisen. Flickan som nyss rev biljetter står nu i baren och håller upp rödvin åt pianisten som just spelat.”

För Klubbens besökare är det välkänt att där ofta jobbat en eller två unga kvinnor.

Jag har pratat med fyra av dem (varav två tidigare citerats i det här reportaget), som mellan år 2000 och 2015 säger sig ha ansvarat för stora delar av verksamheten: som formulerat bidragsansökningar och tagit hand om de medverkande. Som skött kontakten med medier. Som tagit fram namn och ämnen för temakvällarna. Kvinnorna har som

längst jobbat på Klubben i sex år och som kortast i ett. Men inte samtidigt. De vittnar om intressanta möten, och om stora konstnärliga upplevelser i källaren:

– Och under ytan finns att det briljanta förlåter allt. Om man benämner det andra som pågår är man någon att skratta åt, en moralist och en medelmåtta, säger en av dem.

Alla fyra säger att de refererats till som ”flickan” eller ”flickorna” av sin chef och flera av hans vänner. Och de påstår sig ha haft oklara anställningar.

Nionde kvinnan

När jag började jobba på Klubben erbjöd han mig en heltidstjänst – eller kruxet var att han hela tiden sa att jag skulle få en riktig anställning som aldrig kom. Varje gång det uppstod konflikter hotade han med att sparka mig. Ibland kunde han dröja med att betala ut min lön som alltid var svart. Jag hade ingen annan inkomst. Och sedan ville han att anställningen skulle innefatta mer än att jag förtjänade mitt yrke. Det var min plikt att när som helst följa med honom på ”jobb möten” med någon som skulle framträda på Klubben. Även på helgen. När jag kom dit kunde artisten/författaren/filosofen plötsligt ha fått förhinder. ”Jobb mötet” förvandlades till en ” dejt”. Och han förväntade sig att vi skulle ha samlag efteråt. Om jag vägrade sa han att jag inte var välkommen till jobbet nästa dag. Vid ett tillfälle, utanför Konstnärsbaren, tog han tag i mina axlar. Han skakade mig och kallade mig ”hora” framför flera vittnen som jag fortfarande har kontakt med.

Fjortonde kvinnan

Han är bekant med min familj och det bidrog till att jag inte var en av dem han gav sig på fullt ut. Men han kunde få hemska utbrott. Så när han flörtade eller kom med något olämpligt sexuellt beteende kände jag ofta lättnad. Då skulle han åtminstone inte skrika på mig. Att jag fick tio tusen kontant gjorde allt grumligt. Jag tänkte att Klubben skulle kunna bli en språngbräda om jag spelade mina kort rätt. Och när jag slutade skulle det inte finnas några papper på mitt arbete så enda sättet var att hålla sig väl med Kulturprofilen.

Jag minns en väldigt liten händelse. Han började smeka min örsnibb. Han gjorde det länge och inför många människor, och pratade om att det är den mest sensuella delen av kroppen. Jag blev paralyserad och rodnade, men kände att jag måste vara cool nu och jag får inte på något sätt visa att det skakar mig.

Femtonde kvinnan

Även för publiken var vi ”flickor” som serverade vin. Man fick kommentarer om sin kropp av Kulturprofilen, och något av det värsta var att han brukade hålla upp olika föremål, en penna, en telefon, och insinuera att jag onanerade med dem. Han gjorde det även inför gäster och medarbetare. Det förekom att han tog på en under arbetstid – men diskret så länge vi befann oss i Klubbens lokaler. Utanför var det mer grovt. När man satt i en taxi eller på krogen och hans fru inte var med. Då tafsade han ohämmat och det var förnedrande. Man vill inte bli sexualiserad och sedd på det sättet så man undviker att ställa till med en scen. Särskilt om det sker i närvaro av ansedda kulturpersoner. Man spelar med och kanske fnissar medan man tar bort hans händer, för att inte hamna i totalt underläge. En gång när vi var ensamma tog han tag i min nacke och tvingade till sig en kyss medan han höll upp mobilen som om han filmade.

Ibland misskötte jag jobbet som ett sätt att stå ut, som ett sorts minimalt motstånd. Jag surfade bort hela dagar, och jag snodde böcker. Snodde vin.

Jag var skör de åren och hade extremt ont om pengar. Jag arbetade svart på Klubben. Och när det inte fanns någon insyn samtidigt som hela Kulturstockholm visste och normaliserade vad som pågick var det svårt att ensam kräva sin rätt. Ingen där bryr sig om något så banalt som en antastad kvinna. Jag minns intervjun med en av Kulturprofilens vänner nyligen, en man i Svenska Akademien, och hur han hyllade honom som en förebild. Som någon som borde lära unga om hur man blir en riktig man.

5 ”Detta är en kollektiv skam för det litterära Stockholm” Sextonde kvinnan, sjuttonde kvinnan och Amanda Svensson berättar.

I början av 10-talet framträdde elever från Nordens författarskola Biskops-Arnö på Klubben, och läste sina texter från källarscenen. Efteråt berättade flera av kvinnorna i klassen att de hade trakasserats sexuellt av Kulturprofilen, och jag har talat med två av dem.

Sextonde kvinnan

Han kom fram och presenterade sig med sin position. Min text hade handlat om den manliga blicken. Han sa ”jag hoppas att du inte hatar alla män”, och sedan började han ta på min kropp och kommentera mitt utseende. Jag försökte ta mig därifrån, och då höll han fast mig i armen. Det känns som att hans trakasserier betraktas annorlunda eftersom att man befinner sig i en kulturell värld, att allt sker i litteraturens namn. Det är ju HAN, inte en byggjobbare på stan.

Sjuttonde kvinnan

Jag stod och pratade med två kvinnor som varit på Klubben under kvällen. Då kom han fram och tog mig på rumpan. Sedan la han en hand över mina ögon och drog bak mitt hår. Han gjorde det våldsamt. Jag blev så förvånad att jag inte hann reagera. När han höll mig så sa han till kvinnorna ”titta på hennespanna, har ni sett en så vackerpanna”. Jag stod där som ett utställningsobjekt. Det gjorde ont att kvinnorna bredvid inte backade upp mig mer. Jag försökte ta upp det som hänt med en av dem vid ett senare tillfälle. Men då försökte hon bara släta över det.

När Kulturprofilen efter uppläsningarna hörde av sig till Biskops-Arnö och bad om elevernas mejladresser ”för att kunna tacka dem personligen” valde författarskolans fyra lärare – Arne Sundelin, Athena Farrokhzad, Ida Linde och Sara Gordan – att ta upp vittnesmålen:

”Vi fick höra att ett flertal av våra kvinnliga elever upplevde verbala och fysiska kränkningar av sexuell natur från dig, vilket för oss är oacceptabelt. För oss känns det i nuläget omöjligt att fortsätta samarbeta med Klubben, trots den fina kvällen.”
Kulturprofilen svarade på deras mejl:

”Vi vill starkt bestrida era påståenden. De få kommentarer vi gav till eleverna den kvällen var uteslutande av litterär art. Jag beklagar uttryckligen detta missförstånd och vill med detta avstå fortsatt samarbete med er och Biskops-Arnös författarskola.”

Skolans agerande ledde till att andra kulturpersonligheter hörde av sig och försvarade Kulturprofilen, säger författaren och läraren Ida Linde:

– Det var de vanliga sätten att ursäkta sexuella trakasserier, genom att förminska en människas erfarenhet och hävda att den var något annat. I ett mejl jag tagit del av skriver en poet till Biskops-Arnös rektor att hon ”skäms” över lärarnas markering mot Kulturprofilen. Hon betonar att Svenska Akademien bidrar ekonomiskt till olika projekt som är knutna till deras författarskola. Hon föreslår en ”ursäkt” till Kulturprofilen och ”reprimand” till lärarna ”för fullständigt oacceptabelt beteende”.

”Om jag säger #metoo, kommer ni att sluta gå på Klubben då?” Strax efter att Elise Karlsson postat frågan på Facebook publicerade Stefan Ingvarsson, svenskt kulturråd i Moskva, en liknande uppdatering. Också han nämnde Kulturprofilens namn:

”Jag orkar inte vara delaktig i tystnaden längre. Min tystnad har bidragit till att färre vågar säga ifrån. Till känslan av att hans inflytelserika uppbackare kommer att låta oss känna av konsekvenserna. So be it. Detta är en kollektiv skam för det litterära Stockholm.”

– Jag var modig en gång som ung. När jag jobbade på ett litet förlag och han förgrep sig på en kollega på en av våra fester slängde jag ut honom, säger Stefan Ingvarsson när vi talas vid.

– Han skrek på mig: ”Vet du vem jag är? Jag kommer att förstöra din karriär!” Men ju mer etablerad jag blivit, desto fegare. När jag fick jobb på ett betydligt större förlag kändes det omöjligt att agera med tanke på alla hans kontakter. Och sedan drev jag litteraturfestivalen Stockholm literature, som är extremt beroende av Svenska Akademien. Han säger att han i stället har ”krishanterat verkligheten” genom att se till att inga kvinnliga vänner hamnar ensamma med Kulturprofilen.

– Som i någon sorts klansamhälle, att jag fysiskt vaktat dem.

Ännu en som skrivit om Kulturprofilen på sociala medier är författaren Amanda Svensson. Hon berättar att hon träffat honom två gånger, och blivit tafsad på vid båda tillfällena.

– Första gången var för fem år sedan. Han började röra vid min midja och mitt hår på ett sätt som kändes extremt intimt, och det mest obehagliga var nog den skrockiga stämningen när jag pratade om det efteråt: folk menade att det var ”så han var”, men också att det på allvar gällde att passa sig, ”se till att han inte får upp ögonen för dig”, säger hon.

Andra gången var på årets Bokmässan i Göteborg, där han traditionsenligt anordnade fest i en svit på ett av stadens hotell:

– Innan konstaterade vi att tre av fyra i sällskapet blivit tafsade på, och en hade hotats med att få sin karriär förstörd. Den fjärde hade aldrig träffat honom. Så vi skämtade om att – om han kom – skicka fram henne som offerlamm. Vi normaliserade fenomenet genom att se det som komiskt, och jag tror att många hanterar det just så. Jag är van vid att sexism tar sig lömskare, mer inbäddade uttryck... Man blir så paff. Inne på svitfesten undvek Amanda Svensson Kulturprofilen. Men han kom fram till henne när hon skulle gå.

– Jag minns att tanken slog mig, att det där med hans tafsningar kanske var överdrivet. Och då började han röra vid min byst. Och jag blev lika förvånad. Jag bara backade undan, sa hejdå.

– Och sedan dess har jag skämts, över att först ha varit en del av tystnadskulturen och sedan med min blotta närvaro ha legitimerat hans position. Jag kommer aldrig mer att delta i något som har med honom att göra.

**6 ”Om jag anmälde honom skulle det bara få motsatt effekt”
Ingen av kvinnorna har polisanmält Kulturprofilen, flera berättar
att de är rädda.**

Kvinnan som efter #metoo bestämde sig för att anmäla Kulturprofilen åkte till en polisstation i Stockholm. Det var för fyra veckor sedan. Hon messade mig därifrån. Hon hade förhörts. Det hon sa sig ha utsatts för var en våldtäkt, enligt polisen. Hon övervägde att göra en sekretessanmälan, skrev hon.

Men något dygn senare hörde hon av sig igen.

– Jag är lite chockad över hur jag reagerade. Jag gick inte vidare med anmälan. Det handlar mest om mitt arbete. En av mina chefer är nära vän med honom. Jag känner att jag har för mycket som står på spel. Och troligen skulle det inte bli någon rättegång, i brist på bevis. Av de arton kvinnor jag intervjuat har ingen gjort en polisanmälan. Alla uppger personliga skäl för sin tystnad samtidigt som svaren påminner om varandra.

Så här säger fem av de anonyma kvinnorna:

– Jag vill försöka gå vidare. Jag känner mig redan brännmärkt av att ha varit en av hans ”flickor”. Jag är också rädd, och vet inte vad han är kapabel att göra.

– Jag skäms över att jag försatte mig i de situationerna. Om man frivilligt inlett något med honom möts man av ett förakt från feministiska författare. Samtidigt som de fortsätter gå på Klubben.

– Hans makt är svår att mäta, men den känns. Jag vet inte vilka konsekvenser det faktiskt skulle få att ha honom emot sig. Men jag kan inte ta risken. Och sedan är det hans fru, som betytt mycket för mig. Han vet hur viktig hon är för unga skrivande kvinnor.

– Att jag inte gick till polisen hade inget att göra med att behöva gå igenom en rättegång, utan med att jag ville vara kvar i kulturvärlden. Jag drömde om en akademisk karriär, som jag har nu.

– Jag kände mig helt ensam. Om jag anmälde skulle det få motsatt effekt. Det är ju mina ord mot hans, så det enda som skulle hända är att folk får veta, och jag skulle bli utfrys av dem som står bakom honom. Och nu vill jag bara glömma det som hände. Jag upplevde det länge som om jag befann mig i en mardröm. Jag var full av hat, och tankar om hämnd. Sedan dess har jag gått i terapi och börjat skapa ett nytt liv. I hoten om att få ”sin karriär förstörd” ryms, enligt dem, möjligheten att inte kunna arbeta med sitt skapande: att inte få sina texter utgivna eller rättvist bedömda. Att utestängas från viktiga rum. Att inte få stipendier, och inga pengar från Svenska Akademien som varje år – utöver Nobelpriset – fördelar många miljoner kronor till litterära projekt och enskilda individer.

Kulturprofilen gör ofta ner sina ”fiender” verbalt berättar en av dem som arbetat på Klubben.

– Han och hans krets pratar mycket om vem som är lojal, och vem som inte är lojal.

Ännu en kvinna visar mig ett mejl hon fått från Kulturprofilen. Han skriver: ”Ingen inom kultur tycker om en avfälling som du.”

Många av dem jag intervjuat säger att de beslutat sig för att berätta om sina erfarenheter tack vare #metoo, och för att hjälpa andra.

– Jag minns att jag träffade kvinnan som jobbade på Klubben efter mig, säger en av kvinnorna:

– Hon tittade på mig som om hon sökte min hjälp. Men hon sa inget så jag kunde inte förutsätta att hon var i samma situation. Jag ville bara ta

henne åt sidan och fråga hur hon mådde. Jag går ut med det här för hennes och andra kvinnors skull. För att detta ska få ett slut. Författaren Gabriella Håkansson har funderat mycket på varför hon inte anmälde Kulturprofilen för det som skedde i köket på den där 40-årsfesten med många vittnen.

– Just då tänkte jag att så många redan blivit antastade, och enligt rykten hade yngre kvinnor råkat ut för värre saker. Varför skulle plötsligt jag göra en stor grej av det? Många i kulturvärlden är också verkligen rädda för hans inflytande, säger Gabriella Håkansson:
– Att inte sätta dit honom har varit en norm och utan stöd är det jag som, om jag anmäler, framstår som den instabila. Som den galna kvinnan. Och jag antar att ett polisärende skulle kräva att människorna i rummet vittnade. Att alla som stod tysta runt omkring berättade vad de sett.

Matilda Gustavsson
matilda.gustavsson@dn.se "

"**Matilda Gustavsson** har under en månads tid intervjuat ett 30-tal personer med kopplingar till Kulturprofilen och Klubben.

Arton av dem är kvinnor som vittnar om egna erfarenheter av sexuella trakasserier och övergrepp begångna av Kulturprofilen. Övriga intervjuade är dels personer med god insyn i kulturvärlden och Svenska Akademien, dels människor som kunnat styrka kvinnornas historier: ögonvittnen, terapeuter och närstående.

Alla de arton kvinnorna är med på bild, fyra med namn, fjorton anonyma. Bilderna är tagna på olika platser i Sverige och i Storbritannien av fotograferna Beatrice Lundborg, Alexander Mahmoud och Mark Earchy. Bilderna kommer inte i samma ordning som kvinnorna nämns i reportaget.

Matilda Gustavsson är reporter på DN. Hon belönades år 2016 med Publicistklubbens pris Guld pennan, och var i år nominerad till tidskriftspriset Årets journalist. "

DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017

" Kulturprofilen: "Jag har inte lust att svara på de här frågorna"

Upprepade gånger har jag sökt Kulturprofilen. I vårt enda telefonsamtal bad jag om en intervju som rörde "kritik som riktats mot dig och Klubben".

– Det har jag ingen kommentar på.

Men jag tänker att det är bäst om vi kan prata, så kan du höra exakt vad det gäller.

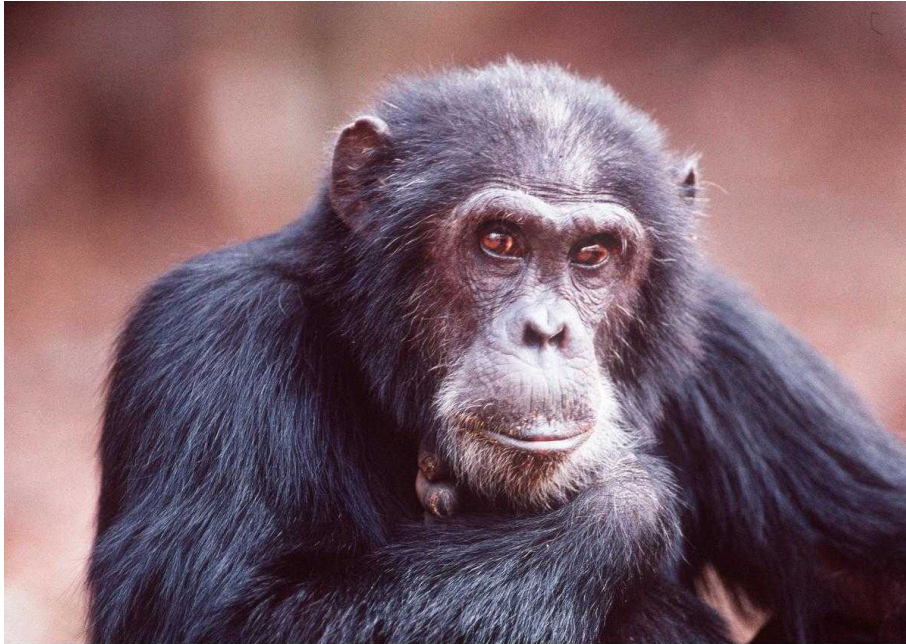
– Men. Jag kan tänka mig.

Vad är det du kan tänka dig?

– Men, snälla, jag har inte lust att svara på de här frågorna. Och jag beklagar att du ska skriva om sådana saker. Jag trodde att du var en bättre journalist, sa Kulturprofilen och lade på luren.

Jag skickade ytterligare fem intervjuförfrågningar, som lyfte fram att kritiken var allvarlig och rörde sådant som "kommit fram i samband med Metoo". Vikten av att han fick komma till tals betonades flera gånger. Kulturprofilen avvisade varje förfrågan, eftersom att han inte först kunde få se materialet skriftligt – då det strider mot hur DN normalt gör granskande intervjuer som rör känsliga uppgifter. Men vid en sista sms-kontakt förnekade Kulturprofilen alla eventuella anklagelser: "Jag har inte gjort nånting!!!"

Matilda Gustavsson
matilda.gustavsson@dn.se "

DN TORSDAG 23 NOVEMBER 2017

" Så speglar Metoo-kampanjen den socialpsykologiska maktparadoxen

Avslöjandet om Harvey Weinstains övergrepp illustrerar forskning om hur människor förhåller sig till makt. Både strävan efter social dominans och det demokratiska löftet om jämlikhet är förankrade i människans biologi, skriver Tor Wennerberg.

I början av oktober kom New York Times-journalisterna Jodi Kantor och Megan Twohey med sitt avslöjande av hur filmmogulen

Harvey Weinstein under decennier utnyttjat sin maktposition för att begå, och komma undan med, sexuella övergrepp och trakasserier mot kvinnor. Weinstein blev till en symbol för det slags manliga sexualiserade härskarbeteende som tiotusentals kvinnor sedan har gett vittnesbörd om i den lavinartat framrullande Metoo-kampanjen. Både det maktfullkomliga beteendet, och det plötsliga fallet från en upphöjd position, illustrerar insikter från socialpsykologisk forskning om hur människor reagerar på och förhåller sig till makt.

Själva upplevelsen av makt kan skapa ett slags blindhet, och urholka förmågan till empati. Och just denna blindhet är ofta det som förorsakar dramatiska fall från maktens tinnar.

Ett socialpsykologiskt experiment som visar hur till och med kortvariga, små förändringar i vår upplevelse av makt förändrar vårt sätt att tänka och känna går till på följande sätt. Försökspersoner får titta på en bild som illustrerar samhällsstegen, och instrueras att jämföra sig själva antingen med dem som befinner längst ner (vilket framkallar en upplevelse av makt) eller med dem som befinner sig högst upp (vilket skapar en känsla av maktlöshet). I nästa steg får de till uppgift att skriva bokstaven E i pannan på sig själva, så att den blir rättvänd för personen de har framför sig.

Resultatet är slående: de som inges en känsla av makt i det första momentet får svårare att ta andras perspektiv, och skriver därför oftare fel, så att E:et blir spegelvänt för andra men rättvänt för dem själva. Den som ligger bakom det här experimentet är psykologen Dacher Keltner, verksam vid Berkeleyuniversitetet och ett av de främsta namnen inom den gren av socialpsykologin som studerar makt. I den populärt hållna "The power paradox" (Penguin Books) sammanfattar han decennier av forskning om hur makt uppstår och går förlorad i

sociala sammanhang. Keltner definierar makt som förmågan att påverka andras tillstånd, och konstaterar att den genomsyrar alla mänskliga relationer. Vi kan naturligtvis tillvälla oss makt genom hot och tvång, något som Weinsteins karriär tycks ha varit ett exempel på – men, framhåller Keltner, makt i betydelsen ett mer genuint inflytande som består över tiden är inte något som vi tar eller erövrar, utan något som ges till oss av andra.

Det som Keltner och andra socialpsykologer har kunnat visa är just att vi vinner bestående inflytande, i betydelsen möjlighet att påverka andras tillstånd, genom att agera osjälviskt och med inriktning på det gemensamma bästa. Personer som spontant ges makt och inflytande i mänskliga grupper är sådana som uppfattar och fokuserar på andras behov, som visar prov på empatisk inlevelseförmåga, är generösa och visar andra uppskattning och tacksamhet, och som skapar berättelser som upplevs som inkluderande, som upprättar ett gemensamt ”vi”.

Detta är ena sidan av den maktparadox som Keltner har formulerat. Baksidan, det som gör vårt förhållande till makt just paradoxalt, är att vi lockas att bete oss på diametralt motsatta sätt när vi väl upplever att vi har makt. Vi tappar den sociala lyhördhet, den förmåga att leva oss in i vad andra känner, tänker och behöver, som gav oss makt och inflytande i första rummet. Makt är nämligen inte bara förmågan och möjligheten att påverka andras situation, det är också ett känslotillstånd. Upplevelsen av makt ger oss självförtroende, smalnar av vår perception så att vi ser mål och gynnsamma tillfällen men inte risker, vilket möjliggör ett kraftfullt, målinriktat handlande. Men i detta tillstånd, som orsakas av en förhöjd utsöndring av belöningshormonet dopamin, förleds vi lätt till att uppfatta oss själva som överlägsna andra, som förtjänta av särskilda privilegier, och vår empatiska

förmåga minskar till följd av att vi inte längre upplever oss som beroende av dem runtomkring oss.

Eller, som Keltner själv sammanfattar sin paradox: vi vinner ofta makt och inflytande genom det som är bäst i den mänskliga naturen (empati, generositet, osjälviskhet), men vi förlorar makt och inflytande genom det som är människonaturens värsta sidor (själviskhet, dominanssträvan, arrogant impulsivitet, brist på empati). Och själva upplevelsen av makt riskerar hela tiden att locka fram våra sämsta sidor. När ledare agerar själviskt och empatilöst upphör också grupper att fungera väl: tilliten raderas och det känslomässiga engagemanget i gruppens gemensamma mål förtvinar.

Denna maktparadox – det inneboende motsatsförhållandet mellan ödmjuka och despotiska sätt att utöva makt – har sin yttersta grund i människans biologi. Den kan därför bättre förstås genom att vi söker möjliga förklaringar till den i det som inom biologin kallas *deep time*, de svindlande evolutionära tidsdjup som format den mänskliga naturen.

Under de senaste 50 miljoner åren har primaterna, som människosläktet tillhör, företrädesvis levt i grupper präglade av stark konkurrens, så kallade sociala dominanshierarkier med en alfahanne på toppen som tillskansar sig resurser på andra gruppmedlemmars bekostnad. Men något avgörande hände i homininernas utvecklingslinje – den som ledde fram till vår egen människoart, *homo sapiens* – som resulterade i att våra föregångare kraftigt avvek från det mönstret.

För omkring två miljoner år sedan, ungefär samtidigt som vårt eget homosläkte uppstod, ledde klimatförändringar till att regnskogarna i Afrika krympte och tillgången på frukt minskade. För att överleva blev

de tidiga människorna tvungna att samarbeta. Det jägar-samlar-levnadssätt som vi övergick till hade sin troliga upprinnelse i att vi inte längre, som andra primater, kunde införskaffa vår mat individuellt, utan måste göra det tillsammans. Nyckeln till att förstå den mänskliga psykologin ligger just här, i det djupa och omedelbara ömsesidiga beroendet.

Den omvälvande psykologiska förändring som det ömsesidiga beroendet resulterade i för människans del var att vi så småningom började mentalisera, leva oss in i och förstå varandras inre, mentala liv: tankar, känslor, intentioner, vilja. Vi ”flyttade in” i varandra, i en radikal fördjupning av vår psykologi. Bara genom att ta varandras perspektiv, och kommunicera med varandra utifrån gemensamma mål, utifrån ett ”vi” (det som också kallas ”delad intentionalitet”), kunde vi bemästra de svåra utmaningar vi ställdes inför i det mer instabila klimat som nu uppstått.

Maktens väsen förändrades i och med detta. Människan blev en hypersocial varelse, som löste sina överlevnads- och reproduktionsrelaterade problem genom intensivt samarbete med andra. Våra tidigare vertikala sociala dominanshierarkier jämnades ut till mer horisontella sociala nätverk, präglade av en hög grad av jämlikhet och en ny och annorlunda form av ledarskap. Vår muskelmassa minskade medan våra hjärnor, sinnrikt designade för samarbete, växte sig större och större. Ledare blev nu, inte despotiska och aggressiva alfahannar, utan individer som av gruppen upplevdes som osjälviska, rättvisa, generösa, och som visade prov på god förmåga att motivera och övertala – personer som, med sin sociala intelligens, kunde initiera och koordinera de välorganiserade kollektiva aktiviteter som nu utgjorde ett överlevnadskrav.

Vi levde så, under många hundratusentals år, i det som antropologen Christopher Boehm kallar omvända dominanshierarkier – en egalitär politisk struktur, där gruppen kontrollerar ledaren, och ger denne makt och status i utbyte mot att ledaren agerar osjälviskt för gruppens bästa.

Den viktigaste förklaringen till gruppens kapacitet att kontrollera ledaren ligger i mentaliseringsförmågan, i det faktum att gruppen kan åstadkomma en gemensam hållning och vilja i förhållande till ledaren, och ge eller frånta denne sin respekt och aktning. Eftersom denna ”delade intentionalitet” är något som våra närmaste släktingar schimpanserna inte är kapabla till, hotas deras sociala dominanshierarkier inte av sådana gruppstyrda, kollektiva utjämningssträvanden – som Metoo-kampanjen kan ses som ett nutida exempel på.

En annan viktig förklaring till alfahannens detronisering i vår evolutionära historia var att våra föregångare inom homosläktet började använda dödliga vapen för jakt. Dessa vapen kunde framgångsrikt vändas mot ledaren, också av den svagaste och minst stridsdugliga medlemmen av gruppen – vilket gjorde maktfullkomligt alfahannebeteende direkt livsfarligt för den som ägnade sig åt det. För våra föregångare i jägar-samlar-tillvaron som greps av maktkänslans dopaminberusning fanns med andra ord gruppen, och det djupa ömsesidiga beroende som präglade den dagliga kampen för tillvaron, som en ständigt närvarande återhållande, tillnyktringsalstrande kraft.

Först i och med övergången till jordbruk blev det möjligt för människan att, i förnyad form, återupprätta den evolutionärt uråldriga, vertikala dominanshierarkin. En äldre form av makt, baserad på fysisk dominans och tvångsmedel, återuppstod när vi började kunna ackumulera tillgångar, med den följd att en ekonomisk och politisk maktelit utkristalliserade sig. Våra egalitära och anti-auktoritära

tendenser kunde nu motverkas genom organiserad våldsanvändning ovanifrån, och strävan efter social dominans fick friare spelrum.

Människan är, i varje sin individuella uppenbarelse, en tummelplats för motstridiga psykologiska krafter, formade under vår tillvaro i den evolutionära djup tiden, som resulterar i att maktparadoxen manifesteras i mänskligt socialt liv. Strävan efter social dominans, och tendensen till underkastelse under auktoritär maktutövning, råkar ständigt och oundvikligen i konflikt med det demokratiska löftet om jämlikhet och fri samverkan – ett löfte som också det är grundligt förankrat i människans biologi.

Tor Wennerberg "

DN FREDAG 24 NOVEMBER 2017

" Livligare forskning. Humanisterna måste våga skriva böcker

I höst anställde institutionen för idé-och lärdoms historia vid Uppsala universitet en författare. Uppdraget är att utveckla forskarnas skrivförmåga, att "våga förenkla ... utan för många ängsliga garderingar", som författaren själv, Magnus Linton, förklarar det. Institutionen är att gratulera till initiativet. Det stämmer också väl överens med vad rapporten "Kunskapens nya rörelser" från Vitterhetsakademien (2016) rekommenderat.

Men bakom initiativet och rapporten anas en dystrare fond: att forskarna har svårt att uttrycka sig skriftligt, må det vara för kolleger eller allmänheten – oavsett vilket kan det leda till att de som sitter på sakkunskapen på sikt försvinner alltmer i det offentliga samtalet och att folkbildningen blir lidande.

Som förläggare för historisk sakprosa har också jag anat detta. Själva intresset bland forskarna att skriva för allmänheten (liksom hos allmänheten att läsa) ser jag bara stiga – men hur står det till med möjligheterna?

För en humanioraförläggare måste utgivningsbeslut fattas främst utifrån skribentens sakkunskap. Därför eftersöks författare helst bland forskarna. Särskilt när det gäller att förklara en historisk företeelse hur och varför, varifrån och varthän, är forskarnas bidrag nödvändiga, som ovanpå en refererande dimension kan lägga en resonerande, och som kan bjuda på slutsatser av långsiktigt värde för den svenska bildningsbanken.

Låt oss säga att jag stött på någon som forskar i ett intressant historiemämne. Det borde bli en bok, föreslår jag. Vilket svar brukar jag få? Forskarens entusiasm är vanligtvis stor men kortvarig. Första stötestenen är alltid tid. Vad som kallats universitets tredje uppgift (av tre) – att sprida kunskap till allmänheten – kan aldrig prioriteras, det är träffarna i artikeldatabaserna som betyder något meriteringsmässigt. Sedan kommer andra invändningen: forskaren råkar tyvärr vara expert enbart på en pytteliten del av ämnet jag är ute efter. Oron är stor över att inte kunna något om övriga aspekter, eller att trampa in på kollegers domäner. Akademisk ödmjukhet, kanske – eller kanske en yttring av en expertsjuka.

Men så kan jag ibland mötas av en tredje invändning: forskaren är mest van vid att skriva på engelska – och i artikelform. Och i de fallen måste jag retirera. Jag kan ofta frigöra tid, jag hjälper gärna till att förlösa sakkunskapen – men jag kan faktiskt inte själv trolla fram boken. Engelskans insteg i humaniora och artikelformens allt viktigare position får relateras till intrycket att många har svårt hålla i gång en klar tanketråd över 300 trycksidor, på god svenska.

Min ena slutsats är att problemet ligger på systemnivå, inte på individnivå. Det finns något i utbildningspolitiken som inte gagnar de många som vill (bli duktigare på att) skriva, särskilt för en vidare krets. Här bakom finns säkert en rationell universitetslogik, men för en utomstående, till exempel en förläggare, känns det som ett nederlag. Min andra slutsats är att om det fortgår på detta sätt kommer det utgivningsmässigt att öppnas ett allt större svalg mellan de fackvetenskapliga publikationerna som några få kan dechiffrera och översiktligare sammanställningar som, i värsta fall, är dåligt underbyggda eller inte tillför något nytt. Att begreppet populär-vetenskap frodas är ett symptom på detta.

Lite braskande uttryckt kan man, i förlängningen, se ett demokratiproblem här, inte minst i tider av stora källkritiska behov. Jag är inte den första att tänka så, och blir heller inte den sista. Om mina och mina gelikars farhågor är obefogade blir ingen gladare än jag: den här artikel vill gärna bli motsagd. Fjölårets regeringsproposition ”Kunskap i samverkan” vittnar redan i titeln om en önskan att stärka banden forskning–allmänhet och att värdera tredje uppgiften högre. Andra rapporter och initiativ antyder samma sak: vi kanske anar en vändning?

Jag hoppas att fler institutioner tar efter idéhistorikerna, att fler organisationer och akademier frågar sig: Vad gör vi för att den svenska humaniorasakprosan får leva vidare, vad gör vi för att forskare ska ges möjlighet att skriva för allmänheten? Vem skriver vår historia om 25 år, och hur? Och vad gör förläggarna om 25 år? Magnus Linton, kan du klonas dig?

Anders Bergman "

DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017

"Psyiskt sjuka behöver hopp"

"I hela sitt liv har psykologen Alain Topor brunnit för samhällets mest utsatta, människor med psykisk ohälsa. Nu har han tilldelats 2017 års Bengt Börjeson-pris för sin forskning."

Alain Topor är psykologen som under hela sitt yrkesliv har brunnit för sociala frågor. Vad är det som hjälper människor med svåra psykiska problem att må bättre?

Han har intervjuat mängder av människor som sökt hjälp av psykiatri för att höra deras egna berättelser om vad som hjälpt dem.

– De ord som ständigt återkommer är hopp, trygghet och tillit. Vardagliga relationer spelar ofta en avgörande roll, säger Alain Topor när vi möts på hans arbetsrum på Socialhögskolan i Stockholm och årets första snöflingor dalar i skymningen utanför.

Under 1970-talet arbetade han som "hemma hos-terapeut", och tillbringade många timmar i veckan hemma hos familjer med stora problem.

– För att kunna stötta människor behöver man se dem i sitt sociala sammanhang. Vi psykologer har en tendens att individualisera och gå inåt och inte se helheten. Men problem finns aldrig enbart i sig, ibland blir de både logiska och löses när man ser kontexten.

– Psykologin är individen och sociologin gruppen, men människor är alltid i en grupp, så för mig berikar de varandra.

Alain Topor är född i Paris och kom till Sverige som 13-åring 1965. Allt var möjligt då, och Sverige låg i frontlinjen vad gäller sociala reformer och det var meningen att allt bara skulle bli bättre och bättre. Under sitt yrkesliv har han varit med om två viktiga förändringar som innehöll stora visioner: Socialtjänstlagen 1986, och psykiatrireformen 1995.

Socialtjänstlagen var tänkt som ett steg bort från den skambelagda fattigdomen, människor skulle få ekonomiskt bistånd oberoende av hur behovet uppkommit. Alla skulle kunna leva på en dräglig nivå.

– I dag har nivån på försörjningsstödet minskat, och den minskar hela tiden. Och det är mycket svårare att få stöd, kontrollerna är ganska förnedrande. Man är tillbaka till någon sorts fattigvårdslagstiftning.

– Människor med psykiska problem lever ofta i fattigdom. Många klagar över att bristen på pengar gör deras liv oerhört begränsade. De kan inte ta en fika på stan eller bjuda på något hemma, vilket hindrar dem att ta klivet ut i ett normalt socialt liv.

– Vi gjorde en studie i Blekinge där dessa människor fick 500 kronor extra i månaden under nio månader att göra vad de ville med. Kanske köpa en ny tröja för att känna sig fin och därmed bli lite tryggare och våga ge sig ut bland andra.

Det var många som använde de där pengarna till att ytterst förändra sitt liv, berättar han. Men politiker och tjänstemän visade ett totalt ointresse. I en kultur där man vill försäkra för människor för att motivera dem att börja jobba så passar inte sådana tankar in.

– Människor som hör röster blir inte särskilt stimulerade av fattigdom. Men kanske är det tvärtom, om de fick det bättre ekonomiskt under en period så kanske det skulle motivera dem, i varje fall skulle de må lite bättre.

1976 hoppade Alain Topor av psykiatrin för att starta kultur- och reportagetidningen Partisano, senare ETC, tillsammans med Johan Ehrenberg, Timo Sundberg och Micke Jaresand.

– Åren med ETC var verkligen ett äventyr. Ett annat stort äventyr var att få vara med och stänga Långbro sjukhus i slutet av 90-talet. Långbro var ett av alla mentalsjukhus som stängdes i och med psykiatrireformen, då människor med allvarliga psykiska problem i stället skulle få komma ut i samhället och slippa inlåsning.

– Vi tänkte att låsta dörrar gör att folk mår sämre, vi ville erbjuda dem något värdigt så att de kände sig bekräftade. Vi hade sängplatser kvar, med öppna dörrar, där människor kunde lägga in sig under några dygn när de hade det extra kämpigt.

Alain Topor har skrivit böcker, undervisat på Socialhögskolan, skrivit vetenskapliga artiklar och försökt påverka. I dag ser han hur mycket av det han kämpat för håller på att raseras. Det blåser snålare vindar.

– Men ibland, när jag är optimistisk, tror jag ändå att jag i mitt arbete och med mina böcker har lyckats ge människor som mår psykiskt dåligt, och personalen, ett hopp om att det kan bli bättre.

Ingrid Borggren

ingrid.borggren@dn.se "

"Alain Topor

Gratuleras till: Har tilldelats 2017 års Bengt Börjeson-pris "för ett oförtrutet och engagerat sökande efter ny kunskap om utsatthetens villkor". Ålder: 65 år.

Gör: Psykolog och forskare på Socialhögskolan i Stockholm.

Familj: Hustrun Simonetta, barnen Sanna, 29 och Lorenza, 7 år.

Bakgrund: Född och delvis uppvuxen i Frankrike, kom till Sverige 1965. Har starkt engagerat sig i hur människor med psykiska problem ska kunna få ett drägligare liv. Var med och stängde Långbro mental-sjukhus i början av 1990-talet.

Om åldrande: "Jag tycker om att åldras, nu har jag så lite att förlora att jag kan säga vad jag tycker."

Senast läst: Nina Björks "Drömmen om det röda". "

DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017

”Lärarstudenter saknar läs- och skrivfärdigheter”

Uppskattningsvis 20 procent av lärarstudenterna har svårigheter med grundläggande läs- och skrivfärdigheter, samtidigt som man från politiskt håll vill främja ett brett deltagande i utbildningen. För att det ska vara möjligt måste ett basår inrättas för att ge studenterna verktyg för att klara studierna, skriver universitetslektor Tünde Puskás.

Att komma in på en lärarutbildning är i dag mycket lätt. Lärarnas Tidning påtalade redan år 2015 att det på vissa lärarprogram räcker med 0,05 poäng på högskoleprovet för att bli antagen. Det här betyder i klartext att det i dag finns studenter vid lärarutbildningarna som inte har tillräckliga färdigheter i svenska för att tillgodogöra sig utbildningen. Samtidigt vill man från politiskt håll främja ett brett deltagande i högskoleutbildningen. Enligt ett lagförslag från regeringen ska högskolorna aktivt främja ett brett deltagande i utbildningen det vill säga att fler ”ska söka, påbörja och fullfölja en högskoleutbildning”. Syftet med förslaget är vällovligt, men dess tillämpning riskerar att resultera i att det antas ytterligare studenter som är illa förberedda för högskolestudier. På sikt kommer detta att innebära att det även utexamineras lärare med bristfälliga kunskaper såvitt inte lärosätena ges ytterligare resurser för att ge extra undervisning för svaga studenter.

Att bli antagen till en utbildning garanterar inte att studenten slutför sin utbildning, men mot bakgrund av formuleringen i det nya förslaget kan det uppfattas som att högskoleutbildningarna ska bära ansvaret för att studenter som vid antagning till utbildningen inte behärskar

svenska på en sådan nivå som krävs för högskolestudier blir lärare. Det har framhållits att ytterligare resurser skulle användas till att hjälpa de studenter som behöver extra stöd för att klara av utbildningen. Det som däremot inte har diskuterats är hur universitetslärares uppdrag påverkas av utvecklingen.

De flesta universitetslärare förstår att studenter kan behöva hjälp med att utveckla ett akademiskt språk, men stödet handlar numera allt oftare om att hjälpa de uppskattningsvis 20 procent av studenterna som har uppenbara svårigheter med grundläggande läs- och skrivfärdigheter. Detta är ofta inte en fråga om utländsk bakgrund. Problemet är nämligen minst lika vanligt hos studenter med svenska som modersmål som hos studenter med annat modersmål än svenska. Studenter som har språksvårigheter redan vid antagningen tenderar oavsett bakgrund att bli bärare av ett problem som är näst intill omöjligt att åtgärda vid en högskola eller universitet.

En universitetslektor är specialist på ett visst område med ett uppdrag att belysa, problematisera och diskutera kunskap och kunskapssyn inom ramen för sin expertis. I vardagen möter däremot universitetslärare ofta situationer där ämneskunskaperna hamnar i skymundan, eftersom så många studenter inte förmår tillgodogöra sig studiematerialet eller formulera sina egna tankar kring det. Det kan låta absurt, men allt oftare diskuterar lärarkollegiet huruvida man kan godkänna svar på skriftliga examinationer där det inte står klart vad studenten egentligen menat, eftersom den språkliga framställningen är så bristfällig. Hur ska vi kunna bedöma innehållet när vi inte kan vara säkra på om vi tolkar studentens svar rätt?

Förmågan att läsa akademiska texter, som till sin karaktär är både längre och mer komplexa än de texter man läser till vardags, är något

som en lärare som undervisar på högskolenivå borde kunna utgå ifrån att studenterna har med sig när de antas till en utbildning. Tyvärr ser det alltså inte ut så i dag. Vi kan under rådande omständigheter inte genomföra vårt uppdrag att erbjuda en hög akademisk utbildning om vår tid gång på gång går åt till att underkänna studenter vars texter består av idel bisatser, ofullständiga meningar eller upprepade syftningsfel. Till slut brukar många av dessa texter ändå bli godkända.

Har en lärare läst och kommenterat en text tre gånger så har han eller hon också påtalat tillräckligt många fel för att man ska börja finna texten åtminstone någorlunda läslig. Till slut drabbas läraren av en känsla av maktlöshet och kraven för godkänt sänks.

Man skulle kunna säga att universitetsläraren tilldelats ett osynligt tidskrävande uppdrag att försöka förstå mer eller mindre obegripliga studentarbeten och försöka få studenterna att bli godkända på utbildningen. Ett brett deltagande kan enbart fungera om det är möjligt att samtidigt ställa krav på bibehållen hög nivå på utbildningen. I annat fall är risken stor att läraryrkets status sjunker ytterligare. Många lärare har utomordentliga ämneskunskaper och gör ett fantastiskt jobb ute i skolorna. Däremot vet vi som arbetar inom lärarutbildningen att det även finns studenter som tar sig igenom utbildningen utan att behärska akademiskt skrivande och som sällan eller aldrig läser vare sig skönlitteratur eller facklitteratur. Hur kan en lärare som själv har svårt med att läsa och skriva väcka elevernas intresse för att göra det? Hur kan en förskollärare som har svårt att läsa fånga barnens intresse för berättelser?

Det kan inte rimligtvis ingå i en universitetslärares uppdrag att lära ut grundläggande läs- och skrivfärdigheter. Detta är inte enbart en kostnadsfråga utan även en rättvis- och jämlikhetsfråga. Ifall stora resurser läggs på vissa studenters skrivutveckling kommer det att

drabba ämnesutbildningen för andra studenter. Dessutom kommer ett implicit uppdrag som inte ingår i tjänstebeskrivningen att drabba universitetslärares arbetsmiljö och kanske även välbefinnande. Det är skäl att särskilt lyfta fram att ifall vi utbildar lärare som inte behärskar språket riskerar vi i förlängningen att reproducera bristande kunskaper.

Därtill kommer att vi också riskerar att en viss grupp utexaminerade lärare hamnar i skolor där andra lärare inte vill undervisa. Då försämrar dessa skolors resultat ytterligare, det vill säga de elever som verkligen skulle behöva de bästa lärarna får dem inte.

Många tekniska och naturvetenskapliga linjer har sedan 1992 infört ett akademiskt basår för att de har insett att deras studenter saknar grundläggande verktyg för att klara av högskolestudier. Borde vi inte inse att på motsvarande sätt som matematiken är en naturvetares eller ingenjörers främsta verktyg är det svenska språket i tal och skrift en lärares främsta verktyg? För att det nu aktuella förslaget om ett breddat deltagande ska kunna genomföras på ett konstruktivt sätt måste ett motsvarande basår inrättas vid lärarutbildningarna. I en skola som länge har haft problem med sjunkande resultat och där snart en fjärdedel av eleverna har ett annat språk än svenska som sitt modersmål är det en rättvisefråga att alla lärare vi utbildar har hög kompetens i svenska språket. Utan hög kompetens i svenska kan ingen lärare utföra sitt uppdrag.

Tünde Puskás, universitetslektor, Linköpings universitet "

DN FREDAG 1 DECEMBER 2017

”Lärlingssystemet i Sverige måste byggas ut kraftigt”

I stället för att hitta på nya krångliga anställningsformer för att få in ungdomar på arbetsmarknaden måste vi börja utnyttja det lärlingssystem som redan finns. Det är dags att förstå allvaret i att var tredje gymnasieelev inte tar examen. Verktygen finns på plats, nu behöver det bli verkstad, skriver Carl Bennet, Åsa Fahlén och Johan Trouvé.

Per klampar in i klassrummet halvvägs igenom andra lektionen. Läraren ger honom en uppgiven blick, varför kan han aldrig komma i tid? Skolan har aldrig riktigt varit Pers grej och nu har han halkat efter ordentligt. Det kommer bli omöjligt att få ihop betygen till examen. Per utgör ett typexempel för de cirka 35 000 gymnasieelever som årligen inte lyckas fullfölja sin skolgång till studenten. Det främsta skälet som de själva anger till det är skoltrötthet och brist på motivation.

Utvecklingen är oroväckande både utifrån ett individperspektiv och för näringslivets kompetensförsörjning och framtida konkurrenskraft. För att fler unga ska känna framtidstro och motivation att fullfölja gymnasieskolan föreslår vi därför i dag, vid den nationella lärlingskonferensen, ett kraftigt utbyggt lärlingssystem i Sverige.

Enligt en undersökning som Västsvenska handelskammaren presenterar i dag skulle hela 39 procent av Sveriges högstadie- och gymnasieelever kunna tänka sig att läsa en lärlingsutbildning. Erbjuds de därtill en månadslön om cirka 5 000 kronor, via en så kallad gymnasial

lärlingsanställning, så ökar andelen till 57 procent. I dag är det bara ynka 3 procent som läser en lärlingsutbildning på gymnasiet. Ett utbyggt lärlingssystem vore ett utmärkt sätt att sänka trösklarna in till arbetsmarknaden för fler av de ungdomar som behöver det mest, samtidigt som de får gymnasiekompetens. Det krävs omfattande satsningar på utbildningssystemet så att så många som möjligt får den grund som blivit ett minimikrav i dagens samhälle. Lärlingssystemet är en viktig pusselbit.

Trots att alla riksdagspartier länge varit positiva till ett lärlingssystem har varken politiken eller parterna förstått möjligheterna i den gymnasiala lärlingsutbildning som infördes 2011. I stället har förslagen duggat tätt om nya typer av anställningsformer som ska få unga, nyanlända och långtidsarbetslösa in på arbetsmarknaden. Det senaste i raden är så kallade etableringsjobb där arbete kombineras med utbildning, till en lägre lönekostnad för arbetsgivaren. Succén för de tidigare förslagen har uteblivit. Onödigt regelkrångel och ett utbildningsansvar som ligger på arbetsgivaren har varit anledningar till det.

Det finns därför all anledning att titta på erfarenheterna i länder där man har lyckats med att skapa ett attraktivt och kvalitativt lärlingssystem och där man nått goda resultat, också med att pressa ner ungdomsarbetslösheten. I dessa länder ges lärlingar lön för sitt arbete vid sidan av studierna i skolan. Genom ett riksdagsbeslut 2014 är det möjligt för lärlingar att få anställning med lön också i Sverige, men genomslaget har uteblivit. Av de 10 000 lärlingar som antogs förra året till yrkesprogram i Sverige hade endast 40 av dem gymnasial lärlingsanställning. Sedan i våras driver Västsvenska handelskammaren initiativet ”Svensk gymnasielärling” med syftet att sprida anställningsformen. Det har gett resultat, enligt preliminär statistik från Skolverket

är andelen som har en gymnasial lärlingsanställning nu drygt åtta gånger högre än i fjol.

Det finns ingen anledning att uppfinna hjulet på nytt med nya krångliga anställningsformer, när vi redan har ett fungerade lärlingssystem som vi kan använda oss av. Där skolan bär det viktiga utbildningsansvaret och där företagen inte fastnar i pappersexercis. Nyligen fattade parterna inom industrin beslut om att möjliggöra anställning med lön enligt de så kallade YA-avtalen för elever på gymnasiets introduktionsprogram givet att de har ett lärlingsupplägg på sina studier. Det, tillsammans med nya riktade stadsbidrag för att motivera arbetsgivare att ta emot fler lärlingar, bäddar för ytterligare utvecklingspotential. Därmed inte sagt att lärlingsutbildningarna är befriade från brister. Det krävs fler åtgärder för att säkerställa utbildningskvaliteten och för att få upp söktrycket. Och ansvaret mellan staten och arbetsmarknadsparterna är delat.

1 Omfattande informationsinsatser. För att få upp statusen för yrkesutbildningarna och lärlingsspåret så uppmanar vi regeringen att genomföra omfattande informationsinsatser. Fler behöver få veta vad en lärlingsutbildning innebär och att det finns möjlighet att få lön som lärling. Det vilar också ett ansvar på näringslivet att tydligare kommunicera möjligheterna i jobben som väntar efter avslutad yrkesutbildning.

2 Bättre insikt och engagemang hos näringslivet. Branscherna behöver engagera sig i större utsträckning och det måste finnas en beredskap för att avsätta resurser. Med lärlingslön ökar engagemanget hos såväl arbetsgivare som lärling och ökar intresset för fler att söka sig till en lärlingsutbildning och ett visst yrke.

3 Förutsättningar för att hantera elever på arbetsplatsförlagt lärande. Skolan och framför allt yrkeslärarna på lärlingsutbildningarna har ett stort ansvar för de kvalitetskrav som ställs från Skolverket och arbetsgivarna. Lärarna måste därför ges tid och möjlighet för att kunna utföra dessa omfattande arbetsuppgifter som det innebär.

4 Elevens rätt att välja en gymnasial lärlingsutbildning. I dag är det upp till varje enskild skola att erbjuda en yrkesutbildning i lärlingsform. Skolan borde vara skyldig att anordna gymnasial lärlingsutbildning när en elev efterfrågar det eller när arbetsgivare efterfrågar det i de lokala programråden.

5 Förstärkt studie- och yrkesvägledning. Studie- och yrkesvägledningen spelar en central roll för att fler ska söka sig till yrkes- och lärlingsutbildningar. Att vägledningen i landets skolor håller hög kvalitet är helt avgörande i arbetet för att motverka felval och avhopp från gymnasieskolan. Här måste regeringen ta initiativ till en rejäl resursförstärkning och införa tydliga riktlinjer som garanterar alla elevers rätt till god vägledning.

Nu är det hög tid att vi tar till oss allvaret och omfattningen av problemet att var tredje gymnasieelev inte tar examen. Verktögen finns på plats, nu behöver det bli verkstad. Därför uppmanar vi i dag såväl ledande politiker som arbetsmarknadens parter och skolhuvudmän att ge fler unga möjligheten att gå en lärlingsutbildning. På det sättet kan den ”Per” som nämns i inledningen få det avstamp i livet som han och hans kompisar i samma situation så väl behöver. Sverige har inte råd att förlora dem.

Carl Bennet, industriledare
Åsa Fahlén, ordförande Lärarnas riksförbund
Johan Trouvé, vd Västsvenska handelskammaren "

DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017

”Medveten stadsplanering kan bryta utanförskapet”

Ny bebyggelse med gångstråk och en blandning av dyrt och billigt boende, lokaler för arbetsplatser och butiker, höjd skolkvalitet och insatser mot brottsligheten skulle kunna ge samhällsvinster på 80 miljarder för kommunerna runt Järvafältet. Om man fokuserar på barn och barnfamiljer kan utvecklingen i områdena vändas, skriver Stefan Fölster.

Rätt satsningar på att byta utanförskap mot innanförskap i områdena runt Järvafältet skulle kunna skapa samhällsvinster på 80 miljarder kronor, visar en ny analys. Det finns städer i världen som har lyckats. Sverige kan göra samma sak.

Sverige går med öppna ögon in i en framtid med mycket stora sociala kostnader för de förortsområden som präglas av utanförskap. Yngre barn i dessa områden utvecklas i snitt väsentligt sämre, enligt ny internationell forskning. I de områden som i dag präglas av utanförskap pågår ständigt projekt för att främja integration. Ändå räcker det inte. Utanförskapet fortsätter att öka.

Byggvesta, Hyresgästföreningen och Riksbyggen gav mig därför uppdrag att analysera hur utvecklingen på sikt ska kunna vändas. För att göra detta behöver man ha fokus på barnen och barnfamiljerna. Tidigare studier har gett spretiga resultat, men i dessa har man inte skilt på yngre barn och tonåringar, och inte mätt barnens utveckling på längre sikt.

Kalkylen för investeringar i innanförskap ändras dock drastiskt om man utgår från nya internationella forskningsrön om de långsiktiga kostnaderna av att yngre barn växer upp i utanförskapsområden. I nya studier har fem miljoner barn i USA kunnat följas under 25 år. De visar att grannskapet spelar stor roll för de yngre barnens långsiktiga utveckling. Att växa upp i ett utanförskapsområde sänker dessa barns arbetsinkomster som vuxna med så mycket som en tredjedel. Bakom siffran döljer sig att många förblir arbetslösa eller får andra sociala problem. Efter 13-årsåldern avtar möjligheter att påverka ett barns utveckling kraftigt. Studierna av Harvardprofessorerna Hendren, Chetty och Katz har belagt orsakssambanden. Dessa samband stöds dessutom av experiment där slumpmässigt valda barnfamiljer för 25 år sedan fått hjälp att byta grannskap.

Amerikanska utanförskapsområden har tidigare ansetts inte vara jämförbara med Sveriges, på grund av större inkomstskillnader och mer etniskt segregerade låginkomsttagarområden. Nu har emellertid den utvecklingen även nått Sverige. Det finns därför inga skäl att tro att grannskapseffekterna skulle vara mindre här.

Baserat på denna amerikanska forskning är det alltså möjligt att beräkna konsekvenser och vinster av att lyfta ett grannskap från utanförskapsområde. Nuvärdet av ett sådant lyft för de offentliga finanserna kan överstiga tre miljoner kronor för en familj med två små barn. Vinsten består av ökade skatteintäkter på barnens framtida högre inkomster, men också lägre kommunala och statliga kostnader för polis, socialtjänst och andra insatser. Därtill kan vinster för de boende värderas till drygt 100 000 kronor per invånare, enligt beräkningen, varav endast en begränsad del kan tas ut av fastighetsägare och byggherrar i form av högre hyror och försäljningspriser.

Sammantaget tyder kalkylen på att värden för samtliga intressenter i områdena runt Järva fältet på cirka 80 miljarder kronor skulle skapas om påverkbara faktorer kunde lyftas närmare – men ändå något under – snittet för Stockholms stadsdelar. Faktorer som kan påverkas är till exempel tillgång till lokaler för mindre företag, brottslighet, skolkvaliteten, och ny bebyggelse som skapar gångstråk och variation i lägenhetsstandard.

Och då är summan ändå en underskattning. Att den redan vuxna befolkningen kan komma i arbete eller kan behöva mindre ekonomiskt bistånd är inte med i kalkylen. Värde av bättre integration i Järva för boende i andra stadsdelar har inte räknats in, till exempel i form av mindre risk att bli utsatt för brottslighet. Värdeökning för obebyggd mark, ofta kommunens, är inte heller medräknat.

Städer som har lyckats i världen har ingalunda öst pengar på integration. Westend, en stadsdel i München som tidigare låg i riskzonen, har lyckats med en god social utveckling genom en medveten stadsplanering: en blandning av dyrare och billigare bostäder och rikligt med arbetsplatser även för de minsta företagen. För detta har München skapat ett sammanhållande bolag som leder stadsutveckling för integration. Bolaget gör överenskommelser med fastighetsägare och byggföretag, men bygger och förvaltar också bostäder och arbetsplatser på ett sätt som skapar blandstad och minskar risken att resurs-svaga småbarnsfamiljer koncentreras.

På samma sätt skulle de fem kommunerna runt Järva fältet kunna samordna sina insatser i ett utvecklingsbolag i syfte att mer aktivt än i dag skapa blandstad med attraktiva, tätbebyggda stråk som samtidigt innehåller gott om lokaler för arbetsplatser, butiker och olika attraktioner som skapar liv och rörelse. I ett av de få miljonprogramsområdena

i Sverige som lyckats lyfta, Gårdsten utanför Göteborg, skapades till exempel ett bolag med helhetsansvar.

För att skattepengar inte skall göda fluffiga projekt bör utvecklingsbolaget tillsammans med staten inrätta en social investeringsfond. Den förvaltas enligt en ”pay for success”-modell. Det innebär att fonden sluter avtal med fastighetsägare och andra aktörer och ger betalt enbart för tydliga framgångar som till exempel minskning av antal brott, ökad sysselsättningsgrad bland utomeuropeiskt födda, eller ökad andel elever med goda språkkunskaper eller gymnasieexamen.

Många goda exempel i världen har också infört nolltolerans för brottslighet. Granne med det ökända belgiska Molenbeek, med bristande integration och radikaliserade islamistgrupper, ligger Mechelen med en liknande befolkningssammansättning. Från Mechelen hävdas att inte en enda person åkt till Syrien för att gå med i IS. Staden har satsat hårt på integration som blandar dyra och billiga boenden samt arbetsplatser och möjligheter för mikroföretagare i en tät stadsbebyggelse med livliga stråk. Men den mittenvänster-orienterade borgmästaren Bart Somers har också satsat på fler poliser och övervakningskameror än vad som är vanligt i Belgien.

Den amerikanska barnläkarföreningen AAP har – i linje med ny forskning – utfärdat en särskild varning om faran av ”toxisk stress” för unga barn i miljöer med hög brottslighet. Sveriges oförmåga att varaktigt förbättra polisens möjligheter att ingripa blir alltså ett rejält sänke för barnens utveckling.

Flera lyckade städer i världen har dessutom nolltolerans mot skolor som misslyckas år efter år. Westend har draghjälp av att Tyskland lyckats lyfta sina Pisaresultat rejält. En tysk pojke med

invandrarbakgrund har på senare år i genomsnitt fått bättre Pisaresultat i matematik än snittet för samtliga svenska pojkar.

Sverige har under några decennier försökt att mota ett växande utanförskap med en konfettikanon av tillfälliga, lokala projekt, nationella kommissioner, samt på marginalen olika åtgärder som beredskapsjobb och riktade skattesänkningar. Det har inte räckt. En sammanhållen ansträngning från staten och berörda kommuner behöver inte vara dyr, men kan ge väldigt stora vinster, både för invånarna och för de offentliga finanserna.

Stefan Fölster, chef för Reforminstitutet "

"Fakta. Rapporten

Rapporten "Innanförskapsstaden – stadsutveckling i kommuners gränstrakter med exemplet Järva Storstad" är skriven av Stefan Fölster på uppdrag av Hyresgästföreningen, Byggvesta och Riksbyggen. Den kan läsas på www.inkluderande-staden.se "

DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017

" Hushållens medieutgifter växer snabbt

Det genomsnittliga hushållet spenderar nu 20 000 kronor årligen på medieabonnemang av olika slag. Digitala prenumerationer på morgontidningar har ökat med 260 procent på tre år.

Medieutgifterna tar en allt större plats i hushållens budget. En ny undersökning från Institutet för reklam- och mediestatistik (IRM) visar att hushållens totala medieutgifter har ökat med över 20 procent på tre år – från 16 854 kronor per år 2014 till 20 469 kronor 2017.

Ökningen för strömmade abonnemang på framför allt film och tv samt musik beskrivs som explosionsartad. De har ökat med över 400 procent sedan den senaste undersökningen för tre år sedan. Därefter är det nedladdade tv-spel och digitala prenumerationer på morgontidningar som har ökat mest, med drygt 260 procent vardera.

– Det var överraskande att ökningen för medieutgifterna är så stor. Vår konsumtion av media blir alltmer digital. Den digitala mediekonsumtionen ökar från fortfarande ganska låga nivåer, men de digitala strömningstjänsterna kommer sannolikt att fortsätta växa framöver, säger Tobias Egge, chefsanalytiker på IRM.

Mätt i pengar är det mobilabonnemang, internetabonnemang samt radio- och tv-avgiften som upptar störst andel av hushållens medieutgifter. Utgifterna för mobilabonnemang har ökat med över 9 procent årligen sedan 2011.

I dag har omkring 40 procent av hushållen Netflix. Strömningstjänster som Storytel och Bookbeat för ljudböcker har vuxit i betydelse sedan

den senaste mätningen, men samtidigt är nedgången för icke digitala tjänster mindre än ökningen för de digitala.

– Den totala kakan i termer av pengar växer. De sammanlagda medieutgifterna är nu större än vad hushållen lägger på kläder och skor tillsammans, säger Magnus Anshelm, vd på MMS.

Svenskar i åldern 35–54 år spenderar mest på mediekonsumtion och utgiftsnivåerna är också märkbart större i tjänstemanna- och företagarehem. Däremot visar undersökningen inget samband mellan utbildningsnivå och mediekonsumtion.

Sverker Lenas

sverker.lenas@dn.se "

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017

"Så ska vi sätta stopp för jakten på vinster i välfärden"

Skattemedel ska användas till skola och välfärd och inte gå till att starta förskolor i andra länder eller till stora vinster. I mars nästa år läggs en proposition om tillstånd för att motta offentliga medel inom skolväsendet. En utredning ska föreslå hur vi säkrar att skattemedel används rätt inom vården, skriver Ardalan Shekarabi (S) och Ali Esbati (V).

En stor folklig majoritet vill att vinstjakten i välfärden stoppas. Regeringen och Vänsterpartiet är överens om att vi ska säkra att våra skattepengar går till det som de är avsedda för och inte till den vinstjakt som vi ser har skapat förödande effekter i vår gemensamma välfärd. En proposition om tillstånd för att motta offentliga medel inom skolväsendet, inklusive vuxenutbildningen och inom socialtjänstens områden, exempelvis inom äldre- och funktionshinderomsorgen kommer därför att presenteras i mars nästa år. En kommande utredning ska analysera och överväga olika alternativ som syftar till att skattemedel används till vad de är avsedda för även inom hälso- och sjukvårdssektorn.

Alltför ofta påminns vi om att marknadslogiken leder fel och urholkar välfärdens kvalitet. Vi har sett exempel på ägare som länsat skolföretag och satt det i konkurs, med följden att tiotusentals elever plötsligt stått utan skola. Vi ser också att det finns incitament för att skolor använder sig av glädjebetyg för att attrahera elever samtidigt som de håller nere lärar- och personaltätheten i syfte att öka vinstmarginalerna.

Vinstdrivande aktörer tenderar också att prioritera elever med mindre behov. Det är ingen slump. Felaktiga drivkrafter ger incitament att plocka russinen ur kakan, att till exempel välja resursstarka elever och på så sätt spä på segregationen.

Inom hälso- och sjukvården ser vi en liknande utveckling. Privata vårdcentraler har i hög grad etablerat sig i mer välbeställda områden där hälsan är relativt god. Det finns exempel på privata kirurgkliniker där enskilda läkare fått bonus för att utföra fler kirurgiska ingrepp – vilket lett till överrapportering och oskäligt mycket skattemedel i ersättning från landstinget, samtidigt som patienter riskerar att utsättas för onödiga ingrepp.

Syftet med den reglering som vi kommer att föreslå för skolväsendet och omsorgen är att offentliga resurser ska gå till välfärden. Detta är vad vi vill åstadkomma.

1 Skattemedel ska användas till skola och välfärd

Det är förvånande att inte fler partier i Sveriges riksdag kan ställa sig bakom denna princip. I stället försöker man få det att låta som om vi vill förbjuda företag från att verka i välfärden. Det är nonsens. De som vill engagera sig i sektorn är välkomna att göra så. Men vill du göra det med våra gemensamma skattemedel så borde det vara självklart att dessa ska komma barn, äldre och brukare till del och inte gå till att starta förskolor i andra länder eller till stora vinster. Det borde heller inte vara kontroversiellt att välfärdsverksamhet som finansieras av skattemedel med demokratiskt fastlagda, samhälleliga mål också måste bidra till uppfyllandet av dessa mål. Det räcker inte med att säga att enskilda verksamheter borde vara bra. Vi är skyldiga att se till att våra välfärdstjänster samlat sett håller god kvalitet och motverkar social segregation.

2 Vi vill stärka den idéburna sektorn

Samtidigt som vinstjakten ska stoppas ska vi värna valfriheten och mångfalden i välfärden. De senaste decennierna har den idéburna sektorns andel av utförandet av välfärdstjänster varit liten och inte heller ökat. Tvärtom har trenden varit att små företag köpts upp av stora koncerner. Vårt besked är att seriösa välfärdsaktörer som sätter verksamhet och samhällsansvar före vinstintressen kommer att garanteras rättvisa villkor att verka inom välfärden. De idéburna aktörerna drivs inte av möjligheten att göra stora vinster och kommer därför inte heller att omfattas av vinstbegränsningen.

3 Vi tror på långsiktighet i motsats till kortsiktig vinstjakt

I den föreslagna regleringen tas hänsyn till att underskott kan förekomma under exempelvis uppstartsskeden. Underskott ett räkenskapsår får enligt förslaget föras vidare maximalt tre räkenskapsår, det vill säga aktörer som haft låga resultat kan ta igen dessa de tre efterföljande åren och får då göra ett högre rörelseresultat. Vinster som överstiger en marknadsmässig avkastning på det operativa kapitalet ska med den aviserade regleringen återinvesteras i verksamheten. De ska inte kunna delas ut till ägarna eller användas till uppköp av annan verksamhet. Vinstregleringen ska inte kunna kringgå via bokföringsmässigt trixande. Inget företag ska heller tvingas att gå med förlust. Just nu slipar vi på dessa förslag för att se till att de är så träffsäkra som möjligt.

4 Vi vill få bort vinstjakt som incitament i vården

Vi är också överens om att nu tillsätta en särskild utredning som med början i juni nästa år ska lämna förslag på hur vi kan säkra att skattemedel används till det de är avsedda för även inom hälso- och sjukvårdssektorn och att säkerställa att det är hur sjuk du är som ska avgöra vilken vård du får – inte storleken på vare sig din egen eller någon annans plånbok.

Uppdraget innefattar bland annat att analysera och överväga olika alternativ till nuvarande styr- och ersättningssystem samt lagen om valfrihetssystem (LOV) med en behovsstyrd vård som ledstjärna. Utredningens förslag ska bidra till att privata och offentliga aktörer får lika ansvar för bland annat folkhälsoarbete, forskning och utbildning. De ska också ta sin utgångspunkt i tillit till personalens kompetens och förmåga, och inte innebära ny betungande administration för vårdens personal.

En majoritet av svenska befolkningen vill få bort vinstjakten från välfärden. Det är en åsikt som också delas av borgerliga väljare. Enligt en tidigare SOM-undersökning från 2013 framgår att även de som själva använde privata alternativ eller hade nära anhöriga som gjorde det var negativa till vinstutdelning. Även de som i undersökningen tyckte att det var ”mycket viktigt” med valfrihet ansåg emellertid att det inte skulle vara tillåtet med vinstutdelning. Det finns helt enkelt ingen motsättning här. De borgerliga partierna och Sverigedemokraterna sitter dessvärre i knät på vinstlobbyn och vägrar lyssna på sina egna väljare i den här frågan.

Den personal som sliter för allas vårt bästa både inom privat och offentligt ägda verksamheter, måste få göra sitt jobb utifrån välfärdens kärnvärden, utan att pressas av vinstmotiven.

Vi ser stora behov att stärka välfärden framöver. Därför behövs nu regelverk som säkerställer att skattemedel som ska gå till investeringar och förstärkningar stannar i välfärden och kommer alla till del. Vi arbetar nu intensivt med att finslipa välfärdsutredningens förslag. När jakten på vinst går ut över våra barn, våra äldre och våra sjuka har någonting gått alldeles snett. Vi som politiker har ansvar för att göra allt vi kan för att ställa det till rätta.

Ardalan Shekarabi (S), civilminister
Ali Esbati (V), sammankallande i Vänsterpartiets förhandlingsdelegation "

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017

" Därför sköljer #metoo-vågen in över Sverige

I världens mest frigjorda land har över 70 000 svenska kvinnor skrivit på uppropen mot sextrakasserier. Varför händer det här? DN:s Karin Eriksson och Sanna Torén Björling undersöker vår förmåga att skapa en folkrörelse.

1. Den sociala revolutionen

Det är en fascinerande tanke: den här historien börjar med en man som gör en film om en kvinna i underläge. Filmen ger honom en stjärnstatus som han utnyttjar för att kränka och förnedra kvinnor.

en av scenerna i ”Shakespeare in love” utdelar Viola de Lesseps en örfil till Lord Wessex när han tvingar till sig en kyss. Hennes protest är förgäves: hon måste underordna sig sin fars och drottningens vilja och acceptera en make hon inte vill ha.

Hollywoodproducenten Harvey Weinstein belönades med en Oscar för bästa film 1999.

I oktober bröt en lång rad kvinnor tystnaden om hur han använt sin position. Skådespelaren Alyssa Milano lyfte upp hashtaggen Metoo på Twitter, och skapade en global proteströrelse mot sexuella trakasserier. I Sverige valde tiotusentals kvinnor att säga: ”Jag också.”

Skådespelarna var först ut. Därefter följde sångarna, juristerna, teknikerna, lärarna, politikerna, akademikerna, idrottarna,

journalisterna, kockarna, läkarna ... Hittills har över 70 000 kvinnor i ett 50-tal branscher och sektorer skrivit på protesterna.

Det är uppenbart att debatten fått mycket stor spridning i just Sverige. – Vi är chockade över att det har blivit så stort, säger Clara Berglund. Hon är generalsekreterare för paraplyorganisationen Sveriges kvinno-lobby, som organiserar alltifrån kvinnojourer till 1,6 miljoners-klubben som kämpar för kvinnohälsa.

– Vi jobbar med de här frågorna varenda dag. Vi upplever att det sällan är någon som lyssnar och att det är svårt att få upp dem på agendan. När det här händer blir vi helt tagna på sängen.

Nu talar experterna om en social revolution, som suffragetternas kamp för rösträtt för hundra år sedan.

– Du har tryckt hål på en böld. Det är en social revolution som kommer att ändra relationen mellan män och kvinnor mycket mer än vilken bra lagstiftning som helst. Det kommer att ändra vad män menar att man kan göra och vad man kan tillåta sig, det kommer att ändra vad kvinnor menar att man kan stå ut med, säger Drude Dahlerup, professor emerita i statsvetenskap vid Stockholms universitet.

En revolution! I fredliga Sverige? Hur gick det till?

2. Sverige och USA

Den här historien tar också avstamp i vad många feminister världen över uppfattade som en käftsmäll: det amerikanska presidentvalet i november i fjol, när celebriteten Donald Trump besegrade Hillary Clinton och tillträdde med den manligaste ministeruppsättningen på 40 år.

Trump kränkte systematiskt kvinnor verbalt, och hade fångats på band när han skröt om sina sextrakasserier. Det hade inte spelat någon roll. Han vann ändå, fick jobbet framför kvinnan.

Efter installationen ordnade kvinnor över hela världen protestmarscher. Under det senaste året har fler kvinnor än någonsin visat intresse för att ge sig in i amerikansk politik.

Metoo-rörelsen var en ny möjlighet för kvinnor att uttrycka sin vrede. Men i USA har kampanjerna inte fått lika bred spridning som i Sverige, och fortfarande kretsar protesterna i hög grad kring trakasserier inom film-, nöjes- och mediebranschen.

– I Sverige får rörelsen en stark påverkan eftersom så många områden i arbetslivet berörs. I USA saknas en verklig, utbredd debatt om jämställdhet, och ”feminism” är inte ett ord som används ute på företagen. Om man betraktar feminism som ett problem kommer debatten bara att handla om enskilda individer, säger amerikanen Christian Christensen, som är professor och medieforskare vid Stockholms universitet.

Det är svårt att tala om strukturer i ett land där jämställdhetsdebatten ligger många år efter Sverige:

– I USA finns män som inte äter middag ensam med ogifta kvinnor, som vice president Mike Pence, säger Christian Christensen. Många amerikanska medier fokuserar på avslöjanden om kändisar också utifrån en krass ekonomisk verklighet. Förhållanden på vanliga företag får helt enkelt inte samma genomslag.

– Det blir ingen nyhet om en mellanchefer i Indianapolis avgår, säger Christian Christensen.

Sverige är också geografiskt mycket mindre. Ett upprop här blir snabbt nationellt.

3. Sverige och Danmark

Skillnaderna mellan #metoo-debatterna i USA och Sverige är kanske inte överraskande, men uppropen i Sverige fascinerar också våra nordiska grannländer. Tidigare i veckan sände dansk tv ett inslag om protesterna i Sverige.

– Då pratade man om att detta blir så stort för att det ställs mot Sveriges självbild som världens mest jämställda land. Men den tolkningen är fel. Feminister i Sverige är minst lika kritiska som feminister i Danmark. De är stolta, men inte nöjda, säger statsvetaren Drude Dahlerup.

Hon hävdar att det är feminismens starka ställning i Sverige som gör att kvinnor har valt att bryta tystnaden på bred front.

– Det är jättesvårt att komma ut ur tystnaden. Det är personligt och fyllt av skam och tankar om vad som ska om hända. Det gäller kvinnor över hela världen. Då krävs att det finns någon som lyssnar och som tar det på allvar. Någon som ser de strukturella problemen. Den känslan finns i Sverige. Och det ser vi också i reaktionerna från regeringen och partierna, från Sveriges Radio och Sveriges Television och de stora advokatbyråerna, säger hon.

Jämfört med Danmark och Norge spelar det roll, enligt Drude Dahlerup, att Sverige har en feministisk regering och en uttalat feministisk utrikespolitik.

Samtidigt kommer Metoo-uppropen efter några år när det svajat i debatten om jämställdhet. Inför valet 2014 försökte flera partier möta utmaningen från Feministiskt initiativ med satsningar på kvinnofrågor. Dåvarande Folkpartiet gick till val på devisen ”Feminism utan socialism” och Miljöpartiet lyfte upp feminismen som prioriterad valfråga.

Möjligen orsakade det dåvarande gröna språkröret Åsa Romsons Almedalstal om ”vita, heterosexuella, medelålders män” och deras krav på affärsflyg och köttmiddagar rena tryckfallet i debatten. Det gick inte särskilt bra för något av de partier som profilerade sig på kvinnofrågor.

När flyktingkrisen eskalerade efter valet kom helt andra frågor och strömningar i fokus. Traditionella, auktoritära och nationalistiska värderingar tycktes vinna mark i Sverige. Till och med debatten om kvinnors utsatthet kom att handla om riskerna för trakasserier och övergrepp när så många unga män hade sökt sig till Sverige.

– Vi upplever ju att mäns våld mot kvinnor ofta använts som ett kort i debatten. När vi hade en debatt om att många nyanlända utsatte kvinnor för övergrepp på festivaler, så drog man det kortet fast man egentligen hade en agenda om rasism eller antirasim, säger Clara Berglund på Sveriges kvinnolobby.

I augusti–september i år valde kvinnliga toppolitiker som moderaten Anna Kinberg Batra och liberalen Birgitta Ohlsson att tacka för sig. Statsminister Stefan Löfvens tunga rådgivare Emma Lennartsson fick avgå för att rädda en populär manlig minister.

Här fanns kanske ingen Donald Trump, men det blev inte mycket till jämställdhetsdebatt i vad som brukar beskrivas som världens mest jämställda land.

När Metoo-kampanjerna tog fart, blev dynamiken en annan. Flera av de experter som DN talat med pekar på att det har kommit ovanligt få protester mot uppgörelsen i Sverige.

– Den extrema högern har varit förvånansvärt tyst, och jag tror att det beror på deras hyckleri i de här frågorna. De säger att de är för jämställdhet för att få det till att vi är bättre än invandrarna. Nu hör jag dem inte i debatten om Metoo, säger Drude Dahlerup.

I #metoo-debatten sitter partier som Sverigedemokraterna på dubbla stolar. Å ena sidan är de kritiska till den organiserade feminismen. Å andra sidan vill de försvara ”svenska värderingar”. Och jämställdhet är bland det svenskaste som finns.

4. Extrema Sverige

Sverige är inte alls Landet lagom. Tvärtom intar vårt land en position på ytterkanten: Ett sekulariserat land, där befolkningen sätter tilltro till rationalitet och förnuft. Ett land där självförverkligande och livskvalitet väger tungt.

Ett extremt land.

Detta syns tydligt på kulturkartan från forskningsprojektet World values survey. Sedan 1981 har forskarna genomfört runt 350 000 intervjuer i uppemot hundra länder. I den senaste mätningen intervjuades medborgare i 61 stater.

Studierna visar tydligt att så kallade frihetliga värderingar sprider sig i hela världen. Men Sverige och de nordiska länderna ligger klart högst. – Det har gått i hack, men ändå väldigt tydligt uppåt, säger Bi Puranen, generalsekreterare vid World values survey och forskare vid Institutet för framtidsstudier.

Jämställdhet är ett av de frihetliga värden som rankas högt i Sverige. Stora delar av befolkningen tycker att män och kvinnor ska ha lika rätt till utbildning och arbete och att de ska ha lika möjligheter att bli politiska ledare.

Men det finns ytterligare några områden där Sverige och Norden sticker ut. Det gäller synen på hur barn ska uppfostras, och det gäller individens rätt att fatta egna beslut – om alltifrån skilsmässor till aborter. Det gäller också föreställningen att vi har rätt att göra våra röster hörda och påverka våra politiker, våra arbetsplatser och vårt samhälle.

– Här ligger Sverige extremt högt och detta är ju verkligen tanken bakom Metoo, säger Bi Puranen.

Hon tror att tilliten bland de svenska medborgarna spelar stor roll för styrkan i Metoo. Vi har inte bara en tillit till dem som står oss närmast, vi har också en tillit till dem vi möter, och människor med andra bakgrunder.

Det finns en intolerans mot intoleransen.

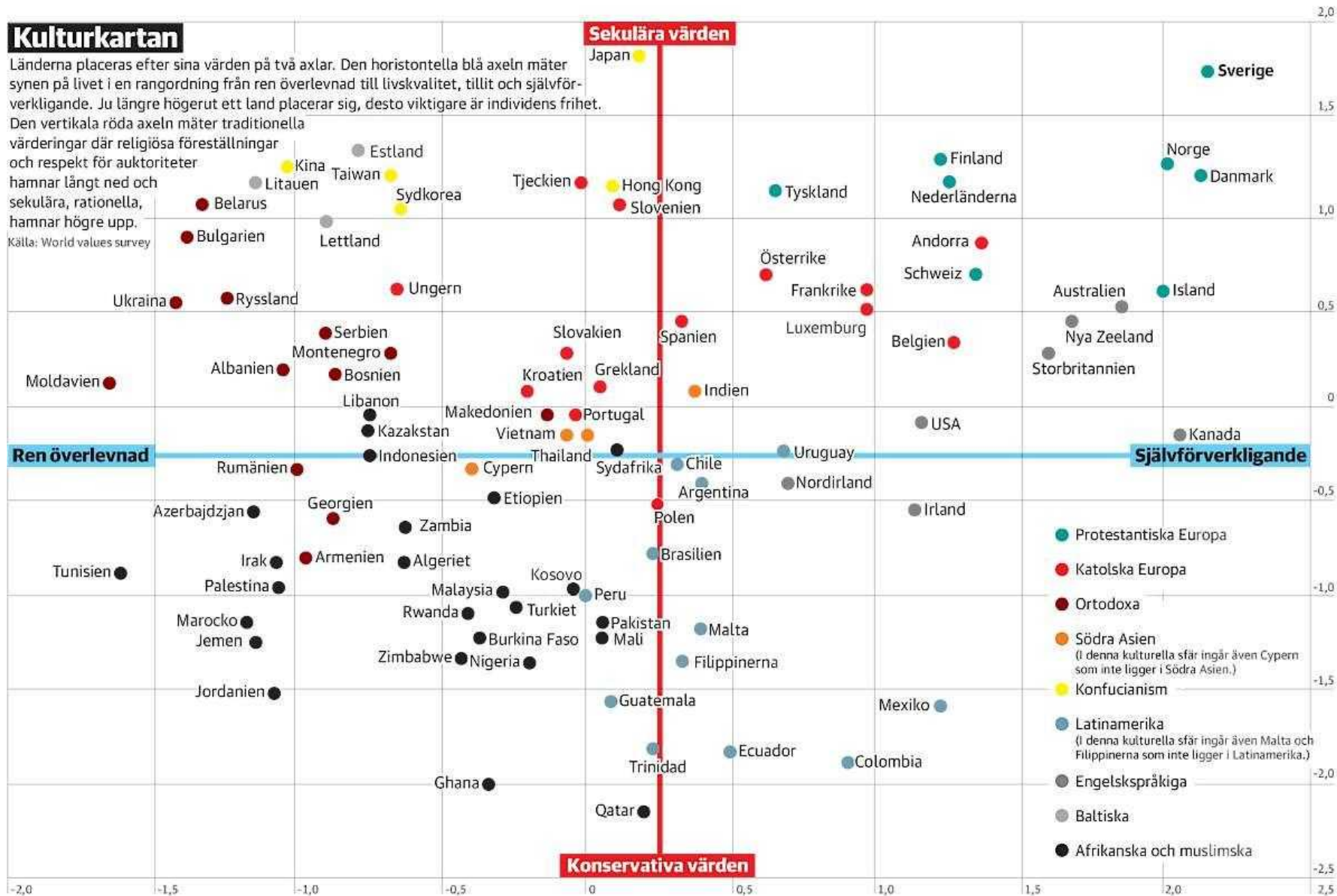
– Det finns en förståelse för att människor ska göra sina egna val, men inte för att man förminskar eller begränsar andra. Vi har genom Metoo sett en fruktansvärd intolerans av en del män och det är förhoppningsvis stopp för det nu, säger Bi Puranen.

Kulturkartan

Länderna placeras efter sina värden på två axlar. Den horisontella blå axeln mäter synen på livet i en rangordning från ren överlevnad till livskvalitet, tillit och självförverkligande. Ju längre högerut ett land placerar sig, desto viktigare är individens frihet.

Den vertikala röda axeln mäter traditionella värderingar där religiösa föreställningar och respekt för auktoriteter hamnar långt ned och sekulära, rationella, hamnar högre upp.

Källa: World values survey

Det händer att hon får frågor om varför Sverige måste vara så extremt. Då påpekar hon att Sveriges position på kulturkartan innebär att vi är närmare än andra länder att uppfylla de 30 artiklarna i FN:s konvention om mänskliga rättigheter – något som det är rimligt att sträva efter, inte tvärtom.

– Extremt kan ju låta negativt. Men då får man ju fundera över vad som skulle hända om vi rörde oss mot mitten. Då skulle det bli lägre tolerans mot dem som är annorlunda och svårare att få skilsmässa. Vi skulle längta efter starka ledare och bli mer rädda för andra, säger hon.

5. En lång historia

Kanske började uppropet redan på en ö i Mälaren för nästan 750 år sedan. Det var där och då som kung Magnus Birgersson Ladulås utfärdade Alsnö stadga. Då formaliserades Birger jarls fridslagar.

Lagen om kvinnofrid var en av dem. Den förbjöd överfall och kidnappning av kvinnor. Möjligen var den mest av allt ett skydd för fäder och äkta män från stöld: Lagen tog ingen hänsyn till om kvinnorna samtyckte till att rymma, och det spelade ingen roll om kvinnorna utsattes för våldtäkt under kvinnorovet. Men kvinnofrid fanns i alla fall med som begrepp, när en mycket tidig version av svensk lag antogs.

– Det här är ingen quick fix utan en djup historia av lagstiftning och värderingar som har byggts upp under lång tid, säger Bi Puranen. Kvinnor hade rösträtt i Sverige under en period på 1700-talet, men det skulle dröja till 1921 innan kvinnorna kunde kandidera och rösta i ett riksdagsval. Då hade suffragetterna fört en hård kamp för kvinnors rättigheter.

– Vi har en lång historia av hur kvinnor gått samman. Det har varit många tillfällen när man har skapat separata rum där kvinnor har stöttat varandra och delat med sig av sina upplevelser, och sedan gått ut tillsammans med krav, säger Clara Berglund.

Det personliga är politiskt. Så löd slagordet i feministiska kretsar på 1970-talet, då kvinnor tog kampen för rätt till förskola och barnomsorg.

6. Organisation och digitalisering

Nästan alla som DN talar med inför den här artikeln lyfter fram den starka folkrörelsetraditionen, den höga anslutningsgraden till fackförbund och föreningar, och ett okomplicerat förhållande till att agera kollektivt som skäl till att höstens debatt fått ett sådant genomslag. Dessutom är vi uppkopplade och vana vid sociala medier.

Brit Stakston, författare och mediestrateg som har skrivit mycket om digitaliseringens och de sociala mediernas konsekvenser, lyfter också fram #prataomdet, den kampanj som inleddes 2010 i kölvattnet av sexualbrottsanklagelserna mot Wikileaksgrundaren Julian Assange i Sverige. I likhet med #metoo uppmanade #prataomdet till diskussion om sexuella övergrepp.

Kampanjen kom att bidra till debatten om en samtyckeslagstiftning, till mobiliseringen kring Feministiskt initiativ och den krattade vägen för vad som nu sker.

– Efter #prataomdet låg en stor digital rörelse startklar. I och med Trumps valseger fanns samtidigt en uppdämd frustration över att det fortfarande är något som inte stämmer, säger Brit Stakston.

Hon är förvånad över att vare sig politiker eller traditionella folkrörelseorganisationer tydligare har omfamnat den senaste tidens sjudande aktivitet.

7. På jobbet

Traditioner och värderingar, infrastruktur och digitalisering är faktorer som kan förklara varför Sverige skiljer ut sig gentemot andra länder. Men varför blir uppropet så starkt just nu? Varför inte för tio år sedan? Eller om fem år?

Det finns en faktor till.

Metoo är tydligt kopplat till arbetsplatserna, inte till den privata sfären som så många tidigare debatter. Och svenska kvinnor jobbar.

Sysselsättningsgraden bland kvinnor i Sverige är nära 80 procent och högst i hela EU. Den ligger långt över den amerikanska på 56 procent. Anna Wahl, vice rektor på Kungliga Tekniska högskolan, har varit genusforskare i decennier, och är en av Sveriges främsta på området. Hon blev inte ett dugg förvånad över vittnesmålen.

– I samband Harvey Weinstein fick jag frågan om filmbranschen var värre än andra. Nej, det är den inte. Det visste jag ju. Men som forskare är jag också innesluten i ett slags normalisering, och också jag har överväldigats av mängden upprop och kraften i dem. Anna Wahl har besökt och föreläst hos ett otal organisationer i de flesta branscher, och ser en mognad.

– Statistiken förändras långsamt, men i dag finns en medvetenhet om de här frågorna som saknades för tjugo år sedan, i synnerhet hos företagsledningarna. Förr förklarade de sig ofta genom att peka på olika problem med kvinnorna: de saknade rätt kompetens, de ville inte.

I dag finns en helt annan förmåga att tala i strukturella termer, och till och med makt.

Kanske, fortsätter Anna Wahl, är Metoo också ett tecken på att det lågintensiva arbetet nu har burit frukt.

8. En backlash eller en ljusare framtid?

Många män kommer att se tillbaka på hösten 2017 och tänka på vilket hot kvinnorna plötsligt utgjorde mot dem – inte tvärtom, tror Rebecca Traister, amerikansk journalist och författare. Hon pekar också på den tystnad som lät männen hållas under så lång tid:

– Trakasserianklagelser mot personer som Fox News-profilen Bill O'Reilly och bolagets chef Roger Ailes och mot Donald Trump hade varit kända länge utan att det hade skadat deras karriärer. Att så många "visste" utan att något hände handlar mer om att det ända fram till helt nyligen inte *betydde* någonting, för väldigt många.

Rebecca Traister tar en backlash för given: i ett samhälle där vita män har makt, kommer de att försvara den makten – och status quo.

– Frågan är inte om, jag vet bara inte vilken form en backlash får. Kanske i form av en ökad machokultur. Kanske svänger debatten omedelbart om någon utpekad begår självmord, eller om en man straffas felaktigt eller oproportionerligt, spekulerar Rebecca Traister, som följde Hillary Clinton nära under hennes valkampanj och som har skrivit ett stort antal reportage om feminism. Hon är orolig över vart debatten kan ta vägen i USA.

– Jag är rädd att vi missar den större bilden genom att lägga fokus på enskilda individer. En kvinna som jag skrev om var rasande över män som ser sig själva som hjältar för att de aldrig har tagit en kvinna på

låret, när de samtidigt hade motat undan kvinnor på sina arbetsplatser på tusen andra sätt.

I Sverige är risken för backlash mycket mindre, tror medieforskaren och den Sverigebaserade amerikanen Christian Christensen.

– Visst ser vi lite av ”man kan inte säga något alls längre” bland män, men det är ett dåligt argument. Ett fåtal män har nämnts vid namn och hängts ut. Däremot finns ett tryck på kvinnorna att offentligt visa vilka de är, och flåka ut sig och sina pinsamma, smärtsamma historier. På så sätt har männen fortfarande makt.

Brit Stakstons oro för att uppropen ska utvecklas till en folkdomstol har minskat, men hon hoppas att man inte tappar bort de som har berättat.

Det kan vara svårt att kliva fram.

– Efterverkningarna av #prataomdet var i flera fall långa för de enskilda kvinnorna. Det är inte alltid som omgivningen är redo att veta.

Hur länge intensiteten håller i sig återstår också att se. Statsvetaren Drude Dahlerup säger att det är viktigt att kampanjen hamnar rätt.

– Det är viktigt att de som går ut med namn genom uppropen har på fötterna för en polisanmälan. Tidningarna är röriga just nu, med namn eller inte namn, och man måste tillbaka till sina gamla etiska principer. Clara Berglund på Sveriges kvinnolobby hoppas att den politiska debatten tar intryck av hösten, och att vi också får se förslag och förändring.

– Om det inte blir så är det ett svek mot alla som har delat med sig av vittnesmål och mot allt det engagemang som finns. Jag tror att det

finns en risk att det här bara handlar om våld och sexuella trakasserier och att man inte ser hur det hänger ihop, att det hänger ihop med jämställdhet generellt. Att det här handlar om män som har makt och utövar våld mot kvinnor som har mindre makt på ett strukturellt plan. Makt, inflytande, löner, hälsa, karriär – alla de sakerna gör att det här får så stor sprängkraft, säger Clara Berglund.

På alla de arbetsplatser som nu berörs av anklagelser och uppror vilar ett stort ansvar på många chefer. Men att skapa rättssäkra, trygga rutiner och en företagskultur där det är tydligt vad som är acceptabelt görs inte i en handvändning.

Genusforskaren Anna Wahl hyser ändå tilltro till att de idoga utbildningsprojekten nu ger resultat:

– Jag hoppas att männen inte bara går i försvar. Om många kvinnor nu måste vara förlåtande mot sig själva, och acceptera att de ”kunde vara så dumma att de gick med den där mannen”, så hoppas jag att männen också kan vara det. Att de kan se att de har gjort vad de gjorde för att det var vad som förväntades av dem. Att de ansåg sig mer värda än kvinnor och tog sig friheter på deras bekostnad för att det var vad de hade lärt sig.

Sanna Torén Björling

sanna.bjorling@dn.se

Karin Eriksson

karin.eriksson@dn.se "

Historia

- 1280 (cirka).** Alsnö stadga utfärdas av Magnus Ladulås. Den bekräftar de så kallade fridslagar som ska ha utfärdats av Birger jarl. En av dem är lagen om kvinnofrid, det vill säga förbudet mot överfall och kidnappning av kvinnor. Brott straffades med dödsstraff eller höga böter. Lagen gjorde ingen skillnad på fall där kvinnor har rövats bort och fall där kvinnor gått med på att rymma.
- 1363.** Drottning Margareta blir regerande monark.
- 1632.** Drottning Kristina blir regerande monark.
- 1718.** Drottning Ulrika Eleonora blir regerande monark. Parlamentarism införs och under närmare ett halvsekel har kvinnor begränsad rösträtt.
- 1734.** Ogifta kvinnor kan ansöka hos kungen om att bli myndigförklarade. En möjlighet som utnyttjas mer och mer under första halvan av 1800-talet. Bland andra Fredrika Bremer ansöker. Änkor är sedan tidigare myndiga så länge de inte gifter om sig.
- 1810.** Näringsfrihet införs för ogifta kvinnor.
- 1845.** Lika arvsrätt införs på bred front.
- 1853.** Kvinnor får rätt att bli lärare.
- 1862–64.** Kommunal rösträtt införs för änkor och ogifta kvinnor med viss inkomst och egendom. Alla ogifta kvinnor blir myndiga vid 25 års ålder. Mannen förlorar rätten i lagen att aga sin hustru.
- 1870.** Kvinnor får rätt att ta studentexamen och studera vid universitet som privatister.
- 1872.** Myndig kvinna får rätt att bestämma om sitt giftermål.
- 1884.** Motion om kvinnlig rösträtt röstas ned i riksdagen, 53–44. Ogifta kvinnor blir myndiga enligt samma regler som männen.
- 1889.** Ogifta kvinnor med egendom blir valbara till vissa kommunala styrelser.
- 1901.** Kvinnor får rätt till fyra veckors ledighet utan lön när de fött barn.
- 1908.** Giftna kvinnor som äger egendom får rätt att rösta och kandidera i kommunala val.
- 1918.** Kvotering införs. Minst en av ledamöterna i den kommunala fattigvårdsnämnden ska vara kvinna. Senare införs samma regel för barnavårdsnämnden och nykterhetsnämnden.
- 1920.** Giftna kvinnor blir myndiga och jämte sina män vårdnadshavare för barnen i äktenskapet. Giftna kvinnor kan också ta anställning utan tillstånd från maken.
- 1921.** Det första valet i Sverige med allmän rösträtt, där kvinnor är valbara till riksdagen. Då hade kvinnor redan rösträtt i länder som Nya Zeeland, Australien, Finland, Norge, Danmark, USA och Storbritannien.
- 1927.** Statliga läroverk öppnas för kvinnor.
- 1937–1939.** Förlösning och mödravård blir kostnadsfri. Moderskapspenning för alla införs. Förbud införs mot att avskeda kvinnor på grund av giftermål eller graviditet.
- 1947.** Socialdemokraten Karin Kock blir Sveriges första kvinnliga minister. Principbeslut om lika lön för män och kvinnor med lika tjänst i staten.
- 1958.** Kvinnor får rätt att bli präster i Svenska kyrkan.
- 1964.** P-piller godkänns.
- 1970.** Särbeskattningen mellan makar blir huvudregel och det blir därmed mer lönsamt för kvinnor att förvärvsarbeta.
- 1974.** En ny föräldraförsäkring införs med rätt att dela ledigheten.
- 1975.** Fri abort till vecka 18 införs.
- 1980.** Jämställdhetsombudsmannen inrättas.
- 1985.** Centerpartisten Karin Söder blir Sveriges första kvinnliga

partiledare för ett riksdagsparti.

1994. Socialdemokraterna inför varvade listor på sina valsedlar.

1995. Pappamånad införs i föräldraförsäkringen.

1998. Kvinnofridsbrott införs i brottsbalken och sexköp kriminaliseras.

2006. Riksdagen beslutar att målet för jämställdhetspolitiken ska vara att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

2013. Fler fall av sexuella utnyttjanden bedöms som våldtäkt genom det vidare begreppet ”särskilt utsatt situation”.

2016. Sverige får en ny jämställdhetsmyndighet.

2017. Anna Kinberg Batra lämnar posten som moderat partiledare ett år före valet. Det är andra gången som en kvinna misslyckas med att nå statsministerposten i Sverige. Bland annat Storbritannien, Tyskland, Indien, Israel, Australien, Kanada, Pakistan, Norge, Danmark, Island och Finland har haft kvinnliga regeringschefer.

Sagt om Sverige

Frankrike

Tidningen Le Monde liknar genomslaget för #metoo i Sverige vid en ”tsunami” och en ”revolution” och har noterat att jämförelser redan gjorts med införandet av kvinnlig rösträtt.

Flera franska medier uppmärksammar DN:s avslöjande om Kulturprofilen och dennes band till Svenska Akademien. Skandalen jämförs i Le Monde med Rushdie-affären 1989, då ledamöterna Kerstin Ekman och Lars Gyllensten lämnade akademien i protest mot att den inte kunnat enas om att fördöma de iranska mullornas dödshot mot författaren Salman Rushdie.

Erik de la Reguera

Storbritannien

The Independent rapporterar utförligt om skådespelaruppropet #tystnadtagning och intervjuar fyra svenska skådespelare – Julia Dufvenius, Alexandra Rapaport, Anja Lundqvist och Sofia Helin – som finns bland de flera hundra som krävt ett slut för övergrepp, trakasserier och tystnadskultur inom film- och teatervärlden. Bland annat den brittiska upplagan av Elle skriver även om #närmusikentystnar, uppropet inom svensk musikindustri som Robyn, Tove Lo, Zara Larsson och fler än 2 000 andra kvinnor skrivit under.

Erik de la Reguera

Australien

Australiska tv-kanalen SBS frågar sig i ett inslag varför #metoo ”sänder chockvågor” genom Sverige. I fokus är bland annat avslöjandet om den man DN har kallat Kulturprofilen, med kopplingar till Svenska Akademien och Nobelpriset.

Kanalen har intervjuat bland andra jämställdhetsminister Åsa Regnér och journalisten Alexandra Pascalidou, och konstaterar att Sverige är ett av världens mest jämställda länder. Trots det, eller kanske just därför, får kampanjen så stort genomslag just här.

Ingmar Nevéus

Tyskland

I Tyskland tas jordbävningen som #metoo utlöst i Sverige emot med viss förvåning. Sverige ses som ett föregångsland vad gäller jämställdhet och kvinnors rättigheter, påpekar en rad stora medier som uppmärksammat kampanjen. Framför allt har berättelserna från utrikesminister Margot Wallström och jämställdhetsminister Åsa Regnér om närmanden och trakasserier i EU-sammanhang blivit omskrivna. Även uppropen från kvinnor i olika branscher nämns,

däribland berättelserna från journalister, skådespelare och jurister. Ofta med följdfrågan: "Varför är det så tyst i Tyskland?"

Lina Lund

USA

Branschuppropen från svenska yrkeskvinnor röner uppmärksamhet i USA. Den amerikanska public service-radion NPR refererar den kvinnliga musikbranschens upprop i Dagens Nyheter, med en bild av Robyn och citat från systrarna Klara och Johanna Söderberg i duon First Aid Kit. Nöjestidningen Hollywood Reporter citerar ur skådespelarnas öppna brev i Svenska Dagbladet, med fokus på Alicia Vikander. Den nordiska upplagan av den amerikanska affärstidningen Business Insider rapporterar att 6 000 kvinnliga jurister protesterat och citerar DN:s Maria Schottenius bedömning att #metoo är det viktigaste kvinnliga uppropet sedan kravet på allmän rösträtt 1919.

Björn af Kleen

Sagt i uppropen

"En dag tog stjärnan mig åt sidan. Sa att jag måste förstå att han omöjligt kunde komma ihåg sin text när jag var så jävla läcker och allt han kunde tänka på var hur jag såg ut naken, och vad han skulle vilja göra med mig."

Skådespelaruppropet #tystnadtagning

"Min datorkunskapslärare på gymnasiet gav mig högsta betyg för att han tyckte jag hade snygga bröst. Han sa det alltså rakt ut under betygssamtalet...".

Elevuppropet #tystiklassen

"Under min studietid övertalade en anställd mig till sexuella handlingar för att hjälpa mig i min karriär och hotade även med att förstöra för mig. Han stalkade mig sedan och var så obehaglig att jag lämnade universitetet helt och hållet."

Akademikeruppropet #akademiuppropet

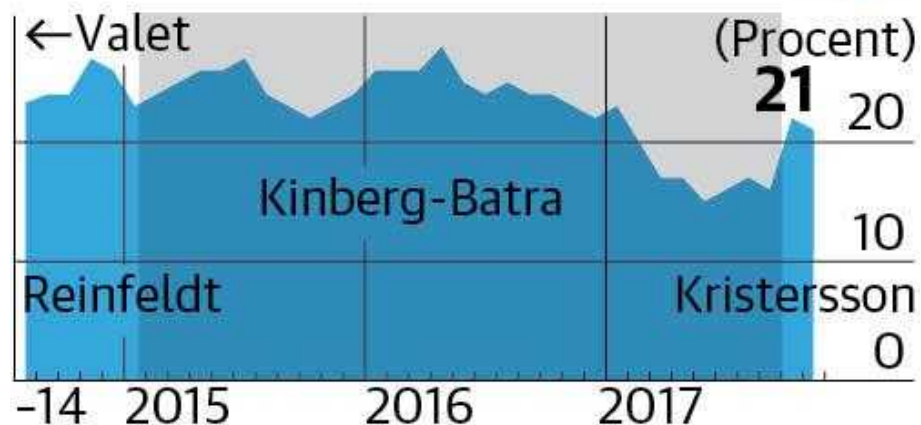
"En kväll när jag var 13 år var jag för trött för att följa med på middagen och stannade kvar på hotellet. Sent på kvällen kom min tränare tillbaka med några ryttarvänner. Jag kände igen rösterna och förstod att de var berusade så jag låtsades att jag sov. En av männen la sig i sängen bredvid mig och tittade in under min pyjamasjacka för att se om jag fått bröst än."

Hästsportuppropet #Visparkarbakut

"Efter att jag slutade på tingsrätten som notarie blev en domare på tingsrätten som en mentor för mig. Han stöttade, gav tips och råd och en dag kom han till kontoret och ville att jag skulle betala tillbaka. Med oralsex."

Juristuppropet #medvilkenrätt "

Så har det gått i opinionen

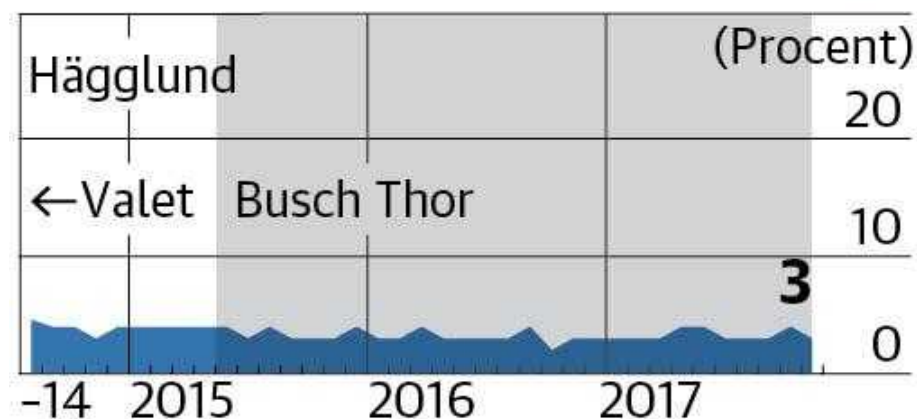
Så har det gått i opinionen

Så har det gått i opinionen

Så har det gått i opinionen

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017

" Alliansen blickar bakåt med sikte på valet 2018

En tröttkörd allians förlorade valet 2014. Nu skulle de gå isär för att kunna uppfinna sig själva igen. Men friheten blev begränsad. Verkligheten gjorde sig påmind med flyktingkris, terrordåd och gängkrig. Samtidigt hämmades partierna av sin strävan att visa enad front. Tre år senare ser borgerliga bedömare en allians som ägnat mandatperioden mer åt att blicka bakåt än framåt.

På kvällen den 14 september 2014 klev Fredrik Reinfeldt abrupt ut ur rampljuset och in i kulisserna. Han hade dominerat fyra partier i åtta år. Nu lämnade han efter sig tomhet, förvirring och besvikelse över valförlusten.

Men också lättnad.

– I det borgerliga lägret var man ganska trötta på varandra. Det fanns en längtan efter egen profilering, säger Karin Svanborg-Sjövall, vd på tankesmedjan Timbro och med ett förflutet inom dåvarande

Folkpartiet.

De borgerliga eftervalsanalyserna var entydiga. Nytänkandet hade malts ner i regeringskansliets korridorer. Kompromissandet hade suddat ut partiernas egenart. Försummelser i migrations- och integrationspolitiken hade gett väljarflykt till Sverigedemokraterna. Slutsatsen blev att alliansen skulle ta paus så att de fyra partierna var för sig kunde ompröva och förnya sin politik. För någon vecka sedan nådde den processen sitt slut i och med Liberalernas landsmöte. Nu

har samtliga borgerliga partier haft stämmor där de fastslagit den politik som de går till val på nästa år.

Förnyelsen är genomförd. Eller?

Profilering blev likriktning

Det finns olika sätt att se på poängen med alliansen. Å ena sidan kan man betona förmågan att komma överens, enigheten som ger regeringsduglighet. Å andra sidan möjligheten att röstmaximera genom att fyra olika partier kan locka olika väljargrupper.

Karin Svanborg-Sjövall på Timbro ser en mycket stor samstämmighet inom alliansen i dag. Men det har skett till priset av en blekare borgerlig regnbåge.

– Alla låter som Centern i arbetsmarknadspolitiken. Alla låter som Moderaterna i fråga om skatterna. Alla låter som Liberalerna när det gäller skolan. Förut särskilde sig Kristdemokraterna med sin retorik om värderingar men nu betonar alla det, säger hon.

– Det som förut gjorde alliansen till en regnbåge med olika färger, där har de jämkat sig samman på så många punkter att det nästan blir problematiskt för väljarna.

Det gör det lätt att regera ihop men Karin Svanborg-Sjövall ser en fara för de mindre partierna när deras profilfrågor har blivit mainstream. Samtidigt sådde de själva frön till denna likriktning redan i sina eftervalsanalyser. Såväl C och L som KD konstaterade att efter åren som nischpartier i Moderaternas skugga behövde de nu bredda sig till fler politikområden. Resultatet förvånar inte Svend Dahl, statsvetare och chefredaktör på Liberala Nyhetsbyrån.

– Det här är fyra partier som tycker väldigt lika i sakfrågor. Då är utrymmet begränsat för att odla sin särart, säger han.

Frihet men med förnuft

Att ta en paus är ett beprövat grepp för att blåsa liv i ett stagnerat förhållande. Men hur fri ska man vara under pausen? Och tänk om man står ännu längre ifrån varandra när den är slut?

Kanske hade verklig kreativitet krävt att de borgerliga vågade riskera alliansprojektet. Men under hela förnyelsearbetet har de sneglat fram mot valdagen 2018 och behovet av att då stå eniga inför väljarna. Samtidigt har man längs vägen återkommande känt behov av att visa upp en enad front, till exempel varje gång som regeringen har bjudit in till förhandlingar.

– Partierna hamnade i en rävsax. Det fanns ett stort behov av att profilera sig. Samtidigt var analysen att skulle man komma tillbaka till makten så behövde man alliansprojektet. Det har lagt en hämsko på politikutvecklingen, säger Karin Svanborg-Sjövall.

Verkligheten tränger sig på

Migrationskris, terrordåd och gängkriminalitet. Oavsett vilka ambitioner de borgerliga har haft så har händelseutvecklingen tvingat dem att lägga det mesta av sin kraft på förslag kring sådant som hänt i omvärlden.

– Risken med att reagera kraftfullt på det som händer just nu är att man glömmer bort andra frågor som är viktiga för väljarna. Alarmismen har blivit för hög. Det hade varit bättre att fokusera förnyelsen på de breda välfärdsfrågorna, säger Moa Berglöf, som tidigare var politisk tjänsteman hos Fredrik Reinfeldt men numera föredrar C.

Samtliga allianspartier, liksom regeringspartierna, har skärpt sin politik kring brott och straff, migration och försvar. För Moderaterna är det ett välbekant steg tillbaka till en politik som präglade partiet före Reinfeldts tid som partiledare.

– Moderaternas roll är inte att hitta på nya saker utan att framför allt se till att vi ligger steget före och ser hur världen förändras så att Sverige kommer väl ut. Nu finns det en väldigt stark efterfrågan på lag och ordning och på en fungerande utrikes- och säkerhetspolitik, säger Gunilla Carlsson (M), tidigare biståndsmister i den borgerliga regeringen.

Tillbaka till framtiden

Liberalerna framhåller gärna att partiet presenterat närmare 200 nya förslag under mandatperioden. Men hur nytt är det egentligen?

– I Liberalernas fall består förnyelsen mycket av att försöka hitta tillbaks till en position partiet hade innan alliansregeringsåren. Vad Jan Björklund försöker göra i dag är ju Lars Leijonborg mellan 2002 och 2006 med fokus på integrationsfrågorna, säger Svend Dahl.

Även Moderaterna har renoverat sin politik genom att ta tag i gamla hjärtefrågor som migrationspolitiken, rättspolitik och försvaret. De borgerliga verkar snarast ha gjort en djupdykning bland sina rötter för att mejsla fram ny politik.

– Sammantaget är det ganska mycket tillbaka till framtiden, möjligen bortsett från C som mer fullföljer en linje som Maud Olofsson inledde. L har landat mycket i Leijonborg 2002, KD låter rätt mycket som Alf Svensson gjorde med sitt välfärdslofte. Moderaterna låter mer som Bohman än som Reinfeldt. Det är mycket av ekon bakåt snarare än en tydlig rörelse framåt, säger Karin Svanborg-Sjövall.

Elefanten i rummet

Även om de borgerliga partierna är överens om mycket så är de fortfarande djupt splittrade om hur de ska förhålla sig till Sverigedemokraterna. Under mandatperioden har både M och KD ändrat uppfattning och kan nu tänka sig att regera med passivt stöd av SD. För C och L är det otänkbart. Både Annie Lööf och Jan Björklund har låst sig så hårt vid sitt motstånd mot SD att en omsvängning ofrånkomligen skulle leda till svekdebatt.

– Det går inte att sticka under stol med att det parlamentariska läget är den svåra frågan. Och där är man inte överens. Det kommer man sannolikt inte att kunna bli förrän rösterna är räknade, säger Svend Dahl.

Som det ser ut nu har allianspartierna gett upp försöken att hitta en gemensam linje i regeringsfrågan före valet.

– Det är ett underbetyg för borgerligheten. Man har kompromissat ihop sig om så många besvärliga frågor och det är märkligt att man inte kan komma vidare, säger Karin Svanborg-Sjövall.

SD spökar för de borgerliga på fler sätt. Det stora väljartappet till SD är ett viktigt skäl till att Moderaterna har stramat åt sin migrationspolitik mest av alla. Det har skapat splittring inom alliansen, med C som den tydligaste motpolen till M. Johan Ingerö på tankesmedjan Timbro, med ett förflutet inom KD, ser det som ett stort problem.

– Det är den nöten man måste knäcka om man ska kunna bilda en stark fungerande regering.

Svend Dahl skönjer dock ett närmande mellan de borgerliga.

– De beslut som Centern fattade på sin stämma innebär att man hamnar närmare Moderaterna med en betoning på kvotflyktingssystemet.

På tröskeln till valåret

Visst finns det skillnader mellan den allians som nu riktar blickarna mot nästa val och den allians som förlorade det förra. Men de borgerliga bedömare som DN talat med ifrågasätter graden av förnyelse. Karin Svanborg-Sjövall anser att den viktigaste vitaliseringen har skett på personplanet.

– Det handlar om statsministerkandidaten. Jag tror att Ulf Kristersson bidrar med mycket ny energi. Fredrik Reinfeldt kändes trött 2014, säger hon.

På frågan vem som åstadkommit mest svarar Johan Ingerö Moderaterna:

– De har förändrat sin migrationspolitik i grunden och gått tillbaka till den systemkritik man hade före Reinfeldt när det gäller arbetsmarknaden.

Svend Dahl däremot framhåller Centern:

– När det gäller att odla sin särart har Centern lyckats bäst genom att ta tillbaka positionen som det parti som lockar trendkänsliga liberala väljare.

Hans Olsson

hans.olsson@dn.se

Hans Rosén

hans.rosen@dn.se "

"Moderaterna

Detta sade de efter valet 2014

M hade brustit i utvecklingen av centrala politikområden, konstateras i eftervalsanalysen. Partiet drog slutsatsen att det behövdes ny politik för att locka tillbaka väljare från SD.

Det här har de gjort sedan dess

Har gjort omfattande förändringar av migrationspolitiken. Har även ökat fokus på försvarsfrågor samt brott och straff.

Exempel på konkreta förslag

Vill genomföra ett sjätte jobbskatteavdrag. Skärpta straff för gängkriminalitet och sexualbrott. Temporära uppehållstillstånd. Skärpta försörjningskrav för anhöriginvandring.

Liberalerna

Detta sade de efter valet 2014

Partiets styrka låg i skolfrågan, enligt valanalysen. Nu krävdes en breddning, inom ekonomisk politik och välfärdsfrågor. Nytänkande nödvändigt inom migration och integration.

Det här har de gjort sedan dess

Liksom övriga partier har Liberalerna ägnat sig mycket åt försvar, polis, säkerhet, migration och integration. Därutöver en del nya förslag om skola, vård och skatter.

Exempel på konkreta förslag

Förlängd skolplikt för nyanlända elever. Höjda polislöner. Bygg ut flygvapnet till 160 JAS-plan. Återinför vårdbiträden. Stopp för nya religiösa friskolor. Färre ska betala statlig skatt.

Centerpartiet

Detta sade de efter valet 2014

Prioriterade miljö och företagande i valrörelsen. Det räckte till ett valresultat på drygt sex procent. För att nå högre krävs att C lägger till minst ett prioriterat politikområde, enligt den egna valanalysen.

Det här har de gjort sedan dess

Har lagt mer fokus på bland annat rätts- och försvarspolitik. 2015 svängde C i Natofrågan och är nu för ett svenskt medlemskap.

Exempel på konkreta förslag

Föreslår fler och bättre betalda poliser och höjda försvarsanslag. Vill rabattera arbetsgivaravgiften för nyanlända och ungdomar. Vill lägga ned Arbetsförmedlingen.

Kristdemokraterna

Detta sade de efter valet 2014

För att locka fler väljare måste annat än hjärtefrågorna få ta plats, löd KD:s valanalys. Brottsbekämpning, försvar, migration och integration pekades ut som särskilt viktiga.

Det här har de gjort sedan dess

Efter utspel om terrorbekämpning och försvar har KD åter riktat fokus mot vård och omsorg. Partiet driver LSS-frågan hårt och har uppdaterat sin sjukvårds- och äldrepolitik.

Exempel på konkreta förslag

Jobbskatteavdrag för föräldrar. Mer primärvård. Tillfälliga uppehållstillstånd men större möjligheter till anhöriginvandring. Svenska Jas-plan mot IS. 30 000 fler poliser. "

" Högerns tre största stötestenar

Analys. De borgerliga partierna har alla gått åt höger och liknar varandra mer än någonsin. Samtidigt kan de av ideologiska skäl inte komma överens om hur de ska regera. Det är alliansens paradox. Här är de borgerligas tre största stötestenar inför nästa mandatperiod.

Alliansens förnyelse har inte skett av egen kraft utan tvingats fram. De borgerliga partierna har – i likhet med regeringspartierna – blivit kringkastade som i en torktumlare av händelseutvecklingen.

Den första smärtsamma uppgörelsen handlade om migrationspolitiken. När flyktingkrisen nådde Sverige på allvar slängde Moderaterna ut sitt arv från Fredrik Reinfeldts dagar och krävde flyktingpaus. Centern omprövade i stället sina förslag om ekonomiska bidrag till nyanlända, för att ha råd att ta emot fler.

Den andra plågsamma omprövningen handlar om strategin för att kunna regera. Decemberöverenskommelsen föll eftersom den inte gick att förankra hos moderata och kristdemokratiska väljare och medlemmar. Centern och Liberalerna hade inga större problem med den.

I försvars- och säkerhetspolitiken har omprövningen gått i samma riktning i alliansen, i skuggan av den ryska upprustningen. Synen på integritet och rättssäkerhet har lagts om efter terrorattentaten i Stockholm och Europa.

Men hotet om regeringskris har hämmat partiernas interna förnyelse på andra områden. De borgerliga partierna har ända sedan regeringens budgetförslag i december 2014 fått stå i startblocken beredda på ännu en regeringskris.

Och partier som befinner sig i krisläge vill inte riskera idéstrider. Ingen har glömt hur diskussionerna kring Centerns idéprogram blev en partiledarkris.

Slutsumman av den reaktiva politiska utvecklingen i de borgerliga partierna är ändå större enighet i sakpolitiken än innan alliansen bildades.

Men det finns några stötestenar för de borgerliga under de kommande åren:

1. Regeringsfrågan. M och KD tror att det går att styra i minoritet även om de rödgröna (eller S och SD sammantaget) är större. C och L vill inte göra sig beroende av SD. Bakom sprickan ligger ideologiska skillnader.

2. Migrationspolitiken. De tre mindre borgerliga partierna vill till skillnad från Moderaterna tillåta krigsflyktingar att förenas i Sverige med sina familjer. De värnar till skillnad från M den individuella rätten att söka asyl i Sverige för människor som tagit sig hit från ett land utanför EU. För Moderaterna är det viktigt att föra en mycket stram flyktingpolitik.

3. Skattetrycket. C, M och KD vill sänka skattetrycket, medan Liberalernas Jan Björklund har sagt att försvaret, skolan, vården och polisen först måste ha sitt. Bara ökningen av försvarsutgifterna handlar om cirka 50 miljarder per år, så det är ett stort åtagande. Den ökande befolkningen kommer också att göra skolan och vården dyrare. Det väntar alltså en strid om de fyra ska göra upp nya budgetar, men det är trots de stora beloppen och svåra prioriteringarna sannolikt den minsta stötestenen. Störst är oenigheten i regeringsfrågan. Att kunna regera är ju själva poängen med att över huvud taget ha en borgerlig allians.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017

”Om vi klantar till det med artificiell intelligens kan vi ha sabbat hela mänsklig- hetens framtid om 40 år”

Fysikern och vetenskapsstjärnan Max Tegmark är orolig. I sin nya bok ”Liv 3.0” menar han att artificiell intelligens kan bli människans undergång – eller vår räddning. I framtiden skulle vi kunna flytta till andra galaxer.

Att artificiell intelligens försöker ta över världen är en av science fiction-genrens mest slitstarka idéer. Men enligt Max Tegmark ska det inte avfärdas som science fiction. Ingen kan veta när övermänsklig superintelligens uppstår, om den uppstår, men i hans nya bok ”Liv 3.0 – att vara människa i den artificiella intelligensens tid” läser jag att en majoritet av världens AI-forskare gissar att tidpunkten ligger några decennier in i framtiden.

Problemet med de flesta sci fi-filmer, förklarar Max Tegmark när vi träffas på hans svenska förlag i Gamla stan i Stockholm, är att människans detronisering på jorden knappast sker genom att vi blir förslavade av ondskefulla Terminator-robotar. En mer realistisk bild ger i stället Stanley Kubricks sci fi-klassiker ”2001. Ett rymd-äventyr”.

– Det är faktiskt den AI-film jag gillar bäst. För att i den där berömda scenen där superdatorn Hal 9000 säger: ”I’m sorry Dave. I’m afraid I can’t do that” – där är det inte så att Hal är ond. Problemet är i stället att Hal är väldigt kompetent och har mål som inte stämmer överens med Daves mål. Det är det som är den verkliga risken med super-

intelligens, att vi inte lyckas få datorernas mål att överensstämma med våra egna.

Den svenskfödde fysikern Max Tegmark har blivit en av AI-forskningens världsstjärnor. Kvällen innan har han hållit en föreläsning på Kulturhuset Stadsteatern, då biljettlösa intressenter köade utanför dörrarna trots att föreställningen sedan länge var utsåld.

Bredvid mig i publiken satt en man som hade hunnit läsa hälften av Max Tegmarks nya bok. Han hade kommit dit för att få veta om människans herravälde på jorden är över:

”Att vi sitter här och pratar om vad vi ska göra med AI, det känns ungefär som om neandertalarna skulle ha suttit och diskuterat hur de skulle förhålla sig till den här nya arten homo sapiens som börjat dyka upp. Jag undrar om människan är passé. Men jag vill ändå tro att det finns något särskilt i den mänskliga hjärnan som skiljer oss från datorerna”, sa mannen.

När Max Tegmark väl gör en TED-liknande entré på scenen, under dånande applåder och ledigt klädd i skinnjacka, är budskapet ändå hoppfullt. Han visar en film av uppskjutningen av ”Apollo 11”, den raket som landade på månen år 1969 – en film tänkt att illustrera de fantastiska möjligheter som AI erbjuder (och vi ska återkomma till hans hisnande visioner om kolonisering av rymden). Enligt Max Tegmark behöver datorernas maktövertagande inte nödvändigtvis vara dåligt.

– Vi har alla underkastat oss en högre intelligens när vi var barn. Det gick bra, eftersom våra föräldrars mål oftast överensstämmer med våra egna. Allting som är bra med vår civilisation är en produkt av vår

intelligens. Om vi kan förstärka den med artificiell intelligens kan vi egentligen förbättra alla aspekter av vår civilisation, säger Max Tegmark med ett tonfall som om det vore självklarheter.

I Max Tegmarks tankevärld är människan fortfarande begränsad av sin ”biologiska hårdvara”. Det hörs på språket i ”Liv 3.0” att det är en fysiker som för ordet:

”Livet kan genomgå en sista uppgradering, till Liv 3.0, som inte bara kan skapa sin mjukvara utan även sin hårdvara”, skriver han i boken. I så fall kan livet ”befrias från evolutionens bojar”.

Men AI omformar vårt samhälle redan nu, med bland annat översättning av språk, robotiserad börshandel och självkörande fordon. I framtiden ser Max Tegmark möjligheter att skapa robotiserade domare som fattar beslut utan fördomar om kön eller etnicitet. Tråkiga, meningslösa jobb som människor tvingas utföra i ensamhet kan övertas av AI. Han ser även möjligheter att skapa vapen som låter bli att döda civila i krig.

– Jag är övertygad om att AI kan hjälpa oss att lista ut hur vi botar alla sjukdomar som vi har gått bet på i dag. Så att vi kan leva längre och friskare liv. Jag är övertygad om att AI kan hjälpa oss att förbättra förnybar energiteknik. Och på väldigt kort sikt kan AI hjälpa oss att drastiskt minska antalet trafikolyckor och antalet onödiga dödsfall i vården, säger han och börjar skala en klementin som förlaget lagt fram på ett fat med frukt och dricka.

Det är energipåfyllning som lär behövas medan mörkret faller utanför fönstret mot Stora Nygatan. Första intervjun för dagen gjorde han redan innan det blev ljus.

Samtidigt som Max Tegmark ser stora möjligheter med AI vill han distansera sig från de digitala utopisterna. Tekniken medför också stora risker. Det är anledningen till att han har grundat Future of Life Institute, med bland andra fysikern Stephen Hawking och Teslas vd Elon Musk som styrelsemedlemmar. Forskningsinstitutet arbetar för att synliggöra de existentiella hot som AI medför, som kärnvapenkrig, ökade ekonomiska klyftor och kapprustning med AI-vapen.

Som han påpekar i boken är skillnaden mellan en drönare som levererar Amazons paket och en drönare som kan utföra beställningsmord ganska liten. På föreläsningen uttrycker han det så här: ”Vi måste vinna tävlingen mellan den växande kraften hos vår teknik och den växande vishet med vilken vi kan hantera den.”

I likhet med sin svenskfödda kollega Nick Bostrom, en annan av AI-forskningens fixstjärnor, menar Max Tegmark att riskerna med AI till och med är mer akuta än klimatförändringarna:

– Båda är allvarliga, men AI kan få mer dramatiska konsekvenser tidigare. Om vi klantar till det med AI kan vi ha sabbat hela mänsklighetens framtid redan om 40 år.

Max Tegmark talar svenska med lättare amerikansk brytning och tar ibland en tankepaus efter en fråga, eller mellan två meningar, som om han behöver loda en stund i modersmålet. Han växte upp i Bromma utanför Stockholm, en uppväxt han beskriver som fridfull med ”långa eftermiddagar ensam hemma efter skolan”. Då lärde han sig att ingenting hände om han inte organiserade det själv. Fadern Harold Shapiro var en framstående matematiker och brukade lysa upp som en sol när sonen frågade honom något om matematikens mysterier.

– Jag gillade science fiction, framför allt Isaac Asimov, min kemilåda och att meka med elektromagneter. Men det var först när jag var 19 som jag insåg hur fascinerande fysik var, tack vare vetenskapsmannen Richard Feynmans självbiografi ”Surely you’re joking, Mr Feynman” som min kompis Johan Oldhoff sagt att jag måste läsa.

I höstas skrev Max Tegmark tillsammans med nio Nobelpristagare en debattartikel i DN som uppmanade Sverige att stödja FN:s kärnvapenförbud. Hans engagemang mot kärnvapen, kapprustning och krig formades redan i ungdomen.

– Både pappa och mamma brukade prata om hur själviska och kort-siktiga våra ledare var. Pappa engagerade sig för kärnvapenedrustning i sin ungdom och har skrivit den allra första detaljerade artikeln om USA:s hemliga vätebombsprovsprängningar 1952. Mamma lärde mig vad som kom att bli ett av mina favoritcitat, av Axel Oxenstierna: ”Du ska veta min son med hur lite förnuft världen styres.” När jag var 14 så tänkte jag att vad de vuxna gjorde med kärnvapen var så korkat att barn kunde förstå bättre hur korkat det var.

Ett huvudbudskap i boken är att tekniken är neutral och att det är vi människor som avgör om den får goda eller onda tillämpningar. Max Tegmark understryker att det är upp till oss själva – både som individer och som mänsklighet – att forma en positiv framtid. Det är också en inställning som delvis växte fram i ungdomen.

– Jag hamnade i en skolklass i Alviksskolan där det ansågs skamligt att vara studieintresserad och några killar lovade att spöa skiten ur mig om jag fick över 4.0 i snittbetyg när jag gick ut åttan (max var 5.0). Efter att jag lyckats lura dem på skolavslutningen, och sedan lyckats

byta till en bättre skola, insåg jag hur lätt det var att påverka min framtid om jag var kreativ.

Oavsett vilka konsekvenserna blir av AI-utvecklingen ligger det stora pengar i tekniken. Jättar som Google, Facebook och Apple satsar miljarder på AI-forskning. Googles AI-företag Deep Mind har bland annat utvecklat datorprogrammet AlphaGo, som under de senaste två åren har lyckats slå samtliga av världens främsta spelare i det asiatiska brädspelen Go. Det minst 2 500 år gamla spelet anses mycket svårare för datorer att bemästra än schack, eftersom det 19x19 rutorna stora spelbrädet rymmer fler möjliga kombinationer av drag än det finns atomer i universum. För att vinna förlitar sig de bästa spelarna därför på intuition och kreativitet – egenskaper som fram till nu har betraktats som exklusivt mänskliga.

Men föreställningen att bara människor skulle kunna ha intuition, kreativitet och rent av medvetenhet är något Max Tegmark avfärdar som fördomsfullt. Han kallar det skämtsamt för ”kolchauvinism”, med anspelning på att bara biologiska varelser är byggda av kolatomer.

– Många tänker att intelligens är någonting mystiskt som bara kan finnas i biologiska organismer. Men som fysiker ogillar jag den här materialistiska idén att vi är våra atomer. De flesta av de atomer du har i dag hade du inte förra året, de byts ut ganska regelbundet, säger Max Tegmark och tar en tankepaus, eller kanske en tuggpaus, där de sista klyftorna av klementinen åker ner i magen.

– Det du verkligen är är det mönster enligt vilket atomerna sitter ihop. Och det är information, helt enkelt.

Max Tegmark definierar intelligens som ”förmågan att uppnå komplexa mål”. På nivån ovanför placerar han generell intelligens, det vill säga ”förmågan att uppnå praktiskt taget vilket mål som helst, inklusive inlärning”. Där händer nu mycket inom AI-forskningen.

Med hjälp av djupinlärning (deep learning) kan datorer själva lära sig att förstå sin omvärld, och det utan att på förhand ha försetts med någon kunskap om den fysiska världen. Metoden består i att utsätta artificiella neuronnätverk, en samling algoritmer som försöker efterlikna den mänskliga hjärnan, för massiva mängder av data. Exakt hur det går till, och varför det fungerar, vet inte ens forskarna. De vet inte heller varför det ibland misslyckas, men det var djupinlärning som skapade framgången med AlphaGo. Det är också djupinlärning som just nu lär datorer att förstå och beskriva bilder, som revolutionerar deras förmåga att omvandla tal till text och översätta det till andra språk.

– Vi har länge haft en situation där datorerna har varit bättre än oss på vissa, ganska snäva saker, som beräkningar eller schack. Men den heliga graalen för AI-forskningen har varit att skapa intelligens som liknar ett barns, som kan bli bra på i stort sett vad som helst. När man nu tittar på listan över saker som datorer fortfarande inte kan göra, så krymper den ganska stadigt.

En bild som Max Tegmark återkommer till föreställer landmassor och berg som sakta men systematiskt dränks på grund av en havsnivåhöjning. Men bilden illustrerar inte konsekvenser av klimatförändringen, utan ”landskap över mänsklig kompetens”. Ju högre berg, desto svårare för datorer att bemästra kompetensen. Bland landmassor som redan befinner sig under det stigande AI-havet finns utantillinlärning, aritmetik, schack, Go, investering och bilkörning. Bland de högsta

bergen, som ännu är en bra bit från att översvämmas, finns sådant som vetenskap, programmering, bokskrivande, filmkonst och social interaktion.

Bilden hänger ihop med diskussionen om hur AI kommer att förändra arbetsmarknaden. Enligt en ofta citerad förutsägelse kommer hälften av dagens jobb att vara automatiserade om 20 år. Jag frågar om Max Tegmark har några yrkesråd till min 12-åriga dotter.

– Jag skulle rekommendera att hon inriktar sig på någonting som vi tror att datorer fortfarande kommer att vara relativt dåliga på. Jobb som kräver kreativitet, jobb där det händer många oförutsägbara grejer så att man måste improvisera. Och kanske jobb där kunden uppskattar den mänskliga kontakten i tjänsten, allt från präst till massageterapeut. Men det viktigaste rådet av alla tror jag är att inte förvänta sig att först plugga en massa och sedan ha samma jobb i 40 år. Man måste hänga med i svängarna och hela tiden lära sig nya grejer.

– Det är också viktigt att ha koll på den senaste tekniken. För det är inte bara så att människor blir utkonkurrerade av AI, utan det vi ser mycket nu är att människor som jobbar utan AI blir utkonkurrerade av människor som jobbar med AI, eftersom de är mer produktiva. Om hon till exempel är intresserad av medicin ska hon inte utbilda sig till den som läser av röntgenbilderna och ställer en diagnos. I stället bör hon vara läkaren som använder den här automatiska diagnosen och pratar med patienten och diskuterar behandlingen.

Men stora befolkningsgrupper riskerar ändå att hamna utanför arbetsmarknaden. Du tar upp medborgarlön som en tänkbar lösning på ojämlikheten som AI kan medföra...

– Jag är övertygad om att vi behöver någon sorts omfördelning för att hjälpa de som till slut inte kommer att få jobb. Men om det är medborgarlön eller något annat som är bäst, där försöker jag vara öppen. Däremot blir jag ganska upprörd när politiker säger att vi måste skära ner på äldreomsorg, lärare eller sjuksköterskor för att vi inte har råd. Om vi ändå måste betala ut medborgarlön i framtiden är det bättre att behålla den typ av jobb där folk verkligen uppskattar att det är människor och inte robotar som utför dem, säger Max Tegmark, som trots sin något amerikanska framtoning plötsligt låter väldigt svensk.

– Här hoppas jag att Sverige kan gå före. Sverige var ett föregångsland efter andra världskriget i sociala experiment, som gratis universitetsutbildning och gratis sjukvård. Det är mer troligt att framtidens lösningar hittas i Sverige än i USA, där jag bor. Där är man nästan är allergisk mot all slags omfördelning.

När Max Tegmark gick på gymnasiet ville han byta till naturvetenskaplig linje. En byråkrat på antagningsnämnden sa att det inte var möjligt. Då övertygade han studierektorn på Blackebergs gymnasium att ge honom chansen ändå.

– Just att våga gå min egen väg, trots att andra avrådde, har varit nyckel till mina forskningsframgångar: man blir aldrig först när man följer andra!

Han stod fast vid sin egen väg även när han som nydisputerad forskare fick ett brev från en berömd professor. Professorn varnade honom för att fortsätta med spekulativ forskning om han inte ville få sin karriär förstörd.

Det är uppenbart att Max Tegmark inte har följt professorsnads råd i ”Liv 3.0”. Där spekulerar han i hur mänskligheten skulle kunna skaffa mer resurser genom att kolonisera kosmos. (Han föredrar egentligen ordet ”befolka”, som han använder under intervjun.) Enligt Max Tegmark är det inte orimligt att föreställa sig intergalaktiska laserseglatser där AI koloniserar andra solsystem och planeter. Efter att AI:n landat och etablerat livsförutsättningar tänker han sig att information om enskilda människor sedan kan överföras med ljusets hastighet, varefter AI:n klonar de önskvärda människorna på plats.

Som han förklarar i ”Liv 3.0”: ”Detta skulle antingen kunna göras ganska lågteknologiskt genom att helt enkelt överföra de två gigabyte information som behövs för att specificera en persons DNA och sedan inkubera ett barn som ska födas upp av AI:n, eller också kan AI:n nanomontera kvarkar och elektroner till fullvuxna människor som sedan får alla sina minnen skannade från originalen hemma på jorden.” Jag frågar om det ska läsas som en tankelek eller om man verkligen menar allvar. Max Tegmark ler snett:

– Din hjärna innehåller 100 terabyte. Det är ingen gigantisk datamängd att skicka med interstellär e-post till ett annat solsystem. Vi har naturligtvis inte tekniken för att göra det än. Men det strider inte mot några av fysikens lagar.

Men kan det inte strida mot några av biologins lagar? Människor ingår också i komplexa ekosystem, både utanför och inom oss själva, där forskare till exempel ännu inte förstår hur samspelet mellan våra hjärnor och tarmbakterier ser ut...

– Om man ska bygga en kopia av dig måste man naturligtvis kopiera även din tarmflora. Och bakterier är enklare att kopiera, eftersom de

innehåller mindre information. Men grundidén här, som är viktig, är att folk tidigare trodde att den här typen av rymdresor var omöjliga. Till och med science fictionförfattare som skrev om rymdresor brukade fokusera på de närmaste solsystemen mindre än 10 ljusår bort. Resor till andra galaxer var inte aktuella, eftersom det inte kändes så kul att ligga nedfrusen i miljontals år. Eller att behöva ha hundratusentals generationer som bodde i något trångt, tråkigt rymdskepp, som dessutom riskerade att förstöras när som helst när det krockade i med något litet rymdskräp.

– Nu vet vi att det i alla fall inte är orealistiskt. För är det något vi har lärt oss på senare tid är det att människan är information snarare än materia.

Jag tänker på min granne under föreläsningen på Kulturhuset, och hans förhoppning att människans hjärna trots allt skiljer sig från en hård-disk. Bland alla fördomar en människa bär på kan nog kolchauvinismen vara en av de svåraste att göra sig kvitt.

Sverker Lenas

sverker.lenas@dn.se "

"Svensk-amerikansk fysiker och kosmolog, aktuell med boken "Liv 3.0 – att vara människa i den artificiella intelligensens tid" (Volante). En av världens mest citerade forskare. Född 1967 och uppvuxen i Bromma i Stockholm. Son till matematikern Harold Shapiro och Karin Tegmark. Läste till civilingenjör i teknisk fysik vid KTH i Stockholm samtidigt som han utbildade sig till civilekonom vid Handelshögskolan.

Doktorerade vid University of California i Berkeley, USA. I dag professor i fysik vid Massachusetts Institute of Technology (MIT) i USA.

Grundade 2014 Future of Life Institute tillsammans med bland andra Jaan Tallinn (medgrundare till Skype) och sin fru Meia Chita-Tegmark. I styrelsen sitter bland andra kosmologen Stephen Hawking och Teslas vd Elon Musk, som är med och finansierar verksamheten. Var sommarvärd i Sveriges Radio 2008.

Hans första bok "Vårt matematiska universum – mitt sökande efter den yttersta verkligheten" (Volante) kom ut 2014.

3 myter om AI

I boken "Liv 3.0" avlivar Max Tegmark tre myter om artificiell intelligens:

1 Myt: Huvudrisken är att AI blir medveten eller ond.

Fakta: AI kan bli skicklig och få mål som avviker från våra. De verkliga riskerna med AI handlar inte om ondska, utan om kompetens att uppnå mål som avviker från människans mål: "Du är förmodligen ingen myrhatare som trampar på myror av elakhet, men om du ansvarar för ett grönt vattenkraftsprojekt och det ligger en myrstack i området som måste sättas under vatten – tråkigt för myrorna. Rörelsen för välvillig AI vill undvika att försätta mänskligheten i samma situation som de där myrorna".

2 Myt: Maskiner kan inte ha mål.

Fakta: En värmesökande missil har ett mål. Missuppfattningen om medveten AI är besläktad med myten om att maskiner inte kan ha mål. Den som blir jagad av en värmesökande

missil bekymrar sig inte för om missilen upplever att den har ett syfte, argumenterar Max Tegmark: ”Om den värmesökande jagade dig skulle du nog inte ropa: ’Jag är inte orolig, för maskiner kan inte ha några mål!’”

3 Myt: AI kan inte kontrollera människan.

Fakta: Intelligens möjliggör kontroll: vi kontrollerar tigrar genom att vara smartare.

”När intelligensskillnaden är tillräckligt stor blir det inte en strid utan en slakt. Än så länge har människor utrotat åtta av elva elefantarter och dödat de allra flesta individerna hos de återstående tre”, skriver han och konstaterar att om en superintelligent AI bestämmer sig för att utrota mänskligheten kommer det att gå mycket snabbt.

Max Tegmark om 3 science fiction-filmer:

1. ”Her”

”Jag gillar att ’Her’ släppte fixeringen vid robotar och framhävde det spännande med intelligens. Här är datorn verkligen superintelligent – inte bara lite smartare utan otroligt mycket bättre än oss på allt. Däremot är det komiskt orealistiskt att resten av samhället knappt förändrats. Killen i huvudrollen är journalist, trots att AI:n hade kunnat skriva hans artiklar på nolltid.”

2. ”Transcendence”

”Där uppstår faktiskt en intelligensexpllosion, en dator blir superintelligent och utvecklar otroligt avancerad teknologi. Spännande – men orealistiskt slut: fastän datorn var superintelligent kunde vi människor lista ut hur man kunde lura den. I de flesta filmer om AI ligger den artificiella intelligensen inte långt före vår egen. Som om

det vore något magiskt med mänsklig intelligens. Vi vet att hjärnans storlek begränsas av mammas bäcken.”

3. ”Interstellar”

”Ett maskhål är en genväg i rumtiden som låter dig färdas från A till B utan att fara igenom det mellanliggande utrymmet. Även om stabila maskhål medges i Einsteins relativitetsteori och har dykt upp i filmer som ’Interstellar’ kräver de förekomsten av en märklig hypotetisk materia med negativ densitet var existens kan hänga på svårförstådda effekter av kvantgravitationen. Användbara maskhål kan med andra ord mycket väl visa sig vara omöjliga, men annars har superintelligent liv stora incitament att konstruera dem.”

Sverker Lenas ”

DN TISDAG 12 DECEMBER 2017

”Stärk orientering om svenska värderingar för nyanlända”

Regeringen ser nu över innehållet i samhällsorienteringen för nyanlända för att främja etablering och integration. Det handlar om att ge bättre möjlighet att förstå hur samhällets stöd och förväntningar ser ut. Vi får inte göra oss ängsliga inför att skapa dialog om vilka värderingar vårt samhälle vilar på i dag, skriver Ylva Johansson (S).

Sverige är mästare i sysselsättning. Vi har högst sysselsättningsgrad i EU och höga ambitioner om jämn sysselsättning mellan kvinnor och män. Att dessa ambitioner också omfattar människor som kommit till Sverige som asylsökande är en självklarhet, men också en betydande utmaning. Fler nyanlända måste komma in i arbets- och samhällslivet snabbare och bättre än i dag.

För att stärka etableringen genomför regeringen viktiga strukturreformer. Vi gör genomgripande förändringar av arbetet med att ta emot och rusta människor som kommit nya till vårt land att bli del i det fortsatta byggandet av det. Åtgärder fokuserar på att ge bättre förutsättningar, men också på att tydliggöra individens eget ansvar för sin etablering. Nu tar regeringen nästa steg i arbetet med att lägga en bättre grund för etablering och integration. Vi växlar upp insatserna med att ge asylsökande och nyanlända kunskaper om det svenska samhället. Det handlar om att ge möjlighet att förstå hur samhällets stöd och förväntningar ser ut. Det är ett samhälleligt ansvar.

De senaste årens stora flyktingmottagande har ökat behovet av att ge människor som kommer nya till Sverige tidig och tydlig information om att leva, arbeta och bo här. Regeringen har mött detta genom att utöka tillgången till tidiga insatser för asylsökande. För den som

beviljas uppehållstillstånd erbjuder kommunerna samhällsorientering och vi ser att den utvecklas positivt, både vad gäller tillgänglighet och omfång. Sammantaget gör kommuner och civilsamhälle ett viktigt arbete med att lära ut hur samhället är uppbyggt och organiserat. Det är bra men mer krävs.

Varje samhälle vilar på en uppsättning normer och värderingar, föränderliga över tid. De kommer till uttryck genom lagar, regler och styrande principer för hur samhället organiseras. Jämlikhet och jämställdhet, individuella rättigheter och skyldigheter, yttrandefrihet och tydligt värnande av barns rättigheter är exempel på sådana kollektiva värderingar. I bred mån är det värderingar vi delar med andra demokratiska länder, i viss mån tar sig dessa värderingar uttryck som inte delas lika brett. Ett exempel är den tvåförsörjarmodell som står stadigt förankrad i Sverige och Norden: Idén om att såväl kvinnor som män arbetar och att det ska understödjas genom politik.

När värderingar mäts internationellt sticker Sverige ut. I det globala forskarnätverket World Values Surveys mätningar hamnar vi längst ut på den skala som kombinerar starka sekulära värderingar som individualism med hög tillit till medmänniskor. Naturligtvis blir det en viktig faktor i etableringen att förstå vilket samhälle det speglar.

Uppföljning av samhällsorientering visar också att nyanlända efterfrågar mer diskussion om frågor som handlar om normer och värde-laddade ämnen.

Vi ska ta dessa viktiga samtal. Vi ska alltid stå upp för varje individs rätt att forma sitt eget liv, och för varje medborgares rätt att vara med och forma vårt samhälle. Men det får inte göra oss ängsliga inför att skapa dialog om vilka värderingar vårt samhälle vilar på i dag.

Regeringen avser därför att identifiera åtgärder för att stärka asyl-sökande och nyanländas möjlighet att vara del i sådan dialog. I ett första steg tar vi oss an samhällsorienteringen för nyanlända:

- Regeringen vill se över samhällsorienteringens innehåll och hur det nationellt framtagna utbildningsmaterial som används kan förändras för att frågor och samtal som handlar om rådande normer och värderingar ska kunna ges ökat utrymme.

- Det måste säkerställas att de kommunikatörer som ger samhällsorienteringen står väl rustade att leda en öppen dialog om dessa frågor.

- Goda regionala och lokala exempel på diskussionsunderlag och tillvägagångssätt för att skapa involverande dialog om normer och värderingar ska identifieras och samlas för att kunna utgöra underlag för fler.

Trots att Sverige under många år tagit ett stort ansvar för människor på flykt har vi saknat ett tillräckligt systematiskt sätt att ta oss an mottagande och etablering. Arbetet har i allt för stor utsträckning präglats av projekt, eldsjälar och rena tillfälligheter. Det har inte varit långsiktigt hållbart. Det har inte främjat etablering och integration.

Strukturreformer har varit nödvändiga och satts på plats:

- Bosättningslagen innebär att alla kommuner måste ta ansvar och planera för att ta emot nyanlända. Mottagandet styrs tydligare utifrån var arbeten finns. Regeringen har också aviserat en reformering av EBO, asylsökandes möjlighet att ordna eget boende.

- Tydligare krav i etableringen och utbildningsplikt för nyanlända. I den svenska modellen ska rättigheter och skyldigheter stå i balans, lika för alla. Från den 1 januari 2018 kommer nyanlända liksom andra arbetssökande vid Arbetsförmedlingen att omfattas av tydliga krav på att ta del av insatser som bedöms leda till arbete. Nyanlända kommer också att omfattas av sanktioner för den som inte lever upp till dessa krav. Samtidigt införs en utbildningsplikt för nyanlända. Den som kan jobba ska jobba, men den som behöver utbildning för att komma i arbete ska ta del av utbildning.

- Introduktionsjobb för enkelt och träffsäkert stöd. Möjligheten till anställning med stöd är viktig för nyanlända. Regeringen genomför en kraftig förenkling av anställningsstöden. Introduktionsjobb ersätter flera olika former av stöd. Det blir ett enkelt och träffsäkert sätt att kraftigt sänka lönekostnaden för arbetsgivare, utan att urholka lön och övriga villkor för individen.

- Insatser riktade till utrikes födda kvinnor. Fler utrikes födda kvinnor måste komma i jobb och steg för steg undanröjs hinder för det. Den borgerliga regeringens vårdnadsbidrag har skrotats och begränsningar i föräldraförsäkringen har införts för den som kommer till Sverige med barn som är äldre än ett år. I regeringens budget för 2018 görs ytterligare riktade insatser. Sammanlagt satsas 135 miljoner kronor på åtgärder som handlar om stärkta möjligheter att lära sig svenska, uppsökande och motiverande insatser och att öka kvinnors företagande.

I internationell jämförelse har Sverige hög sysselsättning även bland utrikes födda. En större andel nyanlända lämnar etableringen hos Arbetsförmedlingen för arbete eller studier, jämfört med när regeringen tillträdde. Det är bra att resultaten förbättrats, men det är inte tillräckligt. Den svenska modellen förutsätter att alla som kan arbeta gör det och bidrar till vår gemensamma välfärd. Så har vi byggt vårt land och vår välfärd, och så ska vi fortsätta bygga det.

Ylva Johansson, arbetsmarknads- och etableringsminister (S)

DN ONSDAG 13 DECEMBER 2017

”Unga med psykisk ohälsa måste få hjälp snabbare”

"Dubbelt så många barn lider i dag av psykisk ohälsa jämfört med för tio år sedan enligt en ny rapport. Socialstyrelsen publicerar i dag uppdaterade nationella riktlinjer för vård vid depression och ångestsyndrom. Framför allt måste tillgängligheten till psykologisk behandling öka, skriver företrädare för Socialstyrelsens projektgrupp.

Närmare 190 000 barn och unga vuxna i Sverige lider av psykisk ohälsa och ökningen under den senaste tioårsperioden har varit dramatisk. För barn i åldern 10–17 år är ökningen drygt 100 procent och för unga vuxna, 18–24 år, är ökningen närmare 70 procent mellan åren 2006–2016. De alarmerande siffrorna presenterar Socialstyrelsen i dag i en ny rapport om utvecklingen av den psykiska ohälsan hos barn och unga. För att vården ska kunna möta den ökande psykiska ohälsan hos framför allt unga människor och för att fler ska få hjälp så tidigt som möjligt behöver nu en förändring ske.

Därför publicerar Socialstyrelsen i dag uppdaterade nationella riktlinjer för vård vid depression och ångestsyndrom med flera rekommendationer för behandling av barn och unga. Framför allt lyfter vi behovet av att öka tillgängligheten till olika typer av psykologisk behandling.

Eftersom många av de som blir sjuka får svårigheter att klara vardagsliv, arbetsliv och skolgång är det viktigt med tidig upptäckt, ett snabbt

och effektivt omhändertagande och god tillgänglighet till behandling i rätt tid. På det området finns i dag stora brister och dessutom är tillgången till psykologisk behandling över landet ojämlig.

Framför allt råder det brist på personal med kompetens för psykologisk bedömning och behandling då man vänder sig till vården för första gången. Väntetiderna blir i många fall mycket långa. På vårdcentraler, sjukhus och psykiatriska mottagningar behöver det finnas mer personal med psykologisk eller psykoterapeutisk kompetens och de som redan arbetar där behöver få möjlighet till vidareutbildning och kompetenshöjning. I vissa verksamheter handlar det om ett tillskott av resurser medan det för andra handlar mer om att effektiviseringar behöver göras.

I Socialstyrelsens uppdaterade rekommendationer föreslår vi ett antal åtgärder.

Vården bör snabbt kunna erbjuda en första bedömning av de som söker hjälp så att en effektiv behandling kan sättas in så tidigt som möjligt. Annars kan risken för långvarig sjukdom öka vilket på sikt också betydligt ökar självmordsrisken.

Tillgången till manualbaserad psykologisk behandling, som kognitiv beteendeterapi (KBT), interpersonell terapi (IPT) och psykodynamisk korttidsterapi (PDT) bör bli bättre. I vissa fall, beroende på tillståndets allvarlighetsgrad, rekommenderas även psykologisk behandling i kombination med läkemedel och fysisk aktivitet.

Varje vårdcentral bör kunna erbjuda manualbaserad psykopedagogisk behandling (PPB). Det innebär att den som drabbats, men även föräldrar och familjen, får hjälp med strukturerade och problemlösande

metoder så att barnet eller ungdomen blir mer aktivt, vågar utmana sig själv och hittar goda rutiner för mat och sömn, en hjälp till självhjälp.

Negativ stress vid en jobbig skol- eller livssituation behöver identifieras tidigt och åtgärdas då den kan leda till oro, ångest, nedstämdhet och på sikt till en depression. Detta är en viktig uppgift i den första kontakten med vården som kan vara elevhälsan eller ungdomsmottagningen men också vårdcentralen.

En planerad förnyad kontakt och strukturerad uppföljning behöver erbjudas. Den i dag rådande bristen på tillgänglighet gör det svårare att kunna erbjuda en god och kontinuerlig uppföljning både inom primärvård och barnpsykiatrisk vård.

Under våren samlade Socialstyrelsen in synpunkter på remissversionen av riktlinjerna från sjukvårdsregioner, yrkesföreningar, kliniker, forskare och patientorganisationer. Regioner och landsting ställde sig till övervägande delen positiva till innehållet i riktlinjerna, men även kritiska synpunkter har framförts.

Förutom ett brett utbud av behandlingar behövs även bra vård för de allra svårast sjuka. Vid mycket svår depression – vanligen av psykotisk natur – kan ECT-behandling användas. Men till ungdomar, efter pubertetsdebut, bara när inga andra behandlingsmetoder hjälper och som en livräddande åtgärd. Att riktlinjerna skulle förorda den typen av behandling för ”ledsna” ungdomar är en missuppfattning.

I samband med att de nya riktlinjerna nu publiceras presenteras även en internationell jämförelse där syftet har varit att jämföra ett antal länders riktlinjer för behandling vid depression samt undersöka om eventuella skillnader är motiverade eller inte. Sammantaget visar dock

rapporten på en övervägande samstämmighet mellan Socialstyrelsens och andra länders riktlinjer. Skillnader finns och beror främst på olika nationella förutsättningar och att riktlinjerna till viss del har olika syfte och mottagare.

Det är visserligen ännu en lång väg att gå om behovet av god vård för den växande delen av befolkningen som lider av psykisk ohälsa ska kunna tillgodoses, men så mycket viktigare att arbetet inleds omedelbart. Goda exempel finns. Sedan den 1 januari 2017 deltar sex vårdcentraler i Västra Götaland i ett pilotprojekt med extra resurser, för att ta hand om barn och unga med psykisk ohälsa, och med särskilt fokus på korta psykopedagogiska behandlingar. En första utvärdering visar att barn och ungdomar som deltagit har varit mycket nöjda med hjälpen de fått. Fler sådana initiativ behöver tas.

Varför den psykiska ohälsan ökar så tydligt hos hela gruppen barn och unga är oklart, men det kan ha att göra med ungas livssituation och de miljöer där de vistas, som skolan och i samband med inträdet i vuxen- och arbetslivet. Medan forskningen fortsätter att söka efter orsakerna måste vi samtidigt få möjlighet att under tiden ta hand om de som redan är sjuka eller är på väg att insjukna, och erbjuda dem evidensbaserad vård och behandling.

Därför behövs både resursförstärkning och kompetensutveckling om vi ska kunna hjälpa fler unga människor men även vuxna och äldre med psykisk ohälsa.

Och det behövs nu – inte sen.

Cecilia Björkelund, seniorprofessor i allmänmedicin, Göteborgs universitet

Mats Fredrikson, seniorprofessor i klinisk psykologi, Uppsala universitet

Tord Ivarsson, docent i barn- och ungdomspsykiatri, institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Göteborgs universitet

Lars von Knorring, professor emeritus, institutionen för neurovetenskap, psykiatri, Uppsala universitet

Johan Lundberg, docent, institutionen för klinisk neurovetenskap, Karolinska institutet

Lise-Lotte Risö Bergerlind, psykiatriker, legitimerad psykoterapeut, chef regionalt kunskapsstöd för psykisk hälsa i Västra Götaland

Ingela Skärsäter, professor i omvårdnad, Högskolan i Halmstad

Anders Berg, projektledare, Socialstyrelsen

Lars-Torsten Larsson, avdelningschef, Socialstyrelsen

Artikelförfattarna är företrädare för Socialstyrelsens projektledningsgrupp i arbetet med nationella riktlinjer för vård vid depression och ångestsyndrom. "

DN TORSDAG 14 DECEMBER 2017

"Oberoende kommission ska se över hyresrätten"

"Sverige måste ha en socialt hållbar bostadspolitik och det kräver en fungerande hyresmarknad. Men dagens modell har brister. Vi tillsätter därför en oberoende hyreskommission som ska se över hyressättningen och hyresrätten som boendeform, skriver Marie Linder och Erik Elmgren, Hyresgästföreningen.

I den bostadspolitiska debatten möter dagens hyresförhandlingssystem kritik. Dessvärre präglas för många inlägg av missförstånd och felaktiga förväntningar på vad ett förhandlingssystem kan och ska åstadkomma. Allt för ofta hörs argument som snarare leder till låsningar än bidrar till lösningar. Därför behöver alla seriösa aktörer, såväl branschföreträdare som politiker, rannsaka sig och bestämma sig för om man vill finna hållbara lösningar.

Hyresgästföreningen vill vara en konstruktiv kraft i debatten. Med närmare 540 000 medlemshushåll är vi inte bara en av Sveriges största folkrörelser, utan även en stor konsumentorganisation. Vårt uppdrag är att företräda människor i ett hyrt boende och arbeta för deras bästa.

Men behovet av ett bra hem är inte begränsat till våra medlemmar. Rätten till bostad är lagstadgad och det allmänna, alltså staten och kommunerna, har en skyldighet att särskilt trygga denna rättighet. Hyresgästföreningen anser att det behövs fler bostäder av alla upplåtelseformer. Bara så kan den svenska valfrihetsmodellen på bostadsmarknaden utvecklas så att alla garanteras ett bra hem. Samtidigt går det inte att bortse från hyresrättens stora betydelse för kommunernas möjligheter att kunna uppfylla sitt bostadsförsörjningsansvar och hur hyresrätten garanterar ett boende för människor utan eget kapital. Men förutsättningen för detta är en fungerande bostadshyresmarknad. Och

det är här många upplever att det brister. Allt oftare hörs ropen på ett nytt system eller behoven av förändring av det befintliga hyresförhandlingssystemet.

Hyresgästföreningen tror på modellen med förhandlade hyror men inser samtidigt att systemet är i behov av utveckling. Därför tar vi nu initiativet till att se över hyressättningen och hyresrätten. Den tidigare bostadsministern Stefan Attefall har fått i uppgift att leda en oberoende kommission. Uppdraget är att lägga fram förslag för hur man kan utveckla hyressättningen och hyresrätten på den svenska bostadshyresmarknaden. Detta är en unik och historisk satsning från Hyresgästföreningen som görs för att skapa långsiktiga spelregler och lösningar på bostadsbristen.

Hyreskommissionens uppdrag ska bedrivas utifrån tre centrala perspektiv: Hyresgästens, hyresvärdens och samhällets. Andra initiativ och tidigare försök att se över den svenska bostadsmodellen har varit av mer allmän karaktär. Aldrig förr har dessa tre perspektiv fått styra uppdraget. Det är dock av central betydelse att alla intressenters behov balanseras och tillgodoses. Hyresgästföreningen är övertygad om att det kommer ske i Hyreskommissionen vars ledamöter har bred kompetens inom forskning, juridik, kommunal och privat fastighetsförvaltning, samt såväl kommunal som nationell politik.

Hyran är av stor ekonomisk och social betydelse för landets närmare tre miljoner hyresgäster. Varje år betalar Sveriges hyresgäster 115 miljarder kronor i hyra, vilket visar på hyressättningens relevans för stabilitet och tillväxt i samhället.

Hyreskommissionen första uppdrag är därför att analysera hur modellen med förhandlade hyror fungerar i praktiken. Utifrån analysen ska kommissionen lägga fram förslag på hur modellen med förhandlade hyror kan utvecklas. Förslagen kan omfatta såväl de årliga hyresförhandlingarna, tvistlösning, de lokala hyressättningsmodellerna och hyressättning i samband med exempelvis nyproduktion och ombyggnad samt prissättning av tillval eller frånval.

Här kommer Hyreskommissionen kunna förstärka det arbete som Hyresgästföreningen gör för att effektivisera hyresförhandlingarna. Sedan 2016 pågår ett omfattande utvecklingsarbete i enlighet med regeringsuppdraget för att få till snabbare förhandlingar, få fram fler lokala hyressättningsmodeller ta fram en digitalisering av förhandlingarna och tvistlösningsmekanismer.

Hyreskommissionens andra uppdrag består i att formulera konkreta idéer om hur man kan utveckla hyresrätten som boendeform. Hyresrätten fyller en oerhört viktig funktion på den svenska bostadsmarknaden. Den bidrar till balans på bostadsmarknaden och påverkas inte av svängningar på marknaden i lika hög grad som ägda bostäder. Det är en flexibel boendeform med låga transaktionskostnader. Hyresrätten är nödvändig för såväl tillväxt som för att skapa en dynamisk arbetsmarknad. Den är öppen för alla, fri från depositioner, håller hög kvalitet och det är smidigt att byta bostad. Samtidigt är hyresrätten missgynnad med nuvarande skatte- och subventionsregler. I dag är det cirka 3 000 kronor dyrare per månad att bo i en nybyggd hyresrätt jämfört med att bo i ett nybyggt småhus med äganderätt eller i en bostadsrätt.

Därför är det viktigt att hyresboendet som tjänst utvecklas och anpassas till olika gruppers behov och önskemål, digitalisering och delningsekonomi. Den ska vara ett boende för alla och för hela livet.

Behovet av hyresrätter är stort och inte begränsat till en åldersgrupp. Sju av tio svenska pensionärer svarar att de inte har möjlighet att hyra ett liknande boende som de äger i dag. Bland unga vuxna i åldrarna 20–27 år finns det 213 000 personer som ofrivilligt tvingas att bo kvar hemma. Sveriges förenade studentkårer har med sin kartläggning visat att nya studenter riskerar att stå utan bostad i över ett halvår i 13 svenska städer. Den här terminen som snart är slut inleddes för en del studenter att de erbjöds boende i gymnastiksal för att inget boende finns. Det är lösningar som användes på 1920-talet när Sverige var ett

betydligt fattigare land än det är i dag. Nu nästan hundra år senare borde ingen behöva finna sig i sådana nödlösningar för att få tak över huvudet.

Hyreskommissionen är en av två stora satsningar på oberoende forsknings- och kunskapsprojekt som Hyresgästföreningen gör för att bidra till såväl en mer konstruktiv debatt som politikutveckling. Det tidigare statsrådet Anders Sundström fick i höstas uppdraget att leda Delegationen 2030 som arbetar för att återföra ansvaret för bostadsbristen till politiken och finna politiska lösningar på bostadsbristen. Målet är att få en kunskapsbaserad bostadspolitik och att lyfta bostadsfrågan i det politiska samtalet.

Hyresgästföreningen vill med dessa två initiativ lägga grunden för en socialt hållbar bostadspolitik. Behoven finns och vi söker svaren eftersom alla har rätt till ett bra hem.

Marie Linder, förbundsordförande Hyresgästföreningen
Erik Elmgren, förhandlingschef "

"Bakgrund. Hyreskommissionen

Ska analysera hur modellen med förhandlade hyror fungerar i praktiken. Utifrån analysen ska kommissionen lägga fram förslag på hur modellen med förhandlade hyror kan utvecklas.

Ska formulera konkreta idéer om hur man kan utveckla hyresrätten som boendeform.

Den 30 juni 2018 ska Hyreskommissionen redovisa sitt arbete. "

DN TORSDAG 14 DECEMBER 2017

" Både fler jobb och fler arbetssökande väntas

Det blir fler jobb i Sverige och arbetslösheten ligger stilla de närmaste två åren, visar Arbetsförmedlingens framtidsprognos. Men samtidigt ökar antalet arbetssökande och arbetsgivarna har stora svårigheter att hitta rätt personer att anställa.

Åren 2017–2019 ökar sysselsättningen med 227 000 personer, mer än förmedlingen hade trott: 97 000 i år, 74 000 2018 och 56 000 2019. Samtidigt stiger antalet arbetssökande från 350 000 personer i år till 358 000 år 2019. Slutresultatet blir en arbetslöshet som totalt sett inte sjunker nämnvärt: från 6,8 procent i år till 6,6 procent 2018 och 6,7 procent 2019.

– Vi ligger någonstans på max nu, med snabbare jobbtillväxt skulle fler tjänster inte kunna tillsättas, säger Arbetsförmedlingens generaldirektör Mikael Sjöberg.

Prognoschef Håkan Gustavsson poängterade att det handlar om en mycket ljus prognos.

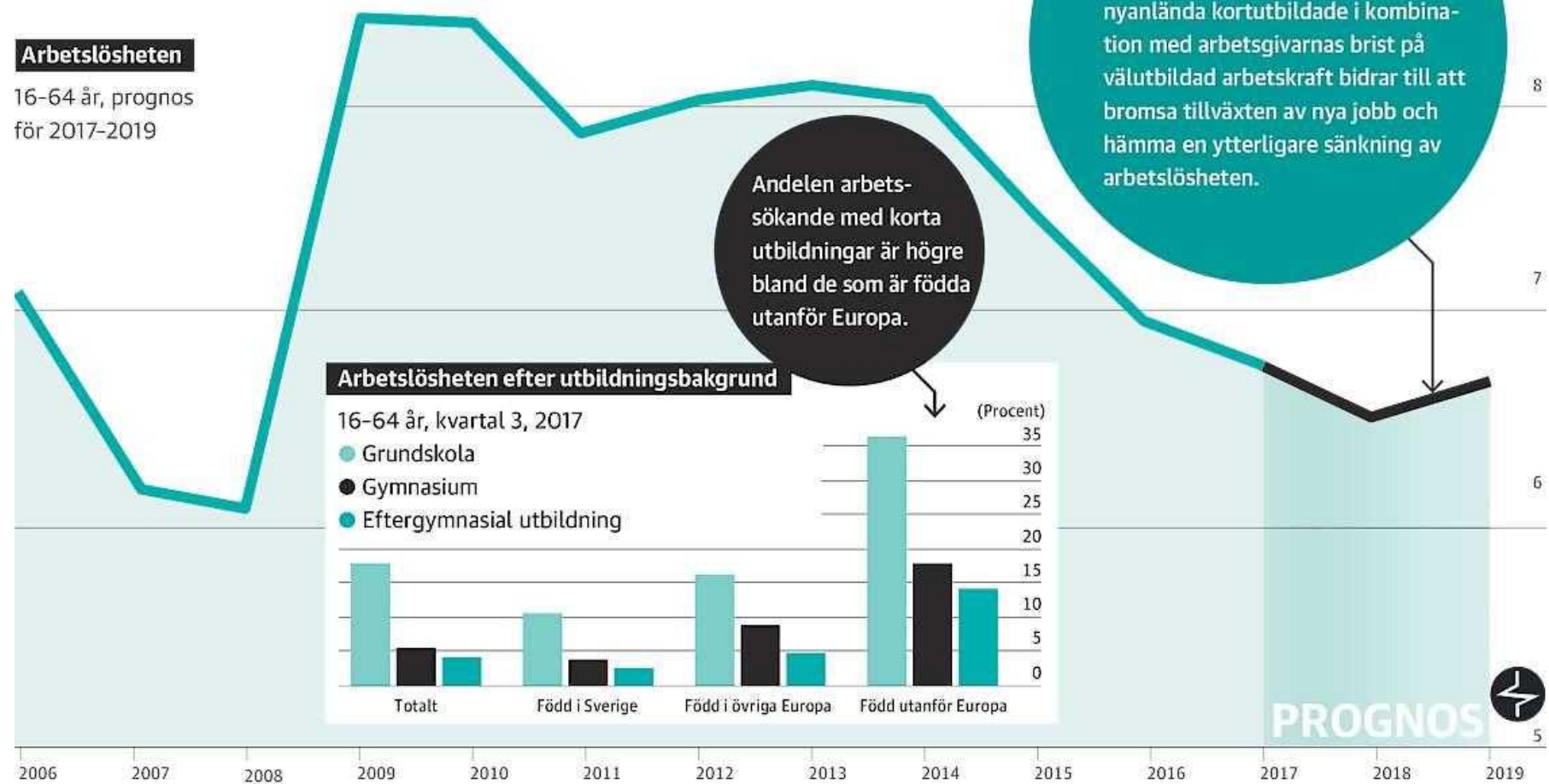
– Den borgar för en god utveckling, inte bara för arbetsmarknaden utan även för svensk ekonomi. Nästa år växer jobben i alla län, säger han.

Jämfört med för ett halvår sedan har stämningsläget höjts inom alla branscher. Många av de 11 000 intervjuade arbetsgivarna vill anställa fler. Och mer än åtta av tio nya jobb väntas gå till utrikes födda, där ju

Akut behov av utbildad arbetskraft

Arbetslösheten

16-64 år, prognos för 2017-2019

Källa: SCB, Arbetsförmedlingen Grafik: Helena Shutrick

majoriteten av den lediga arbetskraften finns. Sysselsättningsgraden höjs över hela linjen, men allra mest bland de utrikes födda. Men även om jobben fortsatt blir fler minskar tillväxttakten för företagen. En bidragande orsak är bristen på rätt utbildad arbetskraft, som bromsar företagets expensionsplaner. Antalet arbetslösa med kort utbildning ökar successivt i takt med att fler nyanlända träder ut på arbetsmarknaden.

En fortsatt växande andel av de arbetslösa har en utsatt och svag ställning på arbetsmarknaden. 2019 blir de 78 procent av de inskrivna, jämfört med 75 procent i dag. I gruppen kortutbildade utrikes födda ökar risken för långtidsarbetslöshet.

Arbetsförmedlingens hopp står till den pågående utbyggnaden av utbildningsplatser, och till den utbildningsplikt som vid årsskiftet införs under den tvååriga etableringsfasen för nyanlända, sade Mikael Sjöberg, som också pekade på behovet av mer individanpassad studievägledning och bättre samverkan mellan Arbetsförmedlingen, arbetsgivarna och den kommunala vuxenutbildningen.

För att hitta en väg in på arbetsmarknaden för de svaga grupperna framhöll Mikael Sjöberg de statligt finansierade extratjänsterna i kommunerna, samt det övriga statliga lönestödet, där dagens många varianter – nystartsjobb, instegsjobb, etc – nu ska slå samman i det nya introduktionsjobbet.

Mikael Sjöberg ser också tecken på att arbetsgivarna har hörsammat hans uppmaning att sänka sina krav på formell utbildning och lång svensk yrkeserfarenhet.

Framför allt sker det i kommunerna, där arbetet på många ställen organiserats om, så att personer med kortare utbildningar får ta över arbetsuppgifter från de yrkesgrupper som är svårast att rekrytera, de traditionella legitimationsyrkena. Samma tendens kan skönjas i landstingen och hos de statliga arbetsgivarna, även om den tydligaste trenden där är sänkta krav beträffande tidigare yrkeserfarenhet. Inom näringslivet är det färre arbetsgivare som ruckat på kraven.

– Vi börjar se det även i privata företag, och nu är det viktigt att vi stöttar arbetsgivarna i deras alternativa rekryteringsprocesser, säger Mikael Sjöberg.

Tove Nandorf
tove.nandorf@dn.se "

"Fakta. Arbetsförmedlingens prognos

2017–2019 ökar sysselsättningen med sammanlagt 227 000 personer, mer än Arbetsförmedlingen hade trott.

Plus 97 000 jobb i år (mot förväntade 81 000), och 74 000 år 2018 och 56 000 år 2019.

Antalet inskrivna arbetssökande väntas öka från 350 000 personer i år till 358 000 år 2019.

Arbetslösheten, i år 6,8 procent, sjunker nästa år till 6,6 procent, men ökar igen till 6,7 procent 2019. Detta ger en sysselsättningsgrad 2019 på nära 80 procent.

En allt större del av de inskrivna arbetslösa har en svagare ställning på arbetsmarknaden. 2019 väntas de med svag ställning utgöra 78 procent av de inskrivna arbetslösa, jämfört med 75 procent i dag.

Källa: Arbetsförmedlingen "

DN TORSDAG 14 DECEMBER 2017

”Vår framtid sitter i skolbänkarna”

" Olof Palmepriset 2017 tilldelas Hédi Fried och Emerich Roth. De belönas för ”oförtröttliga insatser som försvarare av alla männi-skors lika värde samt för ett livslångt upplysningsarbete mot nazism och rasism, våld och fördomar”.

I motiveringen betonas hur den rumänsk-svenska författaren och psykologen Hédi Fried och författaren och föreläsaren Emerich Roth som många andra överlevande från nazismens utrotningsläger levt med ett trauma, men också en stark livsvilja att berätta om sina erfarenheter. Berätta så att nya generationer ska kunna undvika ”humanitetens och demokratins sammanbrott”.

Hédi Fried är tagen av beskedet.

– Det här priset betyder väldigt mycket för mig. Jag begriper inte riktigt varför jag fått det för det jag gör är så naturligt för mig, men jag uppskattar det verkligen. Jag hade hemskt gärna velat träffa Olof Palme och ännu mer nu när jag fått priset till hans minne, säger hon.

– Han var kontroversiell, men eftersom jag inte talat med honom så har jag ju inte kunnat få en riktig uppfattning om honom. Lisbet Palme känner jag dock sedan 1950-talet, vi är ju psykologer båda två och arbetade på dåvarande PBU (Psykisk barn- och ungdomsvård). Jag är mycket glad över att vi kommer att träffas på prisceremonin. Också Emerich Roth känner sig hedrad.

– Det känns jättebra, speciellt i min ålder – jag har ju fyllt 93 och ber till Gud varje dag att han ska förlänga min tid lite grann till för jag har så mycket kvar att uträtta. Det här är en riktig vitaminspruta,

understryker han. Inte heller Roth träffade den svenska statsmannen som givit priset dess namn.

– Politik är inte min starka sida, jag använder alla mina kunskaper och kraft till de föreläsningar som jag arbetat med i tjugosex år nu. Min enda relation till Olof Palme, om man kan kalla det en sådan, var att jag mycket starkt minns vad han kallade regimen i mitt forna hemland Tjeckoslovakien – ”diktaturens kreatur”, säger Roth om talet som statsminister Palme höll våren 1975 om kommunistregimens brutala framfart.

Ert arbete mot rasism och förtryck är ständigt aktuellt, i synnerhet i dag efter hatattacker mot judar i Malmö och Göteborg. Vad tänker ni om dessa?

– Det känns som att alla mina krafter lämnar mig. Man blir jätteledsen, men man får inte vara det – man måste bli arg i stället och se till att det på alla nivåer händer saker nu, svarar Hédi Fried.

– Varenda svensk måste göra sitt. De här krafterna får inte släppas fram. De börjar med judarna, men slutar inte med det – de fortsätter med andra misshagliga grupper, i Tyskland var det de handikappade, homosexuella och romerna. Men man ska inte låta sig skrämmas, inskräpper hon.

Emerich Roth är ledsen över det som hänt, men också över hur händelserna skildrats av nyhetsmedierna:

– Det som händer är illa nog, jag vill inte på något sätt förringa det, men det är väldigt viktigt i sådana här situationer att man korrekt återger vad som hänt. När man tar del av de här händelserna i

nyhetsmedierna får man en känsla av att antisemitismen och judehatet ökar i Sverige, men det har det inte gjort – det är samma huliganer, onda och hatiska människor, de flesta välkända kriminella, som har gjort många människor illa, inte bara judar. Det har inte ökat utan det är bara sätten de här brotten yttrar sig på som har blivit grövre och grövre.

Vad har skapat den här samhällssituationen i Sverige?

– Jag tror att det finns två anledningar, dels de muslimska invandrare som inte vet vad som hände under andra världskriget, i deras hemländer får de inte alltid veta något om den tiden. Det andra är att alla nazister som gått under jorden tidigare kryper fram nu. Gränserna flyttas, det helt oacceptabla språkbruket som i dag bara får passera var helt otänkbart bara för fem år sedan, säger Fried.

När rasismen diskuteras efterfrågas ständigt mer information, upplysning. Hur kan den bli mer effektiv?

– Upplysning är ett mycket bra ord, men vad det handlar om är också att dem jag talar med ska få en inkänning. Att de förstår det här också med hjärtat, inte bara med hjärnan. Det räcker inte att berätta om Förintelsen i skolorna om de som lyssnar inte tar till sig det. Därför har lärarutbildningen en stor roll i det här arbetet – och varför inte också utbilda föräldrar i de här frågorna? Det är också något jag vill kämpa för i dag. Fördomar skapas ju när barnen är i koltåldern.

Vad gör er optimistiska i dag?

– Jag träffar övervägande fantastiskt fina ungdomar i skolorna som verkligen inger hopp om framtiden, men de lyfts inte fram i medierna. Det sker i det tysta, säger Emerich Roth.

– När de onda beskrivs på tre eller fyra sidor vore det ju fantastiskt om de goda människorna fick lika många sidor, alla de fina ungdomarna som på alla sätt motverkar hatet. Skolan är den absolut viktigaste platsen i samhället. Det är i skolbänkarna som vår framtid sitter, understryker han.

Också Hédi Fried svarar direkt att det är ungdomarna som ger henne hopp.

– De unga i dag är mycket mer positiva till förändringar än för tjugo år sedan när jag började. De är säkra på att de inte vill ha några hatideologier omkring sig. Det är en förändring, men den går väldigt, väldigt långsamt, men man får inte drabbas av panik för det, tillägger hon.

– Blir man rädd så blir man förlamad och kan inte uträtta någonting. Jag tänker på mina och andras barn och barnbarn, det är därför jag kämpar.

Georg Cederskog
georg.cederskog@dn.se "

DN LÖRDAG 16 DECEMBER 2017

”Tillit till medarbetarna ökar både effektivitet och kvalitet”

Den teoretiska basen är solid. Genom att minska detaljstyrningen kan man öka effektiviteten, kvaliteten och arbetsglädjen i organisationer. Tillit är ett sätt att styra organisationer; en styrningsfilosofi för en tid då vi har insett att det finns gränser för hur långt man kan nå med reglering, skriver Louise Bringselius och Bo Rothstein.

Intresset för tillit som ett sätt att styra organisationer har i det närmaste exploderat inom den samhällsvetenskapliga forskningen. Antalet publicerade artiklar som berör tillit i vetenskapliga tidskrifter har ökat från enbart en handfull i början av 1990-talet till närmare åttatusen det senaste året. Likväl finns det i dagens svenska debatt de som menar att tillit bara är ännu ett av alla modeord som passerar revy, innan det landar på historiens stora trendkyrkogård. Man hävdar att idén om tillit är skapad av opportunistiska politiker enbart för att bara vinna tillfälliga politiska poäng.

De kunde inte ha mer fel. Bakom tillit finns det nämligen en solid teoretisk bas som sträcker sig många år bakåt i tiden. Det märks bland annat på de två områden där vi har vår bas, nämligen organisations-teori (företagsekonomi) respektive statsvetenskap. Men det märks även i exempelvis sociologi, psykologi och nationalekonomi. I studie efter studie rapporterar man om den motivation som skapas när man delegerar och skapar beslutsutrymme på den lokala nivån. Genom att minska detaljstyrningen kan man öka både effektivitet, kvalitet och arbetsglädje i såväl offentliga som privata organisationer.

En del forskare har till och med gått så långt att de betraktar tillit som en egen styrmekanism, vid sidan av byråkrati (hierarki) och marknad.

Det innebär att prestationer kan drivas på andra sätt än genom pek-pinnar och ekonomiska incitament. I system som bärs av människor märks i stället värdet av det informella och relationella, såsom kultur, värdegrund och människors inre drivkrafter.

Ett område där betydelsen av tilliten som grundfilosofi märks är skolan. Studier visar att även om man kontrollerar för en stor mängd bakgrunds- och omgivningsfaktorer kvarstår betydande skillnader i resultat mellan olika skolor. Det antyder att faktorer i varje enskild skola snarare är avgörande och där märks bland annat betydelsen av att skolledningen lyckas skapa tillit till lärarna men också tillit och fungerade samarbete mellan lärarna och naturligtvis också den övriga skolpersonalen.

Men även i andra delar av offentlig sektor märks hur organisationer kan fungera väldigt olika, trots att de har likartade förutsättningar i termer av styrning och regelverk. Vad man gör av sitt mandat och framför allt mer svårångade mjuka faktorer som just tillit har därför betydelse. Samtidigt som vi strävar efter att skapa förutsättningar för tillit måste vi därför också säkerställa att de värderingar och beteenden som ersätter delar av den formella styrningen inte leder i riktning mot oönskade beteenden som till exempel korruption eller olika former av mobbing och trakasserier. Organisationer som utmärks av en hög grad av tillit är naturligtvis inte helt immuna mot dessa typer av oönskade handlingar men de är i allmänhet mindre utsatta.

Våra studier av vad som utmärker väl fungerande offentlig verksamhet visar på att man starkt har överskattat betydelsen av formella

strukturer och regelverk. Italien är ett slående exempel på detta. Landet har haft samma formella regelsystem sedan det bildades för 150 år sedan, likväl är korruptionen i dess södra regioner mycket omfattande medan några av de nordliga regionerna är tämligen väl fungerande.

Av dessa och andra liknande studier kan man dra slutsatsen att det snarare är frågor om organisationskultur och värdegrund som har betydelse.

Det är tydligt att vi har haft en övertro på regelstyrning och formalisering under senare decennier, medan den styrka som hämtas ur medarbetarnas omdöme och kompetens har fått stå tillbaka. Denna överstyrning har gjort att offentlig sektor i Sverige inte fungerar så bra som den skulle kunna.

Att bygga tillit är dock ett långsiktigt arbete. Tilliten är svår att bygga upp, men lätt att rasera. Därför krävs det ett varsamt och tålmodigt arbete med gradvisa förändringar och stor lyhördhet – men också försiktighet för att inte hamna i en frustrerande möteskultur där samverkan absorberar, snarare än frigör, energi.

Vi menar att rätt tillämpad kan tilliten stärka rättssäkerheten och komplettera den värdegrund som utgår från gällande lagstiftning som betonar betydelsen av normer som opartiskhet, saklighet och likhet inför lagen.

Tillit innebär nämligen inte att utvärdering och kontroll ska avvecklas. Organisationer behöver få en typ av signal när de handlar rätt och en annan signal när de agerar felaktigt. När medarbetarna får ökat handlingsutrymme blir det extra viktigt att medborgares rättssäkerhet

stärks genom att man säkerställer möjlighet att till exempel överklaga beslut eller inför andra system för att hantera kritik.

I dag märks många initiativ för att styra och leda mer tillitsbaserat, i stat, kommuner, landsting och privat verksamhet. Det kan handla om färre mål och indikatorer från politik till förvaltning, om ökad delegering inom verksamheter, om samordnade centrala stödfunktioner, lokalt administrativt stöd, coachande ledarskap, försök att minska onödig formalism och om värdegrundsarbete med fokus på samarbete, brukarfokus och helhetsansvar. Regeringen stöttar arbetet med sin tillitsreform, där Statskontoret och Tillitsdelegationen har viktiga roller. Som ett led i tillitstanken efterlyser nu många färre riktade statsbidrag och mindre detaljerade regleringsbrev.

Tillit är en styrningsfilosofi för en tid då vi har mognat i insikten att det finns gränser för hur långt man kan nå med reglering. Det är en styrningsfilosofi för en tid då samhällets olika aktörer – även politik och förvaltning – är beredda att lyssna till forskningen och prestigelöst utveckla den offentliga sektorn gemensamt, med övertygelsen att samarbete kommer att ta oss längst.

Louise Bringselius, docent i företagsekonomi (organisation) vid Lunds universitet, forskningsledare i Tillitsdelegationen

Bo Rothstein, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet "

DN LÖRDAG 16 DECEMBER 2017

" Regeringen satsar mer på mänskliga rättigheter

Ökat antal mördade journalister, lagar som inskränker demokrati och fängslade människorättsaktiviteter. Stora delen av världen, inklusive EU, är på väg åt fel håll, anser biståndsmister Isabella Lövin (MP). Regeringen ökar nu anslagen för att främja mänskliga rättigheter

Regeringen beslutade i veckan att öka anslagen till Sida för arbetet för mänskliga rättigheter med 125 miljoner kronor nästa år, till 910 miljoner kronor.

Arbetet med dessa frågor är viktigare än någonsin, anser biståndsmister Isabella Lövin.

– Vi ser en mycket oroande trend i världen.

Isabella Lövin konstaterar att den demokratiska utvecklingen går åt fel håll på flera håll i världen. Aktivister och företrädare för mänskliga rättigheter trakasseras och förföljs, journalister får allt svårare att utöva sitt yrke, som inte sällan är förenat med livsfara. Förra året mördades 930 journalister. Samtidigt införde 60 länder lagar som motarbetar ett demokratiskt system.

Sverige behöver inte blicka särskilt långt bort för att bli varse utvecklingen. Försämringar syns även inom EU. Nyligen mördades en grävande journalist på Malta, i Polen har kontrollen av statliga medier skärpts och EU-kandidatlandet Turkiet har flest fängslade journalister i världen.

– Den här trenden finns definitivt inom EU. Det är oroväckande och rent förkastligt. Vi måste prioritera de här frågorna.

Hon upplever det som att Sverige blir alltmer ensamt om att föra upp mänskliga rättigheter och yttrandefrihet på dagordningen. Som exempel tar hon toppmötet mellan EU och Afrikanska unionen, AU, som hölls för några veckor sedan.

– Sverige drev på hårt för att även civilsamhället skulle få yttra sig men vi fick inte särskilt starkt stöd av andra EU-länder för att sätta press på våra motparter i AU.

Att USA dessutom har en administration som inte sätter mänskliga rättigheter särskilt högt på agendan tycker hon gör det ännu viktigare att prioritera frågan.

För två år sedan antog det internationella samfundet FN:s ”agenda 2030. Här utlovar länderna att de ska arbeta för hållbara samhällen där alla aktörer tillåts vara delaktiga. Att enskilda länder trots detta löfte har utvecklats i motsatt riktning tror Lövin delvis beror på att det blivit så mycket lättare att snabbt sprida information.

– Det snabba informationsflödet gör att makthavare i många länder försöker begränsa tillgången till information som kan vara besvärande för dem. Det tror jag är en viktig förklaring till att inte minst journalister är måltavlor för rena trakasserier, ärekränkning och begränsningar i vad de får skriva.

Pengarna från regeringen går till Sida och Folke Bernadotteakademien. De senare jobbar bland annat med att skicka ut valobservatörer.

– Det är oerhört viktig. Vi har sett otaliga exempel på hur valprocesser leder till konflikt för att fusk misstänks.

En annan viktig del i arbetet är enligt Isabella Lövin att understryka vikten av en fungerande rättsstat

– Det måste finnas en omgivande miljö och rättsstat som tar hand om de människor som kränks.

Hur kan Sverige bidra i det avseendet?

– Vi kan stödja utbildning av domare och polisväsende. I dag jobbar exempelvis svensk polis med att utbilda kollegor i Liberia.

Marianne Björklund

marianne.bjorklund@dn.se "

"Fakta.

I veckan beslutade regeringen om en ny strategi för arbetet med mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer år 2018-2022

Dessa frågor får ett anslag på 910 miljoner kronor nästa år. Det är en ökning med 125 miljoner kronor jämfört med 2017."

DN SÖNDAG 17 DECEMBER 2017

" Peter Wolodarski: En hyllning till den grå, trista kompromissen.

Veckans pensionsuppgörelse är resultatet av ett givande och -tagande. Det är ett styrkebesked för Sverige att så många olika partier kunnat komma överens.

Sex riksdagspartier satte sig ned och förhandlade om våra pensioner. I veckan kom de ut och berättade om resultatet.

När överenskommelsen presenterades kom jag att tänka på författaren och debattören Marit Paulsen. Hon blev heltidspolitiker när hon skulle fylla 60.

Jag kom inte främst att tänka på Paulsen för att hon sadlade om när hon började närma sig den formella pensionsåldern. I stället var det hennes syn på demokratiskt beslutsfattande, inte minst inom EU, som dök upp i minnet.

I ett par tusen år har européer ägnat sig åt att slakta varandra, brukade - Marit Paulsen påminna om. Sedan andra världskriget försöker Europa säkra freden med civiliserade medel. Hur sker det? Jo, med hjälp av den grå, trista kompromissen. Man söker sig fram och förhandlar tills man kommer överens. Det sker i såväl EU som den svenska riksdagen. Uppståndelsen blir sällan så stor, rubrikerna inte så spetsiga, men verkliga problem hanteras.

"Jag älskar kompromissen som arbetsform, men det är omöjligt att älska alla kompromisser", sade en gång Marit Paulsen.

Hon lade sedan till att detta fredliga sätt kan betecknas som den kvinnliga arbetsmetoden, till skillnad från den gamla manliga krigiska. Om någon påpekade att EU är fyllt av män med makt lade Paulsen snabbt till: ”Ja, jag vet att det är gubbar i Bryssel, men det skiter jag i så länge de uppför sig som kärringar.”

Marit Paulsen talade gärna om samarbetet i Europa. Det finns minst lika goda skäl att hylla den tradition av kompromisser som också är svensk.

Resultaten blir inte perfekta, en part får inte bestämma allt, men konkreta problem kan lösas – och de flesta känner sig tillfreds efteråt. Veckans uppgörelse om pensionerna är ett utmärkt exempel på värdet av att försöka komma överens, trots politiska motsättningar.

I många länder är pensionerna underfinansierade, orättvisa och statsfinansiellt ohållbara. I Sverige har merparten av riksdagspartierna i två omgångar – första gången var på 1990-talet – insett svårigheterna och försökt att gemensamt komma runt dem.

Det politiska handslaget innebär nu att såväl den lägsta som den högsta pensionsåldern höjs, samtidigt som den garanterade pensionsnivån förbättras. PPM-systemet skalas också ned och förenklas, upp till 300 privata fonder försvinner från Pensionsmyndighetens torg.

Det finns legitima invändningar mot varje enskild förändring. Från vänster hörs kritik mot höjd pensionsålder, från arbetsgivarhåll knorras det om att anställningstryggheten ska förlängas till 69 år från dagens 67. Att garantipensionen förbättras låter bra, samtidigt är risken att det blir mindre lönsamt att arbeta när de som bara har jobbat lite får mer i plånboken, påpekar andra.

Men återigen: ingen lösning är idealisk. Om man ska samla ett brett politiskt stöd för något som är tänkt att hålla i många år krävs ett givande och tagande. Och det har de sex riksdagspartierna lyckats med, trots att vi lever i en ovanligt osäker politisk tid. I Sverige finns ingen stabil majoritet för regeringen och det är bara ett år kvar till valet. Ändå är partierna beredda att lägga vissa meningsskiljaktigheter åt sidan i en konkret fråga. Syftet? Landets bästa.

Internationellt sett är det inte så vanligt längre. Samma dag som pensionsuppgörelsen presenterades, träffade jag en republikansk politiker från USA som var på besök i Sverige. Han var djupt imponerad av kompromissviljan i svensk politik, det var nästan så att han drömde om något liknande i sitt land.

I amerikansk politik har det blivit svårare och svårare att förhandla över partigränsen. ”Washington” har utvecklats till ett skällsord och det politiska systemet är låst. Kompromisser uppstår ofta under hotet om att den federala verksamheten ska stängas genom att skattefinansieringen rycks undan.

Den besökande republikanen berömde Sverige – kanske inte alla politiska lösningar, men att det finns en gemensam vilja att ta tag i problem.

Moderatledaren Ulf Kristersson var i veckan inte beredd att framträda på presskonferensen om pensionerna tillsammans med regeringen. Det kan man förstå, med tanke på all intern kritik som funnits mot decemberöverenskommelsen. Det är känsligt att skaka hand med regeringen när det är mindre än ett år kvar till valet.

Men jag tror att han underskattar det stöd som finns för breda politiska uppgörelser. Ulf Kristersson har själv talat om behovet av ett vuxet politiskt samtal – och egentligen är denna typ av kompromisser bland det mest vuxna som finns.

När Ipsos tidigare i år undersökte vilken regering som skulle göra ett bättre jobb än den nuvarande fick alliansen talande nog inte starkast stöd. Det fick i stället en regering med partier från båda de traditionella blocken.

Demokrati bygger på majoritetsstyre. Men att någon konstellation har majoritet innebär inte att minoriteten utan vidare kan eller bör köras över. En klok regering kompromissar, och ser samtidigt till att politiken hela tiden drivs framåt. Så byggs förtroende för demokratin som en effektiv och legitim beslutsform.

Det oklara parlamentariska läget har i flera år riskerat att låsa svensk politik och skada tilliten i samhället. Problem lämnas utan åtgärd, samtidigt som konfliktnivån skärps. Pensionsöverenskommelsen är ett efterlängtat tecken på motsatsen – ja, kanske det viktigaste beslut som fattats under den gångna mandatperioden.

Peter Wolodarski

twitter.com/pwolodarski "

DN SÖNDAG 17 DECEMBER 2017

”Sverige behöver ett nationellt säkerhetsråd”

Ledningen av Sverige måste organiseras så att det speglar den komplexa hotbild och de risker som vi möter i dag med terrorhot, försämrat säkerhetsläge och risk för otillbörlig påverkan. Vinner vi nästa års val kommer vi därför att etablera ett helt nytt nationellt säkerhetsråd med placering i Statsrådsberedningen, skriver Ulf Kristersson (M).

Valet 2018 kommer framförallt att handla om två frågor: de stora integrationsproblemen och om staten har förmågan att sköta sina allra mest grundläggande uppgifter – inre och yttre säkerhet, polis och rättsväsende.

Men man måste kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt. Mycket fungerar bra i Sverige. Det ska vi värna och slå vakt om. Men vi har samtidigt växande problem, där fundamentala frågor om trygghet och säkerhet står på spel:

Terrorhot. Centrala Stockholm har två gånger de senaste decenniet drabbats av dödliga terrorattacker. Radikalisering och ett betydande antal hemvändande som begått ohyggliga brott i Syrien och Irak, är hittills underskattade problem.

Säkerhetsläget. Situationen i vårt närområde har kraftigt försämrats det senaste decenniet. Ryssland har genom den illegala annekteringen av Krim och aggressionen i Ukraina brutit mot den europeiska säkerhetsordningen och fortsätter att rusta sig militärt. Vi ser hybridkrigföringens stora genomslagskraft i dagens medielandskap och digitaliseringens baksida i form brister i informationssäkerheten.

Organiserad brottslighet. I våra förortsområden växer en ny sorts organiserad gängbrottslighet fram. Vi kan aldrig acceptera att statens auktoritet och närvaro trängs bort av gäng med stort våldskapital och att andra krafter fyller det vakuum som uppstår. Vi kommer heller inte att acceptera att internationell organiserad brottslighet agerar med Sverige som bas.

Otillbörlig påverkan. Flera val – från det amerikanska presidentvalet till Brexitomröstningen – utreds för misstänkt otillbörlig inblandning. Även oroligheterna i Katalonien kan ha påverkats av försök att manipulera nyhetsförmedling och sociala medier. Integriteten och legitimiteten i västerländska val och politiska processer är hotad och Sverige är naturligtvis inget undantag. Jag har i andra sammanhang pekat på att vi måste rusta oss mot detta inför valåret – som politiska partier, men också som stat.

Cybersäkerheten. Svensk cybersäkerhet är i dag inte dimensionerad för de hot som är aktuella när stora staters fulla kapacitet riktas mot enskilda mål i vårt land. Hoten riktar sig mot försvarsfunktioner, vital infrastruktur, myndigheter och politiska partier, men också mot kommersiella mål – där tekniskt kunnande och affärshemligheter riskerar stjälas av främmande makt.

På vart och ett av dessa områden behövs resursförstärkningar och regelförändringar. På lite sikt måste Sverige höja försvarsanslagen rejält, för att nå de två procent av BNP som är den standard som eftersträvas internationellt. Vi måste också på allvar påbörja processen för ett svenskt Nato-medlemskap. Polisen måste få mer resurser, straffen skärpas och fler kriminella lagföras snabbare.

I dag är vår beredskap och förmåga att hantera dessa hot inte tillräckligt god. Det sker viktiga förstärkningar, men det finns fortfarande en svensk aningslös inför dessa hot. Vi måste gemensamt och på bredden stärka samhällets motståndskraft.

Kärnstatens auktoritet handlar därför inte bara om pengar och lagstiftning, utan också om att ta ansvar för en organisation som fungerar. Haveriet kring Transportstyrelsen blyxtbelyser allvarliga svagheter i myndigheternas säkerhetsarbete, men också frågan hur regeringen har valt att organisera den nationella krishanteringen.

Otydlig ansvarsfördelning och oklara informationsgångar gjorde att det tog månader – eller till och med år – innan rätt information nådde till rätt personer. Det är inte rimligt i en osäker omvärld.

Två statsråd, varav ett var direkt ansvarigt för den nationella krishanteringen, och statsministerns egen statssekreterare har tvingats avgå och det pågår nu en KU-granskning för att reda ut vem som visste vad och när. Granskningen är viktig och får ta den tid den tar, men en lika viktig fråga är vilka lärdomar man redan nu kan dra för att bättre organisera det nationella säkerhetsarbetet.

Hanteringen av Transportstyrelsen var inte första gången som brister i krishanteringen uppmärksammades. Efter Tsunamikatastrofen 2004 genomfördes en omfattande utredning för att identifiera svagheter i systemet. Den viktigaste slutsatsen var att det saknades en central krisledningsorganisation och att ansvaret för det i slutändan måste vila på statsministern. Kommissionen föreslog att en sådan organisation upprättades i regeringskansliet, med placering i Statsrådsberedningen. När den nuvarande regeringen tillträdde 2014 flyttades ansvaret för nationell krishantering från statsministerns kansli till ett enskilt fackdepartement, justitiedepartementet. Därmed förlorade funktionen sin nödvändiga centrala placering. Statsministern ställde sig vid sidlinjen.

Hösten 2014 inrättades också ett nytt särskilt säkerhetsråd, med flera för den inre och yttre säkerheten relevanta statsråd. Vilken roll detta råd egentligen har spelat är inte känt. En sak är dock tydlig, det bidrog inte till att sprida information eller fatta nödvändiga beslut om situationen på Transportstyrelsen.

Ledningen av Sverige måste organiseras så att det speglar den komplexa hotbild och de risker som vi möter idag. Vi måste inte minst ta hänsyn till att samhället förändras och blir både mer komplext och sårbart. Vinner vi väljarnas förtroende i nästa års val kommer vi därför att initiera en översyn med syftet att etablera ett helt nytt nationellt säkerhetsråd med placering i Statsrådsberedningen.

Det nya nationella säkerhetsrådet kommer att:
Utgöra den centrala statliga krisledningsorganisationen
Vara knutpunkt i frågor som rör rikets säkerhet i bred bemärkelse
Se till att strategiska frågor som inte har en naturlig hemvist i ett enskilt fackdepartement fångas upp och bereds

Ledas av statsministern och bestå av för dessa frågor relevanta statsråd (i grunden utrikes-, försvars-, finans- och justitieministern)
Etablerandet av ett nationellt säkerhetsråd kommer att kräva att både organisatoriska och legala frågor genomlyses. Inklusivt en genomgång av de erfarenheter som gjorts under det senaste decenniet.

Men hotbilden, samhällets ökande komplexitet och senare tids erfarenheter visar att behovet finns och att den nuvarande ordningen behöver förändras.

Kan en sådan förändring ske i brett samförstånd vore det bra. Sverige är inte heller i denna fråga betjänt av ryckighet över mandatperioderna.

Ulf Kristersson (M), partiledare "

DN SÖNDAG 17 DECEMBER 2017

" Kommuner får mer pengar för hjälp åt hemlösa

Tio kommuner får dela på 25 miljoner kronor nästa år för att bekämpa akut hemlöshet. Det beslutar regeringen på måndag. – Hemlöshet är det yttersta exemplet på när trygghetsnäten inte håller måttet, säger finansminister Magdalena Andersson (S).

Enligt en färsk utvärdering från Socialstyrelsen levde 5 900 personer i akut hemlöshet i Sverige i april. Det är 1 500 fler än när förra mätningen gjordes 2011.

Regeringen avsatte 100 miljoner kronor över fyra år i höstbudgeten i riktade bidrag till kommunerna för att motverka akut hemlöshet. Nu är fördelningen klar och det blir tio kommuner i framför allt storstadsområdena som får dela på 25 miljoner kronor nästa år.

Beslutet tas på regeringssammanträdet i morgon, måndag.
– Pengarna ska förbättra situationen för dem som är akut hemlösa. Sen är det upp till varje kommun hur de använder pengarna. Det kan handla om att det går till verksamheter i kommunal regi eller till aktörer i kommunen som jobbar med akut hemlöshet, säger Magdalena Andersson.

Enligt finansministern handlar det i första hand för kommunerna om att hitta boenden till de akut hemlösa.

– Därutöver måste vi gå till roten med orsakerna till hemlöshet, säger hon.
Hon framhåller att regeringens satsar på bostadsbyggande, höjer bostadstillägget för pensionärer och har höjt underhållsstödet för

ensamstående föräldrar. Dessutom har kronofogden fått ökade resurser för att kunna satsa mer på skuldsanering.

– Vi vet att det under den här perioden så har bostadsbristen ökat. Men vi måste titta mer på orsakerna. Vi ser också att klyftorna har ökat under de här åren, säger Magdalena Andersson.

Kommunerna kommer inte behöva ansöka om pengarna utan de fördelas utifrån hur stor andel i akut hemlöshet som finns i kommunerna. Kommunerna ska en gång om året göra en enkel redovisning över hur pengarna har använts.

Enligt Socialstyrelsens rapport levde totalt cirka 33 000 personer i hemlöshet under mätveckan i april i år, det vill säga att de står utanför den ordinarie bostadsmarknaden. Det är ungefär samma antal som vid den förra kartläggningen 2011.

Socialstyrelsen bedömer dock att fler lever i hemlöshet i dag eftersom färre kommuner deltog i den senaste kartläggningen jämfört med 2011.

Hans Olsson

hans.olsson@dn.se "

"Fakta. Kommunerna som får pengar

Kommun Antal akut hemlösa 2017

Stockholm 925

Malmö 904

Göteborg 839

Botkyrka 139

Norrköping 139

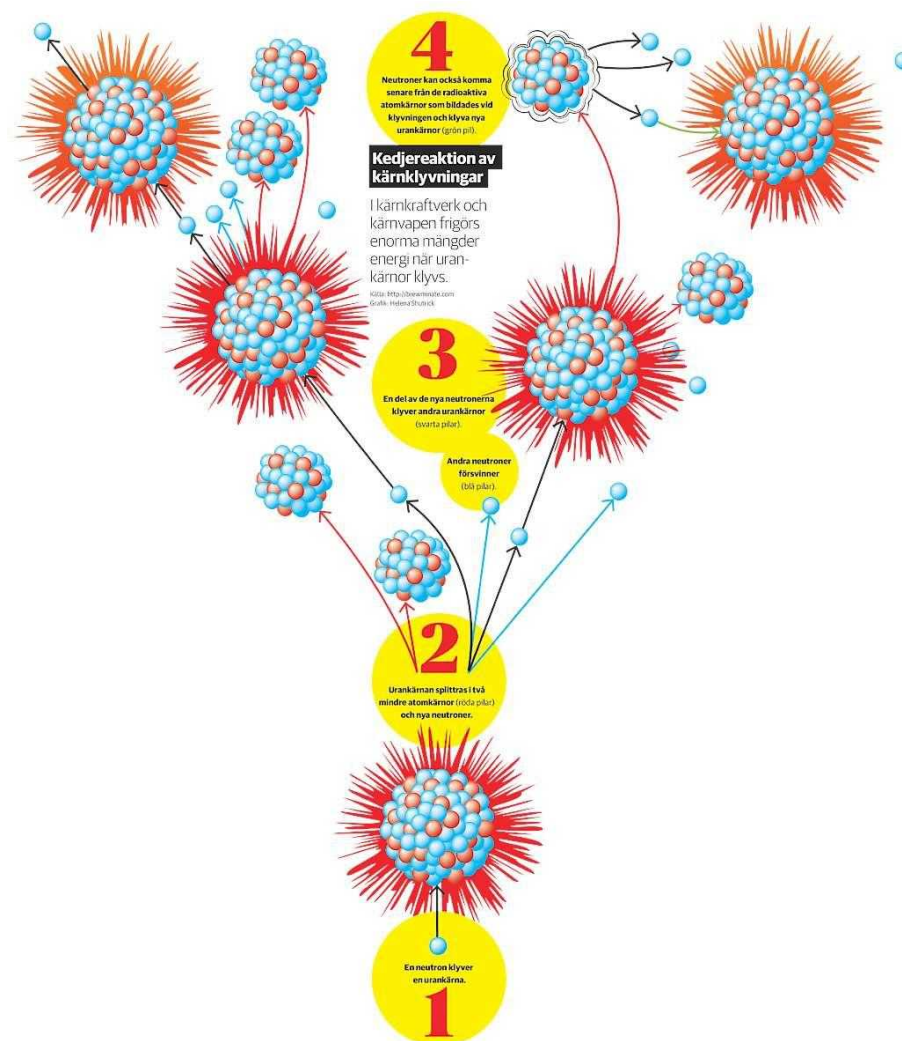
Linköping 118

Helsingborg 115

Västerås 101

Södertälje 83

Lund 82 "

DN SÖNDAG 17 DECEMBER 2017

" Så förändrade Enrico Fermi världen för alltid

För 75 år sedan förändrades världen för alltid när fysikern Enrico Fermi lyckades sätta i gång en kontrollerad kedjereaktion av kärnklyvningar. Det gav oss kärnvapen, kärnkraft och nya medicinska behandlingar.

Den andra december 1942 ringde telefonen hos James Bryant Conant, ordförande för USA:s nationella försvarsforskningskommitté.

– Jim, sa rösten i luren. Det kan vara intressant för dig att veta att den italienske navigatören just har landstigit i den nya världen.

Den som ringde var Arthur Compton, ledare för metallurgilaboratoriet vid Manhattanprojektet, det hemliga forskningsprogram som USA hade satt igång för att bygga en atombomb. Andra världskriget pågick, och han improviserade fram ett kodat sätt att tala om att italienaren Enrico Fermi hade lyckats skapa och kontrollera en kedja av klyvningar av urankärnor, och gjort det möjligt för människan att utvinna den enorma mängd energi som finns lagrad i atomkärnan.

I söndags, 75 år senare, fick Ican, den internationella kampanjen för att förbjuda kärnvapen, ta emot Nobels fredspris i Oslo.

Det var en direkt följd av Enrico Fermis bedrift. Utan den hade vi varken haft kärnvapen eller kärnkraft. Energin han släppte lös i reaktorn Pile 1 i källaren på universitetet i Chicago förändrade världen för alltid.

Att massa och energi egentligen är olika sidor av samma sak visade Albert Einstein redan 1905 i sin berömda ekvation $E=mc^2$. En av de första som förstod vilka möjligheter och faror det kunde innebära i

praktiken om massan i atomkärnan omvandlas till energi, för vapen och för energiförsörjning, var den ungerske fysikern Leo Szilard. När neutronen, en av de partiklar som bygger upp atomkärnan, upptäcktes 1932 började han fundera och dra slutsatser.

– Två år senare tog han patent på en idé om kedjereaktioner, fast man ännu inte visste att atomkärnan kunde klyvas, säger Anders Bårány, teoretisk fysiker som både varit sekreterare i Nobelkommittén för fysik och vice museichef vid Nobelmuseet.

Men patentet ville Leo Szilard hålla hemligt för att hindra Tyskland från att utveckla vapen.

Vid jultid 1938 insåg fysikern Lise Meitner under en promenad i Kungälv att urankärnor kunde klyvas. Det var enda sättet att förstå de resultat som hennes forna kollegor i Tyskland hade fått när de sköt neutroner på urankärnor. Lise Meitner var judinna och hade flytt till Sverige undan nazisterna samma år. Hon kallade processen för fission, en term som biologer använder för celledelning.

– Szilárd hade redan förberett sig för den upptäckten, och dessutom varit klok nog att ge sig av från Europa, säger Anders Bårány. Han var i USA, och dit kom också Enrico Fermi. Fermi fick Nobelpriset i fysik 1938 för sina experiment med att bestråla atomkärnor med neutroner. Men när han hade tagit emot priset i Stockholm återvände han inte till hemlandet Italien, där fascisterna hade infört hårda lagar som drabbade hans judiska hustru Laura Capon. I stället emigrerade hela familjen till USA.

– Szilárd knuffade och puffade på Fermi för att övertyga honom om att arbeta med kärnklyvning. Han var också mycket aktiv för att få Albert Einstein att engagera sig mot att tyskarna skulle göra en atombomb, säger Anders Bårány.

Leo Szilard förstod att de båda Nobelpristagarna Fermi och Einstein hade mycket större möjligheter att få gehör hos politiker och andra makthavare än han själv hade.

– Han åkte ut till Einsteins sommarhus på Long Island och fick honom att skriva ett brev till den belgiska drottningen, som Einstein hade spelat fiol tillsammans med, för att uppmana henne att låta bli att sälja uran till tyskarna från gruvorna i Belgiska Kongo, säger Anders Bórány.

De skrev också ett brev till USA:s president Franklin D Roosevelt där de varnade honom för konsekvenserna om Tyskland lyckades bygga en atombomb, och uppmanade honom att agera.

– Det dröjde till efter den japanska attacken mot Pearl Harbor i december 1941. Då först kom Manhattanprojektet i gång, och det fanns pengar att bygga en riktig reaktor, säger Anders Bórány. Enrico Fermi och Leo Szilard hade redan förstått att det borde vara möjligt att sätta i gång en kedjereaktion. När en neutron klyver en urankärna bildas nya neutroner som kan klyva andra urankärnor. Nu, när resurserna fanns, startade de arbetet med reaktorn vid universitetet i Chicago.

– Fermi var chefen, men det var Szilard som byggde kärnreaktorn, säger Anders Bórány.

Fermis och Szilards bedrift den andra december för 75 år sedan var alltså början på atomåldern. Bara två och ett halvt år senare fälldes den första atombomben över Hiroshima. Samtidigt fick vi tillgång till en helt ny typ av energiförsörjning, medicinska behandlingar och möjligheter att göra avancerad forskning om atomens inre.

– Jag kan inte säga att det har varit en välsignelse för mänskligheten, men inte heller att det var en katastrof, säger Anders Bórány.

Atombomben, det värsta massförstörelsevapen människan någonsin hade skapat, har också varit avgörande för att bevara världsfreden.

– Hade vi inte haft kärnvapen är det möjligt att vi hade haft många fler krig. När ryssarna skickade raketer till Kuba 1962 hade det kunnat sluta på ett helt annat sätt om det inte var ett kärnvapenkrig stormakterna riskerade. Jag är väldigt splittrad över detta, säger Anders Bórány.

Och utan kärnkraften hade klimatförändringarna troligen varit mycket allvarligare.

– Hade vi inte haft kärnkraft hade vi fått spy ut väldigt mycket mer koldioxid i atmosfären. Utan tillgång till den energikällan kanske samhället hade anpassat sig, och vi hade haft en bra situation ändå. Men är det rimligt att tro att mänskligheten verkligen hade nöjt sig med mindre energi?

Christian Ekberg, professor i industriell materialåtervinning och kärnkemi vid Chalmers i Göteborg, menar att Fermis och Szilards bedrift definitivt har varit mänskligheten till fromma.

– Beslutet att satsa på kärnkraft som våra far- och morföräldrar tog för 60 år sedan har gjort Sverige till det enda landet i hela världen med i princip fossilfri energiproduktion. Stålintustrin kunde också ta ett gigantiskt skutt framåt tack vare den billiga kärnkraftselen. Utan kärnkraft hade Sverige inte varit det land det är i dag, säger han. Och det är inte bara cancerpatienter som fått nya medicinska behandlingar.

– Tack vare kärnreaktorer har vi ämnet teknetium, som används för att diagnosticera inre blödningar. Det räddar hundratusentals liv varje år, säger Christian Ekberg.

Maria Gunther
maria.gunther@dn.se "

DN SÖNDAG 17 DECEMBER 2017

" Det brutala skogsbruket hotar den svenska folksjälens

Man kan undra över varför folk som annars tänker och känner, och dessutom ibland skriver på kultursidor, tycks vara så ointresserade av hur det ser ut i landets skogar. Hur kan det vara möjligt att ignorera att landet man lever i berövas sin natur, sina ekosystem. Detta är ju vad som händer. Är det inte en kulturfråga? Jo det är det!

Sverige består till 60 procent av så kallad produktiv skog. Av den ytan disponeras i dag 95 procent av ett skogsbruk som blir alltmer brutalt och heltäckande. Folket har hittills fått cirka 3 procent av sin natur som reservat nedom fjällskogen. Resten är eller kommer inom kort att förvandlas till plantager utan fungerande ekosystem. Detta tycks befinna sig bortom all rimlighet.

Det moderna skogsbruket uppstod kring 1850 när staten (Kronan) ganska ogenomtänkt skiftade ut (privatiserade) stora skogsarealer till enskilda bönder. Stora delar av de utskiftade skogarna såldes snart lika ogenomtänkt vidare till något av de bolag som påpassligt bildades. För bylivet blev det ofta en social katastrof, för många bönder slutade det i fattigdom. Men skogsindustrin blomstrade, sågverk byggdes längs kusten, massafabriker, exporthamnar... pengar! Staten såg det och fann det gott. Utslagna bönder fick jobb... det blev skogsindustrins storhetstid. Hänsynslös exploatering var då helt ok. Kring 1930 var de stora flerhundraåriga träden slut. Aldrig mer får vi se sådana igen.

Vår nutida skogsindustri rider vidare på samma våg, trots att sysselsättningen nu är en fjärdedel och vikande, virkesbrist råder och andelen av BNP nu bara ett par procent. Till och med politiker tycks tro att skogsbruket fortfarande är ryggraden i landets ekonomi. Men så

är det ju inte. Vad som återstår är bara kaxigheten, den hänsynslösa exploateringen, och den absurda respekten för densamma.

Storskaligheten i dagens brukande, "The Swedish Forestry Model" – som numera även går på export! – gör det till något som liknar en ockupation, en främmande makt har tagit en större del av landet i besittning och gör som den vill. Vart man vänder blicken i produktionsskogen ser det likadant ut, som om en och samma maskin går över landet utan att se sig om. Usel hänsyn tas till andra näringar, som renskötsel och turism.

Jo, hanterandet av landets skogar måste ses som en kulturfråga. Definitivt inte bara en näringslivsfråga. Ett samhälles kultur är fortfarande ett sätt att förhålla sig till naturen, vare sig man vill eller ej. Den gamla skogen, naturskogen, vårt naturarv, är som vi vet djupt förbunden med svensk kultur. Inte bara allmogekulturen med mångtusenåriga rötter, utan också i senare tid med litteratur och konst.

Den lever vidare bland folk som en mäktig referens. Kultur kan också vara motstånd, som hos Sara Lidman. Kultur är resiliens, att i likhet med en naturlig skog kunna stå emot brutal påverkan utifrån. Mångfald är då viktigt, samverkan mellan röster och synsätt som går på djupet.

I skogen kallas det biologisk mångfald. Det är den allt egentligen handlar om. För utan den kan vi inte leva. Men den är starkt hotad. 2 000 skogslevande arter finns i dag på Artdatabankens rödlista, med få undantag till följd av skogsbruket. Och antalet ökar. Bara detta borde räcka för att vi ska inse allvaret.

Många, inte alla, skribenter tvekar kanske att visa sig alltför intresserade av naturfrågor. Där finns också något vagt skambelagt, ve att framstå som romantiker. De flesta har en urban samhällssyn, och liksom staden själv har den sin gräns där förorten tar slut och motorvägen drar bort genom det industrialiserade jordbrukslandet.

Den fragmenterade naturen befinner sig på flykt någonstans i slutet av de mindre grusvägarna. Risk att man måste ta på sig stövlar. Enklare att hitta saker att intressera sig för på närmare håll.

Intellectuella personer är faktiskt mer förbundna med politik, dess aktuella ämnen, språk och sätt att tänka. Naturen, och hur den behandlas, blir lätt en blind fläck.

Skogsbruket är också en demokratifråga. Eller snarare ett demokratiskt problem.

Mer eller mindre undanskymd finns skogen kvar i oss. Men skogsbruket förvaltar knappast vår natursyn. Statsskogsutredningen (2001–2002) beställde till exempel en opinionsundersökning av Forskningsgruppen för Samhälls- och Informationsstudier. Den publicerades den 12 april 2002. Folkets mening sammanfattades: ”En överväldigande majoritet anser att skogen skall användas för att värna om biologisk mångfald, friluftslivet kommer närmast, medan produktionsändamål ses som en mer blygsam angelägenhet.”

Flera liknande undersökningar har gjorts med detta resultat. Men här finns ett av demokratins typiska underskott. Samma människors inflytande över skogsbruket är obefintligt. De är hänvisade till insändarsidorna. Maktlösa ideella organisationer får mestadels ensamma ta striden. Skogsbruket kommer aldrig att bli en valfråga. Och om så skulle bli kan Skogsindustrin med närmast oändliga resurser påverka opinionen.

Just nu syns i alla medier mångmiljonkampanjen ”Svenska skogen”, avsedd att pågå i fem år. Den är full av alternativa fakta och avser att bereda marken för ett ännu intensivare skogsbruk, där man gärna vill hugga även i skyddade områden för att, som några bolagsdirektörer - uttryckte sig på DN Debatt nyligen, ”förbättra den biologiska mångfalden”.

Det ojämlika i opinionsläget visar sig just i detta att man kan påstå lite vad som helst. Skogsbruket är hållbart, säger man. Vad menas med ”hållbart”? Ett bra ämne för en kulturdebatt. Borde det inte vara att något kan fortsätta i evighet? Men även en ”förnybar resurs” kan utarmas, inte sant? Skogsindustrins utsagor är karakteristiskt otydliga, de är snarare ett slags policy-uttalanden med låga krav på sanningshalt: ”Vi har aldrig haft så mycket skog som nu.” ”Skogsbruket kan rädda klimatet.”

Skogsnäringens lobbyister välkomnas tyvärr av de folkvalda, med resultat att samtliga redan beslutade miljömål, som Levande Skogar – att 20 procent ska sparas till 2020 – sätts åt sidan eller ställs på framtiden. (Till och med Sverigevännerna, älskar märkligt nog kalhyggen.) Intrycket är att det är skogsbruket som ska skyddas mot naturvården.

Landets ledande politiker ingår i den kader av lobbyister som bearbetar EU för att driva igenom särskrivningar till förmån för den svenska skogsnäringen. Målet är att ge Sverige carte blanche för ett allt intensivare skogsbruk.

Skogsvårdslagens första paragraf jämställer miljö och produktion i skogsbruket. Någonstans måste det finnas en anteckning om att den ska negligeras.

Alltsedan Gustav Vasa har staten älskat att främja hårdhänt exploatering. Skolböckerna uppmanade oss att vara stolta och tacksamma. Att i dag ge sig ut i naturen med jättemaskiner och bara ta för sig är en kvarleva. Det går på tvärs mot allt vi nu har insett om biologi. Det kan inte längre höra hemma i vårt samhälle, i vår kultur. Vi måste vara mycket tydligare om det.

Thomas Tidholm "

DN TORSDAG 21 DECEMBER 2017

”Svenskarna måste öka sin beredskap för krig”

"Bryter det ut ett krig i Europa kan Sverige bli det första offret med 10 000-tals skadade. El och transporter slås ut och svenskar-na måste därför lagra livsmedel och andra förnödenheter för en vecka. Sverige som helhet måste bygga upp ett totalförsvaret som kan klara en avspärrning i tre månader."

De drastiska beskederna ger Försvarsberedningen som på onsdagen lade fram rapporten "Motståndsvilja". Beredningen består av politiker från alla åtta riksdagspartierna som ska lägga grunden för att bygga upp ett nytt totalförsvaret åren 2021–2025.

Beredningens ordförande Björn von Sydow (S) kallade förslagen "en samhällsreform" som tvingas fram av ett allt sämre omvärldsläge.

– Det militärstrategiska läget har försämrats i Europa under de senaste åren. Den ryska militära förmågan ökar och kommer att fortsätta att öka, slog Björn von Sydow fast när han presenterade den 220-sidiga rapporten.

I riksdagens nu gällande försvarsbeslut från 2015 sades att ett angrepp mot Sverige var "fortsatt osannolikt". Nu sägs att "ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas".

En tydlig skärpning är att beredningen skriver att "en större konflikt kan inledas med angrepp på Sverige". I klartext: att Ryssland i ett krigs inledning tar kontroll över delar av Sverige för att hindra EU och Nato att undsätta sina medlemmar i Östersjöområdet.

Dagens Sverige är mycket sårbart för hot, utpressning och regelrätta angrepp. Stora delar av riket kan drabbas av intensiva krigshandlingar med svåra konsekvenser där elkraft-, tele-, data-, transport- och betalningssystem slås ut. Ett angrepp leder till 10 000-tals skadade, vilket sjukvården inte klarar.

Motståndsviljan börjar hos den enskilde, konstaterar beredningen. Alla svenskar bör lagra livsmedel och andra förnödenheter för att klara sin egen försörjning under en vecka.

– Jag har själv börjat med det. Vi har mat, filter och eldstad där jag bor. Vi har fotogen och en radio som man vevar på så att jag kan höra på FM-bandet, säger Björn von Sydow till DN.

Efter över 20 års avrustning av kalla krigets svenska civilförsvaret innebär rapporten att man gör helt om. Planering och ledning centralt, regionalt och lokalt återinförs. Flera av de beprövade lösningar som fanns under kalla kriget kommer åter till heders (se fakta).

Kostnaderna för att bygga upp totalförsvaret blir fyra miljarder kronor per år, en tiondel av Försvarsmaktens anslag.

Målet ska vara att Sverige ska ha ett " trovärdigt " civilt och militärt försvaret som kan hålla ut i självt i tre månader tills vi får hjälp utifrån. I rapporten nämns inte Sveriges militära alliansfrihet. Det kritiserar av Sverigedemokraterna och Vänstern. (V) anser att rapporten "skapar onödig oro". Från allianspartierna tas betänkandet tvärtom till intäkt för att Sverige borde gå med i Nato.

Några förslag skulle kunna genomföras redan nu genom partiöverläggningar i försvarsgruppen (S, MP, M och C). De tre partierna

till höger om försvarsgruppen (SD), (KD) och (L) vill i flera avseenden skynda på och har mer långtgående förslag.

– De farligaste åren är de som ligger närmast framför oss, varnar Allan Widman (L), ordförande för riksdagens försvarsutskott.

Mikael Holmström

mikael.holmstrom@dn.se "

" Fakta. Förslagen i korthet

Ledningen av totalförsvaret som samlas under Försvarsdepartementet. Myndigheten MSB får ökade befogenheter, några landshövdingar blir civilbefälhavare i civilområden som samordnas med militärdistriktet. Individer ska klara sin försörjning i en vecka, Sverige under tre månader.

3 000 tidigare poliser krigsplaceras i en förstärkningsresurs för höjd beredskap .

Befolkningsskydd med skyddsrum, utrymningsplaner, krigssjukvård med beredskapssjukhus med mera skapas med krigsplacerad personal. Försörjningsberedskap för livs- och läkemedel mm byggs upp, samt reservkraft. Reglering införs för krigsviktiga företag. Civila fordon ska kunna rekvireras.

En ny myndighet ska granska civila och militära myndigheter i totalförsvaret. "

DN TORSDAG 21 DECEMBER 2017

" Tveksamt om pengar och tid räcker till

Analys. Det civila försvaret tog många år att montera ner, sälja ut och förstöra. Nu vill riksdagens partier snabbt bygga upp det igen. Det kommer att bli en kamp både mot klockan och om anslag.

Den leder rakt in, ingången i berget, men slutar i en bergvägg. Ett antal meter innan blindtunneln tar stopp går en mindre och svängd gång in till höger. Tanken är att tryckvågen från atombomben ska ledas rakt fram och inte fortsätta in till det stora bergrummet gången mynnar ut i.

För där inne står ett miniatyrsamhälle på fjädrande ben, med egen luftförsörjning och komplett inredning för atomvintern, allt ifrån gula kaffemuggar i hårdplast till våningssängar för 200 personer.

Den atombombssäkra ledningscentralen Elefanten ligger i Sollentuna norr om Stockholm. För sju år sedan diskuterade man att byggnadsminnesmärka den, som ett minne av en svunnen tid.

Nu ska Sveriges skyddsrum tas i bruk igen för vad de var tänkta för: krig. Ett väpnat angrepp kan inte uteslutas, det är sju av de åtta partierna i Försvarsberedningen överens om. Bara Vänsterpartiet ifrågasätter hotbilden.

När kalla kriget tog slut avvecklades också det civila försvaret. Lagren av livsmedel, bergrummen med extra olja, sjukvården som skulle kunna ta hand om stora mängder skadade. En del såldes, en del skänktes bort och annat brändes. Sju miljoner skyddsmasker förstördes till exempel, de senaste för bara några år sedan.

Nu är alla åtta riksdagspartierna överens om att börja bygga upp en del av det där på nytt, från livsmedelslager till ransoneringssystem. En ny myndighet för psykologiskt försvar ska skapas och sjukvården rustas för tiotusentals skadade.

Målet är att det svenska samhället ska kunna hålla ut tre månader i krig, innan hjälp kommer. Medborgarna förväntas klara sig själva utan hjälp i en vecka.

Den som var ansvarig för den största nedmonteringen av det gamla totalförsvaret är ledande arkitekt för återuppbyggnaden. Försvarsberedningens ordförande Björn von Sydow (S) var tidigare försvarsminister (S).

Onsdagens försvarsuppgörelse är den tredje stora blocköverskridande uppgörelsen på en vecka. Denna gång vågade partiernas företrädare stå bredvid varandra på en gemensam pressträff.

Politikernas kommentarer präglades av känslan av brådska. Men det kommer att ta tid att genomföra deras planer. Först måste en struktur byggas upp för ett civilt försvar. Sedan ska det förses med personal och resurser.

Uppgiften är mycket svårare än den var under kalla kriget. Nu styrs elnät, transportsystem och centrallager via internet. De globala datornätverken blir dessutom en allt viktigare arena för krigföring. Artificiell intelligens och kvantdatorer kommer att ställa nya krav på hela försvaret. Det är tveksamt om ökade anslag på som mest 4,2 miljarder kronor 2025 kommer att räcka som svar på alla de utmaningarna.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se

DN FREDAG 22 DECEMBER 2017

”Dubbelt så många unga söker till SÖS våldtäktsmottagning”

Till akutmottagningen för våldtagna på Södersjukhuset dubblades antal sökande under 18 år från första halvåret 2016 till 2017. Det totala antalet sökande till mottagningen ökade med cirka 12 procent, så allra störst var ökningen bland unga tjejer. Annan statistik följer samma mönster, skriver Maria Grundel, Pia Jakobsson Kruse och Anna Möller Maria Grundel.

Vi som arbetar med våldtäktsutsatta ser den senaste tidens debatt kring #metoo som en möjlighet till stora samhällsförändringar. Sverige är ledande i arbetet med mäns våld mot kvinnor men behöver arbeta ännu mer förebyggande när det gäller sexuella övergrepp mot unga. Vi som möter de utsatta har ett ansvar att vittna om att det sexuella våldet mot flickor ökar.

Allt fler flickor uppger att de har blivit utsatta för våldtäkt och sexualiserat våld. Vi som arbetar på Ungdomsenheten vid Sachsska barn- och ungdomssjukhuset och Akutmottagningen för våldtagna, Södersjukhuset, oroar oss över ökningen i gruppen unga flickor. Till Södersjukhuset kommer unga från hela Stockholms län som har blivit våldtagna. Under första halvåret 2017 dubblerades antalet sökande under 18 år, jämfört med första halvåret 2016. Det totala antalet sökande till Akutmottagningen för våldtagna ökade med cirka 12 procent, så allra störst var ökningen bland unga tjejer.

Annan statistik för hela landet följer samma mönster. Enligt Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning har andelen unga 16–19 år som är utsatta för sexualbrott, fördubblats under 2016, från 3,4 procent till 7,9 procent. Antalet anmälda våldtäkter i åldern 15–17 år ökade med 27 procent första halvåret 2017.

Sammantaget ser vi att fler flickor under 18 år söker vård efter våldtäkt, fler uppger att de har blivit utsatta och fler anmäler brottet.

Sexuella övergrepp är den vanligaste anledningen till att kvinnor drabbas av posttraumatiskt stressyndrom, PTSD. Det finns också tydliga samband mellan sexuella övergrepp och andra psykiatriska tillstånd. Endast en av tio personer som utsatts för sexuella övergrepp söker hjälp för att hantera sina upplevelser. Känslan av skam är ofta ett hinder och det kan ta lång tid innan de tar steget att berätta.

Föreställningen om en ”riktig” våldtäkt gör att många flickor inte själva inser att de har blivit utsatta för en våldtäkt. 7 av 10 utsatta reagerar med så kallad ”Frozen Fright” och gör inte särskilt mycket motstånd. Upplevelsen medför ofta skam, självanklagelser, självtvivel och en rädsla för att andra inte kommer att ta dem på allvar. Flickorna kan även fundera på om händelsen verkligen betecknas som en våldtäkt, om hon till exempel tidigare haft sex med förövaren eller om hon har samtyckt kring en viss sexuell handling men inte en annan.

Tanken att bli utsatt för en våldtäkt av en person som man känner är för de flesta helt främmande. Förövarna är i de flesta fall deras pojkvänner, kompisar och nya bekanskap på exempelvis en fest. Relationen till förövaren försvårar flickornas beslut att anmäla.

Konsumtionen av pornografi har de senaste åren ökat bland unga pojkar och män. Porren finns lättillgänglig på nätet och innehåller mer våld och kvinnlig underkastelse än tidigare. I Sverige är medelåldern 12 år för pojkar att se porr för första gången. Forskning visar att ju tidigare pojkar konsumerar pornografi desto svårare blir det för dem att känna intimitet, att de känner mindre empati för våldtäktsutsatta och att de lär in en osund koppling mellan våld och sex. Porren bidrar även till att flickorna får en bild av sig själva som passiva mottagare i sexuella relationer.

Detta behöver göras nu:

1 Förebyggande arbete. Det behövs flera attitydförändringar när det gäller synen på sexualitet. Sex- och samlevnadsundervisningen i skolan behöver sannolikt börja tidigt och omfatta fler områden än i dag, som exempelvis vad samtycke och ömsesidighet innebär i sexuella relationer. Vi behöver initiera en diskussion kring pojkarnas beteenden och attityd, där porrsurfandet är en del. Män och pappor till pojkar behöver engagera sig mer i dessa frågor. Vidare behöver vi arbeta med synen på kvinnors lust och villighet till sex. Flickor behöver få lära sig mer om sin egen sexualitet.

2 Ökad generell kunskap inom vården och förbättrad specialiserad vård. Inom vården behöver vi bli ännu bättre på att ställa frågor kring sexualiserat våld så att fler får hjälp snabbt. Vi som möter unga i det akuta skedet vet att tidiga insatser förebygger senare psykisk ohälsa. Att träffa personal med kunskap och erfarenhet underlättar för de utsatta att söka vård. Det behöver finnas särskilda vårdenheter med specialistkunskap om sexuellt våld, bemötande och behandling i hela landet. Detta gäller både för de som söker vård i det akuta skedet och de som är i behov av behandling i senare skede. Vården behöver vara lättillgänglig så att flickorna vet vart de ska vända sig om de har blivit utsatta. Skillnaden i resurser och tillgänglighet varierar dock kraftigt i landet.

3 Säkerhet på nätet. De våldtäktsutsatta som kommer till Ungdomsenheten har många gånger fått kontakt med förövarna via nätet. Vi behöver se nätet och relationer där som en naturlig del av ungdomarnas liv, men samtidigt lära dem om riskerna. Många har även utsatts för övergrepp på nätet och dessa övergrepp kommer sällan vården till kännedom.

4 Rättssäkerhet. En polisanmälan kan vara en del i en terapeutisk process. Det har ofta stor betydelse att bli tagen på allvar av en myndighetsperson som bekräftar att det man berättar om är en brottslig handling. Kunskap om sexuella övergrepp hos utredare, att brottmål mot unga prioriteras och snabb tillgång till målsägarbiträde är av stor betydelse. Vi välkomnar en ny lagstiftning som tydliggör att samtycke är en förutsättning för en sexuell relation. Lagstiftningen är även viktig för att den kan påverka normerna kring hur vi ser på sex som något ömsesidigt mellan parter.

Maria Grundel, psykolog, Barn- och ungdomspsykiatri, Stockholm
Pia Jakobsson Kruse, överläkare, Ungdomsenheten Sachsska barn- och ungdomssjukhuset, Södersjukhuset
Anna Möller, överläkare, Akutmottagningen för våldtagna, Södersjukhuset "

" Bakgrund. Akutmottagningen för våldtagna

Akutmottagningen för våldtagna på Södersjukhuset i Stockholm är en länstäckande mottagning för våldtagna. Första halvåret 2017 hade man totalt 392 sökande, en femtedel var under 18 år.

På akutmottagningen får man ett omsorgsfullt bemötande och en rättsmedicinsk undersökning. Om det inte görs en polisanmälan direkt så sparas undersökningsmaterialet och anmälan kan göras senare. Detta gör att beslutet om anmälan inte måste ske i den akuta situationen.

Ungdomsenheten tar emot majoriteten av de unga under 18 år för medicinsk och psykosocial uppföljning efter våldtäkt. På Ungdomsenheten finns gynekolog, barnmorska, psykolog och kurator. Både Akutmottagningen för våldtagna och Ungdomsenheten tar emot alla oavsett könsidentitet. "

DN FREDAG 22 DECEMBER 2017

"Flyktingar kan få det bättre i andra länder"

Finansminister Magdalena Andersson (S) anser att Sverige inte ska ta emot fler flyktingar än vi klarar av att integrera. Hon uppmanar samtidigt asylsökande att söka sig till andra länder än Sverige. – De har större möjligheter om de söker sig till något annat land, säger hon.

Tidigare i veckan presenterade Magdalena Andersson den senaste prognosen över tillståndet i svensk ekonomi. Hon kunde måla upp en ljus bild med stabil tillväxt, sjunkande arbetslöshet och rekordhög sysselsättning.

Samtidigt är det oroligt på bostadsmarknaden och det är fortfarande hög arbetslöshet bland utrikes födda. Statistiken visar obönhörligt hur svårt Sverige har haft att integrera nya svenskar på arbetsmarknaden och det är ett område där finansministern tycker att det finns anledning till självvrannsakan.

– Integrationen fungerar inte som den ska. Det gjorde den inte före hösten 2015 heller, men för mig är det uppenbart att vi inte kan ha ett större asylmottagande än vi klarar av att integrera. Det blir inte bra för de människor som kommer hit och det blir inte bra för samhället i stort heller, säger Magdalena Andersson.

– Det finns anledning för oss socialdemokrater att vara självkritiska. Vi skulle tidigare ha varit tydliga med att vi inte kan ha ett större mottagande än vad samhället klarar av att ta emot.

Under hur lång tid har vi haft för stor migration, menar du?

– Under senare år ser vi att det tar alldeles för lång tid för människor att komma i arbete. Vi har en stor bostadsbrist och en stor lärarbrist. Det tycker jag att vi kunde ha sett och varit tydligare med tidigare än hösten 2015.

Menar du att vi har tagit emot för många?

– Det blev väldigt akut 2015 och man kan fråga sig om vi inte skulle ha haft större beredskap för den situationen. Nu måste fokus vara på att de människor som har rätt att stanna i Sverige kommer i arbete, får bostad och att barnen får den utbildning som krävs. Samtidigt måste vi säkerställa att vi aldrig hamnar i en sådan situation som vi var i hösten 2015.

När du säger att vi inte har klarat integrationen, har det då något samband med hur många som har kommit hit?

– Ja. Men det handlar inte bara om hur många som kommer, det handlar också om vad som händer i övrigt i samhället. Vi har haft ett lågt bostadsbyggande under väldigt lång tid. Då är det svårare för människor att få en bostad, och har man ingen bostad är det svårare för barnen att klara sig i skolan och att etablera sig.

I augusti 2015 sade statsminister Stefan Löfven att ”mitt Europa bygger inga murar”. Hur ser du på det i dag?

– Vi lade om flyktingpolitiken när situationen blev ohållbar. Så är det att vara politiker. Man fattar de beslut som är nödvändiga för landet. Vi har drivit väldigt hårt i EU att andra länder ska ta ett större ansvar än vad de gör i dag. Det är inte hållbart att Sverige tar ett oproportionerligt ansvar jämfört med andra europeiska länder. En välfärdsstat kan inte expandera hur fort som helst. Det såg vi väldigt tydligt 2015

och det är där jag tycker att vi kan vara självkritiska och skulle varit tydliga tidigare med det.

När skulle den här åtstramningen ha gjorts menar du?

– Det är svårt att säga. Men det skulle absolut ha funnits en beredskap och en ärligare diskussion om de utmaningar som det innebär att människor ska integreras i samhället. Det är viktigt att ha en ärlig diskussion åt båda hållen. Det finns också väldigt många lyckade exempel, som efter Bosnienkriget. Då fanns ett bostadsöverskott, det fanns inte nu. Samtidigt har vi en väldigt stark utveckling på arbetsmarknaden och en arbetskraftsbrist som kan underlätta integration nu.

Även om nivåerna gått ned så är det fortfarande många som söker asyl i Sverige. Är det hållbara nivåer?

– Det går aldrig att säga vad som ska vara exakta nivåer. Men vi är långt ifrån den situation som var 2015 och 2014.

Men du säger ju att det är en utmaning för samhället ...?

– Det är en utmaning för samhället. De som kommer hit kommer att möta ett mycket ansträngt läge, inte minst vad gäller bostäder och utbildning. Det är klart att det finns större möjligheter att få bostäder och utbildning i andra europeiska länder. Man får en snabbare hantering och möjlighet till utbildning och bostad om man söker sig till något annat europeiskt land.

Du menar att det är svårt att ha ett fullgott mottagande för dem som söker sig hit nu?

– Ja.

Betyder det att de nivåer vi har nu inte är riktigt hållbara?

– Jag tänker att de personerna har större möjligheter om de söker sig till något annat land.

Vad betyder de här slutsatserna för den framtida politiken?

– Att vi ska säkerställa att vi aldrig hamnar i den situation som rådde 2015 igen. Jag ser inte framför mig att vi kommer tillbaks till den lagstiftning som vi hade då. Vi har beslutat att förlänga den tillfälliga lagstiftningen i ett år. Det är svårt att ha en lagstiftning som väsentligen skiljer sig från andra europeiska länder.

Kommer vi att ligga kvar på EU:s miniminivå även efter 2019?

– Här diskuterar vi också en gemensam lagstiftning i EU så vi får se hur den påverkar. Men att vi i närtid skulle kunna ha en lagstiftning som väsentligen skiljer oss från andra länder har jag svårt att se. Det är inte lämpligt att Sverige har ett mycket högre mottagande än andra europeiska länder.

Vi har fortfarande ett ganska högt mottagande i förhållande till andra trots att vi ligger på EU:s miniminivå. Ska det göras något mer?

– Här diskuterar vi att ha en bättre fördelning inom EU. Där driver vi på. Så det finns mer att göra.

Men det går ju inget vidare?

– Nej det gör det inte. Är det ytterligare saker som händer får vi ha en beredskap för ytterligare åtgärder.

Finns det en sådan beredskap nu?

– Det bör kunna finnas ytterligare möjligheter.

Som vadå?

– Det tänker jag inte gå in på nu.

Era samarbetspartier V och MP har en annan syn på mottagandet. Hur ska S kunna driva den här linjen i relation till dem?

– Det är olika partier och den här regeringen har under mandatperioden visat att den kan fatta de beslut som landet behöver. Jag är övertygad om att om vi skulle få förnyat förtroende så kan vi göra det framöver också.

Nyligen föreslog regeringen att ensamkommande skulle få en ny chans att söka asyl i Sverige. Vad skickar det för signal till dem som vill söka asyl här?

– Det är en exceptionell situation som de här personerna hamnat i. De kom i ett läge när många andra kom och det har blivit rekordlånga handläggningstider. Det innebär inga signaler för hur Sverige kommer att agera framöver. Det är en avgränsad grupp det handlar om.

Vad är det som krävs för att bäst integrera dem som är här nu?

– Fler barn måste växa upp och se sina föräldrar i arbete. Fler barnfamiljer måste ha rimliga bostäder. Barn måste gå i skolan och lära sig det de behöver. Det finns inga andra behov för människor som har flytt hit än för oss som är födda här.

Jobb, utbildning och bostäder har väl alltid varit en del av integrationspolitiken?

– Ja, men det har inte fungerat tillräckligt bra. Det tar alldeles för lång tid för människor att komma i arbete och just nu har vi en akut bostadsbrist. Nu skärper vi kraven i etableringsreformen, bland annat med utbildningsplikt. Vi har tagit bort vårdnadsbidraget och förändrar föräldraförsäkringen. Vi försöker på alla sätt som är möjliga se till att människor kommer snabbare ut på arbetsmarknaden.

Hans Olsson

hans.olsson@dn.se

DN FREDAG 22 DECEMBER 2017

" Ministerns bild mörkare än nödvändigt

Analys. Svensk integrationspolitik är ingen succé. Men på arbetsmarknaden går det ändå åt rätt håll, med allt högre sysselsättning för utrikes födda. Magdalena Andersson målar upp en mörkare bild än nödvändigt.

Att det skulle gå lätt att på kort tid ta emot så många flyktingar som Sverige gjorde under andra halvåret 2015 kan ingen ha trott. Men något sådant kommer knappast att upprepas, eftersom EU har täppt till sina yttre gränser och de svenska immigrationsreglerna numera ligger på EU:s miniminivå.

Så vill finansminister Magdalena Andersson att det ska förbli, samtidigt som hon försöker få fler länder att ta emot asylsökande. Hon hävdar också att flyktingar skulle få det bättre på andra håll än i Sverige, utan att nämna var det gäller.

Det är ett negativt sätt att resonera som rimmar illa med att Sverige, trots allt, har lyckats med en del. Hon kunde själv nyligen visa att sysselsättningsgraden bland utrikes födda män har stigit kraftigt under de senaste åren och att andelen med jobb har höjts även för utrikes födda kvinnor.

Arbetslösheten är dock väsentligt högre bland utrikes födda: cirka 15 procent. Där finns ett stort gap mot arbetslösheten bland svenskfödda som ligger strax över 4 procent.

Bostadssegregation och trångboddhet, i kombination med utanförskap, ger dessutom upphov till svårlösta sociala problem.

Integrationen har fortfarande stora svårigheter, som man dock inte kommer till rätta med genom att beklaga att så många har kommit hit. Sverige är dock inte sämre än andra EU-länder på att integrera nyanlända. Det är lätt att hålla med finansministern om att ansvaret borde delas av fler, men svårt att visa vem som skulle göra det så mycket bättre.

Inget annat land tycks vara villigt att ta emot dem som redan har kommit hit. För Sverige gäller det i stället att gå vidare med att hitta lösningar. Där borde regeringen vara nöjd med uppgörelsen mellan arbetsmarknadens parter om etableringsjobb. Den visar att svenska modellen kan vara till hjälp och inte behöver ses som ett hinder för integration.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se "

Så rörde sig opinionen 2017

Grafik: Mats Jerndahl
Foto: TT
Källa: DN/Ipsos

Ipsos har intervjuat 2029 röstberättigade väljare 6-14 december. 1018 intervjuer gjordes per telefon med ett slumpmässigt urval. 1011 intervjuer gjordes digitalt med ett kvoturval från en slumpmässigt rekryterad webbpanel. 1733 svarande uppgav partisympatier. Frågan som ställdes var: Om det var riksdagsval i dag, vilket parti skulle du då rösta på? Numera avrundar DN/Ipsos resultaten till heltal för att fokus inte ska hamna på små förändringar från månad till månad.

Socialdemokraterna:

Trots motgångar med Transportstyrelsen och annat har S klättrat uppåt i opinionen.

Moderaterna:

2017 blev en våldsam bergochdalbana. Tillbaka på ruta ett efter partiledarskiftet.

Sverigedemokraterna:

Blev nästa största parti för första gången i mars men sjönk tillbaka när väljarna började återvända till M.

Centern:

Ett litet tapp efter Moderaternas comeback men ändå kvar på en ny hög nivå.

Vänsterpartiet:

Budgetförhandlingarna med regeringen har gett utdelning men i opinionen är det status quo.

Liberalerna:

Har sakta men säkert sjunkit ner i träsket kring riksdagsspärren. Nytt krisparti.

Miljöpartiet:

Regerandet tår. Har tillbringat hela året farligt nära riksdagsspärren.

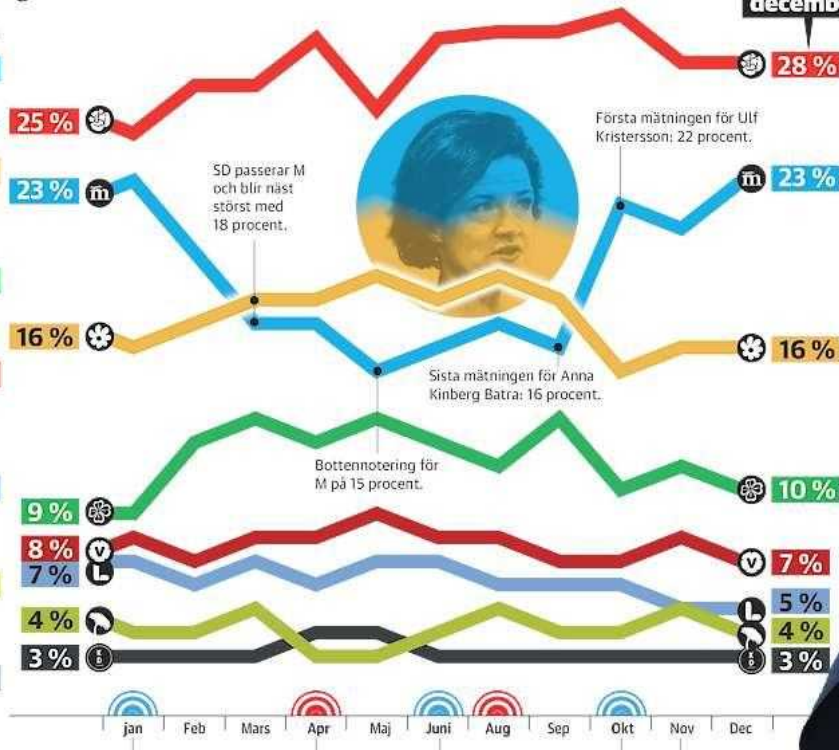
Kristdemokraterna:

Inget lyft i sikte. Med undantag för ett par mätningar stadigt under spärren på 4 procent.

Dött lopp mellan blocken

(januari 2017 inom parentes)

Januari-december 2017:

DN/Ipsos december -17

Ulf Kristersson, partiledare Moderaterna

Rödgröna 40% (38%)

Alliansen 40% (42%)

DN FREDAG 22 DECEMBER 2017

" M-revansch medan tre andra partier är nära spärrstupet

Opinionsåret 2017 präglades av Moderaternas kris och comeback. Partiet får 23 procent i årets sista DN/Ipsos och är tillbaka där man var för tolv månader sedan. Samtidigt har antalet partier som vacklar vid 4-procentstupet blivit tre. – Det ökar osäkerheten inför valet, säger David Ahlin på Ipsos.

Januari var inte bara början på året, det var också början på slutet för Anna Kinberg Batra som partiledare. Hennes oklara besked om hur Moderaterna skulle förhålla sig till Sverigedemokraterna utlöste en sällan skådad väljarflykt. Partiet bottnade på 15 procent i maj, en nivå som man inte varit på sedan Bo Lundgrens dagar.

Många bedömare ansåg att partiets kris handlade om mer än partiledaren. Faktum är dock att sedan Ulf Kristersson tog över i oktober har väljarna återvänt. Med 23 procent i DN/Ipsos decembermätning ligger partiet till och med 1 procentenhet över noteringen i december 2016 och mycket nära valresultatet 2014.

David Ahlin är opinionschef på Ipsos.

– Anna Kinberg Batra fungerade inte som partiledare men nu har Ulf Kristersson lyckats skapa framtidstro. Han har återvänt till en politisk linje som moderata väljare känner igen sig i.

Centerpartiet var ett av de partier som vann på Moderaternas tillbakagång. Allmänborgerliga väljare som hade gillat Fredrik Reinfeldts öppna syn på invandring föredrog Annie Lööf framför Anna Kinberg Batra.

Det spädde på en redan positiv trend för Centern. Som mest nådde partiet 13 procent i maj. Efter att Ulf Kristersson vänt väljarströmmarna har C sjunkit tillbaka något men partiet verkar ändå ha etablerat sig på en nivå klart över valresultatet. 10 procent skulle rösta på C i dag, enligt DN/Ipsos decembermätning.

– Centern har lyckats muta in en särskiljande profil som ett grönt liberalt parti som står fast vid en förhållandevis generös flyktingpolitik. Att Annie Lööf är den partiledare som har störst förtroende bidrar också till lyftet, säger David Ahlin på Ipsos.

Sverigedemokraterna drog också nytta av M-krisen och blev i mars för första gången näst största parti, ett symboliskt laddat skifte som strödde salt i de moderata sårerna. Precis som C har SD backat sedan Ulf Kristersson tog över M. Andraplatsen är förlorad och partiet noterar 16 procent i december, vilket fortfarande är klart över valresultatet.

– Många lade sin röst på SD i protest mot flyktingpolitiken. Nu har både S och M lagt om sin politik och det blir intressant att se om SD:s negativa trend fortsätter, säger David Ahlin.

Socialdemokraterna har haft en försiktigt positiv trend under året. Decembersiffran i DN/Ipsos är 28 procent. Om man jämför snittet för det sista kvartalet i år med motsvarande period förra året handlar det om en uppgång på cirka 3 procentenheter.

– Det kan tyckas paradoxalt efter många motgångar, som skandalen på Transportstyrelsen. En förklaring kan vara att färre anser att Sverige utvecklas negativt. Det har kommit positiva nyheter om sysselsättningen och Sveriges ekonomi, säger David Ahlin.

Decembermätningen bekräftar att svenskarnas syn på samhällsutvecklingen ljusnar. En av tre anser nu att det går åt fel håll, mot varannan i början av året.

Under året har de två krispartierna Kristdemokraterna och Miljöpartiet fått sällskap vid 4-procentstupet av Liberalerna. Sju mätningar i rad har L backat och ligger nu på 5 procent. För alla dessa tre kommer valrörelsen att handla om överlevnad.

– Med tre partier runt spärren ökar osäkerheten i valet. Det är en utmaning att hitta sin plats i en konkurrenssituation med åtta riksdagspartier. Liberalerna har hamnat i ett läge där det är svårt för väljarna att se det unika med dem, säger David Ahlin.

Trots dramatiska svängningar i opinionen och ett händelserikt år med misstroendehot och ministeravgångar är de parlamentariska styrkeförhållandena orubbade. Under året gick de rödgröna om alliansen men i sista mätningen ligger blocken jämsides. Däremellan finns SD med ett väljarstöd som fortfarande ligger klart över valresultatet (16 procent i december).

David Ahlin påpekar att de stora väljarströmmarna framför allt har skett inom alliansen.

– Regeringsfrågan har verkligen inte blivit mindre komplicerad och mycket talar för att situationen kan hålla i sig. När det är svårt att locka väljare över blockgränsen blir partiernas förmåga att mobilisera sina egna sympatisörer avgörande.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se "

DN LÖRDAG 23 DECEMBER 2017

"Metoo-kvinnorna väljer Massi Fritz när de anmäler"

Det är lätt att glömma alla *Me* som fanns innan *too* anslöt.

Kulturjournalisten Ulrika Knutson beskrev nyligen i en krönika i Sveriges Radio ett "*me* utan *too*": författaren Maja Lundgren. Hon förebådade processen kring den så kallade Kulturprofilen för tio år sedan i nyckelromanen "*Myggor och tigrar*". Men "*ingen* anslöt, faktiskt inte någon. Däremot var det flera som kallade författaren för sinnessjuk. Jag undrar hur många som skulle säga det i dag?"

Jag tänker också på professor emerita i straffrätt, Madeleine Leijonhufvud. Förra helgen vann hon en seger när regeringen föreslog en samtyckeslag. Kampen för en sådan lag har pågått sedan 1990-talet och många har himlat med ögonen åt förslaget – och åt henne. Oseriöst och rättsosäkert, menade många juristkollegor. Jag tänker på advokaten Elisabeth Massi Fritz, som porträtteras i säsongens sista Lördagsmagasin av DN:s Johar Bendjelloul och Anette Nantell.

Redan på 1990-talet bestämde hon sig för att företräda brottsoffer som hade utsatts för sexualiserat våld – långt innan statsministern och oppositionsledaren talade om det i sina jultal. Det finns ingen väg tillbaka nu, bedömer advokaten. Det blir ingen backlash: – Man måste tänka positivt, det kan ju inte bli värre, säger hon i intervjun. Metoo-rörelsen har lyft skammen från offren. Och när de anmäler, då ringer de Elisabeth Massi Fritz.

Matilda E Hanson
matilda.e.hanson@dn.se "

DN LÖRDAG 23 DECEMBER 2017

" Elisabeth Massi Fritz: Jag är en powerkvinna

Advokat Elisabeth Massi Fritz har tidsandans vind i ryggen. I många år har hon kämpat för strängare straff för sexbrottslingar och för att offren ska sluta skämmas och våga anmäla. "I min värld är det svart eller vitt – det finns ingen medelväg", säger hon till DN:s Johar Bendjelloul och fotograf Anette Nantell.

Aftonbladetskribenten, Kulturprofilen, den kända komikern, TV4-snickaren, SVT-programledaren – kvinnorna som anklagar dem har alla valt att ringa Elisabeth Massi Fritz.

Vad det beror på? Att hon är bäst, om du frågar henne själv. Vi möts på hennes klassiskt advokateleganta kontor på Östermalm i Stockholm, på var sin sida om hennes respektingivande skrivbord. På väggen bakom henne hänger en oljemålning i naivistisk stil i starka färger, målad av systemen Cecilia. Den föreställer en lyckligt strålande Elisabeth, med famnen full av knubbiga bebisar.

Det är i mitten av december, årets mörkaste tid. Advokaten är oföränderligt engagerad, trots att hon jobbat närmare tolv timmar när vi ses.

– Jag tycker att jag är bäst i Sverige på att företräda utsatta brottsoffer.

Du vet väl att man inte antas uttrycka sig så? Den enda person jag tidigare intervjuat som sagt att han är bäst är skådespelaren Tommy Berggren.

– Varför får man inte tycka att man är bäst? Vi har kunskap, engagemang och vi fajtas för klienterna. Jag har 26 års erfarenhet. Och jag kanske inte är som alla andra, säger hon med en självklar ton.

Elisabeth Massi Fritz företräder ett stort antal av offren i de mest uppmärksammade #metoo-fallen, de mediala fallen där kända och mäktiga män har pekats ut som maktmissbrukande sexuella rovdjur. Hon är Sveriges mest kända advokat i mål som rör sexual- och hedersbrott.

Elisabeth Massi Fritz biträder bara brottsoffer, aldrig misstänkta förövare. Som målsägandebiträde ska hon vara strikt partisk i rättsprocessen. Objektivitet och tvekan är inte en del av hennes roll i rättsalen.

Sedan slutet av 1990-talet har hon haft en lång rad högprofilerade mål: hedersmordet på Pela Atroshi, de fällande våldtäktsdomarna mot polismästaren Göran Lindberg och de så kallade Stureplansprofilerna, fallet med den våldtäktsmisstänkte Wikileaksgrundaren Julian Assange.

Hon leder en advokatbyrå med 14 anställda, samtliga är kvinnor. I en presentationsvideo på Instagram skrider de välklädda juristerna fram i slowmotion, likt en vinjett till en amerikansk advokatserie. De går i bredd, som stridsflygplan i formation. Instagramsidan är fylld av peppande kommentarer från tusentals kvinnor.

Elisabeth Massi Fritz peppar tillbaka. Bicepsemoji, knytnävsemoji.

Bilden av powerkvinnan – är det så du vill iscensätta dig?

– Det är så jag känner mig, det är inte bara en iscensättning. Jag är en powerkvinna.

Några timmar tidigare följer jag med henne till regeringskansliet Rosenbad, en plats hon har besökt ofta denna höst. Inom loppet av en dryg vecka i slutet av november var hon inbjuden till både statsminister Stefan Löfven och justitieminister Morgan Johansson.

Jämställdhetsminister Åsa Regnér träffar hon oftare. Som i Malou von Sivers TV4-soffa i slutet av oktober. ”Det jag vill att ni gör...” säger Massi Fritz med höjt pekfinger och blicken fäst vid en sfinxlik Regnér. ”...ni behöver förlänga preskriptionstiden för de här brotten!”

Betoningarna är kraftfulla. Och så de karaktäristiska r:en, som trummar fram budskapet, lite som Carl Bildt fast med rullande tungspets, som en djupt klingande väckarklocka – ”strrrängare strrraff för brrrott mot kvinnor!”.

Denna decembermandag handlar det om #metoo-uppropen: ännu en träff med jämställdhetsminister Åsa Regnér, som bjudit in till möte om framtiden. Här synliggörs vittnesmålen massiva bredd: de butiksanställda, vårdpersonalen, skådespelarna, journalisterna, restaurangfolket, teknikerna, de prostituerade. Omkring 70 000 människor har skrivit under.

I pausen blir Elisabeth Massi Fritz fort en centralpunkt, kring henne kretsar journalister och kvinnor från de olika #metoo-uppropen. Visitkort utbyts, mobilnummer utväxlas.

Mötessalen i regeringskansliet är cirkelformad, liksom FN:s säkerhetsråd, de diplomatiska förhandlingarnas hörnlösa rumsformgivning. Massi Fritz sitter bredvid Galaxia Elias, från uppropet #underytan, som har samlat berättelser om hedersförtryck.

När Galaxia Elias talar genomför Massi Fritz ett perfekt skolboks-exempel på ett bekräftande kroppsspråk – öppnar de korslagda armarna, vänder hela kroppen mot Elias, etablerar ett nickande leende.

– Hon peppade mig, gav tummen upp och sa ”bra jobbat”, säger Galaxia Elias. Jag tycker jättemycket om henne, hon bryr sig på riktigt om hedersförtryckta kvinnor.

När jag frågar runt kommer de uppskattande orden om advokaten från alla håll, likt blötsnön i decembermörkret utanför. ”Fantastisk!”, ”Toppar listan!”, ”En riktig kämpe!”. Elisabeth Massi Fritz är en auktoritet här, en #metoo-uppropens gudmor.

Jag sticker bandspelaren under näsan på jämställdhetsminister Åsa Regnér:

– Elisabeth Massi Fritz är engagerad, tydlig, tuff och står på kvinnors sida.

Vilka insikter har du fått i samtalen med henne?

– Jag talar ju med många människor, säger Regnér. Men att brottsliga handlingar som kvinnor råkar ut för inte har samma status som brottsliga handlingar som män råkar ut för, det har vi diskuterat mycket.

Elisabeth Massi Fritz är just nu en av de mest tongivande personerna när Sverige efter #metoo ska definieras. Hennes kunskaper efterfrågas och telefonerna ringer mer än tidigare.

– Det är en topp nu, säger Elisabeth Massi Fritz. Jag och mina anställda hinner inte riktigt med, det är många som drar i oss. Vi kommer att behöva vara fler snart.

Jag talar med några av de kvinnor som känt #metoo-rörelsens kraft och därpå vänt sig till Massi Fritz för att få hjälp att anmäla sexövergrepp.

Förväntningarna är höga. ”Står hon bakom mig törs jag göra min röst hörd” säger en kvinna. ”Jag har kanske haft behov av att prata med henne mer än vad hon haft tid till”, säger en annan kvinna. ”Men när jag blev kallad till förhör svarade hon pronto. Hon prioriterar.”

I slutet av 1990-talet mötte Massi Fritz ett mumlande ointresse när hon insisterade på att tala om hederskulturens särskilda kännetecken. Och fram till för bara några år sedan klingade hennes idéer skorrande högerspöktigt i debatten, om strängare straff och krav på invandrades ovillkorliga anpassning till det svenska samhället.

Men nu råder andra tider. Elisabeth Massi Fritz har tidsandans vind i ryggen. Och det handlar inte bara om att sexövergrepp och manligt maktmissbruk plötslig debatteras.

Elisabeth Massi Fritz egentliga hemmaplan är rättssalarna. Vi möter henne inför en våldtäktsrättegång i hovrätten. Hon ber DN:s fotograf Anette Nantell att vara diskret med kamerorna för att inte skapa ytterligare obehag i ett känsligt mål. Först tror vi att hon vill skydda brottsoffret, men advokatens klient är inte på plats under hovrättsvalvens kristallkronor. Omsorgen gäller de åtalade tonårspojkarna, en av dem halvligger i en läderklädd soffa utanför rättssalen, iförd luvtröja och keps och med blicken i mobilen. Elisabeth Massi Fritz uppträder vänligt och respektfullt mot alla, hejar på försvarsadvokaten, den några år yngre åklagaren Paulina Brandberg får beröm: ”Du är jätteduktig, det har du väl fått höra.”

Liksom i de flesta rättssalar råder en byråkratisk stillhet, en påtaglig kontrast till de åtalade handlingarnas våldsamhet. Lugnande och en smula rörande. Inget rubbar rättsstaten.

Dagens mål rör en gruppvåldtäkt i Barkarby i somras, där två tonårspojkar dömdes i tingsrätten för att ha våldtagit en kvinna i fyrtioårsåldern.

Det är det andra gruppvåldtäktsmålet på kort tid för Elisabeth Massi Fritz. Några dagar tidigare har hon avslutat rättegången om den misstänkta gruppvåldtäkten i Fittja. En kvinna berättar att hon blev våldtagen i flera timmar av ett tiotal män i ett trapphus, när hon skulle köpa droger. Ett fall som har brutit igenom det ständigt pågående eländesbruset i medierna, i sin mardrömslika omänsklighet. ”Vem ska tro på mig, jag är ju missbrukare och beter mig inte som det perfekta offret domstolen är van vid”, sade kvinnan till sin advokat när det stod klart att de tre häktade männen hade släppts på fri fot. Några dagar senare kom den friande domen, bevisen räckte inte.

– Jag ska överklaga, den här domen ska prövas i alla instanser, säger Elisabeth Massi Fritz, när vi ses några timmar senare på hennes kontor.

– Jag är helt övertygad om att kvinnan i Fittjafallet varit med om en tortyrvåldtäkt och att hon har utnyttjats för att hon är missbrukare. Dessutom borde stödbevisningen ha räckt för en fällande dom. Också i Barkarbymålet är offret en kvinna med missbruksproblem, jag vill ägna mer kraft åt den här gruppen nu, den som rättsväsendet misstror. Det handlar om allas likhet inför lagen.

När vi talar om gruppvåldtäkter skärps hennes redan redan skarpa ton ytterligare ett snäpp.

– Det finns mycket ondska i en gruppvåldtäkt, som ju går ut på att förnedra en kvinna och göra henne illa. I många mål kan vi se att de skojar, filmar, tycker det är roligt. Det tycker jag är ondska.

Du talar om onda handlingar, men finns det också onda människor?

– Det finns absolut onda människor i min värld. Jag möter dem i rättssalen. De som mördar. De som våldtar vuxna och barn. Och de som begår hedersbrott, som kan döda sitt eget barn, som kan tvinga sitt eget barn in i ett äktenskap. Det är inte psykiskt sjuka människor, det handlar om makt och kontroll.

– Att till varje pris vilja bevara familjens normer, där finns otroligt mycket ondska.

Jag som är mer gråmelerad av mig kan uppleva det resonemanget som lite svartvitt. Vilka mänskliga nyanser missar du när du tror på onda och goda människor?

– Majoriteten av människor man möter är ju goda. Vad jag menar är att det faktiskt finns en skara som är onda – och då syftar jag på förövarna i de allvarligaste mål jag har haft genom åren.

De här onda människorna som existerar i din värld. Tror du att de har möjlighet att förändras?

– Jag skulle ju vilja att alla människor var goda, man förlåter, man är snäll, man går vidare.

– Men när det gäller de grövsta brotten, mord, terrordåd: de människorna måste låsas in, och det på livstid, finns minsta risk för återfall så måste de sitta bakom lås och bom livet ut.

– I min värld är det svart eller vitt – det finns ingen medelväg. De enda jag tycker man ska ta särskild hänsyn till är unga förövare som kanske är för unga för att inse vad de har gjort, även om också unga borde kunna dömas till långa fängelsestraff. Men när det gäller resten av förövarna säger jag nej!

Var kommer den här synen på ont och gott ifrån?

– Den har formats av mitt arbete, att man ser så mycket som är så....brutalt! Alla mordmål, alla övergrepp – det finns så mycket... elände! Så ibland tappar man ju tron på att det goda existerar hos vissa människor.

Såg du på världen på det sättet också som ung?

– Ja, det tror jag nog. Jag är uppvuxen i en hederskultur som inte var lätt att leva i eller ta sig ur.

Historien om hur Elisabeth Massi Fritz bakgrund format henne har berättats många gånger. Om uppväxten i Motala i en familj med syriansk-libanesiska rötter, om hur hon mot föräldrarnas vilja flyttade till Stockholm för att studera juridik, om motståndet mot hennes val att ha en svensk pojkvän. De hudnära erfarenheterna av en hederskultur som gav en definierande urkänsla av orättvisa – att inte ha samma rättigheter som brodern och kompisarna.

Om man ska hobbypsykologisera – är det där ditt intresse för rättvisa föds?

– Ja, den tolkningen är väldigt rätt, säger hon dröjande. Det handlar om en djupt rotad känsla, väldigt frustrerande och kränkande. För mig handlade det om rätten att bestämma själv, jag kunde inte fatta vad som var vanhedrande med att flytta hemifrån, jag som var så skötsam. Självständigheten är fortfarande viktig, att ha en chef kommer inte på fråga. Ingen ska tala om för Elisabeth Massi Fritz vad hon ska göra. Relationen till föräldrarna är i dag god.

– De har fått höra både det ena och det andra från mig och nu tycker de som jag, säger hon.

Om Elisabeth Massi Fritz tidigare har haft en utkantsposition i den svenska debatten så närmar sig hennes ståndpunkter nu den politiska mitten.

Och det är mitten som flyttat på sig, inte Elisabeth Massi Fritz. Många av hennes välkända käpphästar rids nu hårt också av de politiska partierna. När moderatledaren Ulf Kristersson talar om hederskultur i sitt jultal den 15 december ger han henne en eloge: ”Få har fattat detta bättre än advokaten Elisabeth Massi Fritz.”

Moderaterna öppnar också för att förövarnas etniska bakgrund ska föras in i brottsstatistiken, ett krav som Massi Fritz har drivit länge. Debatten om brott utgår just nu allt mer från brottsoffrens perspektiv, som i regeringens nya samtyckeslag som presenterades den 17 december. Och förslag om straffskärpningar kommer från alla håll, inför ett val där väljarna värderar frågor om brott och straff högt.

Hur många gånger har du blivit tillfrågad om att bli minister?

– Två gånger, tror jag.

Mest sannolikt är väl jämställdhets- eller justitieminister?

– Jaså, du säger det...hehe. Den frågan svarar jag inte på. Men det är klart att jag har en plats i politiken om jag vill. Men vem vill bli politiker? Inte jag i alla fall. Det är för lång väg från ord till handling för mig. Jag tycker att våra politiker tar alldeles för lång tid på sig att komma med lagförslag. Det går inte för mig! Jag tycker det är så mycket praaat, säger hon med eftertryck och låter i det ögonblicket ganska mycket som en politiker, en klassisk missnöjespolitiker.
– Även om det är viktigt prat, så måste det också bli konkreta resultat för de utsatta.

Om jag ska försvara politikeryrket en smula, så handlar ju det där pratet och den där långsamheten om att det ska bli rätt och bra. Att det ska bli demokratisk förankring och robusta lagar som håller över tid?

– Det låter fint när du säger det, men det är inte riktigt så, säger Elisabeth Massi Fritz skeptiskt.

Jag upplever det som om du just nu bär många människors förhoppningar på dina axlar – att du nästan förkroppsligar de förväntningar på förändring som uppstått efter #metoo-rörelsen. Känner du de förväntningarna?

– Ja. Och jag tror att många förväntningar kommer att uppfyllas. Jag kan inte se något annat alternativ med tanke på alla upprop. Det vore en skandal för Åsa Regnér och vår regering om de inte kan leverera ett flertal av de förslag som kommit efter #metoo.

Elisabeth Massi Fritz höjer blicken ett ögonblick, till en punkt ovanför mitt huvud. Vi sitter i ett rum där hundratals kvinnor berättat om

sexuella övergrepp, övervunnit den tystande skammen. Att skammen kring sexuella övergrepp har förflyttats från offret till förövaren beskrivs som en av #metoo-uppropens viktigaste effekter. En rörelse som jämförts med både Berlinmurens fall och den kvinnliga rösträttens införande.

Alla revolutioner brukar ju följas av en motreaktion, det har historien lärt oss. Hur kommer bakslaget att se ut?

– Jag tror inte att det kommer bli ett bakslag i den här frågan. Man måste tänka positivt, det kan ju inte bli värre. Det kan bara bli bättre. Medan jag skriver ut intervjun kommer ett sms från Elisabeth Massi Fritz, med en länk till en nyhet om ett nytt förslag från justitieminister Morgan Johansson: om skärpta straff för unga brottslingar. 18-åringar ska nu kunna dömas till livstids fängelse.

”Hej! Nu blir det tuffare.”

Och så tre emojis. En gammaldags våg, med två vågskålar. Och så hennes två favoriter. Knytnävsemoji. Bicepsemoji.

Johar Bendjelloul

johar.bendjelloul@dn.se "

"Född: 24 juli 1967, uppväxt i Motala i en syriansk-libanesisk familj. Familj: Tonårsbarnen Erik och Elsa, sambon Leif, bonusbarnen Gustaf, Clara och Mathilda, samt två hundar.

Yrke: Advokat. Började sin bana som affärsjurist, är numera specialiserad på sexualbrott och hedersbrott. Driver sedan 1996 en egen advokatbyrå.

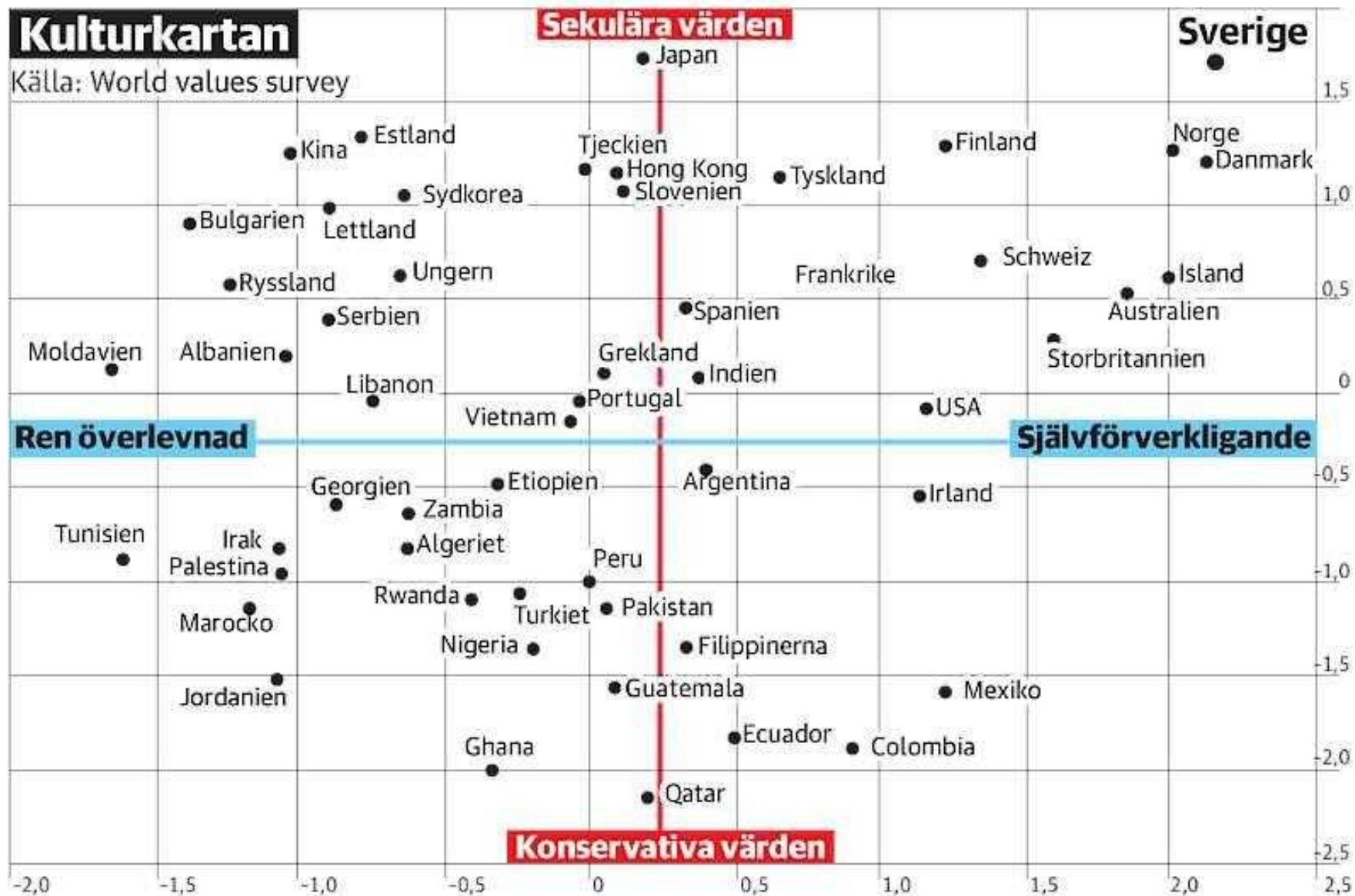
Aktuell: Målsägandebiträde i rättegångarna om gruppvåldtäkterna i Fittja och Barkarby. Företar flera kvinnor i medialt uppmärksammad #metoo-fall: anmälningarna mot Kulturprofilen, Aftonbladets skribenten, den kända komikern och TV4-programledaren.

Har föreslagit: Livstidsstraff utan möjlighet till tidsbegränsning, strängare straff för alla sexualbrott, förlängda preskriptionstider för grova brott, en ny brottsrubricering: grovt sexuellt ofredande, utvisning av utländska medborgare också för mindre grova brott, medborgarexamen för att få svenskt pass, samt att begreppet hedersbrott ska införas i brottsbalken som en försvårande omständighet på samma sätt som hatbrott.

Brott och straff – en valfråga som blir allt viktigare

I juni 2016 tyckte 1 procent av svenskarna att lag och ordning var den viktigaste politiska frågan.

I juni 2017 hade den siffran ökat till 13 procent. Det är den största förändringen i Ipsos mätning av vilka frågor väljarna värderar högst. 1 633 röstberättigade intervjuades, både i telefonintervjuer med ett slumpmässigt urval och i digitala intervjuer i en slumpmässigt rekryterad "

ärderingar kan påverkas och förändras och att motivation och tillit är nödvändiga ingredienser i integrationsbygget. Vi behöver dock bättre data om i vilken takt och på vilket sätt migranternas värderingar förändras när de kommer till Sverige, skriver Bi Puranen och Anna Mia Ekström.

Arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson skriver på DN Debatt (12/12) så här: ”När värderingar mäts internationellt sticker Sverige ut”. Men vad är svenska värderingar? Kan människor uppvuxna i andra länder ändra sina värderingar efter att de kommit till Sverige?

I World values surveys mätningar har Sverige och de andra nordiska länderna de starkaste sekulära och individualistiska värderingarna i världen. Sveriges position markerar inte bara frihetliga utan också solidariska och toleranta tankemönster, byggda på en hög grad av tillit, inte bara till den egna gruppen utan också till andra, till människor som vi inte känner.

I den andra änden av skalan finns religiösa och traditionella värderingar. Många nyanlända har vuxit upp i samhällen med en hierarkisk och ofta klanstyrd struktur där äldst vet bäst, där unga skall lyda sina föräldrar och där kvinnan är underordnad mannen. Det finns en oro för att de reformer och framsteg som Sverige har uppnått inte accepteras av de nyanlända migranter, såsom kvinnors lika värde eller barns rätt till ett liv där kunskap, frihet och kreativitet hyllas.

Hur förändras värderingar hos individer och hela samhällsgrupper? Om detta vet vi faktiskt en hel del. Forskare har under flera decennier mätt hur värderingar förändras när man migrerar från ett värderings-system till ett annat.

I en studie från danska Aarhus har man i flera decennier följt immigranternas integration i det danska samhället. De som kommer från samhällen med utpräglat låg tillit till andra människor, har efter 30 år i Danmark nästan lika hög tillit till andra som danskarna i gemen har, förutsatt att de inte bor i hårt segregerade områden. När tilliten är hög även till människor man inte känner, så är detta ett mått på integration i länder som Norden. Denna tillit har beskrivits som vår tids guld-reserv.

I en stor studie med 94 000 personer från 99 länder, följdes bland andra muslimska migranter från Mellanöstern som flyttat till olika västerländska samhällen. Värderingarna hos denna grupp migranter befann sig mitt emellan värderingarna i de länder som de kom ifrån och värderingarna i de länder de flyttat till. Intressant nog skiljde sig mönstren åt för olika typer av värderingar: de låg närmare mottagarlandet vad gällde demokratiska rättigheter och jämställdhet, men längre ifrån vad gällde relationsfriheter som till exempel synen på homosexualitet, skilsmässa och aborter. Det område där migranternas värderingar skiljde sig mest från mottagarlandets syn var religion, även efter lång tid i det nya landet.

Hur rimligt är det att förvänta sig att de nyanlända ska ta till sig de normer och värderingar som gäller i det nya hemlandet? Värderingar kan förändras om man känner sig motiverad till detta. En viktig förutsättning är det som påpekas i Hirschfelt & Pettersons artikel på DN Debatt (20/12) om regeringsformen, den kan ses som en ”koncis sammanfattning av vad som utgör svenska värderingar” – något som förenar oss som lever i det svenska samhället. Just värderingsmedvetenhet är ett kunskapsområde som kan fungera som ett styrmedel för integration via väl genomförda utbildningar och dialoger.

I Sverige och de andra nordiska länderna värdesätts frihetliga värderingar såsom hur man uppfattar möjligheten att göra sin röst hörd – att kunna påverka sin regering, sin arbetsplats och sitt närsamhälle. Denna frihetssträvan avspeglas också i den vikt vi lägger på jämställdhet, barns rättigheter och individens rätt till egna val. Sverige rankas till exempel högst i världen när det gäller rätten att välja sin partner, antalet barn och att få uttrycka sin sexuella identitet.

Frågor kring nyanländas värderingar och normer avseende sexuell och reproduktiv hälsa är ett hett men ofta tabubelagt ämne som nu börjar diskuteras mer öppet. Denna fråga har i synnerhet aktualiserats i samband med #metoo-rörelsen. Dagens debatt är naturligtvis nödvändig och mycket viktig, samtidigt som risken finns att fördomar som inte bygger på fakta sprids och kan göra skada. Hos många nyanlända finns ett stort behov av dialog kring frågor som rör just nära relationer; vad är acceptabelt och vad förväntas av mig som man eller kvinna i Sverige?

Myndigheter, skolan, hälso- och sjukvården är områden där migranter möter personer med hög yrkeskompetens, men som ofta har bristande förståelse för de värderingskrockar som de nyanlända brottas med. Med mer fokus på öppen diskussion och kunskap om olika värderingar inom vård och skola skulle integrationsarbetet kunna effektiviseras. Vi behöver utveckla arbetsmetoder där vi tydliggör gränsdragningar mellan vad som är icke-förhandlingsbart och vad som är påverkbart. Beteenden och förhållningssätt som strider mot svensk lagstiftning och mänskliga rättigheter kan inte godtas, men det är vårt ansvar att förklara vilka värderingar dessa regler i grunden bygger på och varför de är så viktiga. Annars kan vi inte förvänta oss att människor som har vuxit upp med en annorlunda värdegrund ska förhålla sig lika självklart till dessa våra regler.

På andra områden, där lagstiftningen inte är lika entydig, måste vi kunna balansera olika förhållningssätt. Ett exempel är huruvida man bör erbjuda separata badtider i simhallen för kvinnor och män. På denna nivå kan alla tycka som de vill, men majoritetsbefolkningen och nyanlända har här möjlighet att påverka varandras synsätt.

De nyanlända har mycket att bidra med inte bara på arbetsmarknaden utan också i hur vi ser på och bemöter varandra. Ett exempel är den sociala status man har i Sverige efter att man fyllt 70 år är bland den lägsta i världen, medan äldres position ligger i topp i de länder som huvuddelen av dagens migranter kommer ifrån. Vikten av sociala relationer och omsorg inte bara för de allra närmaste är ett annat exempel där vårt individfokuserade samhälle har mycket att lära och ett område som arbetsmarknaden behöver utnyttja i högre utsträckning.

När nu vår arbetsmarknads- och integrationsminister markerar att dessa frågor är av största vikt, vilket vi helt understödjer, gäller det att bygga åtgärder på ett bättre faktaunderlag.

Vi har väl underbyggda studier som visar att värderingar kan påverkas och förändras och att motivation och tillit är nödvändiga ingredienser i detta integrationsbygge. Vi behöver dock bättre data om i vilken takt och på vilket sätt migranternas värderingar förändras när de kommer till Sverige. Detta kan göras med hjälp av en riktade undersökningar bland nyanlända, men i lika hög grad behöver vi även veta mer om hur allmänhetens inställning till migranter förändras över tid. Förstår vi bakgrunden hittar vi lösningarna och kan förebygga problem.

Migrationens möjligheter och demokratins utmaningar är stora. Med tanke på de skillnader i utbildningsnivå mellan olika grupper och nationer som finns så behöver Europa en gränsöverskridande kraftsamling för målinriktade utbildningar för de nyanlända – ett slags Marshallplan för kunskap, utbildning och värdegrundsarbete med fokus på demokrati och jämställdhet. Den nya tiden innebär visserligen gränslösa möjligheter men också ett gränslöst ansvar. Ylva Johanssons förslag är viktigt i detta gemensamma framtidsbygge. Det gör skillnad.

Bi Puranen, docent, forskare på Institutet för framtidsstudier, generalsekr. World values survey
Anna Mia Ekström, professor, Karolinska institutet, forskargruppen för global och sexuell hälsa "

DN SÖNDAG 24 DECEMBER 2017

”Låt julen 2017 bli starten för en ny hemlöshetspolitik”

"Rätten till en bostad slås fast i grundlagen. Men det måste nu vara uppenbart för alla att det har varit något fel på den svenska hemlöshetspolitiken; 1993 redovisades 9 903 hemlösa i Sverige, i år är siffran 33 250. Att ha en bostad bör göras till en absolut rättighet, skriver Hans Swärd och Per Eriksson, Lunds universitet.

Julen är hemmets och barnets högtid. Historikern John Gillis visar hur hemmet genom historien blivit en förutsättning för att den moderna människan ska klara det offentliga livet. Hemmet har förvandlats till mål för ambitioner om självförverkligande, intimitet och trevnad.

Kontrollen över det egna rummet och en dörr att stänga är karaktäristiskt för ett hem. Dessutom ger det möjligheter till fullt socialt medborgarskap. I hemmet gestaltas samhälls- och familjeritualer. För många är julen en stor högtid och en viktig ceremoni med julkrubba, julklappar, julgran och gemenskap. Dessa möjligheter ges inte många av de barn, familjer och ensamma som lever i hemlöshet.

Det är därför sorgligt att ta del av Socialstyrelsens senaste hemlöshemskartläggning som publicerades strax innan jul.

Det är den femte nationella kartläggningen. Den först gjordes 1993 och kartläggningar har sedan upprepats med sex års mellanrum. De olika mätningarna är inte riktigt jämförbara eftersom det har skett förändringar i frågeformulär och beräkningar. Alla hemlösa räknas inte

heller. Det är dock klart att samhället inte har kommit tillrätta med frågan under det kvartssekel som kartläggningarna pågått.

År 1993 redovisades 9 903 hemlösa, 1999: 8 440, 2005: 17 800, 2011: 34 000 och 2017: 33 250 hemlösa. Färre kommuner deltog i årets undersökning och man får anta att siffran skulle ha varit högre om samtliga hade svarat. Troligen har hemlösheten fortsatt att öka.

2017 var det nästan 900 fler föräldrar som har barn under 18 år som befann sig i akut hemlöshet. Det är en ökning med nästan 60 procent sedan förra mätningen. Totalt var drygt en tredjedel av alla personer i hemlöshet föräldrar till barn under 18 år. Sammantaget hade minst 24 000 barn föräldrar som var hemlösa under mätveckan. Flera av de hemlösa hade stått utanför den ordinarie bostadsmarknaden under lång tid.

För det första är utvecklingen olycklig för dem som utesluts från rätten till bostad. Ofta ligger ekonomiska skäl bakom. De inte kan efterfråga lägenheter som mest byggs i dag. Det kräver både höga inkomster och kapitaltillgångar.

Hemlöshetsforskningen visar dessutom att utan ett hem och en fast adress utesluts människor också från en rad andra rättigheter som hör medborgarskapet till. Den amerikanska statsvetaren Kathleen R Arnold visar att de hemlösa i praktiken inte har tillgång till flera av de civila, politiska och sociala rättigheter som de allra flesta andra ser som självklara i välfärdsdemokratier. Det gäller rätten till ett drägligt liv som inbegriper rätten till mat och husrum, rätt till hälsovård, rätten till att delta i allmänna val, rätten till skydd mot kränkningar och rätten att känna en grundläggande trygghet och säkerhet. Har man ingen fast adress är det lätt att de hemlösa aldrig får några röstkort eller kan passa

läkartider, sköta sina tänder och så vidare. Ofta möts de av stereotypa myter och blir utsatta för kränkningar. Arnold visar att hemlöshet destabiliserar människors liv och ger dem få valmöjligheter. De hemlösa förlorar kontakter med barn och familj och de har svårt att klara vardagen.

Kvinnor och barns situation i hemlöshet är särskilt problematisk. Föräldrarnas maktlöshet och oro, som de har svårt att bemästra, spiller över på barnen. Barnen skäms för sin boendesituation, de vågar inte ta hem kamrater, har svårt att klara skolan, mår dåligt och känner sig utanför. De riskerar också att få långsiktiga men. Högst på barnens önskelista står ett eget hem. Dessutom redovisar de hemlösa också en rad andra problem som uppstår under hemlösheten som fattigdom, betalningsanmärkningar och förlusten av sociala nätverk.

För det andra måste det nu vara uppenbart för alla att det har varit något fel på den svenska hemlöshetspolitiken under det senaste kvartsseklet. Framför är utvecklingen ett svek mot de hemlösa barnen. Vi känner till deras situation, men vi gör inte tillräckligt. Framtidens dom kan bli hård.

I Regeringsformens första kapitel slås fast att det allmänna särskilt ska trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg. Enligt Socialtjänstlagen ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå, vilket innefattar trygga bostadsförhållanden.

Regeringarna har sedan 1993 gjort försök att bryta den negativa trenden. Exempel är de återkommande statliga utredningarna med listor på förslag till förbättringar. Ett annat exempel är den nationella hemlöshetsstrategi som löpte under åren 2007–2009 där målet var att minska hemlösheten och förhindra att barn blev hemlösa. År 2012 tillsatte regeringen en nationell hemlöshetssamordnare för att ge

kommunerna stöd i deras arbete med att motverka hemlöshet och skapa långsiktiga och hållbara strukturer och fungerande rutiner. Särskilt fokus skulle läggas på familjer med barn, eftersom det sågs som oacceptabelt att denna grupp var hemlös. Dessutom har det betalats ut statliga medel till kommuner och frivilligorganisationer för att minska hemlösheten.

Boverket och Kronofogdemyndigheten har fått regeringens uppdrag att följa utvecklingen på bostadsmarknaden och kartlägga vräkningar och lämna uppgifter till stat och kommun med statistik och uppgifter som ska underlätta arbetet mot hemlösheten.

De tillfälliga boendelösningarna som härbärgen, hotell, vandrarhem och olika kategoriboenden har expanderat kraftigt sedan 1993. De orsakar samhället stora ekonomiska kostnader utan att förbättra situationen för de hemlösa. De tillfälliga lösningarna leder snarare till att människor permanentas i hemlöshet vilket försvårar inträdet på bostadsmarknaden.

Löften, strategier och lockbeten till kommunerna har alltså hitintills inte gett några resultat i hemlöshetskartläggningarna. Låt julen 2017 bli startskottet för en förändring!

Därför bör regeringen ge tilläggsdirektiv till den pågående översynen Framtidens socialtjänst (dir 2017:39) att komma med förslag om hur rätten till bostad för kommunernas invånare ska göras till en absolut rättighet. Då skulle de hemlösa få en reell möjlighet att utkräva samhällets löften och ingen skulle kunna smita från sitt ansvar. Hemlösheten går att lösa och alla tjänar på att utrota denna skamfläck.

Hans Swärd, professor vid Lunds universitet i socialt arbete som forskar om fattigdom, hemlöshet och sociala problem.

Per Eriksson, professor vid Lunds universitet och rektor för universitetet 2009–2014 samt generaldirektör för Vinnova 2001–2008."

Innehållsförteckning till

Sven Winnell 20 december 2017: Tidningsartiklar om inrikes förhållanden. 10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar.

17 oktober - 3 december ett större urval.

<http://winnell.com/omr36-39zzzzt.pdf>

3	<u>DN TISDAG 17 OKTOBER 2017</u>	24	Kampanjen tar steget ut på gator och torg
	Fattigdom finns i Sverige men den har gjorts osynlig	25	Så hanterar du folk som trycker ned dig
5	<u>DN TORSDAG 19 OKTOBER 2017</u>	28	DN SÖNDAG 22 OKTOBER 2017
	Blir vi lyckligare av att göra någonting bra för andra?		TV4-chefen: Vi har blundat för det här
7	Niklas Wahllöf: Visst är det sorgligt att det ska krävas privata	28	Övergreppskultur i kulturvärlden
	upprop mot svinerier		
8	Flera kända män anklagas för övergrepp	34	DN MÅNDAG 23 OKTOBER 2017
10	DN:s korrespondenter om #metoo i världen.		Registret över svenska judar är en del av SD:s mörka historia
11	Kampanjen engagerar miljontals människor	36	Dags att tala ut. Teatern är en av de värsta platserna för sexism,
12	Inga likes här. Weinsteins hustru blir dubbelt bestraffad		skriver Aleksa Lundberg
13	<u>DN FREDAG 20 OKTOBER 2017</u>	37	DN TISDAG 24 OKTOBER 2017
	Asylrätten måste bevaras		Politikerna måste återta makten från juristerna
15	Beteenden ovärdiga en rättsstat	39	Säpo kände till lagbrottet – väntade med att berätta
16	SVT utreder också trakasserier	42	Jag tror att det är ett undantag, ett rötägg
17	Maria Schottenius: När kvinnorna på Aftonbladet fick nog av	43	Regeringen föreslår höjd pensionsålder
	tafsandet	46	Få pratar med chefen om sexuella trakasserier
18	Niklas Ekdal: Vid internets skampåle är du skyldig tills	49	DN ONSDAG 25 OKTOBER 2017
	motsatsen bevisats		Polisen är inte fienden
19	<u>DN LÖRDAG 21 OKTOBER 2017</u>	50	En rörelse bortom skammen
	TV4-ledningen kände till övergreppen i många år	52	Dags för männen att ta tag i den omoderna mansrollen
22	SVT-chefen polisanmäls – säger upp sig	54	Tunga L-politiker vill flörta med S
23	KD:s satsningar är svåra att skilja från andra partiers	56	Flera skäl för S att dämpa entusiasmen
		57	Utgiftsmålet för bistånd kritiseras
		58	Ministern kritisk mot allmännyttan
		60	Staten behöver se över stödet
		61	Nya regler ger EU-arbetare samma lön som en svensk
		62	Empati är två korta ord: me too
		64	Hårda fakta i trakasseridebatten

65	DN TORSDAG 26 OKTOBER 2017	106	DN SÖNDAG 29 OKTOBER 2017
	Alliansen har en chans		Migrationsdomstolarna har ökat rättsosäkerheten
66	Moderaterna kraftigt uppåt efter ledarbyte	108	Viktigt att agera mot gängen
68	TV3-profil utreds för "oacceptabelt beteende"	109	UD fick tidig kunskap om tänkbart angrepp
69	Trend att hyrorna höjs med onödiga renoveringar	111	Prisökningar bakom höjd fastighetsavgift
71	Ingen uppdatering av kritiserat förslag		
72	Den siste smakdomaren	112	DN MÅNDAG 30 OKTOBER 2017
			430 miljoner försvann – ärendet lades ner
74	DN FREDAG 27 OKTOBER 2017	115	Luthers reformation firades i Uppsala
	Långt kvar till toppen för Ulf Kristersson	115	Så pratar du med någon som dricker för mycket
77	Opererades av Macchiarini – fick allvarliga skador	118	Luthers frihet skänkte bildning även för hjärtat
79	Forskare saknas till bok om partiets historia		
80	Ny duo tar över DN:s ledarsida	120	DN TISDAG 31 OKTOBER 2017
81	Tusentals får lämna Nordea när banken digitaliserar		Mycket olycklig tajmning
87	Nästan alla stockholmare trivs med livet	122	Våra framgångar visar att vanligt folk är rättslösa
88	Starbrink kände inte till Karolinskas köproblem	124	Macchiarinis forskning var fusk anser expertgrupp
89	Välobildade lever nästan sex år längre	126	Så vill regeringen få stopp på attackerna
		127	Politikernas utspel svåra att värdera
91	DN LÖRDAG 28 OKTOBER 2017	128	Klimatexpert om ny rapport: Chocksiffror
	Behandla IS som nazismen	130	Planer mot extremism döms ut
94	Anklagelser om jäv hos åklagarens experter	131	Fler som flyttar till jobben skulle minska arbetslösheten
97	Privata vårdar köper alltmer av allmännyttan	132	Rånades på väg till skolan: Jag hatar det här stället
98	Rekordår för Volvo på gång	134	Akut brist på skyddsrum i Stockholm
99	Vårdskandalen växer: "Är den största någonsin"		
100	Malin Ullgren: Du har fått lära dig att acceptera det mesta utom våldtäkt	136	DN ONSDAG 1 NOVEMBER 2017
102	Hans Rosling: Resurserna i Moçambique var minimala och behovet av sjukvård maximalt.		Rätten att leva som alla andra
		136	Ulf Kristersson: Nej, jag tänker inte samtala med Sverigedemokraterna
		142	M-ledarens strategi kan leda till ännu mer stök efter nästa val
		143	Så påverkas allas hälsa av den stigande temperaturen
		144	Fel sorts renoveringar kan leda till bubbla

145 Skenande byggkostnader oroar
 146 Telia säljer ryska Megafon
 147 Skatten ska bekosta det som är viktigast i samhället

147 **DN TORSDAG 2 NOVEMBER 2017**
 Låt sexåringarna fortsätta leka
 149 Lärarna skulle lyftas – men villkoren är för usla
 151 Ygeman sågar Kristerssons nya SD-linje
 152 Kvinnliga akademiker mår sämre på jobbet än männen
 153 Varannan bio riskerar att läggas ned
 155 Barnakuten är inte barnanpassad

156 **DN FREDAG 3 NOVEMBER 2017**
 Sverige behöver en nationell plan mot korruptionen
 158 Kraven ökar på att lagen ska ändras
 159 Expert: Man vill komma åt pengar
 169 Viktor Barth-Kron: Socialdemokrater och liberaler, enade mot okända mål
 162 Kan man lära barn att ”ta för sig” utan att det går ut över andra?
 163 Stockholm vimlar av singlar
 164 I vår tid blir de rika bara rikare och rikare
 167 Sorglig historia. Lagen ett hot mot fri forskning och debatt

168 **DN LÖRDAG 4 NOVEMBER 2017**
 Moskébygge vållar strid – fyra år efter att planerna godkännts
 173 Domstol stoppar upphandling av pass
 174 Polis: Ovanligt att pojkarna får hjälp
 175 Mohamed lyckades ta sig från livet på gatan
 176 Jag vill ha konkreta svar från de ansvariga
 179 Fler lägenhetssäljare tvingas sänka priset
 180 Överläkaren: En kaotisk situation

182 **DN SÖNDAG 5 NOVEMBER 2017**
 Förstelärarreformen har stärkt lärarprofessionen
 184 Sverige kan köpa nytt luftvärn från USA
 186 Så får du koll på ekonomin i föreningen
 187 Låga hyreshöjningar även i år – Malmö ökar mest
 188 Se vilka uppgifter som finns om dig i statens register
 188 Lärarna kritiska till kravet på programmering i skolan

190 **DN MÅNDAG 6 NOVEMBER 2017**
 Lånefinansiera stambanor för svenska höghastighetståg
 192 Leif Östling försvarar skatteupplägg
 194 Miljardärer världen över är oroliga
 195 Stora brister i vården efter sexövergrepp
 199 Fler anmäler sexbrott
 188 Höjda klimatambitioner svenskt mål på FN-möte
 201 Dags för resultat i kunskapsmätning
 202 Orealistiskt höga vinstkrav bäddar för nya finanskriser
 203 Ta en kopp till – kaffet gör dig troligen bara gott
 205 Det händer med din kropp när du dricker kaffe
 206 Karolinska avböjde hjälp att korta kön

208 **DN TISDAG 7 NOVEMBER 2017**
 Lagligt men beklagligt
 210 Den perfekta partiledaren
 211 Köp av svart hyreskontrakt ska kunna ge fängelse i fyra år
 213 Kritiken växer efter skatteuttalanden
 215 Näringslivet mår bäst av att Östling avgår
 216 Välkända storföretag flyr till skatteparadis
 217 EU har inte lyckats strypa penningflödet
 218 Toppmötets lokaler försvårar för polisen
 220 Isländsk kritik mot stjärnkirurgen

221 Banden mellan USA och Sverige stärks i Helsingfors
222 Åkesson: Nu har vi varit där och jag tycker att det var bra
223 2017 blir ett av de tre varmaste åren
224 Rekordmånga hemlösa barn i Malmö
225 Vi jobbar för att trycka ned hyrorna
227 Vi kan inte lösa klimatfrågan utan att lösa energifrågan
229 Fantasilös undervisning är ett svek mot eleverna
230 Det är lite som Bullerbyn här i området
233 Utsatt att vara hyresgäst i bostadsrätt
234 Kaos på UR efter omorganisation
236 46 miljarder skäl att stoppa flykten till skatteparadisen
237 Förskolor lär sig hjälpa missbrukares barn
239 Vattenmuseet Aquaria lägger ner
239 Sjukhusdirektörerna kallas till möte med Svenonius

241 DN ONSDAG 8 NOVEMBER 2017

Skatteslöseri är stöld och en riktig skandal
242 En sjuk byråkrati
243 Rättsstaten riskeras om inte fler söker domarjobb
245 Få anmäler sextrakasserier på myndigheter
247 Inte ens min närmsta chef stöttade mig
248 Sprängdåd och automateld del av nya våldet mot poliser
251 Regeringen väljer Patriot framför europeiska robotar
253 Tillslag stoppade sändningar i kurdisk tvkanal
254 Sverige, Finland och USA i nytt militärt samarbete
255 Demokratifrågor svensk skolas paradgren
256 Gardell har 4,6 miljarder i privata bolag på Malta
257 EU närmar sig svart lista över skatteparadis
258 De lever i en helt annan värld än andra skattebetalare
259 Hot och våld är vardag för socionomerna
260 Hur kan lärare utsätta unga för dessa meningslösheter?

260 Man månar mer om sina grannar i bostadsrätter
263 Grannar blir sällan riktiga vänner
265 Flaskhalsar får tillväxten att mattas
266 Tuffa frågor om canceroperationer

267 DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017

Schizofreni betraktas som en sorts psyketsaids
268 Skatteplanering får inte förvandlas till ett skällsord
269 Barn drabbas hårt av de nya reglerna
270 Flera domar har gjort att avslagen ökar
272 Regeringen lovar tuffare tag mot inbrottsligorna
273 Information från polisen kan ha läckt till kriminella
273 Politiker vill se skärpt skattelag
275 Fler väntas vilja rätta sin deklaration
276 Visselblåsande civilekonom kan vända sig till etikjour
277 Fler miljardärer borde göra som Bill Gates
278 Politikerna måste återta makten från tjänstemännen
278 Här blir vardagslivet mycket enklare
281 Gemenskapen lockar många till kollektivboende
283 Underhållning utan betalning på Tallink Silja
285 Vissa av killarna fick ta privata lån för att klara sig
286 Luther på axeln. Han fick sexism att framstå som gudomligt påbud
287 Det räcker inte med punktinsatser för att besegra högerextremismen
291 Ingen ska dö på grund av vårdköer
292 Miljöborgarrådet vill förbjuda flygresor i tjänsten inom Sverige

294 DN FREDAG 10 NOVEMBER 2017

Demokrati för klimat
295 Judarna har fiender i alla läger

297 Nu är de manliga genierna livrädda
 298 Att vara den vuxne är att inse allvaret i klimatfrågan
 300 Så vill partierna förändra reglerna
 302 Dragkamp om LSS i alliansen
 303 Emma Lennartsson får 1,3 miljoner i fallskärm
 305 Partiet tackar för att hon offrade sig
 306 Det är viktigt att bli påmind om vilken stor skandal detta är
 307 Åkessons mardröm nära att förverkligas
 308 Två olika strategier för att göra renoveringar
 309 I Solna vill hyresvärden renovera allt
 310 Kyrkan skildes från staten – nu borde det vara kungahusets tur
 311 Hur kan jag bryta min vana att dricka vinvarenda kväll?
 313 Ministern: Kömiljard ingen hållbar lösning
 314 Sven-Erik Österberg blir ny landshövding
 315 Musikerförbundet: De borde sitta bakom lås och bom
 316 Teatersverige i kris efter vittnesmåle
 318 Manliga kollegor: Vi har vetat om det här i 30 år
 318 Johan Hilton: Därför ursäktas alltid sexismen i
 skådespelarbranschen

320 DN LÖRDAG 11 NOVEMBER 2017

Lösning, inte låsning
 321 När lön blir stöld från staten
 323 Jämställdheten har kommit att bli central i nästan allting vi gör
 325 Fler sexbrott anmälda – men svårt slå fast orsaken
 326 Brevet från Försäkringskassan kan trasa
 sönder Peters värld
 328 Försvarsministern ser Gamov som en riskfaktor
 330 Rekordmånga fall av TBE i år
 331 Stenskvättan har det motigt
 332 Skattepengar betalar merparten av Fallskärm

333 Spararna får ta hela smällen
 334 Finansministern vill att Malta ändrarskattelagarna
 335 Icas näthandel ökar snabbt
 336 Nytt förslag om jobb för nyanlända
 337 Forskare: Därför är larmet om diesel överdrivet
 340 12 frågor om diesel. Lasse Swärd svarar
 341 Många vill bli mentorer efter Metoouppropet
 343 Bara MP vill ha flygförbud
 345 Nu kommer vittnesmål om bokbranschen
 346 Och hur ser det ut i Sverige?
 347 Dramaten utreder misstänkt övergrepp
 348 Bengt Ohlsson: Vår förmåga att skvallra gjorde att vi drog
 ifrån aporna
 349 Annika Strandhäll: Glastak finns överallt. Också i politiken

358 DN SÖNDAG 12 NOVEMBER 2017

Att kritisera en muslim är knappast islamofobi
 359 Røj ny mark i Stockholm
 360 Peter Wolodarski: Vi har bara sett början av Metoo i Sverige
 362 När kön osynliggörs riskeras hela jämställdhetsarbetet
 364 Carl ska ge personal insikt i förhör av barn
 365 Förre partiledaren Ian Wachmeister död
 366 Han var ett moraliskt stöd för Åkesson
 367 Lång resa innan flyget blir klimatsmart
 370 Karin Bojs: Den gamla dogmen krossades till slut
 372 Michael Winiarski: Ingen vet om skärpt repression hjälper
 373 Malta är ett land av värsta sorten
 375 Flera frågetecken kvar innan debatten är över
 376 Allt fler får höjd kommunalskatt
 377 Praktiken får fler att våga söka tekniska utbildningar och jobb
 378 Branschkritik mot regelreform för arbetsmiljön

379	Marie Göranzon stryker inte någon medhårs	417	Hot, trakasserier och rädsla på Dramaten
382	DN MÅNDAG 13 NOVEMBER 2017	420	653 kvinnliga sångare: Vi sjunger ut
	Ta inte lyckan för given	424	Maria Schottenius: Vi befinner oss i ett historiskt uppror
383	Kapitalismen har blivit för aggressiv och tilliten raseras	425	Ny it-plattform ska underlätta vårdensdigitalisering
385	Anställda vittnar om spritfester och gåvor	426	Så ska bussarna få fart i innerstan
386	Kartläggning ska minska antalet dödfödda	427	Johan Esk: En av svensk fotbolls störstabragder
387	Gratis mammografi har inte lett till fler tester	428	DN ONSDAG 15 NOVEMBER 2017
387	Moralen kan ge turisten besvärlig överraskning		Nazistledaren har helt rätt – NMR är folkets fiende
389	Skärpt krav tufft för skuldyngda hushåll	429	Assistans utan sans
390	Ingen bra valfråga för regeringen	430	S kan inte gå till val som hjärtlöst
391	Det är vanligt att folk tror att övervikten är ett val	431	MP skärper tonen mot S om ensamkommande
394	Förminska inte Luther och kyrkohistorien	433	Visselblåsarna: Chefer krattade manegen för Macchiarini
395	Barnmorskan: Vi hade inte hunnit få hit en ambulans	438	Bolånen fortsatt guldkantad bankaffär
396	91 nya stockholmare per dag de närmastetio åren	440	Bankerna om läget på bostadsmarknaden
399	DN TISDAG 14 NOVEMBER 2017	441	Karlssons hot efter nya asylbeslutet
	Ut med mutkulturen	442	Fler sångare ansluter sig till uppropet
400	Demokratin måste vässas för att klara klimatkrisen	443	Skådespelare tar sitt upprop till teaterscenerna
401	Aggressiv skatteplanering riskerar att radera välfärden	444	Segregationen ska minska när staden knyts samman
403	Splittring inför ny skattereform	446	Uppladdningen: Godis och katter
404	DN frågar riksdagspartierna. Vilken är den viktigaste ingrediensen i en stor skattereform?	447	Målsättningen i VM – vinna varje match
405	Finansministern: Skatten på arbete är inte för hög	449	DN TORSDAG 16 NOVEMBER 2017
407	Johan Schück: Ny reform stoppar inte strid om skatterna		En afrikansk tragedi
408	Ewa Stenberg: Inga fler ”underbara nätter” att vänta	451	Utnyttja försvarsviljan, stärkt totalförsvaret
410	Ökade utsläpp oroar	452	Frankrike och Sverige ska samarbeta om grön innovation
411	M kräver skärpta straff för sexualbrott	453	Alla är oroade över växande klyftor
412	Analys av omstridd metod skjuts fram	456	Gratisåkarna från öst tar över allt. Det är för jävligt
413	Borallt bromsar efter het uppgång	457	Regeringen: Skärp skyddet mot spionage
416	Nya amorteringskrav väcker stark kritik	458	Man har utsatt mig för ett karaktärsdåd
		460	Jättedonation ska bygga superdator

461 Kapplöpning om tekniken som kan vända upp och ned på allt
 462 Antalet personer som uppger sig utsatta för brott har ökat
 462 Myndigheters personal skyldig att flytta med
 463 Konsumenter ska få bättre råd när bredbandet trasslar
 464 Gröna satsningar slår mot mänskliga rättigheter
 466 Promenadmöten bra för både hälsan och samtalet
 466 Samhällskontraktet är brutet, nu räcker det
 467 Nu mobiliserar kvinnor i bransch efter bransch
 469 Kulturhuset Stadsteatern avslutar samarbete med stjärna

471 **DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017**
 Modernisera skattesystemet i en bred överenskommelse
 473 Strid om friskolor väntar
 475 Liberala väljare väljer bort L
 476 Moderaterna kräver att SD agerar mot Gamov
 477 Polisen i svåra trångmål när misstänkta ska hackas
 478 Uppgörelse nära om höjd pensionsålder
 479 Det kommer att dröja flera år innan förändringarna märks
 480 Eldrivna lastbilar del av Teslas vision
 480 V säger ja till amorteringskrav
 481 Socialdemokraterna lämnar Nordea
 481 Att koppla amorteringskrav till inkomst är utmärkt – för vissa
 482 Han varnar för superintelligens
 484 Chef på kändiskrog anklagas för sexuella trakasserier
 485 Landstinget: Känslig patientdata bör få högsta skyddsklass
 486 Dramaten ställer in föreställningar
 487 Granskning startas efter studentupprop
 488 Nya anmälningar på Kulturhuset Stadsteatern
 488 Birgitta Rubin: Målningens bakgrund ärrafflande
 489 Därför hatar SD och andra nationalisterklimatpolitiken

492 **DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017**
 Sikta på 69 år – minst
 493 7 av 10 jobbar gärna ihop medfunktionsnedsatta
 496 L går till val med gamla folkpartistiskaslagdängor
 497 Ohlssons utmaning har skärpt mig
 498 C-politiker anklagas för sextrakasserier
 498 Partierna måste enas över blocken
 499 DN-läsare Vi som hyr är maktlösa
 500 Lars Epstein: Parkeringen kan bli nöjesfält igen
 500 Matilda Gustavsson: Hur många är dekvinnor som släppt sina teaterdrömmar?
 502 Jag vågade aldrig berätta – då skulle jag inte få sjunga

507 **DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017**
 Peter Wolodarski: Varför blir svenskar vuxna så sent?
 508 Värdegrundsdoktrinen i svensk skola är ohållbar
 510 Därför släpps SD in i den nordiska populismen
 519 Ett radikalare SD samlas i Norrköping
 520 L-kvinnorna driver på för slöjförbud
 521 Åkesson har ännu inte pratat med Wigh
 521 Så ska klimathotet hanteras
 523 Karin Bojs: De var före Gubben Noak med att brygga vin
 524 Hemförsäkring ger hjälp vid identitetsstöld
 526 Ny undersökning: Arbete utomlands bra för karriären
 527 Så ska försvaret möta ett väpnat angrepp: ”En stor utmaning”
 530 Nu börjar de nya rekryterna mönstra
 532 Platserna räcker inte åt alla
 533 Brottsrädslan ökar – men inte brotten
 535 Något som verkligen oroar mig är hotet mot demokratin
 537 Föräldrar viktiga i arbetet mot terrorism
 540 Vad har vi lärt oss av terrorattacken på Drottninggatan?

541 **DN MÅNDAG 20 NOVEMBER 2017**

Frihet genom förbud
542 Debatten om dödshjälp har varit alltför svartvit
545 Era hjärnor lämpar sig inte för teknik
546 Kvinnor i teknikbranchen berättar: Är det inte skönt med lite sexuella trakasserier på jobbet
549 Sverige brister när det gäller barns rättigheter
550 Nej till slöjförbud och stopp för religiösa friskolor
551 Inte troligt att Sverige får läkemedelsmyndighet
552 Pojkar lär sig tidigt att de inte behöver ta ansvar
553 Sena återfall i bröstcancer vanligare än forskarna trott
555 Stopp för remisser till specialistklinik
557 Den svåra biten med att ändra kultur återstår
558 Staten subventionerar de kommunalaskattehöjningarna

560 **DN TISDAG 21 NOVEMBER 2017**

Stor skillnad kring asylbeslut i EU
560 Liknande beslut av Migrationsverket
562 Minst tio klimatskeptiker bland riksdagens ledamöter
564 JO: Fängelser inte anpassade för föräldrar
564 Kampanjen gör att vi vågar prata om det
566 EMA till Amsterdam efter lottning
567 Prisnivån är hög trots att marknaden svalnat
569 Forskare: Sverige bör gå med i EU:s bankunion
570 199 kommuner får byggbonus
570 Johan Croneman: SVT:s nya ”Morgonstudion” är pinsamt nära kalkonens gräns
571 UR:s vd avgår efter hård kritik
572 Martin Jönsson: Efter hotet om revolt är UR tillbaka på ruta ett
573 Litteraturkanon. Sluta förväxla bildning med läslistor
574 Wanngård tog limousine till slottet för att fira kungen

576 **DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017**

Pojkarna i b-laget
577 Oklar läroplan gör att elever kan prata sig till höga betyg
579 Svenska fartyg skrotas på indiska stränder
582 Farliga ämnen går rakt ut i havet
583 Kristersson-effekten ger M fortsatt medvind
584 Åkesson: Ekeröth bör lämna utskott
585 Sara Danius vill kapa band till Kulturprofilen
586 BO: Ungas psykiska hälsa allt sämre
586 Det var på tiden att journalisterna gick ut
587 Fackkvinnor i upprop mot trakasserier
588 Svenska tjejer mycket bättre på att samarbeta än killar
589 Troligast att bopriserna sjunker litet
590 Amina Manzoor: Det bästa valet är Amsterdam
591 Det gör fysiskt ont att minnas all sexism imediebranschen
593 Alla har vetat men de blundar
603 Kulturprofilen: Jag har inte lust att svara på de här frågorna
604 Lotta Bromé lämnar Sveriges Radio
604 Sjukhuschefer reser till Grekland för att värva sjuksköterskor
606 Sorgligt att man hela tiden griper efter halmstrån
607 Sjukhuset i stabsläge efter it-krasch
608 M-politiker anklagas för sextrakasserier – avgår

609 **DN TORSDAG 23 NOVEMBER 2017**

När kvinnorna fick nog
610 Östling går men frågan kvarstår
611 Slaget om den svenska kulturen
613 Påhoppet på genusforskning har en ideologisk bakgrund
615 Myndigheterna kände till skrotning i Indien
618 Jimmie Åkesson kan stödja M-regering efter valet
619 Riksdagen spikar budgetramarna för 2018

- 620 Nya rön om kvicksilver överraskar forskarna
621 #tystiklassen – upprop mot övergrepp i skolan
623 Ökning av falska potensmedel
624 Skatteuttalandet fällde Östling – nu söks ny ordförande
626 Rätt att avgå – förtroendet är rubbat
627 Pajalagruvan i gång nästa sommar
628 Ökad skuldsättning hot mot ekonomin
629 Vi tror på reallöneökningar, men ganska små, i alla fall om vi inte får någon löneglidning att tala om.
629 Avataren visar vem som är på kontoret och var
631 Bojkotta dem som inte accepterar kontanter
631 Nobelstiftelsen: Kan påverka Nobelpriset
632 En svensk Tintin
633 Akademien anlitar egen granskare
635 Björn Wiman: Den kommande tiden kommer att ställa stora krav på Akademiens ledarskap
636 Så speglar Metoo-kampanjen den socialpsykologiska maktparadoxen
639 Dramaten ställer in föreställningar efter anklagelser
640 Anklagad musikprofil fick prestigefyllt uppdrag
640 Lärarfrågan allt viktigare
643 Larm om risker redan i somras
644 Allvarlig händelse förra veckan
- 645 **DN FREDAG 24 NOVEMBER 2017**
Möte i guldfiskarnas parti
646 Kroppsspråket var ingen genväg
648 Vi kan kalla det könsmobbing
649 Högskolorna tar inte lagen om hållbarhet på allvar
651 Försvunna Allra-miljoner jagas utomlands
653 Regeringen: Sexbrott ska prioriteras
- 653 Minst tolv svenska fartyg har skrotats i Indien
655 Misstänkt fusk med storsäljande honung
657 Bedrägerier med mat i stor skala
657 Danius: Ledamöters anhöriga också utsatta
658 Lokala kandidater ska ta plats i riksdagen
659 Utredning om sexbrott läggs ned
660 Ny myndighet efter Macchiarini-affären
661 Strukturerna i skolan har funnits länge
663 Stora skillnader i brottslighet mellan olika områden i landet
664 Åsa Beckman: Även för män är #metoo en befrielse
665 Så hanteras #metoo i övriga världen
668 Storägaren tar lugnt på kritiken
669 Billigare vindenergi till havs
670 Jämställdhetsarbetet kommer att snabbspå
671 Frågan om sexuella trakasserier lyfts uppi bolagsledning
673 Kvinnor inom grön sektor: Vi ser att sexism finns
674 Försäkringskassans attityd mot min dotter är ovärdig – och dyr
675 Min man är helt ointresserad av romantik, fysisk kontakt och sex
677 Så reagerar politikerna i Stadshuset på Roger Mogerts avgång
678 Han har missbrukat sin maktposition för att få kontakt med kvinnor
680 Metoo förändrar den svenska politiken
681 Sjukhusdirektören: En ohållbar situ
682 Oklart politiskt ansvar för it-haverierna
683 Stockholmarnas skulder ökar snabbast i Sverige
684 Fredrik Strage: Det är dags att befria Black Friday från kommersialismens bojor
685 Uppenbarligen har ingenting hänt på sjuår
686 Kulturministern vill ta tillbaka kunglig orden
689 En av kvinnorna har tagit kontakt med advokat

690 Stor politisk majoritet för ny kyrkohandbok
 691 Malin Ullgren: Nu krävs självkritik av hovet runt kulturprofilen
 692 Livligare forskning. Humanisterna måste våga skriva böcker

694 **DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017**
 Finanssektorns dominans bäddar för kris inom kort
 697 Boverket: Byggandet ökar inte som vi trott
 699 Finansman förutspår kraftigt prisras
 700 Johan Schück: Sänkta priser behöver inte få allvarliga följder
 702 Fler säljer innan de slår till på ny bostad
 704 Maria Crofts: Julhandeln blir mätare av spenderviljan
 705 Kurser om kvinnovåld blir obligatoriska för vissa yrken
 707 Jimmie Åkesson höjer tonläget – nu är både M och S huvudfiender
 708 Villkorlig dom och böter för Mona Sahlin
 709 Regeringen vill ha räntetak för snabbblån
 709 Konkurrensen riskerar minska när staten säljer
 711 Tidigare Allra-vd kvar i häkte
 711 Nätverkslösningen ses över för att öka patientsäkerheten
 712 Samtalen var förtvivlade
 714 Björn Wiman: Nu skakar Akademien i sina grundvalar
 715 Jonas Thente: Det är du som avgör vilka verk som ska ingå i litteraturkanon
 717 Svenska romaner vågar inte diskutera idéer
 719 Flickorna som slutar ta på sig skulden
 720 Gratis läxhjälp minskar klyftorna
 723 Georg Kell: Social hållbarhet lika viktigt som miljöfrågorna
 726 Lunchmötet
 728 En dag på Norrskan
 730 Thomas Frostberg: Det bästa från två världar – socialt entreprenörskap

732 Vad i helvete säger du? Så blir du bättre på att visa civilkurage

734 **DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017**
 Peter Wolodarski: Tro aldrig att fina titlar och bildning stoppar övergrepp
 736 Metoo är ett avgrundsskri om inkompetenta chefer
 738 Åkessons hårda linje får alliansens plan att vackla
 739 Partiledaren: Vi kan fälla alla regeringar
 740 P-medel för män testas i Sverige
 742 Karin Bojs: Det hjälper att prata med sina demoner
 743 Mindre risk att fostret dör om gravidasover på sidan
 744 Roger Mogert (S) kan få 4,8 miljoner ifallskärm
 744 Lotta Lotass lämnade Akademien för två år sedan
 745 Nätköpen från Kina kan kosta mer än du tror
 746 MP: Få skulle drabbas av nya amorteringskravet
 747 Linnéa vann mål om sexuella trakasserier på julfesten
 749 Johan Esk: Varumärket Zlatan lär inte vilja missa ett VM
 751 Björn Wiman: Det finns en särskild plats i helvetet för män som förgriper sig på skolelever
 753 Morgontidningarna måste städa sin egen bakgård

754 **DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017**
 Den goda tekniken blev ond
 756 Lika lön kräver fast ingångslön och en nyförelärdaförsäkring
 758 Regeringskansliet hade information om skrotningen
 760 SD vill skärpa kontrollen av partiets företrädare
 762 L och S-evenemang mötte motstånd
 763 Därför är det svårt att höja pensionsåldern
 764 Visst är det möjligt att få mer i pension
 765 Psykiskt sjuka behöver hopp
 766 De mest utsattas berättelser får inte bli bortglömda

769 Svenskar borde bli mer intresserade av Finland
 769 Det är tydligt att Kalle Anka är människa
 772 Torftigare fritid för barn i svaga sociala grupper
 774 Det här gör ungdomarna på fritiden
 77v5 Sjukhuset kritiseras – gav vård i kulvertar

 776 **DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017**
 Hatet är ingen avvikelse
 777 Ett högerextremt imperium
 779 Även hbtq-personer kräver sin revolution
 780 Lärarstudenter saknar läs- och skrivfärdigheter
 782 Oppositionen är splittrad
 783 Förslaget ska ge fler chans att stanna
 784 En grön seger – men med stark bismak
 785 Riksdagsledamot anklagas för systematiska trakasserier
 788 Upprop i byggbranschen: Trötta på att bli tystade
 789 Expojkvännens långa samtal till polisen används i rätten
 790 Ny teknik avslöjar historien under ytan
 790 Så kan villkoren förbättras för transpersoner
 791 Ohly kvar som ordförande trots kritiken efter anklagelserna mot honom
 792 Ministern tvekar om amorteringskravet
 793 Trenden i Sverige ger eko i omvärlden
 794 Fredrik Persson tar över – tillfälligt
 794 Ensamkommande flickor får sämre möjligheter
 795 Fredrik Strage: I dag har vuxna dålig koll på ungas idoler
 796 Per Wästberg: ”Vi i Akademien är inga moralpoliser
 798 Tiden på Klubben präglades av ett förakt för svaghet
 799 Ola Larsmo: När det gäller rasismen vill SD både äta kakan och ha den kvar
 800 Nya anklagelser om sexuella ofredanden

801 Mogerts uppgång och fall i Stockholmspolitiken
 803 Förskolebarn erbjuds pengar för lättklädda bilder

 804 **DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017**
 Ansvariga i Akademien bör avgå – det är fullt möjligt
 806 MP-ledamoten lämnar partiet – men sitter kvar
 808 Ministern kallar till möte om kränkningar
 808 Vänsterpartiet begär debatt om Metoo
 809 I vår bransch är det stor konkurrens och det kan vara svårt att säga ifrån
 810 Utsatta vittnar om grova övergrepp
 811 3 853 lärare i protest mot trakasserier
 812 Skolan är början för att färre ska behövas säga Metoo
 813 En styrka att vi har diskussionen
 814 Lärare berättar: En man nära 70 lutar sig mot mig och väser
 ’Jag har alltid älskat -kvinnor på knä’ i mitt öra
 816 Pojke på cykel dödad i misstänkt smitningsolycka
 817 Stabsläge hos polisen efter explosion
 818 Lång väntan på diagnos gör att hivfallen blir fler
 819 Socialstyrelsen: Ge äldre bättre akutvård
 819 Lista över skatteparadis väntas bli kort
 820 Göran Persson: alkohol en aspekt som inte betonats nog
 821 37 miljarder saknas för Northvoltsbatterifabrik
 822 Miljöpartister på var sin sida om skärpta amorteringskravet
 823 Staten säljer Apoteksgruppen
 824 Vi måste sluta lära tjejer att vara rädda
 825 Spelarnas attityder påverkar miljontals människor
 827 Forskaren: Ingen som är ansvarig säger ifrån på allvar
 828 Vården brister i rådgivning om levnadsvanor
 829 Malin Ullgren: Kvinnor som saknar social bildning är chanslösa i mannens salong

830 Högerextrema Nya Tider portas från Bokmässan
 831 Björn Wiman: Vändningen ägde rum under galgen
 832 Skuldfördelning. Prat om tystnadskultur urholkar
 ansvarsfrågan
 834 Det nya politiska språket vill vara en medbrottsling – inte en
 företrädare
 835 Swedavia varnar för säkerhetsbrister på Arlanda: ”Hotbilden i
 Sverige har ökat
 836 Kraftig ökning av äldre väntar Stockholms län
 838 Allt att vinna på att se över boendet i tid
 839 Tyska kyrkan grävde upp lekpark –lämnade kvar
 byggarbetsplats
 840 Landstinget inrättar visseblåstjänst

840 **DN TORS DAG 30 NOVEMBER 2017**
 Jag har aldrig varit rädd för kollegan
 842 1 730 kvinnor i försvaret: Alla anmälningar måste tas på allvar
 844 Över 200 miljoner betalas till svettkliniker i Danmark
 846 Regeringen vill samla in handgranater
 847 Toppar inom Miljöpartiet anklagas för rysskontakter
 848 Papperslösa ska hittas med fler fingeravtryck
 850 Försenade paket efter rekordfredag
 852 Svensk ekonomi står stark
 853 Så slår den höjda pensionsåldern
 854 Tillväxten är i linje med förväntningar
 854 Finansministern vill se utflyttningsskatt
 855 Börja tidigt eller sent? Här väljer du när du vill jobba
 857 Niklas Wahllöf: Det är kulten av framgång som ligger bakom
 vår tids övergrepp
 858 Det vore bra om Akademien fick in nytt folk och nytt syre
 859 Etablissemangen vägar inte driva riktiga avgångskrav

861 Sextrakasserande tv-stjärnor får gå
 862 De som framträtt på Klubben har miljonbelönats
 862 95 procent av de pliktexemplar
 863 Patient fick flyttas efter teknikhaveriet vårdas nu i avancerad
 hjärt-lungmaskin

864 **DN FREDAG 1 DECEMBER 2017**
 Feministerna måste lyssna på vad sexarbetarna säger
 865 Landet Lagom ska vara bäst
 867 Lärningssystemet i Sverige måste byggas utkraftigt
 869 Tecknen visar på en djup kris
 871 Partikamrater ger hård kritik efter anklagelserna
 872 Man dömd för våldtäkt genom nätet
 873 Snabbare minskning av utsläpp krävs
 874 Vården missade Johans hivdiagnos under 10 år
 876 Hivman är ett ord jag hoppas att vi aldrig behöver se igen
 877 Nu reser sig bocken igen
 878 Ministern om svettmiljonerna: Alarmerande
 878 Julbord med snaps får många att gå över gränsen
 880 ”Bra att det kommer till ytan
 881 1 863 i protest mot sexuella trakasserier
 882 Viktor Barth-Kron: Fler sådana segrar – och Miljöpartiet är
 definitivt förlorade
 883 Fler föräldrar lever i akut hemlöshet
 884 Över 10 000 läkare i nytt Metoo-upprop
 884 Det är nog bra att man lyfter på gamlastenar. I slutändan blir
 det nog något bra av det här.”
 885 Rikspolischefen: Attackerna eskalerar
 885 Portot höjs till nio kronor
 886 Kritik efter nya bolånekrav
 888 Händerna på ratten när du kör framöver

888	Johan Schück: Regeringen beslutar utan egen analys	917	Flytande gas ger renare yrkestrafik
889	Maria Crofts: Det här gäller när du tar nya lån på bostaden	919	48 volt ska ge snålare bilar
890	Vår son blir utfrysad och har det så tufft i skolan – borde vi byta?	920	Lasse Swärd: Elbilens smekmånad är över
892	Angelica: Efter skilsmässan blev mitt liv helt perfekt	921	Nya Karolinskas it-haveri ger miljonkontrakt åt konsultbolag
894	Tre nya anmälningar mot Kulturprofilen	922	Greta Thunberg: Jag har aldrig hört en kvinna uttrycka sig så krasst om sitt eget utseende
895	Vår oroliga tid. Inför nolltolerans och förbud mot organiserad antisemitism	924	Ville att Kulturprofilen skulle få livstidslön
896	Visst kan man gå. Paragrafrytteri och gubbig arrogans i Akademien	925	Hushållens medieutgifter växer snabbt
897	”Vi är mindre hierarkiska än många andra länder	926	Svenska Akademi-syndromet och andra besvärliga åkommor
898	Pia Gripenberg: Forskare har räknat ut att kontanter i praktiken försvinner om drygt fem år	928	Gustav Fridolin: Det här var inte tiden att ge upp
900	DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017	938	Det här gör vi under en minut på Internet
902	Medveten stadsplanering kan bryta utanförskapet	939	DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017
905	Forskare: Rätt av förskolor att ”plastbanta”		Afrika måste ta sitt ansvar
906	Amina Manzoor: All plast är inte dålig, men rensa ut den som är det	940	Seriepedofilen förtjänar hårdare straff än så här
908	Ekerö frikänd – men lämnar justitietskottet	941	Peter Wolodarski: Viktigt att publicera, men glöm aldrig att det handlar om människor.
909	Domen ett problem för SD-ledningen	944	Så ska vi sätta stopp för jakten på vinster i välfärden
909	Prinsessan Estelle hjälpte kusin Gabriel att bli döpt	947	Därför sköljer #metoo-vågen in över Sverige
911	Utrikespolitisk talesperson byts ut	959	Alliansen blickar bakåt med sikte på valet 2018
912	Nytt upprop av kvinnor från hela. samhället	963	Högerns tre största stötestenar
913	Anna-Lena Laurén: Metoo är inget evangelium som alla ska braka med i	964	Många tips om matfusk granskas inte
914	Glödhet marknad för nya bilar även 2018	965	Våldsamt när nazister demonstrerade utan tillstånd – polis skadad
915	Få delar med sig av pension	966	Misstaget som förstörde Albert Einsteins Liv
916	Sverige behöver fler mjölkbönder	967	Smarta uttag får pensionen att räcka längre
917	Gott om bostadsrätter till salu enligt Hemnet	969	Maria Crofts: Planen för pensionsuttagen är en spekulering i den egna livslängden
	Offentliga upphandlingar ska granskas	970	Konsumentverket varnar för bedragare på nätet
		971	3 080 miljarder kronor hade de svenska hushållen i bolån i oktober

- 971 Toppstyrningen ska brytas – nu ska personalen få mer
egenmakt
- 973 Extratjänster inom vård och skola – från fiasko till succé
- 974 Östergötland gör sig oberoende av hyrläkarna
- 976 Färre söker utbildning till sjuksköterska och barnmorska
- 977 Björn Wiman: Hög tid för låtsasgudarna i Akademien att
komma ner på jorden
- 979 Om vi klanter till det med artificiell intelligens kan vi ha sabbat
hela mänsklighetens framtid om 40 år
- 985 Klassisk jul hemma hos Astrid Lindgren
- 987 Halleluja!
- 990 Reklamen skriver historia
- 991 Outsinnlig kulturhistoria. Taube gräver djupt i Taube